DET KONGELIGE
KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2003–2004)

FOR BUDSJETTERMINEN 2004

Utgiftskapitler: 300–342

Inntektskapitler: 3300–3342

Innhold

Del I

Innledning 9

1 Utfordringer på kultur- og kirkefeltet 11

2 Regjeringens økonomiske opplegg for 2004 13

3 Regjeringens politikk på kultur- og kirkeområdet 14

3.1 Hovedmål for kulturpolitikken 14
3.2 Hovedmål for mediepolitikken 14
3.3 Hovedmål for idrettspolitikken 15
3.4 Hovedmål for kirkepolitikken 15

4 Forslag til kultur- og kirkebudsjett 17

4.1 Programkategori 08.10 Administrasjon m.m. 17
4.2 Programkategori 08.20 Kulturformål 17
4.3 Programkategori 08.30 Film- og medieformål 17
4.4 Programkategori 08.40 Den norske kirke 18

5 Fordeling av spilleoverskudd til kultur- og idrettsformål utenfor statsbudsjettet 19

5.1 Fordeling av spilleoverskudd til kulturformål 19
5.2 Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål 20

6 Modernisering og forenkling av offentlig sektor 21

7 Miljøomtale 23

7.1 Departementets miljøhandlingsplan 2001-2004 23
7.2 Rapport for 2002 23

8 Oversikt over budsjettforslaget for 2004 26

Del II

Budsjettforslag 31

Programkategori 08.10 Administrasjon m.m. (kap. 0300–0310) 33

Kap. 0300 Kultur- og kirkedepartementet (jf. kap. 3300) 34
Kap. 3300 Kultur- og kirkedepartementet (jf. kap. 0300) 36
Kap. 0301 Deltaking i internasjonale organisasjoner (jf. kap. 3301) 37
Kap. 3301 Deltaking i internasjonale organisasjoner (jf. kap. 0301) 37
Kap. 0305 Lotteritilsynet (jf. kap. 0305) 37
Kap. 3305 Inntekter fra spill og lotterier (jf. kap. 0305) 39
Kap. 0310 Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg 40

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 0320-0329) 42

Kap. 0320 Allmenne kulturformål (jf. kap. 3320) 45
Kap. 3320 Allmenne kulturformål (jf. kap. 0320) 62
Kap. 0321 Kunstnerformål 62
Kap. 0322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 3322) 69
Kap. 3322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 0322) 76
Kap. 0323 Musikkformål (jf. kap. 3323) 77
Kap. 3323 Musikkformål (jf. kap. 0323) 86
Kap. 0324 Teater- og operaformål (jf. kap. 3324) 87
Kap. 3324 Teater- og operaformål (jf. kap. 0324) 95
Kap. 0325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer (jf. kap. 3325) 95
Kap. 3325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer (jf. kap. 0325) 96
Kap. 0326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 3326) 97
Kap. 3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 0326) 102
Kap. 0328 Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 3328) 103
Kap. 3328 Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 0328) 115

Kap. 0329 Arkivformål (jf. kap. 3329) 116
Kap. 3329 Arkivformål (jf. kap. 0329) 119

Programkategori 08.30 Film- og medieformål (kap. 0334-0336) 120
Kap. 0334 Film- og medieformål (jf. kap. 3334) 126
Kap. 3334 Film- og medieformål (jf. kap. 0334) 131
Kap. 0335 Pressestøtte 131
Kap. 0336 Informasjonsberedskap-kringkasting 137

Programkategori 08.40 Den norske kirke (kap. 0340–0342) 139
Kap. 0340 Kirkelig administrasjon (jf. kap. 3340) 143
Kap. 3340 Kirkelig administrasjon (jf. kap. 0340) 148
Kap. 0341 Presteskapet (jf. kap. 3341) 149
Kap. 3341 Presteskapet (jf. kap. 0341) 152
Kap. 0342 Nidaros domkirke m.m. (jf. kap. 3342) 152
Kap. 3342 Nidaros domkirke m.m. (jf. kap. 0342) 155

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2004, kapitlene 300–342, 3300–3342 160

Vedlegg 1
Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2004 under kap. 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd og hvilke beløp det ble avsatt til disse i 2003 168

Vedlegg 2
Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2004 under 78-postene og hvilke beløp som ble avsatt til disse i 2003 170

Vedlegg 3
Fylkesvis fordeling av tilskuddsmidler til museer som i 2004 vil bli forvaltet av ABM-utvikling, jf. kap. 328, post 70 175

Vedlegg 4
Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak 177

Tabelloversikt

Tabell 9.1 Norsk kulturfond – hovedfordeling 2001-2003: 57
Tabell 9.2 Fond for lyd og bilde – fordeling av midler 2001-2003: 59
Tabell 9.3 Fordeling av midler til lokale og regionale kulturbygg i 2002: 60
Tabell 9.4 Antall søkere og mottakere av stipend og garantiinntekter i 2001 og 2002 fordelt på ulike stipendtyper: 66
Tabell 9.5 Fordeling av stipend- og garantiinntekter i 2001 og 2002 på de ulike kunstnergruppene: 67
Tabell 9.6 Oversikt over antall mottakere av stipend basert på gjennomført kunstutdanning fordelt på ulike typer utdanning 68
Tabell 9.7 Økonomiske nøkkeltall for knutepunktinstitusjoner i 2002: .. 73
Tabell 9.8 Antall besøkende i 2000 - 2002 ved statlige billedkunstmuseer og knutepunktinstitusjoner innenfor billedkunstområdet: 74
Tabell 9.9 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2002: 81
Tabell 9.10 Oversikt over ansatte i orkesterselskapene i 2002: 82
Tabell 9.11 Antall offentlige konserter i Rikskonsertene utenom skolekonserter og førskolekonserter 2000-2002: 82
Tabell 9.12 Antall konserter og publikum i orkesterselskapene 2000-2002: ... 83
Tabell 9.13 Antall arrangementer og publikum i knutepunktinstitusjonene 2000-2002: 83
Tabell 9.14 Konserter med norsk tradisjonsmusikk og verdensmusikk i Rikskonsertenes regi i 2002: 84

Tabell 9.15 Framførte verk av nålevende komponister i orkesterselskapene 2000-2002: 84
Tabell 9.16 Antall skolekonserter og konserter for barn i førskolealder 1999-2002: 85
Tabell 9.17 Antall konserter for barn og unge i regi av orkesterselskapene og antall publikum på slike konserter 2000-2002: 85
Tabell 9.18 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2002 ... 91
Tabell 9.19 Hovedtall for virksomheten ved Riksteatret og tilskuddsinstitusjonene i 2001og 2002 92
Tabell 9.20 Scenekunstinstitusjonenes turnévirksomhet i 2001 og 2002 93
Tabell 9.21 Scenekunstinstitusjonenes virksomhet i 2001 og 2002 rettet mot barn og unge: 93
Tabell 9.22 Antall oppsetninger med ny norsk dramatikk/-musikkdramatikk og koreografi: 94
Tabell 9.23 Økonomiske nøkkeltall for institusjoner på post 70 i 2002 111
Tabell 9.24 Samlingenes tilvekst i 2002, og ikke tilfredsstillende registrert materiale pr. 31.12.2002 112
Tabell 9.25 Oversikt over besøk ved museer som i 2002 fikk bevilgning eller driftstilskudd direkte fra Kulturdepartementet 113
Tabell 9.26 Andel av total tilvekst som berører 1900-tallets historie ved de kulturhistoriske og de blandede kultur- og naturhistoriske museene i 2002, fordelt på grupper av gjenstander og verneverdige bygninger 115
Tabell 9.27 Antall filmproduksjoner 1998-2002: 128
Tabell 9.28 Tabell 9.28 Kinobesøk 1998-2002. Antall besøk på norske filmer og norske filmers andel av totalt kinobesøk: 129
Tabell 9.29 Antall norske audiovisuelle produksjoner vist i fjernsyn og seertall 1998-2002: 129
Tabell 9.30 Antall audiovisuelle produksjoner for barn 1998-2002: 129
Tabell 9.31 Antall meter restaurert film 1998-2002 130
Tabell 9.32 Antall priser til norske filmproduksjoner ved internasjonale filmfestivaler 1998-2002: 130
Tabell 9.33 Driftsresultat i 2002 for Norsk filmstudio AS: 130
Tabell 9.34 Totalt antall dagsaviser 1998-2002 : 134
Tabell 9.35 Antall samiske aviser 1998-2002: 134
Tabell 9.36 Antall innvandrerpublikasjoner 1998-2002: 134
Tabell 9.37 Antall lokale nummertoaviser 1998-2002: 135
Tabell 9.38 Antall rikspredte meningsbærende aviser 1998-2002: 135
Tabell 9.39 NRK AS' inntekter i 2004: 136
Tabell 9.40 NRK AS' inntekter i 2002: 136
Tabell 9.41 Resultat for Opplysningsvesenets fond 2001 og 2002: 157

Figuroversikt

Del II

Figur 9.1 Andel av befolkningen som benyttet ulike massemedier en gjennomsnittsdag i 1997, 2001 og 2002 121
Figur 9.2 Antall minutter brukt til ulike massemedier en gjennomsnittsdag i 1997, 2001 og 2002 122

DET KONGELIGE
KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2003–2004)

FOR BUDSJETTERMINEN 2004

Utgiftskapitler: 300–342

Inntektskapitler: 3300–3342

Tilråding fra Kultur- og kirkedepartementet av 12. september 2003,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)

Del I
Innledning

1 Utfordringer på kultur- og kirkefeltet

Kunst og kultur har en egenverdi og er av avgjørende betydning for utviklingen av den enkeltes personlighet og livskvalitet. Kulturell utfoldelse motvirker fremmedfrykt og bidrar til å skape trygghet i omgang med andre. Regjeringen vil bygge på den kristne og humanistiske kulturarv som et felles grunnlag for samfunnet vårt.

Den profesjonelle kunsten og den faglig forankrede kulturinnsatsen må fremmes som en verdi i seg selv. Derfor legger Regjeringen opp til en tydelig satsing på kunst og kultur. I begrepet "egenverdi" ligger en erkjennelse av kulturens grunnleggende betydning i menneskets tilværelse.

Begrepet "livskvalitet" omfatter ikke bare det materielle, men har også sosiale og åndelige sider. Kultur- og kirkepolitikken dreier seg særlig om områder som berører mennesket som åndsvesen. For å utvikle identitet og integritet, må individet oppleve nærhet til sitt eget liv og historie. Det er nødvendig å kjenne tilhørighet på de ulike livsarenaene som bl.a. hjem, nærmiljø, barnehage, skole og arbeid representerer. I kulturbegrepet ligger en verdiforankring som skaper trygghet, identitet og åpenhet for det ukjente.

Regjeringen ønsker å føre en offensiv kulturpolitikk med sikte på å sikre et utfordrende og stimulerende kulturtilbud til hele befolkningen. Regjeringen har nylig lagt fram St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014. Siktemålet med meldingen er å trekke opp hovedlinjene for de kulturpolitiske prioriteringene det kommende tiåret. Kvalitet må være et avgjørende kriterium for at tiltak skal prioriteres i den statlige kulturpolitikken.

Det er viktig å legge til rette for mangfoldet innenfor kulturlivet. Et bredt spekter av skapende, utøvende, dokumenterende og formidlende innsatser fra alle deler av kulturfeltet utgjør en verdifull og nødvendig motvekt mot den ensrettende kraften ulike kommersielle krefter i samfunnet kan representere. For å gi utfordringer og noe å strekke seg etter for den enkelte, og for å sikre en demokratisk utvikling hvor også mindretallets interesser blir ivaretatt, er det særlig viktig å sikre rom for det ikke-kommersielle og "smale" innenfor de ulike feltene.

Kirken er en betydelig kulturbærer – både når det gjelder arkitektur, billedkunst, teater og musikk. På det lokale plan har kultur og kirke mange sterke koplinger – både gjennom kulturarrangementer i kirkene og med ulike kulturelle uttrykk i gudstjenestelivet. Regjeringens visjoner for kulturpolitikken fram mot 2014 tar høyde for at kirken er en viktig del av kulturlivet.

Den kristne tro har gjennomsyret vår kultur og historie gjennom 1000 år. Den har satt sitt preg på lovgivning, litteratur, kulturelle uttrykk og på våre fellesskap. 86 pst. av befolkningen er medlemmer i Den norske kirke. Oppfølgingen av St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid vil styrke Den norske kirke og bevare den som en bred folkekirke. Regjeringen vil styrke trosopplæringen slik at den kristne kulturarv kan overleveres til kommende generasjoner og gi dem tilhørighet i sin tro. Det legges opp til at også andre trossamfunn og religioner får økt tilskudd til opplæring av barn og unge. Trygghet på sitt eget gjør det mulig å leve side om side i dialog med hverandre i et samfunn preget av kulturelt og religiøst mangfold.

Utgangspunktet for mediepolitikken er å sikre ytringsfriheten som en forutsetning for et levende folkestyre. Det er av sentral betydning å legge forholdene til rette for en bred og uavhengig offentlig debatt gjennom et mangfold av aviser, etermedier og andre informasjonsformidlere. Regjeringen vil derfor videreføre pressestøtten. Allmennkringkasterne har særlige forpliktelser knyttet til norsk språk og kultur. Gjennom konsesjonstildelingene til Kanal4 og P4 er allmennkringkastingskravene blitt skjerpet for de riksdekkende kommersielle radiokanalene. Departementet arbeider med en gjennomgang av NRKs vedtekter med sikte på en tydeliggjøring av kravene til programvirksomheten.

Kultur- og kirkedepartementets budsjettforslag innebærer en økning av departementets totale ramme på 232,7 mill. kroner, eller 4,3 pst. Den forventede lønns- og prisstigningen er på 3,3 pst. Lønns- og prisveksten er kompensert for de fleste institusjoner og tiltak under departementets budsjett. I tillegg har realveksten i departementets ramme og omprioriteringer innenfor rammen gitt rom for flere satsinger. Det foreslås økninger på

områder som Stortinget tidligere har sluttet seg til, men også nye satsinger som følger av St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014.

Innenfor den budsjettrammen som er til rådighet, foreslås bl.a. følgende satsinger:

- oppfølging av St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid, med en økning av bevilgningen til dåpsopplæring på 25 mill. kroner
- oppfølging av St.meld. nr. 22 (1999-2000) om arkiv, bibliotek og museer med:
  - 11 mill. kroner til styrking av 11 museer fordelt på syv fylker – som ledd i videre utbygging av det nasjonale museumsnettverket
  - en økning på 8,1 mill. kroner i driftsbevilgningen til Arkivverket
  - en økning på 10,5 mill. kroner i driftsbevilgningen til Nasjonalbiblioteket
  - en økning på 16,3 mill. kroner i tilskuddet til Nasjonalmuseet for kunst.
- oppfølging av St.prp. nr. 48 (2001-2002) om nytt operahus, med en økning på netto 17,9 mill. kroner til Den Norske Opera, herunder midler til omstilling og utvikling av driften fram mot innflytting i nytt operahus, og en økning på 0,5 mill. kroner til regionopera i Trondheim
- oppfølging av St.meld. nr. 9 (2001-2002). Målbruk i offentlig tjeneste med 1,5 mill. kroner til videreføring av arbeidet med opprettelse av et kompetansesenter for norsk språk
- St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014 er fulgt opp allerede i budsjettforslaget for 2004 med særlig henblikk på å styrke det frie feltet. Det foreslås bl.a. å styrke innkjøpsordningen for fonogram med 3 mill. kroner, festivalstøtteordningen med 2 mill. kroner, tilskudd til ulike festivaler o.l. med ca. 5 mill. kroner, og tilskudd til folkemusikk- og folkedansformål med 1 mill. kroner. Videre legges det opp til å bevilge 3 mill. kroner til en ny scene for dans, samt å gi 10 nye arbeidsstipend for kunstnere. Tilskuddet til OCA økes med 1,6 mill. kroner, og Det Norske Samlaget får økt sitt ordinære driftstilskudd med 2 mill. kroner. Tilskuddsordningen til interaktive medieproduksjoner økes fra 3 til 8 mill. kroner.

Under forutsetning av uendret overskudd for Norsk Tipping AS i 2003, vil den samlede tilførselen av spillemidler utenfor statsbudsjettet til kulturformål bli om lag 300 mill. kroner for 2004, en dobling i forhold til inneværende år. Dette fordeles med 40 pst. til Den kulturelle skolesekken (120 mill. kroner), 30 pst. til Frifond (90 mill. kroner, hvorav 34,2 mill. kroner fordeles av Kultur- og kirkedepartementet og 55,8 mill. kroner av Barne- og familiedepartementet), og 30 pst. (90 mill. kroner) til lokale og regionale kulturbygg. Ut fra samme forutsetning vil det fordeles om lag 1,2 mrd. kroner av spilleoverskuddet til idrettsformål i 2004.

Utgifter fordelt på programkategorier

(i 1 000 kr)

Kat.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert Budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
08.10	Administrasjon m.m.	263 281	251 886	260 037	3,2
08.20	Kulturformål	3 294 466	3 377 231	3 534 664	4,7
08.30	Film- og medieformål	703 484	699 182	733 559	4,9
08.40	Den norske kirke	980 154	1 025 042	1 057 820	3,2
	Sum utgifter	5 241 385	5 353 341	5 586 080	4,3

2 Regjeringens økonomiske opplegg for 2004

Regjeringens hovedmål for den økonomiske politikken er arbeid til alle, økt verdiskaping, videreutvikling av det norske velferdssamfunnet, rettferdig fordeling og bærekraftig utvikling. Et sterkt og konkurransedyktig næringsliv er en forutsetning for å nå disse målene.

På lang sikt er det vekstevnen i fastlandsøkonomien som bestemmer utviklingen i velferden i Norge. Den økonomiske politikken må derfor legge avgjørende vekt på å fremme verdiskaping og produktivitet både i offentlig og privat sektor.

Regjeringen vil følge retningslinjene for en forsvarlig, gradvis innfasing av oljeinntektene i økonomien som det var bred enighet om ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 29 (2000-2001). Den økonomiske politikken må samtidig bidra til en stabil utvikling i produksjon og sysselsetting. Retningslinjene innebærer at pengepolitikken rettes inn mot lav og stabil inflasjon. På den måten har pengepolitikken fått en klar rolle i å stabilisere den økonomiske utviklingen.

Ny informasjon om utviklingen i internasjonal økonomi kan tyde på at veksten er i ferd med å ta seg opp, selv om bildet ikke er entydig. Det er grunn til å tro at effektene av lettelsene i pengepolitikken i USA og en rekke EU-land gjennom de siste årene ikke er uttømt. I USA bidrar også en ekspansiv finanspolitikk til å trekke aktivitetsnivået opp.

Veksten i norsk økonomi har vært moderat de siste par årene. En betydelig svekkelse av den kostnadsmessige konkurranseevnen og en internasjonal lavkonjunktur har ført til svak utvikling i eksporten av tradisjonelle varer og tap av markedsandeler både hjemme og ute. Fall i investeringene har gitt negative impulser mot fastlandsøkonomien.

Vekstutsiktene bedret seg imidlertid gjennom sommermånedene i år. Lavere renter har trolig bidratt til sterk vekst i varekonsumet de siste månedene. Bedring i kjøpekraften pga. lav prisstigning og ytterligere stimulanser fra det lave rentenivået trekker i retning av fortsatt sterk vekst i privat forbruk. Kombinert med utsikter til sterkere oppgang i oljeinvesteringene, bidrar disse faktorene til at veksten i norsk økonomi antas å ta seg mer opp i 2004 enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett 2003.

Utviklingen i arbeidsmarkedet preges av den svake veksten i fastlandsøkonomien i år. Sysselsettingen har falt mer enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett, og arbeidsledigheten økte markert gjennom første halvår i år. Erfaringsmessig vil det ta tid før sterkere økonomisk vekst slår ut i bedring i arbeidsmarkedet. Arbeidsledigheten anslås i nasjonalbudsjettet 2004 å stabilisere seg mot slutten av inneværende år og avta noe gjennom 2004.

3 Regjeringens politikk på kultur- og kirkeområdet

3.1 Hovedmål for kulturpolitikken

Kulturpolitikken skal fremme:
- bevaring og formidling av kulturarven
- kunstnerisk fornyelse og kvalitet
- kulturelt mangfold, nasjonalt og internasjonalt.

Kunst og kultur spiller en grunnleggende rolle både for den enkeltes livskvalitet og for samfunnsutviklingen. Det er et mål å sikre hele befolkningen god tilgang til et mangfold av kulturopplevelser. Å oppnå bred oppslutning om kunst- og kulturtilbudene fordrer tilgang til et bredt spekter av kulturytringer i alle deler av landet. Det tillegges særlig vekt å nå fram til barn og unge med kunstopplevelser av høy kvalitet. Samspill over landegrensene og samarbeid mellom kulturinstitusjoner i andre land blir stadig viktigere.

For hele kulturfeltet er det et mål å bygge bruer mellom kultur og utdanning. Kulturinstitusjoner må settes i stand til å utvikle aktiviteter som er tilpasset behov i skolesektoren på ulike nivå.

Det tiltagende kulturelle mangfoldet i samfunnet utgjør en viktig ressurs for kulturlivet. Dette mangfoldet gir grunnlag for kreativitet og utvikling, samtidig som det byr på nye utfordringer.

Arkiver, bibliotek og museer forvalter verdier som samlet utgjør vårt felles samfunnsminne. Det er av grunnleggende betydning for hele det norske samfunnet at disse samlingene bevares, oppdateres og formidles på en fullgod måte.

Stor bredde innenfor musikk og teater sikres gjennom støtte til både profesjonelle institusjoner, festivaler, frie grupper og ensembler – og gjennom støtte til frivillig innsats.

I kunstpolitikken må det nyskapende, framtidsrettede og visjonære også ha gode vekstvilkår. Det må bl.a. legges til rette for å dyrke fram nye kunstneriske ytringer på tvers av tradisjonelle sjangergrenser. Staten bidrar gjennom ulike stipendtyper, garantiinntektsordninger og vederlagsordninger til at kunstnere har rammevilkår til fritt å utøve sitt yrke.

3.2 Hovedmål for mediepolitikken

Utgangspunktet for mediepolitikken er å sikre ytringsfriheten som en forutsetning for et levende folkestyre. Staten har et ansvar for å skape et grunnlag for en fungerende offentlig dialog. Samtidig har mediene selv et klart ansvar for å ivareta medienes demokratiske funksjon. Særlig gjelder dette i forhold til redaksjonelle spørsmål som staten av prinsipielle grunner ikke bør gripe inn i.

For at mediene skal fungere som en infrastruktur for informasjon og ytringer i samfunnet, må de tilby et mangfold av troverdig informasjon som ivaretar behovene til alle grupper i samfunnet, herunder minoriteter. Særlig viktig i denne sammenheng er norskprodusert innhold som reflekterer norsk språk, kultur og norske samfunnsforhold.

Dette mangfoldet i innhold er imidlertid ikke mulig uten et mangfold også av uavhengige kilder til informasjon, et mangfold i medieeierskap, redaksjonell uavhengighet fra både staten, eierne og andre, tilstrekkelige økonomiske rammebetingelser, journalistisk/redaksjonell kompetanse og et velfungerende medieetisk system.

Stortinget har tidligere sluttet seg til følgende operasjonelle mål for mediepolitikken:

For å ivareta ytringsfriheten som en forutsetning for et levende demokrati, skal mediepolitikken sikre:
- et mangfold av informasjonstilbud og ytringsmuligheter for smale og brede grupper i samfunnet; inkl. barn og ungdom, den samiske befolkningen og ulike minoritetsgrupper
- et mangfold av uavhengige nyhets- og aktualitetsmedier av høy kvalitet på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå, herunder et mangfold av aviser i alle landsdelene
- grunnlaget for at det kan komme ut alternativer til de ledende nyhets- og aktualitetsmediene på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå
- medienes uavhengighet i redaksjonelle spørsmål; både fra myndigheter, eiere og andre
- medienes tilgjengelighet for allmennheten.

Det er også et hovedmål å sikre et godt og mangfoldig audiovisuelt tilbud basert på norsk språk, kultur og norske samfunnsforhold.

I tillegg er det et hovedmål å beskytte barn og unge mot skadelig medieinnhold og å tilby kvalitativt norskspråklig innhold. Utfordringene her gjelder særlig i forhold til elektroniske medier som Internett og alle former for voldelige og spekulative dataspill.

3.3 Hovedmål for idrettspolitikken

Målene for den statlige idrettspolitikken er nedfelt i St.meld. nr. 14 (1999-2000) Idrettslivet i endring. I denne stortingsmeldingen blir virkemidlene gjennomgått og tilpasset utviklingen på idrettsområdet. Visjonen for idrettspolitikken er uttrykt som "idrett og fysisk aktivitet for alle". Dette innebærer at flest mulig skal gis mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet. Departementet vil spesielt satse på at forholdene skal legges til rette for barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år).

Idrettsanlegg er en viktig faktor i arbeidet for å nå målet om idrett og fysisk aktivitet for alle. Departementet legger stor vekt på å sikre bedre planlegging og prioritering innenfor anleggssektoren. Departementet har økt tilskuddssatsene til enkelte anleggstyper med høyt brukspotensial og anleggstyper som gir mulighet for egenorganisert aktivitet.

For at det skal gis tilskudd av spillemidler, må anlegget inngå i kommunale planer. Kultur- og kirkedepartementet tar sikte på, i samarbeid med planmyndighetene, å bidra til videreutvikling av kommunenes planlegging på området idrett og fysisk aktivitet, og vil vurdere om dette kan sikres på andre måter enn ved særlige plankrav. Etter behandling av forslagene i Planlovutvalgets annen delutredning, vil endelige konklusjoner bli trukket.

Et utvalg som skulle vurdere sammenhengen mellom mål og virkemiddelbruk for statlig idrettspolitikk, Sundbergutvalget, ble oppnevnt i oktober 2001. Utvalget avga sin rapport i februar 2003. I rapporten gis en generell tilslutning til hovedlinjene i den statlige idrettspolitikken. For øvrig konkluderer utvalget med at virkemidler, både når det gjelder aktivitet og anlegg, må rettes inn mot lokale lag og foreninger. Det bør videre legges vekt på å stimulere til mer og bedre anleggsbygging i befolkningstette områder.

Departementet har gjennomført en åpen idé- og arkitektkonkurranse, "Aktivt møtested", for aktivitetsbygg og utendørsanlegg for barn og ungdom. Konkurransen har gitt en rekke nye ideer og tanker når det gjelder slike "aktive møteplasser" for barn og ungdom.

Samarbeidet med den frivillige medlemsbaserte idretten er viktig for å legge til rette for at flest mulig skal kunne utøve idrett og fysisk aktivitet. Tilskudd til den frivillige medlemsbaserte idretten gis gjennom to kanaler. Det gis tilskudd til Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité (NIF) og til lokale idrettslags arbeid for barn og ungdom fordelt av idrettsrådet i den enkelte kommune.

Tildelingen av spillemidler til Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité deles inn i fire rammetilskuddsposter – grunnstøtte NIF sentralt/regionalt – grunnstøtte særforbund – barn, ungdom og breddeidrett – toppidrett. Målene med støtten er å bidra til et godt aktivitetstilbud gjennom den organiserte idretten og til å opprettholde og utvikle NIF som en frivillig medlemsbasert organisasjon. Disse målene er i første rekke knyttet til virksomhet som foregår lokalt, i idrettslagene. Det er lagene som står for idrettsaktiviteten, og som er arena for den frivillige innsatsen innenfor idretten. Det er derfor en forutsetning at de organisasjonsledd som mottar statlig tilskudd retter sin virksomhet inn mot idrettslagenes behov.

Formålet med tilskuddsordningen til lokale idrettslag er å støtte opp om og stimulere til økt aktivitet i den lokale frivillige medlemsbaserte idretten. Ved hovedfordelingen i 2003 ble det avsatt 103 mill. kroner til fordeling mellom idrettslagene. I tillegg ble det avsatt 2 mill. kroner til integreringsarbeid lokalt gjennom særforbund.

Arbeidet mot bruk av dopingmidler er en sentral oppgave innenfor idrettspolitikken. Kultur- og kirkedepartementet og Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité har samarbeidet om opprettelsen av et uavhengig antidopingorgan i Norge. Det uavhengige organet, Stiftelsen Antidoping Norge, er i drift fra 1. juli 2003.

Departementet legger videre vekt på å bidra til styrking av internasjonalt antidopingarbeid, herunder støtte til det internasjonale antidopingorganet World Anti-Doping Agency (WADA).

Norge har også generell internasjonal kontakt på idrettsområdet. For å sikre norsk innflytelse og gjensidig utvikling, er det tidligere inngått samarbeidsavtaler på idrettsområdet med Frankrike, Danmark, Russland og Cuba. En samarbeidsavtale med Kina vil bli inngått høsten 2003.

3.4 Hovedmål for kirkepolitikken

Kirkemøtet har satt som mål for Den norske kirke at den skal være en bekjennende, tjenende, misjonerende og åpen folkekirke. Dette målet danner grunnlaget for kirkens virksomhet og for all fornyelse av kirkens ordninger. Å bevare og videreut-

vikle Den norske kirke som en levende folkekirke på dette grunnlaget, er et hovedmål for kirkepolitikken.

Kjennetegnet ved en levende og åpen folkekirke er nærhet mellom kirke og folk, at kirkens medlemmer gjør bruk av kirkens tjenester, at kirken samler bred deltakelse og oppslutning, at kirken i sitt arbeid er åpen og at den møter alle mennesker med respekt ut fra den enkeltes livssituasjon. Kirken skal gi livshåp, åpne for fellesskap og skape muligheter for helhet og sammenheng i tilværelsen. Å bevare og videreutvikle Den norske kirke som folkekirke handler også om å legge til rette for at vår kristne kulturarv og det kristne verdigrunnlaget som vårt land er bygget på, kan føres videre.

En viktig del av det kirkepolitiske målet er å legge til rette for gode rammebetingelser for kirkens arbeid. Både de organisatoriske, økonomiske og rettslige rammene er viktige i denne sammenheng. Den norske kirke er til stede i våre lokalsamfunn gjennom de 1 300 menighetene som kirken omfatter. Kirkene og kirkegårdene, gudstjenestelivet, kirkens arbeid blant barn og unge, det kirkemusikalske arbeidet, kirkens diakoni – alt dette er i våre menigheter og lokalsamfunn kilder til lokal identitet og tilhørighet og en viktig del av det totale kulturlivet. Kirkens valgte organer i menighetene, på regionalt og sentralt nivå, skal understøttes i det ansvaret de har for å forme kirkens framtid.

Spørsmål om tro og livssyn, om identitet og tilknytning, er grunnleggende i et samfunn der det religiøse og kulturelle mangfoldet er økende. Opplæring i egen tro gir grunnlag for å utvikle og være trygg på egen identitet. I årene framover vil en styrking av dåpsopplæringen i Den norske kirke være blant de viktige kirkepolitiske målene. En styrket dåpsopplæring handler fundamentalt sett om å styrke folkekirken og ta vare på og overlevere til nye generasjoner den kulturarv og identitet vi har som nasjon og folk.

Gjennom de siste 20 år har det vært gjennomført betydelige kirkelige reformer. Kirkemøtet ble etablert i 1984 og en gjennomgripende fornyelse av kirkelovgivningen ble gjennomført fra 1997. Betydelige styringsoppgaver har blitt lagt til valgte kirkelige organer. Statskirkeordningen og mulige endringer i denne, utredes nå av et offentlig utvalg.

4 Forslag til kultur- og kirkebudsjett

4.1 Programkategori 08.10 Administrasjon m.m.

Programkategorien omfatter departementets administrasjonsutgifter, utgifter til lotteriforvaltningen og tilskudd til tros- og livssynssamfunn og private kirkebygg.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 260,0 mill. kroner i 2004. Dette er en økning på 8,1 mill. kroner eller 3,2 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2003. Økningen skyldes at tilskuddet til private kirkebygg forelås økt med 3,6 mill. kroner i forhold til 2003, samt prisomregning og mindre tekniske endringer.

4.2 Programkategori 08.20 Kulturformål

Programkategorien omfatter bevilgninger til billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur, design, kunstnerstipend, musikk- og scenekunstformål, språk-, litteratur- og bibliotekformål, museumsformål, kulturvern, arkivformål, kulturbygg, samt allmenne kulturformål.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 3 534,7 mill. kroner i 2004. Dette er en økning på 157,4 mill. kroner eller 4,7 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2003.

Budsjettforslaget inneholder følgende hovedprioriteringer:

- styrking av musikk- og scenekunstfeltet, herunder innkjøpsordningen for fonogram, festival- og turnestøtteordningen, folkemusikk/-dans og tilskudd til etablering av scene for dans
- styrking av språk- og litteraturfeltet og økt satsing fram mot Ibsenjubileet i 2006
- økt driftstilskudd til Nasjonalmuseet for kunst, etablert 1. juli 2003, til videre oppbygging av institusjonen
- økt driftstilskudd til Den Norske Opera som ledd i en opptrapping fram mot innflytting i nytt operahus
- styrking av Arkivverket
- økte driftsmidler til Nasjonalbiblioteket
- økt tilskudd til distriktsmuseene som ledd i etableringen av et nasjonalt museumsnettverk.

4.3 Programkategori 08.30 Film- og medieformål

Programkategorien omfatter pressestøtte, bevilgninger til filmformål og midler til drift av statlige virksomheter på film- og medieområdet. Departementet foreslår en bevilgning på i alt 733,6 mill. kroner i 2004. Dette er en økning på 34,4 mill. kroner eller 4,9 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2003.

For å sikre barn og unge tilgang til dataspill og andre interaktive produksjoner for nye medier med norsk språk og innhold, foreslår departementet å gjøre forsøksordningen med tilskudd til produktutvikling innenfor nye medier permanent. Bevilgningen til ordningen foreslås økt til 8 mill. kroner.

Produksjonstilskuddet til avisene foreslås økt med 3,3 pst. til 247 mill. kroner.

NRK ble i 2003 tatt inn i merverdiavgiftssystemet med full fradragsrett for inngående merverdiavgift og 12 pst. merverdiavgift på kringkastingsavgiften. Regjeringen foreslår at merverdiavgiften på kringkastingsavgiften reduseres til 6 pst., jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak og St.prp. nr. 1 (2003-2004) for Finansdepartementet, kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift, post 71 Merverdiavgiftskompensasjon til NRK. Kompensasjonsordningen opphører. Det foreslås en kringkastingsavgift for fjernsynsmottakere på kr 1 745 ekskl. merverdiavgift. Kringkastingsavgiften for 2004 blir etter dette kr 1 850 inkl. merverdiavgift, som er en videreføring på samme nivå som i 2003. Forslaget innebærer en videreføring av NRKs økonomiske rammevilkår på om lag samme nivå som i 2003.

I tillegg foreslår regjeringen en bevilgning på 7 mill. kroner til dekning av kostnadene ved sammenslåingen av Statens medieforvaltning, Statens filmtilsyn og Eierskapstilsynet til et nytt Medietilsyn. Det tas sikte på at Medietilsynet skal være operativt innen 1. januar 2005.

4.4 Programkategori 08.40 Den norske kirke

Programkategorien omfatter driftsbevilgninger til Kirkerådet, bispedømmerådene, presteskapet, Det praktisk-teologiske seminar, Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider, samt tilskudd til kirkelige formål, bl.a. til de kirkelige fellesrådene og til Den norske Sjømannsmisjon. Også Opplysningsvesenets fond hører inn under kategorien. Fondet er imidlertid selvfinansierende og belastes ikke statsbudsjettet.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 1 057,8 mill. kroner i 2004. Dette er en økning på 32,8 mill. kroner, eller 3,2 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2003.

I budsjettforslaget for 2004 er det på kirkens område innarbeidet en betydelig økning til kirkens dåpsopplæring. I 2003 ble det bevilget 5 mill. kroner til en styrket dåpsopplæring. For 2004 foreslås det bevilget til sammen 30 mill. kroner til igangsettingen av reformen av kirkens dåpsopplæring, jf. Innst. S. nr. 200 (2002-2003) og St.meld. nr. 7 (2002-2003). Dette er en økning på 25 mill. kroner i forhold til 2003.

Prestetjenesten er under utvikling og endring. Departementet ser en styrking av prostens lederrolle som særlig viktig for den framtidige utviklingen av prestetjenesten. Det er for 2004 satt av 3 mill. kroner til tiltak rettet mot prostetjenesten og innarbeidelsen av ny tjenesteordning for prostene i 2004.

For 2004 foreslås det bevilget 100 mill. kroner som generelt statstilskudd til fellesrådene.

Til Kirkens ressurssenter mot vold og overgrep ble det i 2003 bevilget 0,7 mill. kroner over statsbudsjettet. Det foreslås bevilget 1,0 mill. kroner til dette ressurssenteret i 2004.

Det er innarbeidet midler til to nye fengselspreststillinger i 2004.

Til Den norske Sjømannsmisjon foreslås det bevilget 47,7 mill. kroner. Bevilgningen var på 46 mill. kroner i 2003.

Fra Opplysningsvesenets fond er det for 2004 budsjettert med et tilskudd til felleskirkelige tiltak på 25,5 mill. kroner. Dette er samme beløp som i 2003.

Den norske kirke vil fra 2004 bli omfattet av ordningen med skattefritak for gaver til frivillige organisasjoner.

For øvrig representerer budsjettforslaget under kategorien i hovedsak en videreføring av bevilgningsnivået for 2003.

5 Fordeling av spilleoverskudd til kultur- og idrettsformål utenfor statsbudsjettet

5.1 Fordeling av spilleoverskudd til kulturformål

Stortinget vedtok lov av 21. juni 2002 nr. 37 om endring i lov av 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v., Besl. O. nr. 52 (2001-2002), jf. Innst. O. nr. 44 (2001-2002). Endringen innebærer at den andel av spilleoverskuddet som går til idrettsformål og kulturformål skal trappes opp over tre år slik at det i 2005 fordeles med en halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål. Midlene til idrettsformål skal fordeles av Kongen. Av midlene til kulturformål skal 2/3 fordeles av Stortinget og 1/3 av Kongen. Av midlene som fordeles av Kongen skal om lag 40 pst. av midlene gå til å realisere den kulturelle skolesekken over hele landet, om lag 30 pst. til Frifond og om lag 30 pst. til investeringer og vedlikehold av lokale/regionale kulturelle møteplasser.

Av spilleoverskuddet i Norsk Tipping AS for 2002 er 150 mill. kroner i samsvar med Stortingets vedtak avsatt til kulturformål og fordelt ved kongelig resolusjon 9. mai 2003. Tabellen nedenfor viser fordelingen i 2003 på de tre hovedområdene:

(i 1 000 kr)

	2003
Den kulturelle skolesekken:	
- fylkeskommunene	36 000
- sentrale tilskuddsordninger	24 000
Sum	60 000
Frifond:	
- musikk- og amatørteaterarbeid	17 000
- annen frivillig virksomhet [1)]	28 000
Sum	45 000
Lokale og regionale kulturelle møteplasser:	
- lokale kulturbygg	28 725
- regionale kulturbygg	16 275
Sum	45 000
Totalt	150 000

[1)] Forvaltes av Barne- og familiedepartementet.

Midlene til statlige tilskuddsordninger under den kulturelle skolesekken forvaltes og viderefordeles i 2003 av ABM-utvikling og Norsk kulturråd. Tilskudd til musikk- og amatørteaterarbeid under Frifond blir viderefordelt av Norsk musikkråd og Norsk Amatørteaterråd. Når det gjelder lokale og regionale kulturelle møteplasser, fastsetter departementet fordelingen av midler til regionale kulturbygg, mens fylkeskommunene får tildelt rammer for viderefordeling av tilskudd til lokale kulturbygg.

Med hensyn til framtidig håndtering av midler til den kulturelle skolesekken, vises til St.meld.

nr. 38 (2002-2003), som ble lagt fram 6. juni 2003. Frifondsordningen og tilskudd til lokale og regionale møteplasser blir nærmere drøftet i St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014, som ble lagt fram 29. august 2003.

Basert på det faktiske overskuddsnivået for 2002 for spillemidlene til de tre øremerkede formålene og forslag til bevilgning i statsbudsjettet vil følgende beløp bli stilt til disposisjon i 2004 sammenlignet med 2003:

(i mill. kr)

Formål	Saldert budsjett 2003	Spille-inntekter 2003	Sum 2003	Forslag 2004	Spille-inntekter 2004	Sum 2004
Kulturell skolesekk	12,8	60,0	72,8	12,8 [1]	120,0	132,8
Frifond	15,1	17,1 [2]	32,2	10,0 [2]	34,2	44,2
Lokale og regionale kulturbygg	8,0	45,0	53,0	0	90,0	90,0
Sum	35,9	122,1	158,0	22,8	244,2	267,0

[1] Midlene er lagt inn på kap. 325, post 01 og kap. 328, post 70.

[2] I tillegg kommer spillemidler som gjelder Barne- og familiedepartementets andel av frifondsordningen, slik den er fordelt i dag, i 2003 27,9 mill. kroner, i 2004 55,8 mill. kroner.

5.2 Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål

I 2002 ble det samlede spilleoverskuddet i Norsk Tipping AS 2 700 mill. kroner. Overskuddet fra 2002 ble, i henhold til lov om endring i lov av 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v., fordelt med 4/18 til forskningsformål, 7/18 til idrettsformål og 7/18 til kulturformål. Tabellen nedenfor viser fordelingen av spilleoverskuddet til ulike idrettsformål i 2003, fordelt ved kongelig resolusjon 25. april 2003:

(i 1 000 kr)

	2003
Idrettsanlegg i kommunene	525 000
Idé- og arkitektkonkurranse	11 500
Anlegg for friluftsliv i fjellet	10 000
Nasjonalanlegg/spesielle anlegg	26 000
Idrettsforskning	16 500
Idrettsfaglig utvikling	1 600
Anleggsfaglig utvikling	2 900
Idrettsanleggsregisteret (KRISS)	1 500
Plan- og utviklingsarbeid i fylkeskommunene	2 200
Antidopingarbeid	14 600
Fysisk aktivitet, lokal tilhørighet og sosial integrasjon	15 300
Friluftstiltak for barn og ungdom	2 500
Landslaget Fysisk Fostring i Skolen	1 000
Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité	314 400
Tilskudd til lokale idrettslag og foreninger	105 000
Sum	1 050 000

6 Modernisering og forenkling av offentlig sektor

Restrukturering av museumssektoren er den største reformprosessen innenfor publikumsrettet virksomhet under Kultur- og kirkedepartementets ansvarsområde. Museumssektoren er preget av en fragmentert institusjonsstruktur med over 800 museer og samlinger, hvorav mer enn 200 direkte eller indirekte nyter godt av statlige driftstilskudd. I samsvar med føringene i St.meld. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving, pågår det viktige endringsprosesser i et betydelig antall museumsregioner med sikte på å utvikle konsoliderte museumsenheter, dvs. færre, men faglig og administrativt sterkere enheter som kan spille en rolle i et nasjonalt nettverk.

Det nye statlige samordnings- og utviklingsorganet for arkiv, bibliotek og museum, ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum, ble formelt etablert og kom i operativ funksjon fra 1. januar 2003. Den nye institusjonen erstatter tre eksisterende organer: Statens bibliotektilsyn, Riksbibliotektjenesten og Norsk museumsutvikling. Dessuten skal den nye institusjonen tilføres kompetanse som gjør den i stand til å arbeide også med arkivspørsmål. Alt i alt representerer dette en omfattende forenkling og samordning, både ved at tre tidligere organer er erstattet av ett, ved at det nye organet skal arbeide på tvers av faglige sektorgrenser, og ved at det skal ivareta departementsovergripende samarbeidsoppgaver i tilknytning til arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet, jf. nærmere omtale under kap. 325.

Som omtalt i budsjettproposisjonen for 2003 er det gjennomført en utredning om virksomheten i Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek. Hovedkonklusjonen i utredningen er en anbefaling om at Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks struktur må endres både når det gjelder produksjon og organisasjonsform. Med basis i en beskrivelse av krav til Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks tjenesteproduksjon i årene framover trekkes det to hovedkonklusjoner i rapporten:

- ansvaret for produksjon av pensumlitteratur for studenter bør overføres til Utdannings- og forskningsdepartementet. Det anbefales at studenttjenesten samlokaliseres med relatert virksomhet ved Huseby kompetansesenter.
- det bør vurderes å flytte Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek til Mo i Rana og gjennomføre en samlokalisering med Nasjonalbiblioteket, avdeling Rana. Teknologiske forhold og behovet for å kople Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks virksomhet tett opp mot nye faglige samarbeidspartnere utgjør hovedbegrunnelsen for forslaget.

Rapporten har vært til høring i berørte institusjoner, organisasjoner, fag- og brukermiljøer.

Høringsuttalelsene til rapporten gir bred oppslutning om en organisasjonsform som vesentlig kan forbedre tjenestene til brukerne. Det er imidlertid ulike syn på hvordan dette overordnede målet kan nås. Hovedtendensen i høringsuttalelsene er at de fleste støtter forslaget om overføring av ansvaret for produksjon av studielitteratur til Utdannings- og forskningsdepartementet. Begrunnelsen er at dette vil være naturlig i forhold til sektoransvarsprinsippet.

Flere stiller seg positive til et samarbeid med Nasjonalbiblioteket, avdeling Rana. Viktige oppgaver vedrørende arkiv- og distribusjonstjenester kan overføres til Nasjonalbiblioteket, avdeling Rana eller ivaretas i et samarbeid. Det er innledet samtaler mellom de to institusjonene med sikte på økt bruk av digital teknologi. Forslaget om å flytte hele Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek til Rana - med unntak av studielitteraturen - og samlokalisere Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Nasjonalbiblioteket, avdeling Rana er de fleste høringsinstanser i mot. Begrunnelsen er et ønske om å videreutvikle og styrke Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek som et selvstendig kompetanse- og ressurssenter som samarbeider og knytter allianser med andre miljøer.

For departementet er det et overordnet mål at bibliotektjenestene for blinde og synshemmede blir vesentlig forbedret. Dette gjelder produksjon så vel som distribusjon, og det gjelder både skjønnlitteratur og studielitteratur. Organisering av ansvarlig institusjon, bruk av ny teknologi og nye produksjonsmetoder er bidrag til å nå dette målet.

Departementet vil derfor igangsette et utviklingsprosjekt med sikte på at det potensialet som ligger i endrede organisasjonsformer, bruk av

ny teknologi og samarbeid med andre aktører kan komme brukerne av Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks tjenester best mulig til gode. Det tas sikte på en rask avklaring av særlig følgende spørsmål:

- konkretisere hvordan Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks tjenester kan dekkes i samarbeid med Nasjonalbibliotekets virksomhet i Rana
- samarbeide med private produsenter av lydbøker
- den framtidige plasseringen av ansvaret for studielitteratur
- effektivisering av virksomheten.

Videreføring av Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek som selvstendig institusjon lokalisert i Oslo forutsetter at omstillingstiltakene raskt gir målbare resultater i form av bedre dekning av brukernes behov.

Det er igangsatt en prosess for å omdanne Norsk språkråd til et nytt kompetansesenter for norsk språk. Dette avspeiler behovet for tilpasning til en ny situasjon der de fremste språkpolitiske utfordringene ikke lenger dreier seg om de tradisjonelle rettskrivnings- og normeringsspørsmålene. Språkvern, språkdyrking og språkstyrking i vid forstand framstår som mer påtrengende oppgaver etter hvert som norsk språk blir utsatt for et stadig sterkere press som følge av den omseggripende internasjonaliseringen og den teknologiske utviklingen, jf. omtale under kap. 326.

Lov av 19. mai 1990 nr. 11 om stadnamn gjelder fastsetting av skrivemåten av stedsnavn i offentlig bruk. Regelverket har medført en omstendelig og ressurskrevende behandling av sakene. Det er derfor gjennomført en evaluering av hvordan loven fungerer i praksis. Evalueringen og høringsuttalelsene til denne viste at det er behov for endringer i bestemmelsene i loven med forskrifter dersom regelverket skal kunne praktiseres på en enklere og mer hensiktsmessig måte. Departementet vil derfor legge fram odelstingsproposisjon med forslag om revisjon av loven våren 2004.

Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 222 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2002-2003) Om statlige tilsyn, å slå sammen Eierskapstilsynet, Statens filmtilsyn og Statens medieforvaltning. Det ble også vedtatt at det nye Medietilsynet skal lokaliseres i Fredrikstad. Departementet tar sikte på at Medietilsynet skal være operativt fra og med 1. januar 2005. Departementet vil komme tilbake til Stortinget i løpet av 2004 med nødvendige lovendringer i forbindelse med dette.

Departementet foreslår at Norsk filmutvikling opprettholdes som egen virksomhet. Virkemidlene bør i framtiden målrettes bedre, både innholdsmessig og mot mer avgrensede målgrupper.

Innenfor kirkesektoren er det de siste årene gjennomført forsøk som sikter mot en bedret ledelse og organisering av prestetjenesten. Forsøkene har vært evaluert i 2003. Erfaringene fra forsøkene vil danne grunnlaget for det videre fornyelsesarbeidet på området.

Kirken er geografisk inndelt i over 1 300 sokn, med hvert sitt menighetsråd. I tiden framover vil det være viktig å legge til rette for forsøk og tiltak som kan bidra til en mer rasjonell kirkelig drift, bl.a. gjennom samarbeids- og fellesløsninger på tvers av menighetsgrenser og mellom flere fellesråd. For å få kunnskap om kirkens virksomhet i menighetene, og viktige utviklingstrekk over tid, registreres og rapporteres økonomiske og andre data fra lokalt til regionalt og sentralt nivå i kirken. Dagens rapporteringskrav og -løsninger er omfattende. I samarbeid med kirkelige organer pågår nå et utviklingsarbeid med sikte på forenkling og forbedring av rapporteringen på kirkens område. En rapport om løsninger for overgang til elektronisk kirkebokføring ble nylig avgitt. Denne vil danne grunnlaget for den videre behandlingen av spørsmålet. Kirkens ordning utredes nå av et offentlig utvalg.

Det er også gjennomført forenklinger av regelverk innenfor ulike deler av departementets ansvarsområde.

Departementet vil fortsette å ha fokus på tiltak som kan bidra til en mer effektiv offentlig sektor. Målsettingen må være å overføre ressurser fra administrasjon til tjenesteyting, noe som også må innebære at ressursene må utnyttes mer effektivt og fleksibelt.

7 Miljøomtale

7.1 Departementets miljøhandlingsplan 2001-2004

Det tidligere Kulturdepartementet presenterte sin miljøhandlingsplan i oktober 2001. Departementets sektoransvar på miljøområdet omfatter følgende tre felt:
- museene og utvalgte kulturverntiltak
- kulturbygg, idrettsanlegg og friluftsliv
- offentlige rom, utsmykking, arkitektur og design.

Departementets tiltak i perioden vil omfatte en kombinasjon av flere virkemidler, kobling av vern, utvikling og formidling, samt holdningsskapende arbeid, veiledning, faglig rådgiving og stimuleringstiltak.

Miljøhandlingsplanen omfatter områder som allerede følges opp på basis av dokumenter som tidligere har vært behandlet i Stortinget, og som vil bli fulgt opp i kommende budsjettproposisjoner og i andre dokumenter til Stortinget:
- museene og utvalgte kulturverntiltak gjennom budsjettmessig oppfølging av St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving i budsjettproposisjonen for 2003 og årene framover
- kulturbygg og anlegg for idrett og fysisk aktivitet vil bli ivaretatt gjennom Kultur- og kirkedepartementets tilskudd til regionale og lokale kulturbygg og spillemidlene til idrettsformål, samt bevilgninger til nasjonale kulturbygg og tusenårssteder. I budsjettproposisjonen for 2002 la departementet for første gang fram en investeringsplan for nasjonale kulturbygg og tusenårssteder. Denne investeringsplanen er oppdatert i budsjettproposisjonen for 2003 og vil også bli oppdatert i årene framover.
- estetisk kvalitet i omgivelsene gjennom en satsing på saksfeltet offentlig rom, utsmykking, arkitektur og design.

Tiltak og oppgaver ivaretas i hovedsak av aktører tilknyttet Kultur- og kirkedepartementet. Disse aktørene har stor profesjonell kompetanse, stor kontaktflate og samarbeider både internt innenfor kultursektoren og på tvers av sektorene. Viktig er også samarbeidet med de frivillige organisasjonene, som yter en betydelig innsats. På dette feltet har offentlig og privat virksomhet sammenfallende interesser.

7.2 Rapport for 2002

Den norske kirke arbeider kontinuerlig for å bevisstgjøre og fremme forståelse for en forsvarlig og bærekraftig forvaltning av skaperverket og en rettferdig fordeling av jordas ressurser.

Landets kirker og kirkegårder er viktige kulturminner. Departementet ser bevaring av våre eldre kirker, kirkegårder og miljøet omkring som en viktig del av kulturminnevernet. Ansvar for å ivareta de verdier som våre kirker og kirkegårder representerer tilligger kommunene og kirken lokalt.

Opplysningsvesenets fond eier og forvalter en betydelig bygnings- og eiendomsmasse. En stor del av bygningene er enten verneverdige eller fredet. For å forvalte disse på en måte som tar vare på de kultur- og kirkehistoriske verdier de representerer har fondet en kontinuerlig dialog med Riksantikvaren og brukerne. Miljøhensyn er et grunnleggende aspekt i forvaltningen av landbrukseiendommer. Dette gjelder blant annet å sikre biologisk mangfold i skogsområder og redusere avrenning fra gårdsdrift.

Nidaros domkirke og Erkebispegården i Trondheim er blant våre fremste kulturminner. Sikring og vern av dette bygningsanlegget er statens oppgave. Det antikvariske vedlikeholdet av Nidarosdomen skjer på grunnlag av en langsiktig restaureringsplan for Domkirken.

Sikring av gravminner har vært en prioritert del av forvaltningen av landets kirkegårder i 2002. Det er nå kun en liten andel av gravminnene som ikke er forskriftsmessig sikret. Arbeidet forventes sluttført i løpet av 2003.

Som ledd i oppfølgingen av St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving, er det etablert et felles statlig samordnings- og kompetanseorgan for arkiv, bibliotek og museer, ABM-utvikling. Arbeidet med å gjennomgå hele landet med sikte på regional konsolidering av institu-

sjonsstrukturen på museumsområdet har fortsatt i 2002. Likeledes er museenes tiltak knyttet til sikring, registrering og katalogisering av gjenstander videreført. Formidlingstiltak overfor barn og unge ble prioritert både ved museene og gjennom tiltaket Den kulturelle skolesekken.

Norsk kulturråd ga i 2002 støtte til i alt 155 kulturvernprosjekter, hvorav 70 ved museene. Prosjekter relatert til samtidsdokumentasjon og kulturelt mangfold ble særlig prioritert. Begrunnelsen er at samtidsdokumentasjon har inntil nylig vært en sporadisk aktivitet ved norske museer, og evne og vilje til å speile samtidens kulturelle kompleksitet derfor er en stor utfordring for sektoren. Kulturrådet oppfatter også museene som steder der både urfolk, minoriteter og nye ikke-vestlige innvandrere og flyktninger som har kommet til landet de siste tiårene skal kunne oppleve kulturelle trekk som speiler egen identitet og kulturarv. Samtidig er det like viktig at andre får kunnskap om minoritetenes kulturelle bakgrunn og egenart. Kulturrådets avsetning går hovedsakelig til kulturhistorisk dokumentasjon og formidling av kunnskap gjennom utstillinger, film-/videoprosjekter og fagbøker.

Kultur- og kirkedepartementet har i 2002 videreført arbeidet med kvalitetssikring av egne byggesaker for å ivareta intensjonene i veilederen "Estetikk i statlige bygg og anlegg". Det foreligger planer om revidering av veilederen, noe som Norsk Form arbeider med.

Norsk Form arbeidet i 2002 med en rekke prosjekter innenfor seks programområder: Ny arkitektur, Offentlig design, Designinnovasjon og designkritikk, Stedsutvikling, Felles uterom, Skole og omgivelser. Institusjonen markerte seg særlig med utstillinger i bybildet, mot spesielle grupper og i kommuner. Det treårige programmet "Skole og omgivelser" som ble avsluttet ved utgangen av 2000, ble innlemmet i Norsk Forms ordinære virksomhet. Det pågikk et samarbeid mellom de nordiske land etter initiativ fra Norsk Form om utvikling av fremtidens skole. Sammen med Utsmykkingsfondet for offentlige bygg, Norsk kulturråd og noen medvirkende kommuner pågikk et prosjekt om utsmykking av skoleanlegg som en del av undervisningen. Under de aktuelle programområder fortsatte arbeidet med å bidra til økt kompetanse om det offentlige rom i kommuner og fylkeskommuner. Arbeidet med programmet Tusenårssteder i kommunene ble videreført. Flere prosjekter rettet mot utvikling av offentlig design og designkritikk ble gjennomført i 2002. FORM 2002 – Designernes Høstutstilling ble vist i Oslo, på Gardermoen og Maihaugen. Innenfor programområdet Ny arkitektur ble det lagt vekt på de samfunnsmessige endringer som fører til nye betraktningsmåter for arkitekturen. Bl.a. ble flere presentasjoner og samtaler om arkitektur gjennomført i Villa Stenersen.

Utsmykkingsfondet for offentlige bygg markerte i 2002 sitt 25 års jubileum bl.a. med gjennomføring av en nordisk konferanse i Oslo og utdeling av fondets pris for god utsmykking. Fondet organiserer sitt arbeid i tre hovedområder, skape – forvalte – formidle, der de ulike utsmykkingsordninger faller under den skapende prosessen. Utsmykkingsfondet hadde en sterkere satsing på kunstnerisk utsmykking av kommunale og fylkeskommunale bygg som følge av økning i bevilgningen i 2002. Fondet prioriterte at barn og unge skal få tilgang til kunst gjennom bl.a. utsmykking av skolebygg og samarbeid med Norsk Form og Norsk kulturråd om utsmykking av skoleanlegg (se også omtale av Norsk Form ovenfor). Kultur- og kirkedepartementet gjennomførte i 2002 en evaluering av ordningen for utsmykking av statlige bygg. Konklusjonen var at ordningen videreføres etter dagens modell. Midler til utsmykking av statlige bygg stilles til disposisjon for fondet som en del av byggerammen til de aktuelle byggeprosjektene. Det meste av midlene kom fra Statsbygg.

Utsmykkingsfondet fikk i 2002 flere større og utfordrende utsmykkingsoppdrag, blant dem om nytt Operabygg i Bjørvika og under Forsvarsbygg. I alt hadde Utsmykkingsfondet 55 statlige, 189 kommunale/fylkeskommunale og 8 uteromsprosjekter under arbeid i 2002. Samlede utbetalinger til utsmykkingsprosjekter var på 16,2 mill. kroner.

Departementet vektlegger miljøforhold ved søknad om forhåndsgodkjenning av planer for anlegg til idrett og fysisk aktivitet.

Søkere må redegjøre for miljøforhold ved prosjektene. Følgende temaer skal det redegjøres for: miljøstyring, materialvalg, energi, avfall, transport og naturinngrep

Det er i tillegg til tidligere veileder "Miljøhensyn ved bygging og rehabilitering av idrettsbygg" utarbeidet en enklere veileder som retter seg først og fremst mot byggherrer, blant annet kommuner og idrettslag, men også deres rådgivere og entreprenører som skal planlegge, prosjektere og gjennomføre bygging eller rehabilitering av idrettsbygg. Veilederen er mer generell enn den tidligere og går ikke i dybden på hvert enkelt område, men henviser til ulike fagmiljøer og andre steder hvor man kan finne mer informasjon og hjelpemidler.

Veilederen er et hjelpemiddel for byggherren til å kunne:

- utarbeide egne miljømål og -krav for sitt prosjekt, som grunnlag for utarbeidelse av en enkel miljøplan

– følge opp at prosjekterende planlegger og entreprenør gjennomfører tiltak som sikrer at byggherrens miljømålsetninger og -krav blir overholdt i praksis.

8 Oversikt over budsjettforslaget for 2004

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
	Administrasjon m.m.				
0300	Kultur- og kirkedepartementet	89 470	90 004	90 371	0,4
0301	Deltaking i internasjonale organisasjoner	22 108			
0305	Lotteritilsynet	48 861	55 765	56 129	0,7
0310	Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg	102 842	106 117	113 537	7,0
	Sum kategori 08.10	*263 281*	*251 886*	*251 886*	*3,2*
	Kulturformål				
0320	Allmenne kulturformål	604 520	604 279	591 537	-2,1
0321	Kunstnerformål	273 359	286 291	296 741	3,7
0322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	238 496	241 706	268 951	11,3
0323	Musikkformål	407 659	420 109	434 505	3,4
0324	Teater- og operaformål	791 755	804 941	852 318	5,9
0325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	61 160	66 050	76 670	16,1
0326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	307 205	326 941	346 216	5,9
0328	Museums- og andre kulturvernformål	438 003	454 118	485 912	7,0
0329	Arkivformål	172 309	172 796	181 814	5,2
	Sum kategori 08.20	*3 294 466*	*3 377 231*	*3 534 664*	*4,7*
	Film- og medieformål				
0334	Film- og medieformål	403 627	397 822	423 696	6,5
0335	Pressestøtte	295 163	298 561	307 064	2,8
0336	Informasjonsberedskap-kringkasting	4 694	2 799	2 799	0,0
	Sum kategori 08.30	*703 484*	*699 182*	*733 559*	*4,9*
	Den norske kirke				
0340	Kirkelig administrasjon	356 530	365 677	394 264	7,8
0341	Presteskapet	584 694	625 115	629 056	0,6
0342	Nidaros domkirke m.m.	38 930	34 250	34 500	0,7
	Sum kategori 08.40	*980 154*	*1 025 042*	*1 057 820*	*3,2*
	Sum utgifter	*5 241 385*	*5 353 341*	*5 586 080*	*4,3*

Det vil også bli fordelt spillemidler til kulturformål på om lag 300 mill. kroner i 2004 utenfor statsbudsjettet, jf. nærmere omtale under pkt. 5 ovenfor. Disse midlene vil, i likhet med spilleoverskuddet til idrettsformål, bli fordelt av Kongen.

Omlegging av beregningen av arbeidsgiveravgiften og avvikling av el-avgiften fra 1. januar 2004 innebærer samlet en netto reduksjon i disse utgiftene i forhold til 2003. Som følge av dette er departementets utgiftsramme samlet redusert med 7,6 mill. kroner.

Utgifter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
01-01	Driftsutgifter	1 796 812	1 760 069	1 807 602	2,7
21-23	Spesielle driftsutgifter	74 774	37 279	50 801	36,3
30-49	Nybygg, anlegg m.v.	32 760	25 805	25 671	-0,5
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	504 975	518 568	549 019	5,9
60-69	Overføringer til kommuner	189 412	154 946		-100,0
70-89	Overføringer til private	2 642 618	2 856 624	3 152 987	10,4
90-99	Utlån, avdrag m.v.	34	50		-100,0
	Sum under departementet	5 241 385	5 353 341	5 586 080	4,3

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
	Administrasjon m.m.				
3300	Kultur- og kirkedepartementet	2 709	52	52	0,0
3301	Deltaking i internasjonale organisasjoner	4 562			
3305	Inntekter fra spill og lotterier	1 772 820	1 571 805	1 300 529	-17,3
	Sum kategori 08.10	*1 780 091*	*1 571 857*	*1 300 581*	*-17,3*
	Kulturformål				
3320	Allmenne kulturformål	927	260	269	3,5
3321	Kunstnerformål	15			
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	27 635	250	259	3,6
3323	Musikkformål	16 121	15 983	16 558	3,6
3324	Teater- og operaformål	26 117	8 000	8 288	3,6
3325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	4 243	740	5 947	703,6
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	27 773	12 582	13 035	3,6
3328	Museums- og andre kulturvernformål	18 739	15 478	16 035	3,6
3329	Arkivformål	12 212	6 962	7 213	3,6
	Sum kategori 08.20	*133 782*	*60 255*	*67 604*	*12,2*
	Film- og medieformål				
3334	Film- og medieformål	44 091	24 427	24 910	2,0
	Sum kategori 08.30	*44 091*	*24 427*	*24 910*	*2,0*
	Den norske kirke				
3340	Kirkelig administrasjon	30 425	7 314	7 577	3,6
3341	Presteskapet	33 187	6 129	6 350	3,6
3342	Nidaros domkirke m.m.	11 734	9 300	9 774	5,1
	Sum kategori 08.40	*75 346*	*22 743*	*23 701*	*4,2*
	Sum inntekter	*2 033 310*	*1 679 282*	*1 416 796*	*-15,6*

Oversikt over poster med stikkordet "kan overføres", utenom 30-49 poster:

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Overført pr. 01.01.2003	Forslag 2004
320	60	Lokale og regionale kulturbygg	6 479	
320	73	Nasjonale kulturbygg	31 071	71 000
320	74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd	4 911	109 337
320	75	Kulturprogram	309	4 680
320	76	Hundreårsmarkeringen 1905-2005	3 100	23 500
320	81	Kulturell skolesekk	4 265	
321	73	Kunstnerstipend m.m.	2 942	92 463
334	71	Filmtiltak m.m.	136	25 335
334	75	Medieprogram		10 000
340	75	Dåpsopplæring		28 500
340	79	Til disposisjon	65	500

Når stipendperioden for enkelte stipendmottakere blir endret bl.a. ved permisjoner, blir bevilgningsbehovet på kap. 321, post 73 redusert i en budsjettermin. Behovet vil øke tilsvarende i senere budsjettermin.

Bevilgningene til kontingenter for departementets deltakelse i EUs kultur- og medieprogrammer bygger på anslag og varierer som følge av valutasvingninger.

Departementets behov for midler under kap. 340, post 79 er vanskelig å forutsi og behovet varierer fra år til år.

For de øvrige postene blir det gitt tilskudd til prosjekter og formål som trenger lang planleggings- og gjennomføringstid. Tilskuddene til disse prosjektene blir normalt utbetalt over flere år.

Antall årsverk under Kultur- og kirkedepartementet pr. 01.03.2003:

Kap.	Betegnelse	Pr. 01.03.2003
300	Kultur- og kirkedepartementet	134
305	Lotteritilsynet	50
320	Allmenne kulturformål	44
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	107
323	Musikkformål	45
324	Teater- og operaformål	29
325	Samarbeidstiltak for arkiv, bibliotek og museer	54
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	384
328	Museums- og andre kulturvernformål	70
329	Arkivformål	214
334	Film- og medieformål	135
340	Kirkelig administrasjon	185
341	Presteskapet	1 334
342	Nidaros domkirke m.v.	45
-	Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond	34
Sum årsverk		2 864

Del II
Budsjettforslag

Programkategori 08.10 Administrasjon m.m. (kap. 0300–0310)

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
0300	Kultur- og kirkedepartementet	89 470	90 004	90 371	0,4
0301	Deltaking i internasjonale organisasjoner	22 108			
0305	Lotteritilsynet	48 861	55 765	56 129	0,7
0310	Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg	102 842	106 117	113 537	7,0
	Sum kategori 08.10	263 281	251 886	260 037	3,2

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
01-01	Driftsutgifter	139 243	145 769	146 500	0,5
21-23	Spesielle driftsutgifter	155			
30-49	Nybygg, anlegg m.v.	1 647			
70-89	Overføringer til private	122 236	106 117	113 537	7,0
	Sum kategori 08.10	263 281	251 886	260 037	3,2

Programkategorien omfatter Kultur- og kirkedepartementets administrasjonsutgifter, utgifter til Lotteritilsynet og tilskudd til tros- og livssynssamfunn og private kirkebygg.

Oppfølging av endringer i pengespill- og lotterilovgivningen

I 2004 vil Lotteritilsynet gjennomføre nye regelverk og kontrollsystemer i forhold til Norsk Tippings spillevirksomhet, bl.a. i tilknytning til selskapets drift av utbetalingsautomater. Det har den senere tid vært et økende fokus på problemer med spilleavhengighet. Dette gjelder særlig i forhold til gevinstautomater, men også i forhold til et økende pengespilltilbud generelt, herunder internasjonale spilletilbud via internett. Lotteritilsynet vil opprettholde et høyt fokus på kartlegging og informasjon i forhold til spilleavhengighet. Lotteritilsynet vil ha det operative ansvaret for utarbeidelsen av en handlingsplan mot spilleavhengighet og videre-

føringen av prøveprosjektet med en kontakttelefon for spilleavhengige.

Stortinget vedtok 17. juni 2003 lov om endringer i lotteri- og pengespillovgivningen, jf. forarbeider i Ot.prp. nr. 44 (2002-2003) og Innst. O. nr. 124 (2002-2003). Vedtaket innebærer at Norsk Tipping AS fra 2006 får enerett til drift av utbetalingsautomater, og forutsetter at oppstilling av automater i regi av Norsk Tipping AS starter siste halvår 2004 parallelt med at eksisterende oppstillingstillatelser gradvis løper ut. Midlertidige forskrifter for fordeling og kompensasjon til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner for overgangsåret 2005, vil bli utarbeidet med hjemmel i avnitt III i endringsloven og sendt på høring til berørte parter i løpet av inneværende høst. Forskriftene vil inneholde tildelingskriterier og saksbehandlingsregler som sikrer at Stortingets forutsetninger ivaretas. Forskriftene vil bli vedtatt i løpet av første kvartal 2004 for å ivareta søkernes behov for utarbeidelse av søknad/innhenting av dokumentasjon, samt nødvendig tid for Lotteritilsynets behandling av søknadene. De deler av lovvedtaket som gir hjemmel for Norsk Tipping AS´ automatvirksomhet trer i kraft 1. januar 2004.

Fra 2006 skal automatinntektene inngå i Norsk Tipping samlede overskudd, samtidig som samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner inntas som overskuddsmottakere etter pengespillovens § 10. Lovvedtaket inneholder regler for fordeling av overskuddet fra Norsk Tippings spillevirksomhet etter at eneretten til drift av gevinstautomater er fullt virksom fra 1. januar 2006. Forslag til utfyllende fordelingsforskrifter med virkning fra 2006 vil bli sendt på høring til berørte parter. I forhold til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner vil det bli fastsatt særskilte forskrifter med tildelingskriterier og saksbehandlingsregler som sikrer at Stortingets forutsetninger ivaretas. Det antas at forskrifter for fordeling fra 2006 i stor grad vil regulere de samme forhold som de midlertidige forskriftene for 2005. En tar sikte på at forskriften kan bli vedtatt før utgangen av 2004 for å ivareta søkernes tidsbehov ved utarbeidelse av søknad/innhenting av dokumentasjon, samt nødvendig tid for Lotteritilsynets behandling av søknadene. Departementet tar sikte på at disse delene av lovvedtaket med tilhørende forskrifter skal tre i kraft 1. januar 2006.

Kultur- og kirkedepartementet fastsetter spilleregler for de spill som Norsk Tipping tilbyr, jf. pengespillovens § 11. Lotteritilsynet har ansvar for tilsyn med at Norsk Tippings spillevirksomhet foregår i samsvar med lov og spilleregler, jf. pengespillovens § 10. Departementets regler for tekniske kontrollkrav til plattform og nettverk, krav til spillutformingen og krav til oppstilling av automater vil bli fastsatt på bakgrunn av forslag utarbeidet i dialog mellom Lotteritilsynet og Norsk Tipping AS.

Det vil videre med hjemmel i pengespillovens § 14 bli fastsatt instruks for Lotteritilsynets kontroll av spillevirksomheten i Norsk Tipping. Instruksen vil identifisere kontrolloppgavene samtidig som den fastsetter Lotteritilsynets rolle i forkant av endringer i regelverket for Norsk Tippings spill. Instruksen vil bli fastsatt av Lotteritilsynet etter dialog med Norsk Tipping, fortrinnsvis innen utgangen av inneværende år.

Departementet vil følge iverksettingen av automatmonopolet gjennom kvartalsvise rapportmøter med den administrative ledelsen i Lotteritilsynet og i Norsk Tipping AS.

Kap. 0300 Kultur- og kirkedepartementet (jf. kap. 3300)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	89 470	90 004	90 371
	Sum kap. 0300	89 470	90 004	90 371

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke departementets egne lønns- og driftsutgifter. Budsjettforslaget legger til grunn uforandret antall årsverk og innebærer om lag uendret aktivitetsnivå i forhold til 2003.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som departementet får i merinntekter under

kap. 3300, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Resultatrapport for 2002

På kulturområdet var de viktigste administrative arbeidsoppgavene i 2002:

- arbeid med nytt operahus. Forslag til bindende kostnadsramme ble fremmet i mars 2002, jf. St.prp. nr. 48 (2001-2002), Innst. S. nr. 234 (2001-2002). Stortinget vedtok kostnadsrammen 17. juni 2002
- arbeid med nasjonal plan for produksjon og formidling av opera og ballett i Norge, i tråd med Stortingets vedtak 15. juni. 1999, jf. Innst. S. nr. 213 (1998-99), ble avsluttet og planen ble lagt ut på høring i april 2002
- scenekunstutvalget, oppnevnt ved kgl.res. av 11. august 2000, arbeid med gjennomgåelse av scenekunstfeltet, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000) og Innst. S. nr. 2 (1999-2000). Utvalget avga innstilling 2. april 2002 og utredningen, NOU 2002:8 Etter alle kunstens regler - en utredning om norsk scenekunst, ble deretter sendt ut på høring
- oppfølgingsarbeid i tilknytning til framlagt stortingsmelding om arkiv, bibliotek og museum, St.meld. nr. 22 (1999-2000), som ble behandlet av Stortinget 1. desember 2000, jf. Innst. S. nr. 46 (2000-2001), herunder arbeid med etablering av ABM-utvikling - Statens senter for arkiv, bibliotek og museum og Nasjonalmuseet for kunst
- arbeid med omlegging av Forsvarets distriktsmusikkorps i Halden og Kristiansand til sivile korps, avtaler med Østfold fylkeskommune, Halden kommune, Vest-Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune, jf. Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Omleggingen ble vedtatt i Stortinget 13. desember 2002, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2002-2003) og Budsjettinnst. S. nr. 2 (2002-2003)
- arbeid med endringer i lov av 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek
- Ot. prp. nr. 114 (2001-2002) Om lov om endring i lov av 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (ny organisering av arbeidet for samisk språk) som ble lagt fram 20. august 2002. Revisjon av forskrift er gjennomført
- rullering av investeringsplan for kulturbygg lagt fram i St.prp. nr 1 (2001-2002)
- St.meld. nr. 9 (2001-2002) Målbruk i offentleg teneste, jf. Innst. S. nr. 109 (2001-2002), ble behandlet av Stortinget 9.april 2002.

De viktigste administrative arbeidsoppgavene på kirkens område var i 2002:

- St.prp. nr. 44 (2001-2002) om midler til opprettelse av 30 nye prestestillinger, jf. Innst. S. nr. 159 (2001-2002), som ble behandlet i Stortinget 30. april 2003
- Ot.prp. nr. 49 (2001-2002) om lov om endringer i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeloven), jf. Innst. O. nr. 43 (2001-2002), som ble behandlet i Odelstinget 30. april 2002. Endringene gjaldt overføring av det økonomiske ansvaret for presters reiser og boligtelefon fra kommunene til staten
- Ot.prp. nr. 97 (2001-2002) om lov om endringer i lov 7. juni 1996 om Opplysningsvesenets fond, jf. Innst. O. nr. 2 (2002-2003), som ble behandlet av Odelstinget 24. oktober 2002. Endringene gjaldt inflasjonssikring av kapitalen i Opplysningsvesenets fond
- Ot.prp. nr. 11 (2002-2003) om lov om endringer i lov 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred, jf. Innst. O. nr. 56 (2002-2003), som ble behandlet av Odelstinget 11. februar 2003
- St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid, jf. Innst. S. nr. 200 (2002-2003), som ble behandlet i Stortinget 27. mai 2003.

Departementets arbeid på idrettsområdet var i hovedsak knyttet til oppfølging av St.meld. nr. 14 (1999-2000) Idrettslivet i endring. De viktigste arbeidsoppgavene på idrettsområdet var i 2002:

- forvaltning av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS til idrettsformål, med vekt på tilskudd til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg i kommunene
- fortsatt dialog med Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité (NIF) om utvikling av budsjettstruktur, søknad og rapportering
- videreføring av tilskuddsordning til lokale idrettslags arbeid for barn og ungdom
- videreføring av arbeidet med å etablere et uavhengig nasjonalt antidopingorgan
- oppfølging av "Aktivt møtested", en åpen idé- og arkitektkonkurranse om aktivitetsbygg og utendørsanlegg for barn og ungdom
- arrangere Anleggskonferansen 2002
- inneha sekretariatsfunksjon for Sundbergutvalget, som vurderte sammenhengen mellom mål og virkemiddelbruk for statlig idrettspolitikk.

I 2002 var virksomheten på medieområdet preget av følgende:

- oppfølging av St.meld. nr. 57 (2000-2001) I ytringsfrihetens tjeneste

- utarbeide forslag til endringer i åndsverkloven som følge av gjennomføring av EU-direktiv 2001/29/EF om opphavsrett i informasjonssamfunnet
- tildeling av konsesjon for riksdekkende analog reklamefinansiert radio for en ny periode, utlysing av konsesjon for et digitalt bakkenett for fjernsyn og planlegging av utlysing av konsesjon for en ny analog riksradiokanal
- fastsettelse av endringer i kringkastingsloven for å gjøre den bedre tilpasset konvergensutviklingen
- vurdere gjennomføring av EU-direktiv 2001/29/EF om opphavsrett i informasjonssamfunnet
- deltakelse i WIPOs arbeid med oppdatering av internasjonalt regelverk for vern av utøvende kunstneres rettigheter i audiovisuelle medier, samt kringkasternes rettigheter
- deltakelse i WIPOs arbeid med spørsmålet om utvikling av et internasjonalt instrument for vern av folklore m.m.
- oppfølging av EU-programmene MEDIA-Plus og Sikker bruk av Internett
- utarbeidelse av norske posisjoner angående audiovisuelle tjenester i WTOs GATS-2000-runde
- deltakelse i EUs arbeid med forberedelse av revisjon av TV-direktivet
- deltakelse i EUs arbeid i forhold til digitalisering av kringkasting
- deltakelse i Europarådets arbeid med en rekommandasjon om sosiale og demokratiske konsekvenser av digital kringkasting.

På lotteri- og pengespillområdet ble det i samarbeid med Lotteritilsynet iverksatt tiltak for bedre kontroll av nasjonale og utenlandske lotteri og pengespilltilbud. Det ble også utarbeidet forslag til endringer i lotteri- og pengespillovgivningen, bl.a. i forhold til gevinstautomater.

Utfordringer og strategier

Hovedlinjene i den statlige kultur- og kirkepolitikken, jf. omtalen i hoved- og kategoriinnledningene innebærer at departementet bl.a. er ansvarlig for:
- analyse og vurdering av utviklingen på kultur-, kirke-, medie- og idrettsområdet
- utforming og evaluering av bruk av statlige virkemidler på de samme områdene
- å spille en aktiv rolle når det gjelder utvikling, igangsetting og koordinering av relevante forsknings- og utviklingsprosjekter
- overordnet styring av statlige institusjoner og virksomheter med vekt på rammestyring, mål- og resultatstyring
- gjennomføring av nødvendig omstilling, effektivisering og andre moderniseringstiltak
- oppfølging av den internasjonale utviklingen på departementets fagområder.

For å ta hånd om dette vil departementet legge vekt på å utvikle:
- styringssystemer som sikrer oppfylling av kulturpolitiske mål og effektiv bruk av ressurser
- en tilpasningsdyktig organisasjon
- høy forvaltningsmessig og faglig kompetanse
- en god og samkjørt ledelse
- kvalifiserte og motiverte medarbeidere.

Kap. 3300 Kultur- og kirkedepartementet (jf. kap. 0300)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Ymse inntekter	420	52	52
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 273		
18	Refusjon av sykepenger	1 016		
	Sum kap. 3300	2 709	52	52

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter i forbindelse med seminarer, konferanser m.m., jf. kap. 300, post 01.

Kap. 0301 Deltaking i internasjonale organisasjoner (jf. kap. 3301)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	2 559		
21	Spesielle driftsutgifter	155		
74	De Forente Nasjoners organisasjon for undervisning, vitenskap og kultur (UNESCO)	18 444		
75	Tilskudd til internasjonalt samarbeid	950		
	Sum kap. 0301	22 108		

Samordningsansvaret for UNESCO ble overført fra Kultur- og kirkedepartementet til Utdannings- og forskningsdepartementet med virkning fra 1. juli 2002. For omtale av forslag til bevilgning for 2004 og resultatrapport for 2002 vises det derfor til Utdannings- og forskningsdepartementets budsjettproposisjon for 2004.

UNESCOs virksomhet på kultur- og mediefeltet vil fortsatt bli ivaretatt av Kultur- og kirkedepartementet.

Kap. 3301 Deltaking i internasjonale organisasjoner (jf. kap. 0301)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Ymse inntekter	4 417		
02	Inntekter ved oppdrag	75		
18	Refusjon av sykepenger	70		
	Sum kap. 3301	4 562		

Jf. omtalen under kap. 301 ovenfor.

Kap. 0305 Lotteritilsynet (jf. kap. 0305)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	47 214	55 765	56 129
45	Større nyanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	1 647		
	Sum kap. 0305	48 861	55 765	56 129

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Lotteritilsynet.

Oppfølgingen av Ot.prp. nr. 44 (2002-2003) om endringer i pengespill- og lotterilovgivningen er omtalt under innledningen til programkategori 08.10. ovenfor.

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten skal dekke lønns- og driftsutgiftene for Lotteritilsynet. Det er avsatt midler til 50 årsverk, inkl. kontrollenheten på Hamar. Bevilgningen skal også dekke utgifter til de oppgaver som utføres av Justervesenet og Statens innkrevingssentral, samt utgifter knyttet til Brønnøysundregistrene. Det er videre satt av midler til drift av Lotterinemnda og utredningstjenester i regi av departementet.

Utgiftene til Lotteritilsynet skal i sin helhet dekkes ved refusjon og gebyrer som pålegges driftsleddet i spill- og lotterimarkedet, jf. kap. 3305, postene 02 og 03. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteritilsynet får i merinntekter under kap. 3305, post 02 Gebyr og post 03 Refusjon, jf. forslag til vedtak II.

Resultatmål for 2004

Departementet legger til grunn følgende hovedmål og resultatmål for 2004:

Hovedmål	Resultatmål
1. Bidra til en forsvarlig fordeling av inntektsmulighetene fra spill og lotteri.	1.1. Sikre fortløpende oversikt over lotteritilbudet i Norge og fordeling av overskudd.
	1.2. Bidra til at størst mulig del av omsetningen fra lotteri går til samfunnsnyttige og humanitære formål.
	1.3. Utarbeide forslag til regler for fordeling av automatinntekter som kan bidra til en stabil inntektsutvikling for samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i samsvar med Stortingets lovvedtak 17. juni 2003.
2. Sikre forsvarlig kontroll og tilsyn med private lotterier og statlige spill.	2.1. Gjennomføre effektiv og kvalitetsrettet kontroll.
	2.2. Utvikle og innføre mer effektive og kvalitetsrettede kontrollmetoder som er tilpasset lotteri- og pengespilltilbudet
3. Bidra til en trygg og forsvarlig utvikling av lotteritilbudet i Norge.	3.1. Videreføre arbeidet med kartlegging og forebygging av spilleavhengighet i Norge.
4. God forvaltning og service på lotteriområdet.	4.1. Effektiv saksbehandling og økonomiforvaltning.
	4.2. Gi informasjon og service til aktører i lotteri- og pengespillmarkedet.

Resultatrapport for 2002

Rapporteringen tar utgangspunkt i de resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Resultatmål 1.1:

Skaffe oversikt over lotteritilbudet i Norge

Lotteritilsynet har ferdigstilt et sentralt lotteriregister med oversikt over lotteritilbudet i Norge. Tilsynet har publisert den første årlige statistikken for statlige spill, private spill og lotterier.

Resultatmål 1.2:

Bidra til at størst mulig del av omsetningen fra lotteri går til samfunnsnyttige og humanitære formål

Lotteritilsynet har etablert en særskilt revisjons- og regnskapskompetanse som sikrer økt kontroll med at lotteriinntektene kommer de ideelle formålene til gode.

Resultatmål 2.1:

Kontroll av automater, andre lotteriinnretninger og regnskaper. Hindre at illegale spill får etablere seg

Lotteritilsynet har etablert en egen enhet for å bedre kontrollen med avviklingen av lotterier. Kontrollen av oppstilte automater skjer også gjennom et samarbeid mellom Lotteritilsynet og Justervesenet.

Resultatmål 2.2:

Innarbeide Statskontrollen på Hamar og Statens Kontrollkomité for Norsk Rikstoto i Lotteritilsynets organisasjon

Statskontrollen og kontrollkomiteens virksomhet er innarbeidet i tilsynets organisasjon. Det er videre iverksatt et arbeid med rasjonalisering og effektivisering av kontrollarbeidet.

Resultatmål 2.3:

Bygge opp kompetanse på spill basert på ny teknologi

Lotteritilsynets tekniske avdeling er sammensatt med bred kompetanse i forhold til avvikling og formidling av spill på elektroniske plattformer.

Resultatmål 3.1:

Gjennomføre kartlegging av spilleavhengighet i Norge, omfang og årsak

En kartleggingsundersøkelse om spilleavhengighet ble iverksatt i 2001 og avsluttet våren 2003

Resultatmål 4.1:

Effektiv saksbehandling og økonomiforvaltning

Lotteritilsynet har videreutviklet sitt døgnåpne forvaltningstilbud gjennom utstrakt bruk av elektronisk saksbehandling og web-teknologi.

Resultatmål 4.2:

Gi informasjon og service til aktørene i lotterimarkedet

Tilsynet har videreutviklet kontakt og informasjonsrutiner i forhold til aktørene i lotteri- og pengespillmarkedet bl.a. gjennom periodiske seminarer og informasjonsformidling via internett, samt gjennom aktiv deltakelse i internasjonale fora.

Kap. 3305 Inntekter fra spill og lotterier (jf. kap. 0305)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	1 716 640	1 500 040	1 244 400
02	Gebyr	47 428	62 200	46 220
03	Refusjon	7 870	9 565	9 909
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	403		
18	Refusjon av sykepenger	479		
	Sum kap. 3305	1 772 820	1 571 805	1 300 529

Post 01 Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS

Med virkning fra spilleoverskuddet for 2002, som fordeles i 2003, har Stortinget endret reglene for fordelingen av spilleoverskuddet, jf. Innst. O. nr. 44 (2001-2002). Endringen innebærer at selskapets overskudd fordeles med en halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål. Midlene til

idrettsformål skal fortsatt fordeles av Kongen. Av midlene til kulturformål skal 2/3 fordeles av Stortinget og 1/3 av Kongen. Endringen skal skje over 3 år ved at forskningsandelen av overskuddet reduseres med 1/3 i 2003 og 2/3 i 2004.

På samme måte som for idrettsformål, må den økte tildelingen av spillemidler til kulturformål (1/3) fordeles ved kongelig resolusjon etter at det enkelte års spilleoverskudd er fastsatt i forbindelse med Norsk Tipping AS' årsmøte. Den resterende delen av spilleoverskuddet til kulturformål (2/3) og forskningformål i 2004 blir inntektsført i statsbudsjettet etter at Norsk Tipping AS' regnskap for foregående spilleår er godkjent i årsmøte. Utgiftene til kultur- og forskningsformål blir på samme måte som andre statsutgifter bevilget over statsbudsjettet. Det er ikke direkte sammenheng mellom utgiftene til kultur- og forskningsformål og størrelsen på de årlige spilleoverskuddene fra Norsk Tipping AS.

Prognosen fra Norsk Tipping AS over forventet samlet spilleoverskudd i 2003, fordelt etter ny fordelingsnøkkel, innebærer at inntektene under kap. 3305, post 01 reduseres med 255,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2003. Det foreslås på dette grunnlag en bevilgning på 1 244,4 mill. kroner i 2004.

Post 02 Gebyr

Posten gjelder inntekter fra gebyrer for bl.a behandling av søknader om godkjenning og autorisasjon av aktører i lotterimarkedet, samt gebyr for typegodkjenning og oppstilling av automater, jf. kap. 305, post 01.

Post 03 Refusjon

Posten gjelder inntekter fra refusjoner for utgiftene ved kontroll av spillene til Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS, jf. kap. 305, post 01. Disse utgiftene er totalt anslått til kr 9 909 000 i 2003.

Kap. 0310 Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, *overslagsbevilgning*	87 255	98 222	101 758
75	Tilskudd til private kirkebygg	13 763	5 000	8 780
76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	1 824	2 895	2 999
	Sum kap. 0310	102 842	106 117	113 537

Kapitlet omfatter tilskudd til:
- trossamfunn etter lov av 13. juni 1969 nr. 25 Om trudomssamfunn og ymist anna
- livssynssamfunn etter lov av 12. juni 1981 nr. 64 Om tilskott til livssynssamfunn
- Norges frikirkeråd
- Norges kristne råd
- Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
- prosjekter for å styrke dialog mellom livssyn
- oppføring av privateide kirkebygg.

Budsjettforslag for 2004

Post 70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, overslagsbevilgning

Tilskuddsordningen skal sikre økonomisk lik behandling mellom Den norske kirke og tros- og livssynssamfunnene utenfor Den norske kirke, ved at disse får en tilsvarande bevilgning pr. medlem som statskirken. Tilskuddsordningen har hjemmel i lov, jf. lov av 13. juni 1969 nr. 25 Om trudomssamfunn og ymist anna, og lov av 12. juni 1981 nr. 64 Om tilskott til livssynssamfunn.

Det blir gitt tilskudd pr. medlem. Tilskuddssatsen blir beregnet på grunnlag av budsjetterte utgifter og medlemstall i Den norske kirke.

Samfunnene skal innen 1. mars hvert år sende årsrapport og årsregnskap til fylkesmannen, som sender rapport til departementet.

Kultur- og kirkedepartementet foreslår at tilskuddet videreføres for 2004 i samsvar med gjeldende lov. Det er tatt hensyn til forventet økning i medlemstallene. Departementet vil i egen lovproposisjon foreslå at lov 13. juni 1969 nr. 25 Om trudomssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 Om tilskot til livssynssamfunn endres slik at det kan kreves fødselsnummer for alle tilskuddsberettigede medlemmer av tros- og livssynssamfunn. Endringen skal gi bedre grunnlag for beregning av det enkelte tilskuddet, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2002-2003).

Fra 2004 vil Den norske kirke bli omfattet av ordningen med skattefritak for gaver til frivillige organisasjoner. Tilsvarende skattefritak gjelder også for gaver til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke, forutsatt at de er landsomfattende og har et sentralledd som kan oppfylle kravene fra forskriftsmyndighetene.

Post 75 Tilskudd til private kirkebygg

Formålet med tilskuddsordningen er å gi trossamfunn utenfor Den norske kirke og private stiftelser og frivillige organisasjoner innenfor Den norske kirke anledning til å bygge kirkebygg med lavere egenfinansiering. Det blir gitt tilskudd pr. kvadratmeter til nybygg, kjøp av lokaler eller utvidelse av lokaler. Det er regler for største og minste tilskuddsareal.

Departementet foreslår en bevilgning til nye byggeprosjekter i 2004 på 8,8 mill. kroner.

Post 76 Tilskudd til råd for tro og livssyn

Kultur- og kirkedepartementet foreslår at tilskuddet videreføres på samme nivå som i 2003. Tilskuddet vil bli fordelt slik:

Norges frikirkeråd: kr 796 000, Norges kristne råd: kr 902 000 og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn: kr 301 000.

Det er videre ført opp kr 500 000 til ulike prosjekter for å styrke dialog over tros- og livssynsgrenser. Dialog over tros- og livssynsgrensene vil også ha en viktig flerkulturell dimensjon. Departementet vil opprette et stipend til forsknings- og utredningsoppgaver på dette feltet.

Kr 500 000 er satt av til utgifter knyttet til nytt system for beregning av korrekte tilskuddsbeløp, jf. omtale under post 70.

Resultatrapport for 2002

Tilskudd til tros- og livssynssamfunn

Kultur- og kirkedepartementet betalte i 2002 ut i overkant av 87 mill. kroner til om lag 377 000 medlemmer i tros- og livssynssamfunn. Dette innebærer en liten økning i forhold til 2001.

Tilskudd til private kirkebygg

Kultur- og kirkedepartementet mottok 45 søknader om tilskudd i 2002. 22 av søkerne var tilskuddsberettigede med til sammen 10 295 kvm. Med en kvadratmeterpris på kr 825 utgjorde det totale tilskuddet 8,5 mill. kroner. Av dette beløpet ble 3,9 mill. kroner utbetalt i 2002.

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 0320-0329)

Programkategorien omfatter bevilgninger til allmenne kulturformål, kunst- og kunstnerformål, arkitektur og design, samt bibliotek-, arkiv- og kulturvernformål.

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
0320	Allmenne kulturformål	604 520	604 279	591 537	-2,1
0321	Kunstnerformål	273 359	286 291	296 741	3,7
0322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	238 496	241 706	268 951	11,3
0323	Musikkformål	407 659	420 109	434 505	3,4
0324	Teater- og operaformål	791 755	804 941	852 318	5,9
0325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	61 160	66 050	76 670	16,1
0326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	307 205	326 941	346 216	5,9
0328	Museums- og andre kulturvernformål	438 003	454 118	485 912	7,0
0329	Arkivformål	172 309	172 796	181 814	5,2
	Sum kategori 08.20	3 294 466	3 377 231	3 534 664	4,7

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
01-01	Driftsutgifter	822 872	729 398	766 053	5,0
21-23	Spesielle driftsutgifter	34 561	28 159	34 353	22,0
30-49	Nybygg, anlegg m.v.	31 113	25 805	25 671	-0,5
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	291 715	296 847	315 919	6,4
60-69	Overføringer til kommuner	189 412	154 946		-100,0
70-89	Overføringer til private	1 924 793	2 142 026	2 392 668	11,7
90-99	Utlån, avdrag m.v.		50		-100,0
	Sum kategori 08.20	3 294 466	3 377 231	3 534 664	4,7

I tillegg til de realendringer som er omtalt under de enkelte poster, er det foretatt enkelte omposteringer som ikke har betydning for bevilgningsnivået til de berørte tiltak.

Departementet foreslår en bevilgning for 2004 på i alt 3 534,7 mill. kroner. Dette er en økning på 157,4 mill. kroner eller 4,7 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2003.

Utfordringer og strategier

I St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014 er det redegjort for et bredt spekter av kulturpolitiske utfordringer. For å møte disse utfordringene er det på viktige områder foreslått tiltak for å dekke ulike behov og for å nå nærmere definerte mål. En del viktige saker følges opp allerede i budsjettforslaget for 2004. Bevilgningsforslag og prioriteringer under denne programkategorien er et første skritt i oppfølgingen av kulturmeldingen og innebærer dermed også at følgende viktige grunnlagdokumenter for kulturpolitikken følges opp:

- St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving (abm-meldingen) med tilhørende Innst. S. nr. 46 (2000-2001)
- St.prp. nr. 48 (2001-2002) Nytt operahus i Bjørvika med tilhørende Innst. S. nr. 234 (2001-2002)
- St.meld. nr. 9 (2001-2002) Målbruk i offentleg teneste med tilhørende Innst. S. nr. 109 (2001-2002)
- St.meld. nr. 38 (2002-2003) Den kulturelle skolesekken.

Statens økonomiske medvirkning overfor kultursektoren må ha som utgangspunkt at profesjonell kunst og faglig forankret kulturinnsats er en verdi i seg selv. Det må i alle sammenhenger legges vekt på kvalitet som et grunnleggende kriterium for prioritering av knappe ressurser.

Museumsreformen skal gjennomføres i hele landet med konsoliderte museer i et nasjonalt nettverk. Tilskuddsordningen tilpasses det nye museumslandskapet. I 2004 foreslås økte tilskudd til de konsoliderte enhetene i Nordland og Telemark, hvor konsolideringsprosessen har gitt klare resultater siste året, samt enkelte andre museer. Nasjonalmuseet for kunst utvikles og foreslås styrket i samsvar med forutsetningene.

Nasjonalbiblioteket vil i 2004 ha full drift av det nye depotbiblioteket i Rana og oppgraderingen av Oslo-avdelingen fortsetter med sikte på gjenåpning i 2005. Budsjettforslaget tar høyde for dette.

Arkivverket foreslås gitt økte rammer særlig med sikte på å komme i inngrep med de betydelige utfordringene bevaring av elektronisk lagret arkivinformasjon representerer.

Norsk språkråd skal omdannes til et kompetansesenter for norsk språk, og det foreslås økte bevilgninger for å sikre den videre prosessen og dessuten for å starte opp utviklingen av en språkkonsulenttjeneste.

Driften av Den Norske Opera foreslås styrket for å komme i gang med den nødvendige faglige utvikling av institusjonen fram mot innflyttingen i nytt hus.

Utvekslingen av kunstuttrykk mellom Norge og utlandet foreslås styrket gjennom økte tilskudd til OCA (Office of Contemporary Art) og samtidskunstfestivalen Momentum.

Med særlig henblikk på å styrke det frie feltet, foreslås det økte bevilgninger til en rekke ordninger, institusjoner og tiltak innenfor musikk- og scenekunstfeltet.

Budsjettforslaget for 2004 innebærer at:

- tilskuddet til Nasjonalmuseet for kunst øker med 16,3 mill. kroner
- driftstilskuddet til Den Norske Opera øker med netto17,9 mill. kroner
- bevilgningen til Nasjonalbiblioteket øker med 10,5 mill. kroner
- bevilgningen til Arkivverket øker med 8,1 mill. kroner
- den videre utbyggingen av det nasjonale museumsnettverket er styrket med 11 mill. kroner – til elleve institusjoner fordelt på syv fylker
- en scene for dans kan starte opp i løpet av 2004 med et tilskudd på 3 mill. kroner
- Nasjonalkomiteen for Ibsensatsingen får en økning i tilskuddet på 3,5 mill. kroner til videre arbeid med Ibsenjubileet i 2006
- innkjøpsordningen for fonogram styrkes med 3 mill. kroner
- festivalstøtteordningen styrkes med 2 mill. kroner
- driftstilskuddet til Det Norske Samlaget øker med 2 mill. kroner
- midlene til videreføring av arbeidet med opprettelse av et kompetansesenter for norsk språk under Norsk språkråd øker med 1,5 mill. kroner
- tilskuddet til samtidskunstfestivalen Momentum i Moss øker med 2,4 mill. kroner
- tilskuddet til OCA - internasjonal formidling av samtidskunst – øker med 1,6 mill. kroner
- turnestøtteordningen (for Den Norske Opera, symfoniorkestrene og Det Norske Kammerorkester) styrkes med 1 mill. kroner
- folkemusikk- og folkedansfeltet styrkes med 1 mill. kroner
- tilskuddet til Per Gynt Stemnet øker med 1 mill. kroner

- tilskuddet til regionopera i Trondheim øker med 0,5 mill. kroner
- tilskuddet til Olavsfestdagene øker med 1,1 mill. kroner
- Valdres Sommersymfoni får et tilskudd på 0,4 mill. kroner
- det opprettes fem nye statsstipend
- det opprettes 10 nye arbeidsstipend for kunstnere
- avsetningen til vederlagsordninger øker med 4,9 mill. kroner

Forutsetninger for statlig tilskudd

Det er en forutsetning for statlig tilskudd at tilskuddsinstitusjoner har kontinuerlig drift og kan vise til virksomhet i samsvar med de fastsatte målene. Der finansieringen er delt mellom staten og regionen, er det en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel. Det er videre en forutsetning at institusjonene som får tilskudd følger de lover og regler som gjelder for arbeidslivet for å sikre ordnede arbeidsforhold ved virksomheten.

Institusjonene må sikre at driften er økonomisk forsvarlig, herunder at likviditeten i institusjonene er god, at bygninger og utstyr blir vedlikeholdt og at det blir avsatt tilstrekkelige midler til fri egenkapital som sikkerhet mot uforutsette kostnads- og inntektssvingninger.

Det vil ikke bli gitt statlig støtte til gjeldssanering. Et eventuelt årsunderskudd må dekkes gjennom overføringer fra fri egenkapital eller over driftsbudsjettet i påfølgende budsjettår. I særskilte tilfeller kan det gis anledning til å dekke inn årsunderskuddet over en lengre tidsperiode enn ett år. Departementet vil i den sammenheng skjerpe kravene til institusjonenes økonomistyring og kontroll.

Institusjonene skal målrette virksomheten og utvikle styringssystemer som sikrer god måloppnåelse, kunstnerisk, faglig og publikumsmessig, og som gir god ressursforvaltning, jf. resultatmålene for 2004. Reduksjon i tilskuddet vil bli vurdert dersom disse krav ikke ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Kap. 0320 Allmenne kulturformål (jf. kap. 3320)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	35 920	36 367	38 607
50	Norsk kulturfond	226 981	232 282	249 551
51	Fond for lyd og bilde	24 980	25 000	25 000
52	Norges forskningsråd	3 669	2 048	2 117
53	Samiske kulturformål	29 085	30 244	31 734
60	Lokale og regionale kulturbygg, *kan overføres*	44 252	8 000	
73	Nasjonale kulturbygg, *kan overføres*	63 233	63 924	71 000
74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, *kan overføres*	81 840	104 818	109 337
75	Kulturprogram, *kan overføres*	5 012	5 579	4 680
76	Hundreårsmarkeringen 1905-2005, *kan overføres*	20 400	23 500	23 500
77	Tilskudd til Bislett stadion		15 000	
78	Ymse faste tiltak	20 319	20 962	21 500
79	Til disposisjon	6 071	5 700	4 511
80	Tilskudd til frivillig virksomhet	27 295	18 075	10 000
81	Kulturell skolesekk, *kan overføres*	15 463	12 780	
	Sum kap. 0320	604 520	604 279	591 537

Kapitlet omfatter Norsk kulturråd, Norsk kulturfond og Fond for lyd og bilde. Videre omfatter kapitlet bevilgninger til kulturbygg og tusenårssteder, deltakelse i EUs kulturprogram, Hundreårsmarkeringen 1905-2005, bevilgninger til frivillig kulturell virksomhet (Frifond), Norges forskningsråd, samiske kulturformål og tiltak under Norsk kulturråd, samt ymse faste tiltak og departementets disposisjonspost for ulike engangstiltak.

Det er et hovedmål i kulturpolitikken å sikre publikum et stabilt kulturtilbud av høy kvalitet innen musikk, billedkunst, scenekunst, litteratur, kulturvern m.v. Kap. 320 Allmenne kulturformål inneholder støtteordninger som kompletterer andre budsjettkapitler innen disse områdene, samt bidrar til at det finnes en infrastruktur som kan huse og formidle kunsten. Under dette kapitlet gis det hovedsakelig støtte til ikke-institusjonell kunstnerisk aktivitet.

Budsjettforslag 2004

Ved behandling av Kommuneproposisjonen vedtok Stortinget avvikling av tilskuddet over statsbudsjettet til lokale og regionale kulturbygg, jf. St.prp. nr. 66 (2002-2003) og Innst. S. nr. 259 (2002-2003).

Tilskudd til lokale og regionale kulturelle møteplasser finansieres med midler fra overskuddet til Norsk Tipping AS. Det vises til omtale under pkt. 5.1 i hovedinnledningen.

Fra 2004 er post 81 Kulturell skolesekk foreslått avviklet, men aktivitetene forutsettes å fortsette som før, og bevilgningen på 12,8 mill. kroner i 2003 er foreslått videreført som en del av bevilgningsforslaget under andre kapitler.

Av dette er 1,7 mill. kroner lagt inn i driftsbevilgningen til ABM-utvikling under kap. 325, post 01. ABM-utvikling ivaretar sekretariats- og samordningsfunksjoner i forbindelse med forvaltningen og den videre utviklingen av Den kulturelle

skolesekken og har ansvaret for drift av et eget nettsted for dette tiltaket.

De 10 mill. kroner som i 2003 ble fordelt til 20 utvalgte museer for å bygge opp et styrket tiltaksprogram for barn og unge, er videreført under kapittel 328, post 70 og vil inngå i det ordinære driftstilskuddet til vedkommende museer. Den resterende del av bevilgningen i 2003 er også videreført på kapittel 328 post 70 og inngår i den økningen av tilskuddet til enkelte museer som der er foreslått. Departementet vil i tildelingsbrevet til disse museene stille krav om formidlingsmessig aktivitetsøkning overfor barn og unge som svarer til forutsetningene i Den kulturelle skolesekken.

Tilskudd til Den kulturelle skolesekken finansieres for øvrig med midler fra overskuddet til Norsk Tipping AS. Det vises til omtale under pkt. 5.1 i hovedinnledningen.

Post 01 Driftsutgifter

Norsk kulturråd forvalter Norsk kulturfond, tilskudd til en rekke faste tiltak og er tillagt sekretariatsfunksjoner for Fond for lyd og bilde og Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere. Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Norsk kulturråd, inkl. sekretariatsfunksjoner.

Videre blir utgifter til kulturstatistikk, evalueringer og oppfølging av operahusprosjektet dekket over denne posten.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Norsk kulturråd får i merinntekter under kap. 3320, post 01 Ymse inntekter og regnskapsførte inntekter under kap. 3320, post 03 Refusjon, jf. forslag til vedtak II.

Post 50 Norsk kulturfond

Fondet har som formål å stimulere skapende virksomhet innenfor litteratur og kunst, verne om kulturarven og formidle kulturgodene til så mange som mulig. I arbeidet med å forvalte Norsk kulturfond legger Norsk kulturråd vekt på å støtte nyskapende kunst og å stimulere nye kunstneriske uttrykksformer, nye formidlingsmåter og kulturelt mangfold.

Det skal legges vekt på å ivareta sentrale virksomhetsområder. Viktige forsøks- og utviklingsprosjekter skal evalueres.

Innkjøpsordningen for fonogram foreslås styrket med 3 mill. kroner og tilskudd til musikkfestivaler foreslås styrket med 2 mill. kroner.

Turne-, transport- og festivalstøtteordningen er overført til Kulturfondet fra kap. 320, post 74 med ca. 4,4 mill. kroner. Betegnelsen endres til Ensemble- og utøverstøtte for populærmusikk.

Hovedfordelingen for disponeringen av bevilgningen til Norsk kulturfond fastsettes i henhold til vedtektene for Norsk kulturfond ved kongelig resolusjon etter forslag fra Norsk kulturråd.

Post 51 Fond for lyd og bilde

Fondets midler skal nyttes til å fremme produksjon og formidling av innspillinger i lyd og/eller bilde og skal støtte tiltak som stimulerer til nyskapende virksomhet. Tiltak som stimulerer utviklingen av en levende barne- og ungdomskultur og kulturelt mangfold skal vektlegges.

Innføring av en privatrettslig vederlagsordning på dette området vil bli vurdert i sammenheng med iverksettingen av EUs direktiv om harmonisering av visse aspekter av opphavsrett og nærstående rettigheter i informasjonssamfunnet.

Post 52 Norges forskningsråd

Posten omfatter bevilgninger til prosjekter på kulturområdet under Norges forskningsråd. I 2004 gjelder dette oppfølging av bevilgning til program for kulturforskning (2003-2007).

Post 53 Samiske kulturformål

Midler til samiske tiltak under Kultur- og kirkedepartementets budsjett er samlet under denne posten, med unntak av midler til Samisk bibliografi under kap. 326, post 01 og midler til samiske filmproduksjoner under kap. 334, post 72. Bevilgningen under post 53 blir fra og med 2002 overført til og disponert av Sametinget.

Midlene skal dekke følgende formål: samiske musikkfestivaler, samiske kunstnerstipend og stipendkomitevederlag, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, Beaivvas Sami Teahter, stedsnavntjenesten og oppfølging av samisk språklov, samisk spesialbibliotek, mobil bibliotektjeneste, samiske museer og Samisk arkiv. Fra 2004 foreslås også den statlige andelen av tilskuddet til Porsanger museum, 0,2 mill. kroner, overført til Sametinget. Det er lagt inn en styrking på 0,3 mill. kroner til utstillingsvederlag for samiske kunstnere.

Post 73 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Nasjonale kulturbygg

Tilskuddene skal bidra til bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig lands-

delsfunksjon. Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet, og/eller økt sikkerhet gjennom planlegging, ombygging og/eller nybygg. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet.

I behandlingen av søknader om tilskudd blir det krevd redegjørelse for hvordan tiltaket ivaretar formålene, det kulturfaglige grunnlaget for byggeprosjektet, samarbeidet med andre institusjoner som ivaretar formålet, og eventuelle aktiviteter ut over hovedformålet.

Hovedregelen er at den statlige finansieringsandelen ikke skal overstige 60 pst. av det offentlige tilskuddet.

Søknader om tilskudd skal redegjøre for eieransvar og driftsfinansiering. Nye institusjoner skal i tillegg redegjøre for styring og organisering. Gjennomførings- og fullfinansieringsansvaret skal være dokumentert. Organiseringen av byggherrefunksjonen vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Fylkestusenårssteder

Tusenårsstedene i fylkene skal bidra til at anlegg, institusjoner, kulturmiljøer, naturområder m.v. av stor historisk, kulturell og miljømessig verdi blir tatt vare på og markert på en særskilt måte. Tusenårsstedene skal ha en nasjonal, kulturell og miljømessig betydning som peker ut over det enkelte fylke.

Det er hovedregelen at gjennomføringsansvaret for tusenårsstedene legges til den fylkeskommune hvor tusenårsstedet er lokalisert. Fylkeskommunen har, eventuelt sammen med vertskommunen, ansvaret for at tusenårsstedet blir fullfinansiert og for offentlig tilskudd til drift.

Fylkeskommunens ansvar for medfinansiering, gjennomføring, fullfinansiering og drift må være dokumentert før departementet utbetaler tilskudd til finansiering av tiltak på tusenårsstedene.

Investeringsplan for nasjonale kulturbygg og tusenårssteder

Formål og innhold

Det foreligger udekkede behov og mange urealiserte kulturbyggplaner og prosjekter. For å få et bedre beslutningsgrunnlag for tilskudd til nasjonale kulturbygg og tusenårssteder la departementet i budsjettproposisjonene for 2002 og 2003 fram en investeringsplan for kulturbygg.

I tillegg til å være et styringsdokument i beslutning om kulturbygginvesteringer i kommende fireårsperiode, skal planen gi en oversikt over prosjekter som er aktuelle etter fireårsperioden. Planen inneholder derfor bevilgningsmessige konsekvenser, mulig realiseringstid og prioritering mellom prosjekter. Den oppdateres hvert år og presenteres for Stortinget i de årlige budsjettproposisjonene.

Investeringsplanen omfatter nasjonale kulturbygg og tusenårssteder. Forslag om investeringstilskudd i 2004 omtales nedenfor. Realiseringen av investeringstiltak i perioden etter 2004 vil avhenge av størrelsen på bevilgningene i det enkelte år i perioden.

Kultur- og kirkedepartementet må ta forbehold om at noen av prosjektene som kan være aktuelle fra 2005 og senere, er på et forberedende stadium og at kostnadsanslag ikke er basert på gjennomført prosjektering. Anslagene er derfor bare foreløpige illustrasjoner av tilskuddsbehov. Først når nødvendig informasjon og dokumentasjon av ansvar foreligger vil departementet i forbindelse med den årlige budsjettbehandlingen ta stilling til kostnadsrammer og statlig finansiering. Anslått bevilgningsbehov i årene etter 2004 vil derfor måtte justeres for prosjekter som nå er i utrednings- eller planleggingsfasen og for prosjekter som ennå ikke er avklart. Kultur- og kirkedepartementet vil komme tilbake til dette i den årlige rulleringen av investeringsplanen.

Alle beløp for årene etter 2004 er foreløpige plantall og innebærer ikke tilsagn om statlig tilskudd.

Tilskudd til prosjekter i 2004

I 2004 foreslås tilskudd til følgende 11 nasjonale kulturbygg og tusenårssteder: Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter, Kværtunet, Hundorp, Trøndelag Folkemuseum, Fredriksten festning, Avaldsnes – Nordvegen Historiesenter, Østsamisk museum i Neiden, Hringariki – Veien kulturminnepark, Telemarkskanalen, Lindesnes og Hålogaland Teater.

Det vises til særskilt omtale av nybygget for romaniavdelingen ved Glomdalsmuseet nedenfor.

Nye prosjekter i perioden 2005-2007

Det legges opp til at følgende nye prosjekter skal realiseres med statstilskudd i perioden 2005-2007:

Tusenårssteder

- Hordalands tusenårssted er Hardanger. Det er gjennomført en utredning om etablering av et kunst- og kultursenter i Øystese i Kvam kommune i Hardanger. Det er lagt til grunn 10 mill. kroner i tilskudd.
- Gulatinget er tusenårssted for Sogn og Fjordane. Gulatinget og Gulatingsloven er sentral i

oppbyggingen av rettsstaten. Det foreligger forslag om flere tiltak for å markere Gulatinget, bl.a. plassering av skulpturelle elementer på stedet. Departementet har lagt til grunn 8 mill. kroner i statlig tilskudd til tiltakene.

- Oslo Middelalderby er tusenårssted for Oslo. Det er gjennomført tiltak i ruinparken og etablert vannspeil for til sammen 107 mill. kroner, som er finansiert av kommunen. Til realisering av ytterligere tiltak er det lagt til grunn 10 mill. kroner i statlig tilskudd.
- Nordland fylkeskommune har valgt Petter Dass-museet på Alstahaug som tusenårssted. Det er planer om etablering av et senter for formidling av kunnskap og opplevelse av Petter Dass som barokkdikter og prest. I tidligere investeringsplaner for nasjonale kulturbygg er det lagt inn 10 mill. kroner i statstilskudd til prosjektet i 2005. Departementet foreslår nå at investeringstilskuddet øker med 7 mill. kroner til 17 mill. kroner. Dette forutsetter at foreliggende planer bearbeides slik at prosjektet kan gjennomføres innenfor en statlig tilskuddsramme på 17 mill. kroner. Økningen på 7 mill. kroner vil tidligst kunne utbetales i 2007.

Andre prosjekter

Det planlagte Hamsunsenteret i Hamarøy skal formidle Knut Hamsuns forfatterskap. Senteret skal omfatte utstillingsarealer, bibliotek, lesesal, kafé og auditorium. Departementet legger til grunn en tilskuddsramme på 30 mill. kroner. Av dette er 1 mill. kroner bevilget.

Våren 2003 åpnet Bergen Kunstmuseums nye lokaler i Lysverkbygningen. . Bygningen har et bruksareal på 6 878 kvm og inneholder garderobeanlegg, informasjonsrom, lager og verksted, 3 200 kvm. utstillingsareal, kafé og kunstbokhandel, kombinert konsert-, seminar- og utstillingsrom, kontorer og bibliotek. I samsvar med investeringsplanen som ble presentert i St.pr. nr. 1 (2002-2003) er det lagt inn et statstilskudd på 18,7 mill. kroner i 2006.

I forbindelse med statens overtagelse av Sigrid Undsets hjem, Bjerkebæk, har Kultur- og kirkedepartementet bedt Maihaugen om å planlegge et nytt publikumsbygg på 345 kvm. brutto for billettsalg, enkel servering, publikumstoaletter m.v. Arkitektkonkurranse for bygget er gjennomført. En regner med 5,4 mill. kroner i statlig finansieringsandel.

Ája samisk senter i Kåfjord planlegger utvidelse med 1 556 kvm. for å huse bibliotek, bokbussgarasje, duodji, verksted, miljø- og kulturvernavdeling for Sametinget, museum og språksenter. Det er lagt til grunn et statstilskudd på 29 mill. kroner.

Nationaltheatret gjennomførte i 1999 første byggetrinn i ombyggingen av amfiscenen. Teatret har planer om å videreføre ombyggingen og gjennomføre andre nødvendige investeringsbehov innenfor en ramme på 15 mill. kroner.

Til Samisk Kunstmuseum er det ført opp et planleggingstilskudd på 1 mill. kroner i 2006 og 10 mill. kroner i 2007. Det forutsettes at kunstmuseet inngår som en avdeling av De Samiske Samlinger. Tilskuddsrammen på 30 mill. kroner er basert på foreløpig estimat. Endelig ramme må fastsettes etter at programmering og forprosjekt er gjennomført.

Agder naturmuseum og botaniske hage planlegger utbygging av museet med 1.600 kvm. Tilbygget skal inneholde rom for utstillinger, undervisningsvirksomhet, kontorer, verksted, magasin og personalrom. Kostnadsanslaget er utarbeidet i prisnivå 2001.

Bok- og blueshuset i Notodden er planlagt til 3 240 kvm. Det skal inneholde bluesutstilling, bibliotek, bluesteater, bluesklubb, kurs- og konferanselokaler, øvingsrom, musikkstudio, butikk, kafé og kontorer. Kostnadene er anslått til 69 mill. kroner. Notodden kommune har vedtatt tilsagn på 7,5 mill. kroner. I og med at hoveddelen av prosjektet er et lokalt ansvar, kan statens bidrag bli maksimalt 30 mill. kroner.

Norsk Industriarbeidermuseum har i mange år hatt planer om å bygge om den tidligere reservekraftstasjonen på Rjukan til museumsformål. Tilskuddsestimatet på 15 mill. kroner er basert på tidligere anslag fra museet.

Haugesund kommune har planer om bygging av et informasjonssenter i tilknytning til monumentet Haraldshaugen. Monumentet markerer Harald Hårfagres samling av riket. Bygningen skal være på 500 kvm. og vil gi rom for utstillinger og undervisning om monumentets betydning og om kulturminner i området. Informasjonssenteret har en kostnadsramme på 14 mill. kroner, som etter kommunens plan skal finansieres med 6 mill. kroner fra Haugesund kommune, 6 mill. kroner i tilskudd fra staten og 2 mill. kroner i private tilskudd.

Tilskudd til følgende nasjonale kulturbygg og tusenårssteder prioriteres i perioden 2004-2007:

(i mill. kr)

Prosjekter	Kostn. anslag	Samlet tilskudd	Tidligere bevilget	2004	2005	2006	2007
Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter Rikspolitisk senter, Akershus	68,5	40,5	21,0	18,1	1,4		
Glomdalsmuseets romaniavdeling	50,0	50,0	5,0	0	0	45,0	
Kvæntunet, Porsanger, Finnmark	12,0	12,0	5,0	2,3	4,7		
Hundorp, Oppland	23,3	7,9	7,1	0,8			
Trøndelag Folkemuseum, Sør-Trøndelag	90,0	10,0	7,4	2,6			
Fredriksten festning, Østfold	19,0	10,0	7,0	2,0	1,0		
Avaldsnes – Nordvegen Historiesenter, Rogaland	48,0	10,0	9,0	1,0			
Østsamisk museum i Neiden	32,5	30,0	2,5	1,3	26,2		
Hringariki, Buskerud	47,0	10,0	6,5	2,5	1,0		
Telemarkskanalen, Telemark		8,0	4,0	3,0	1,0		
Lindesnes Fyr, Vest-Agder	22,4	9,0	3,0	6,0			
Hålogaland Teater, Troms	249,2	174,4	2,0	31,4	121,0	20,0	
Sum vedtatte prosjekter				71,0	156,3	65,0	0
Øystese, Hordaland		10,0			10,0		
Gulen, Sogn og Fjordane		8,0			8,0		
Oslo Middelalderby, Oslo		10,0			10,0		
Petter Dass-museet, Nordland		17,0			10,0		7,0
Sum nye tusenårssteder			0	0	38,0	0	7,0
Nationaltheatret	15,0	15,0				5,0	10,0
Bjerkebæk, Lillehammer,	10,4	5,4				5,4	
Bergen Kunstmuseum	43,0	18,7				18,7	
Hamsunsenter, Hamarøy,	70,0	30,0	1,0			29,0	
Aja Samisk Senter, Kåfjord,		29,0				10,0	19,0
Samisk kunstmuseum, Karasjok		30,0				1,0	10,0
Agder naturmuseum og botaniske hage, Kristiansand	50,0	30,0					20,0
Bok- og blueshus, Notodden	69,0	30,0					10,0
Norsk Industriarbeider-museum, Rjukan	15,0	15,0					5,0
Haraldshaugsenteret, Haugesund	14,0	6,0					6,0
Sum andre nye prosjekter				0	0	69,1	80,0
Sum				71,0	194,3	134,1	87,0

Det er kun prosjekter med forslag til bevilgning i 2004 som gis bindende tilsagn om statstilskudd etter 2004. Departementet må ta forbehold om at det ikke har vært foretatt budsjettmessig behandling av prosjektene som er ført opp fra 2006 og 2007. For disse prosjekter er tallene å anse som foreløpige plantall der en må ta forbehold om den videre bearbeidelsen av prosjektene og den årlige budsjettbehandling.

Prosjekter som er aktuelle etter 2007

Kultur- og kirkedepartementet gjør oppmerksom på at planene som er listet opp under dette punktet varierer i graden av bearbeiding og avklaring, fra ideer til prosjekterte tiltak. Departementet tar forbehold om at byggesakene ikke er ferdigbehandlet. Listen må derfor ses på som illustrasjon på hvilke typer prosjekter som er aktuelle etter 2007. Opplysningene under hvert prosjekt vil bli oppdatert årlig.

Det foreligger følgende ideer og planer:

Institusjon	Tiltak
Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum, Trondheim	Tilbygg på 1 500 kvm. for tekstilkunst.
Galleri F 15, Moss	Utbygging i sammenheng med fylkesgalleri for Østfold.
Skimuseet, Oslo	Fornyelse av utstilling og utvidelse.
Norsk Luftfartsmuseum, Bodø	Ny luftfartsutstilling.
Vadsø museum- Ruija kvenmuseum	Nytt bygg for bl.a. temporære utstillinger om kvenenes historie og kultur.
Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum, Odda	Etablering av kulturhusfunksjoner i fredet kraftstasjon.
Aust-Agder-Museet, Arendal	Museums- og arkivbygg.
Norsk Folkemuseum	Etablering av utstillinger i byavdelingen.
Stavanger kommune	Konserthus med orkestersal og flerbruksal.
Kristiansand kommune	Teater- og konserthus.
Halti, Nordreisa	Kvenkultursenter.
Hedmark Teater, Hamar	Nye lokaler.
Dalane Folkemuseum	Nytt bygg for fajanseavdelingen.
Sunnmøre Museum	Magasin.
Stavanger Museum	Ny administrasjonsbygning.
Fellestjenester for museene i Hordaland	Restaurering og innredning av bygninger for etablering av fellestjenestene.
Rogaland Teater	Ombygging av turnhall til barneteater.
Valdres Folkemuseum	Utvidelse av museet.
Telemark Museum	Tilbygg til museet.

Statlige kulturbygg

I tillegg til prosjekter som omfattes av investeringsplanen bevilges det under Arbeids- og administrasjonsdepartementets kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen, midler til bl.a. nytt operahus. Under Arbeids- og administrasjonsdepartementets kap. 2445 Statsbygg bevilges midler til statlige biblio-

tek, kunstmuseum og arkiv. Følgende statlige kulturbygg gjennomføres eller planlegges:

Nytt operahus

Startbevilgning for operahusprosjektet ble bevilget våren 2002. Tilrettelegging av tomten, med riving av skur og omlegging av offentlig vei ble startet høsten 2002 og blir fullført i 2003.

For 2003 ble det bevilget 275 mill. kroner til operahusprosjektet. Arbeidene på tomten, med grunn- og fundamenteringsarbeider, startet opp i februar. Pr. september 2003 er prosjektet økonomisk og framdriftsmessig i rute.

Hovedaktiviteten i 2004 vil være videreføring av grunn- og fundamenteringsarbeidene og detaljprosjektering med produksjon av anbuds- og arbeidstegninger. Store deler av kommende entrepriser vil bli sendt ut på anbud i løpet av året. Bevilgning til videreføring av prosjektet er foreslått over Arbeids- og administrasjonsdepartementets budsjett, jf. kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen, med 577,9 mill. kroner.

Slik det er redegjort for i St.prp. nr. 48 (2001-2002) Nytt operahus i Bjørvika, er kostnader til løst inventar og utstyr holdt utenfor kostnadsrammen. Brukerutstyr omfatter møbler, verkstedmaskiner, klaver, IKT-utstyr m.m. Det blir arbeidet med å kartlegge utstyrsbehovet, og i første fase vil utstyr som påvirker bygg- og installasjoner bli prioritert. Kultur- og kirkedepartementet vil komme tilbake til saken når spørsmålene er avklart.

Nasjonalbiblioteket

Bokdepot med automatlager og kontorbygg ved avdelingen i Rana ble ferdigstilt sommeren 2003.

Arbeidene med nytt underjordisk magasin på 5031 kvm. for avdelingen i Oslo ble igangsatt sommeren 2003, og skal etter planen være ferdig sommeren 2004. Nåværende Nasjonalbibliotekbygg i Oslo blir gjenstand for omfattende rehabilitering og ombygging med sikte på ferdigstillelse i 2005. Det vises til værmere omtale under kap. 326, post 01.

Arkiv

Statsarkivet i Trondheim er i dag lokalisert i Høgskoleveien og Dora-bunkeren på Nyhavna. På grunnlag av tidligere vurdering fra Riksarkivaren fikk Statsbygg i oppdrag å utrede samlokalisering av statsarkivet ved utbygging i Høgskoleveien. I forbindelse med behandlingen av Dokument 8:149 (2001-2002) om eventuell flytting av Nordlandsdelen av statsarkivet, uttalte flertallet i Stortingets familie-, kultur- og administrasjonskomite at tilpasning av lokaler i Dora-bunkeren kombinert med en ny bygning utenfor bunkeren kan fremstå som et fullgodt alternativ til utbygging i Høgskoleveien. Komiteen pekte også på synergier ved eventuell etablering av ABM-senter i Dora-bunkeren. På dette grunnlag har departementet innhentet leietilbud fra Statsbygg og Dora AS vedrørende lokaler for samlokalisering av statsarkivet. Dora AS har levert et tilbud som vil gi lavere husleie enn utbygging i Høgskoleveien. Det gjenstår enkelte spørsmål knyttet til bl.a. arealbehov. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med saken når disse spørsmål er avklart.

Riksarkivbygningen i Oslo skal bygges om og utvides for å gi plass til bl.a. nye kontorer, møterom, undervisningsrom, utstillingsarealer og lesesal. Det er inngått en samspillskontrakt mellom entreprenør, rådgivere og Statsbygg.

Det vil i løpet av de nærmeste årene være behov for utvidelse av Statsarkivet i Bergen og magasinene ved arkivanlegget i Oslo.

Bevilgningsforslag 2004

Kultur- og kirkedepartementet foreslår i 2004 en bevilgning på 71 mill. kroner under denne posten. I tillegg foreslår departementet en tilsagnsramme på 176,3 mill. kroner utover bevilgningen for 2004, jf. forslag til vedtak III.

Forslag til fordeling av bevilgningen til nasjonale kulturbygg:

(i mill. kr)

	Vedtaks-år	Samlet tilskudd	Tidligere bevilget	Forslag til bevilgning	Gjenstår til senere år
Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter	1995	40,5	21,0	18,1	1,4
Hundorp	2000	7,9	7,1	0,8	
Trøndelag Folkemuseum	2000	10,0	7,4	2,6	
Fredriksten Festning	2001	10,0	7,0	2,0	1,0
Avaldsnes – Norvegen Historiesenter	2001	10,0	9,0	1,0	
Østsamisk museum i Neiden	2001	30,0	2,5	1,3	26,2
Hringariki – Veien kulturminnepark	2001	10,0	6,5	2,5	1,0
Telemarkskanalen	2001	8,0	4,0	3,0	1,0
Kvæntunet	2001	12,0	5,0	2,3	4,7
Lindesnes Fyr	2002	9,0	3,0	6,0	
Hålogaland Teater	2003	174,4	2,0	31,4	141,0
Totalt				71,0	176,3

Bevilgningsforslaget ligger 6,1 mill. kroner høyere enn bevilgningen for 2003, men 44,4 mill. kroner lavere enn tidligere skissert bevilgning i 2004, jf. investeringsplanen for kulturbygg som ble omtalt i St.prp. nr. 1 (2002-2003). Dette skyldes at departementet av budsjettmessige grunner må utsette byggestart for romaniavdelingen ved Glomdalsmuseet til 2006. Østsamisk museum i Neiden ferdigstiller prosjekteringen i 2004, og bygget ferdigstilles i 2005. Kostnadsrammen for disse to prosjektene vil bli justert for prisstigning når byggene igangsettes.

Bevilgningsbehovet til statlige kulturbygg er ført opp under Arbeids- og administrasjonsdepartementets budsjett, jf. kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg.

Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter, tusenårssted Akershus

Prosjektets kostnadsramme er på 68,5 mill. kroner (prisnivå 2003). Departementet har gitt stiftelsen Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter i oppdrag å ta ansvaret for gjennomføringen av byggesaken. Det er inngått totalentreprisekontrakt for prosjektet. Bygget forberedes for vannbåren oppvarming. Byggingen igangsettes høsten 2003 og bygget ferdigstilles høsten 2004, deretter etableres utstillinger m.v. slik at senteret kan åpnes for publikum våren 2005.

I Budsjett-innst. S. nr. 2 (2002-2003) ber komiteen departementet redegjøre for planer for et Arne Ekeland-galleri. Departementet er kjent med at Akershus fylkeskommune i samarbeid med Ekeland-stiftelsen planlegger galleriet i nærheten av Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter.

Det er nedsatt en prosjektgruppe bestående av representanter fra Eidsvoll kommune, Akershus fylkeskommune, Eidsvoll 1814 - Rikspolitisk senter, grunneier Haaken Eric Mathiesen og Stiftelsen til fremme av Arne Ekelands kunst. Prosjektgruppen har utarbeidet en prosjektrapport for Arne Ekeland-galleriet, og arbeider nå med oppdatering av denne i forhold til dagens prisnivå. Man foretar også en ny gjennomgang av konseptet, spesielt i forhold til samhandling med Eidsvoll 1814 - Rikspolitisk senter. Den reviderte rapporten er planlagt å være ferdig i november 2003. Akershus fylkeskommune har avsatt 0,6 mill. kroner til framtidig drift og 2,5 mill. kroner i investeringsmidler. I til-

legg er det i fylkeskommunens økonomiplan for 2003-2006 avsatt 1,4 mill. kroner fordelt på 0,2 mill. kroner i 2003 og 0,4 mill. kroner pr. år i perioden 2004 til 2006. Prosjektet har en foreløpig kostnadsramme på 25 mill. kroner.

Hundorp, tusenårssted Oppland

Istandsettingen og oppgradering av utvalgte bygninger og utearealer vil i hovedsak være ferdig i løpet av 2003. Arbeidet med det faglige innholdet blir igangsatt senere enn forutsatt og planene for dette er revidert. Oppland fylkeskommune opplyser at det legges vekt på å utvikle tiltak direkte knyttet til kulturminnene og å utvikle en profil som gir offensiv utnyttelse av lokalene til ulike formål.

Trøndelag Folkemuseum Sverresborg, tusenårssted Sør-Trøndelag

Arbeidet med istandsetting og vern av de verneverdige bygningene Aspåsgården og Tronshartgården gjennomføres i 2003. Bygningsvedlikehold og utomhustiltak i byavdelingen videreføres i 2004. Tiltak for å forsterke Sverresborg som møtested vil ta utgangspunkt i bruk av nye formidlingsmetoder i museets ikke-aktiviserte anlegg.

Fredriksten festning, tusenårssted Østfold

Informasjonssenteret, skilting og utbedring av stier og dammer er ferdig. Arbeidet med 1905-utstillingen videreføres i 2004. Istandsetting av festningsanlegg vil fortsette i 2004 og i 2005.

Avaldsnes, tusenårssted Rogaland

Byggearbeidene for Norvegen Historiesenter startet i juni i år. Bygningen skal etter planen ferdigstilles i løpet av juni 2004. Utstillingene, som vil vise historien gjennom bruk av virkemidler fra nåtiden, vil deretter monteres slik at senteret kan åpnes for publikum april/mai 2005.

Østsamisk museum i Neiden, samisk tusenårssted

Lokalisering er avklart. Arbeidet med reguleringsplan er igangsatt. Arkitektkonkurransen er avsluttet. Det vil i løpet av høsten 2003 bli tatt stilling til løsning. Prosjekteringen videreføres med allerede bevilgede midler og et tilskudd på 1,3 mill. kroner i 2004, slik at alt er klart for byggestart sommeren 2005.

Hringariki – Veien kulturminnepark, tusenårssted Buskerud

Et rekonstruert jernalderlanghus skal etter planen ferdigstilles høsten 2004. Planleggingen av et nytt opplevelsessenter videreføres i 2004. Etter planen skal bygging igangsettes i mai 2004, med ferdigstillelse ett år etter og åpning i juni 2005.

Telemarkskanalen/Skien, tusenårssted Telemark

Utarbeidelse av estetisk håndbok og visuell profil, samt skilting, skjøtsel av områdene ved kanalen gjennomføres i 2003. Arbeidet med belysning av vannfronten ved Skien blir ferdig i løpet av 2003 og sikringstiltak gjennomføres i løpet av 2004. Istandsetting og oppgradering av sluser og brygger videreføres i 2004 og 2005. Historisk spill og andre kulturtiltak vil etter planen gjennomføres i 2004.

Kvæntunet

Arkitektonisk løsning velges i løpet av høsten 2003. Byggestart er satt til våren/sommeren 2004 og ferdigstillelse av bygningen februar/mars 2005. Utomhusarbeidene ferdigstilles juni/juli samme år.

Romaniavdeling, Glomdalsmuseet

Prosjektmaterialet kan ferdigstilles innenfor rammen av bevilgede midler.

På grunn av den generelle budsjettsituasjonen må byggestart utsettes til januar 2006 og ferdigstillelse ca. ett år senere.

Departementet legger til grunn at utsettelsen ikke får konsekvenser for byggets og utstillingenes omfang og standard. Dette vil departementet ta hensyn til ved revisjon av kostnadsrammen.

Lindesnes Fyr, tusenårssted Vest-Agder

Arbeidet med å sprenge inn et publikumsanlegg i fjellet med multimediesal, utstillinger, ankomst/kafé og tekniske rom ble igangsatt i september 2003. Etter framdriftsplanen skal anleggsperioden være avsluttet i juni 2004.

Hålogaland Teater, tusenårssted Troms

Prosjektets styringsramme og tilskuddsramme er justert til henholdsvis 249,2 mill. kroner og 174,4 mill. kroner i prisnivå februar 2003. Pelearbeider er igangsatt. Oppføringen av selve bygget starter i november 2003. Det nye teaterhuset skal etter planen være ferdig november 2005.

Post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, kan overføres

Under denne posten er det ført opp midler til tiltak innenfor områdene billedkunst/kunsthåndverk, musikk, scenekunst, litteratur, barne- og ungdomskultur, kulturelt mangfold og ymse andre formål. Forvaltningsansvaret for tilskudd til tiltakene på denne posten er lagt til Norsk kulturråd.

Norsk kulturråd har innenfor de føringer som gis i de årlige budsjetter anledning til å behandle de ulike tiltakene ut fra en faglig vurdering når bevilgningen under posten skal fordeles.

Tilskuddet til Per Gynt Stemnet er overført fra kap. 324, post 78 og foreslås styrket med 1 mill. kroner til økt aktivitet og høynet kunstnerisk kvalitet.

Det forelås et tilskudd til Valdres sommersymfoni på 0,4 mill. kroner.

Under budsjettbehandlingen for 2003 ble tilskudd til landsomfattende musikkorganisasjoner redusert med 3 mill. kroner. Bevilgningen til Frifond under kap. 320, post 78 ble økt tilsvarende. Stortinget bad regjeringen besørge at 3 mill. kroner under post 81 kunne omdisponeres til landsomfattende musikkorganisasjoner under post 74 i 2003. For 2004 er det på denne bakgrunn overført 3 mill. kroner fra post 80 til post 74.

Ordningen med at Norsk kulturråd fordeler tilskudd til de landsomfattende musikkorganisasjonene videreføres i 2004.

Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2004 under kap. 320, post 74 og hvilke beløp det ble avsatt til disse i 2003, følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen, jf. vedlegg 1.

Post 75 Kulturprogram, kan overføres

EUs første rammeprogram for kultur "Kultur 2000" startet 1. januar 2000. Stortinget har gitt samtykke til deltakelse i EØS-beslutningen om innlemmelse av rammeprogrammet i EØS-avtalen, jf. St.prp. nr. 37 (1999-2000) og Innst. S. nr. 132 (1999-2000). Det femårige programmet omfatter hele kulturfeltet. Fra og med 2002 er årlige sektorvise prioriteringer innført. Hoveddelen av midlene ble brukt til visuell kunst i 2002, til utøvende kunst i 2003 og vil gå til kulturarvformål i 2004. Litteratur og oversettelsesprosjekter, samt noen prosjekter innenfor hver hovedsektor blir støttet hvert år.

EØS/EFTA-landenes finansielle bidrag til EUs kulturprogram fastsettes i henhold til EØS-avtalens artikkel 82. Det samlede bidraget for norsk deltakelse i kultursamarbeidet skal dekke Norges andel av EØS/EFTA-landenes bidrag til EUs budsjett for programkostnader for Kultur 2000-programmet og pilotprosjekter for et planlagt nytt rammeprogram for kultur. Bevilgningsbehovet i 2004 er noe lavere enn i 2003 på grunn av overførte midler fra tidligere år.

Det tas forbehold om det endelige budsjettframlegget fra EU-Kommisjonen, EUs endelige budsjettvedtak for 2004 og endringer i utgiftene som følge av valutasvingninger.

Post 76 Hundreårsmarkeringen 1905-2005, kan overføres

Stortinget vedtok 15. desember 1998 at:

> "Kulturdepartementet kan gi tilsagn om statstilskudd til Tusenårsskiftet-Norge 2000 AS for perioden 2000-2005 for inntil 215 mill. kroner utover gitt bevilgning under kap 320, post 76."

Fra 1. januar 2001 skiftet selskapet navn til Hundreårsmarkeringen - Norge 2005 AS (Norge 2005).

Det gjenstår å innfri tilsagn på til sammen 60 mill. kroner for årene 2004-2005.

Selskapet finansierer sin virksomhet gjennom statlige bidrag og egeninntekter, særlig overskudd av salg av minnemynter, sponsormedvirkning og lisensbasert salg. Det er tidligere redegjort for selskapets organisering og virksomhet, jf. St.prp. nr. 1 (1997-98), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (1997-98), St.prp. nr. 55 (1997-98), St.prp. nr. 1 (1998-99) og senere budsjettproposisjoner.

Selskapets hovedoppgave er å gjennomføre hundreårsmarkeringen 1905-2005. Gjennom virksomheten skal selskapet

a) utvikle og gjennomføre et offisielt program i forbindelse med hundreårsmarkeringen i 2005
b) holde oversikt og så langt det er mulig koordinere de øvrige offisielle og private initiativ som kommer i årene fram mot 2005.

Hovedtrekkene i programmet for hundreårsmarkeringen ble lansert 18. juni 2003 under overskriften "En egen stemme". Programopplegget består av et stort antall offentlige og private initiativ, og arrangementer er planlagt avviklet gjennom hele 2005 og over hele landet. Selskapet vektlegger at markeringen skal være utadvendt og inkluderende, programmet skal skape engasjement, innlevelse og debatt om hvilke veivalg vi står overfor, nasjonalt og internasjonalt. Målet er videre å utvikle prosjekter som har stor allmenn interesse og et bredt nedslagsfelt. Regjeringen har gitt sin tilslutning til selskapets målsetting og profil for hundreårsmarkeringen.

I budsjettforslaget av 18. august 2003 søker selskapet om å få tilført 25 mill. kroner for 2004 av det resterende tilsagnet på 60 mill. kroner. Budsjettforslaget følger proposisjonen som utrykt vedlegg.

Selskapets forslag til aktivitet for 2004 framgår av følgende oppstilling:

	(i mill. kroner)
Programarbeidet [1]	24,0
Lønns- og personalkostnader	6,0
Driftskostnader	4,5
Markedsaktiviteter	4,0
Informasjonsvirksomhet	4,0
Reisekostnader	1,0
Totale kostnader	43,5
Statstilskudd	25,0
Kommersielle inntekter	18,0
Finansinntekter	0,5
Totale Inntekter	43,5

[1] Beløpet skal dekke selskapets andel av samfinansiering av programmet for 2005 - med forutsetningen at selskapet i hovedsak skal dekke 25 pst. av det enkelte programs finansieringsbehov.

For hundreårsmarkeringen har Norges Bank vedtatt utgivelse av en serie på seks minnemynter, hvorav en sølvmynt og en gullmynt i hvert av årene 2003, 2004 og 2005. Finansdepartementet har gitt sin tilslutning til at overskuddet ved utgivelsen skal tilfalle Norge 2005 til finansiering av selskapets allmennyttige virksomhet. Ved utgangen av 2003 vil samarbeidsavtaler være inngått med større bedrifter, samt med produsenter av aktuelle lisensprodukter for salg i markeringsåret 2005. Inntektene i 2004 utover statstilskuddet er budsjettert på bakgrunn av foreløpig estimat fra salg av minnemynt i 2003, og de finansielle målsettinger som selskapet har satt for sponsorforhandlinger og avtaler om gjenytelser i form av varer og tjenester.

Departementet vil foreslå at tilsagnet til selskapet innfris med 23,5 mill. kroner i 2004.

Post 78 Ymse faste tiltak

Posten omfatter midler til en rekke faste tiltak. Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2004 under denne posten og hvilke beløp som ble avsatt til disse i 2003, følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen, jf. vedlegg 2.

Post 79 Til disposisjon

Bevilgningene på kulturbudsjettet utenom denne posten er i sin helhet bundet til bestemte mottakere. Det er imidlertid nødvendig for departementet å kunne disponere midler for å dekke uforutsette behov av særskilt karakter som oppstår i budsjettåret. Eksterne søknader om tilskudd vil normalt bli oversendt Norsk kulturråd for behandling.

Post 80 Tilskudd til frivillig virksomhet

Bevilgningen til Frifond under Kultur- og kirkedepartementets budsjett skal gå til barn og unges lokale, frivillige musikk- og amatørteateraktivitet i 2004. I forhold til 2003 er 3 mill. kroner overført til kap. 320, post 74. Det foreslås en bevilgning på 10 mill. kroner. I tillegg kommer midler fra overskuddet til Norsk Tipping AS som i 2004 ventelig vil utgjøre om lag 90 mill. kroner, hvorav 34 mill. kroner til frivillig musikk- og amatørteatervirksomhet. Samlet tilskudd til Frifond – musikk- og amatørteateraktiviteter øker fra 32,2 mill. kroner i 2003 til 44 mill. kroner i 2004. Det vises til nærmere omtale under hovedinnledningen.

Resultatmål for 2004

Departementet legger til grunn følgende hovedmål og resultatmål i 2004:

Norsk kulturråd

Hovedmål	Resultatmål
1. Stimulere til skapende åndsliv innenfor alle kunstområdene, verne om vår kulturarv og virke for at flest mulig skal få del i kulturgodene.	1.1. Bidra til igangsetting av nyskapende og eksperimentelle prosjekter og til utviklingen av et desentralisert kulturtilbud på et høyt kvalitetsnivå. 1.2. Bidra til utvikling av en levende barne- og ungdomskultur og videreutvikling av det kulturelle mangfoldet.

Fond for lyd og bilde

Hovedmål	Resultatmål
1. Bidra til å fremme produksjon og formidling av innspillinger i lyd og/eller bilde som blir gjort i Norge, og gjennom dette bidra til at rettighetshavere og utøvende kunstnere kompenseres for den lovlige kopieringen fra fonogrammer og videogrammer for privat bruk.	1.1. Støtte produksjon og formidling av fonogrammer og videogrammer som er innspilt i Norge. Produksjon og formidling med henblikk på barn og unge og på kulturelt mangfold skal vektlegges.

Nasjonale kulturbygg

Hovedmål	Resultatmål
1. Bidra til oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.	1.1. Bidra til å dekke behovet for et forsvarlig areal, økt funksjonalitet og/eller økt sikkerhet gjennom planlegging, ombygging og/eller nybygg. 1.2. Byggene skal ha en høy arkitektonisk kvalitet.

Resultatrapport for 2002

Tilskuddsordning for frivillig virksomhet (Frifond)

Det ble bevilget 27,3 mill. kroner til Frifond over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2002, hvorav 21,2 mill. kroner ble kanalisert til musikkområdet gjennom Norsk musikkråd og 5,7 mill. kroner til teatermrådet gjennom Norsk Amatørteaterråd. På vegne av Barne- og familiedepartementet og Kultur- og kirkedepartementet foretok Rogalandsforskning en evaluering av Frifond i 2002. Rapporten forelå i januar 2003, jfr. St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014. Utgiftene til evalueringen ble dekket over ordningen.

Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS

Selskapet har i 2002 rettet fokus mot den offisielle tilretteleggingen av hundreårsmarkeringen i 2005 og startet opp samarbeid med en rekke organisasjoner, institusjoner og forvaltningsorganer. Det ble i 2002 igangsatt 40-50 prosjekter for 2005-programmet med tilsagn om delfinansiering fra selskapet i perioden 2002-2005. Som følge av selska-

pets opplegg for samfinansiering er den samlede kostnadsrammen for disse prosjektene på nær 500 mill. kroner. Prosjektene har forankring innenfor hovedtemaene "Det moderne Norge", "Sverige-Norge" og "I det internasjonale samfunn".

Bredbånd i folkebibliotekene

Som et ledd i regjeringens handlingsplan for bredbånd satte Kultur- og kirkedepartementet av 5 mill. kroner til bredbånd i folkebibliotekene. Ordningen ble forvaltet av Statens bibliotektilsyn, som fra 1. januar 2003 har blitt en del av Statens senter for arkiv, bibliotek og museum (ABM-utvikling). Det kom inn totalt 26 søknader i 2002, hvorav 18 fikk støtte. Til sammenligning kom det i 2001 inn 76 søknader. Søknadene viste en klar tendens til å vektlegge innholdsproduksjon og tjenesteutvikling i folkebibliotekene i større grad enn rent tekniske løsninger. Prosjekter bygger på samarbeid mellom fylkesbibliotek og folkebibliotek eller regionalt samarbeid folkebiblioteker imellom. Flere av prosjektene er også aktuelle i forhold til både den kulturelle skolesekken og ABM-samarbeid.

Rapporteringen nedenfor tar utgangspunkt i de resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Norsk kulturråd

Resultatmål 1.1:

Bidra til igangsetting av nyskapende og eksperimentelle prosjekter og til utviklingen av et desentralisert kulturtilbud på et høyt kvalitetsnivå

Norsk kulturråd tildelte i 2002 midler i tråd med følgende hovedfordeling, vedtatt ved kongelig resolusjon, men justert i forbindelse med krav til innsparing i revidert nasjonalbudsjett:

Tabell 9.1 Norsk kulturfond – hovedfordeling 2001-2003:

	2001	2002	2003
Litteratur	71 286	74 055	75 401
Tidsskrift	2 513	2 576	2 622
Musikk	50 258	51 373	52 312
Billedkunst og kunsthåndverk	12 535	13 585	13 843
Kulturvern	13 503	14 476	14 751
Barne- og ungdomskultur	8 075	8 522	8 681
Kulturbygg	7 972	8 156	12 073
Rom for kunst	3 600	3 690	
Kunst og det flerkulturelle samfunnet	5 150		
Scenekunst:			
- frie sceniske grupper	29 046	27 005	27 500
- andre tiltak scenekunst	5 680	7 432	8 486
Andre formål	15 644	16 111	16 613
Sum	225 262	226 981	232 282

Hovedområder

Fondsmidlene går i hovedsak til prosjekter etter søknad. I tillegg tar Norsk kulturråd selv initiativ til prosjekter. I 2002 mottok rådet omlag 3 400 søknader, og i underkant av 1 300 prosjekter fikk tilskudd. I tillegg kommer innkjøpsordningene for litteratur, billedkunst og fonogram. Fondet har som formål å stimulere skapende virksomhet innenfor litteratur og kunst, verne om kulturarven og formidle kulturgodene til så mange som mulig. I tildelingene er det lagt særlig vekt på å støtte nyskapende kunst, nye kunstneriske uttrykksfor-

mer og å stimulere til nye formidlingsmåter for kunst og kultur.

Litteratur utgjorde som i tidligere år det største innsatsområdet. Målet er å sikre et bredest mulig tilbud av nye bøker innenfor gitte sjangrer, av allmenne kulturtidsskrift og nye norske tegneserier. Avsetningen til litteraturformål er i stor grad knyttet til innkjøpsordningene for ny norsk skjønnlitteratur. I 2002 ble evalueringsprosjektet for innkjøpsordningene avsluttet. I den anledning har rådet vedtatt å opprettholde de to skjønnlitterære ordningene slik de har fungert, men innfører fra 2004 et økonomisk tak som vil bety en avkortning i utbetalingene til forlagene dersom det fastsatte titteltallet overskrides. De frigitte midlene skal brukes til å kjøpe inn flere oversettelser og fagbøker for barn- og unge. Det er nedsatt et rådgivende drøftingsutvalg som skal se på både økonomiske, litteraturpolitiske og praktiske sider ved alle innkjøpsordningene for litteratur.

Hovedmålet for musikkområdet er å støtte skapende og utøvende virksomhet på et høyt kunstnerisk nivå og å bidra til å verne og gjøre den norske musikkarven tilgjengelig. Innenfor denne avsetningen er det gitt tilskudd til musikkfestivaler, musikkensembler, klassikerstøtte for fonogramområdet, innkjøp av nye norske fonogram og bestillingsverk. Norsk kulturråd har åpnet for å gi tilsagn om treårig tilskudd til musikkfestivaler, dersom regionen også bidrar med støtte. Kulturrådet forvalter i tillegg ordninger utenfor Norsk kulturfond, som tilskudd til turne- og arrangørstøtte innenfor populærmusikalske sjangre, tilskudd til lokale musikktiltak og musikkverkstedordningen. I 2002 ble utredningene om frie musikkensembler og populærmusikk ferdigstilt.

Innenfor avsetningen til billedkunst og kunsthåndverk gis det tilskudd til tiltak som skal bidra til å gjøre denne kunsten tilgjengelig for et større publikum og til bevaring. Et prioritert mål i 2002 har vært å bidra til å styrke kritisk refleksjon omkring billedkunstens rolle i dag. Norsk kulturråd prøver å oppnå dette gjennom tiltak som: Kuratorprosjektet i kunst og ny teknologi, utstyrsstøtte til fellesverksteder, manusutvikling innen kunstfaglige utgivelser/tekster, samt et nytt prøveprosjekt om kulturelle endringsprosesser. Gjennom innkjøpsordningen for samtidskunst ble det kjøpt inn 53 verk til offentlige kunstsamlinger omkring i landet.

Innenfor kulturvernområdet er prosjekter relatert til emnene samtidsdokumentasjon, det flerkulturelle Norge, kystkultur, foto- og arkivbevaring, tekniske og industrielle kulturminner og prosjekter med vekt på formidling til barn og unge blitt særlig prioritert. Som et eksempel bør det nevnes at Norsk folkemuseum og Internasjonalt Kultursenter og Museum samarbeider om prosjektet "Norsk - i går, i dag og i morgen". For 2002-2005 har Norsk kulturråd bevilget 2,4 mill. kroner til prosjektet, hvor målet er å dokumentere den ikkevestlige innvandringen til Norge de siste 30 årene.

Innenfor kulturbyggavsetningen er bygg som dekker behov innen Norsk kulturråds andre ansvars- og satsingsområder herunder produksjon og formidling av profesjonell kunstnerisk virksomhet innenfor scenekunst, billedkunst og musikk prioritert. Det treårige forsøksprosjektet Rom for kunst, som skulle støtte etablering og oppgradering av visnings- og produksjonslokaler for prosjektbasert kunst, ble avsluttet i 2002. Prosjektet videreføres innenfor avsetningen til kulturbygg. Evalueringen av prosjektet ferdigstilles i 2003.

Området barne- og ungdomskultur dekker både kultur for barn og unge og barn og unges egen kultur. Hovedfokuset har vært forsøks- og utprøvingsvirksomhet, særlig innen formidling til barn og ungdom. Det internettbaserte prosjektet for ungdom mellom 16 og 22 år, "trafo.no" ble videreført i 2002. Hensikten er at ungdom skal få presentere egne kunstprosjekter på internett, få tilbud om konsulenthjelp fra profesjonelle kunstnere, få respons på sine bidrag fra likesinnede og kunne søke om tilskudd til utvikling av prosjekter.

Kulturrådet arbeider med tiltak innenfor hele det ikke-institusjonaliserte scenekunstfeltet. I 2002 ble 27 mill. kroner fordelt under støtteordningen for fri scenekunst, innen både dans, teater, performance, musikkteater og figurteater. Totalt 59 prosjekter mottok støtte, og forestillingene ble besøkt av et publikum på 190 000, hvorav vel 50 000 var barn og unge. Støtteordningen for historiske spill/friluftsspill fikk nye retningslinjer. Støtteordningen har vært forbeholdt etablerte prosjekter med lokal forankring. Det er nå åpnet for å støtte nystartede prosjekter og ordningen er ikke lenger begrenset til engangsstøtte. Gjestespillordningen for utveksling av scenekunst i Norge og mellom Norge og andre land er et prøveprosjekt som ble startet i 1999. Interessen for ordningen har vært mye større enn forventet. En evaluering av ordningen ferdigstilles i 2003.

Norsk kulturråd hadde i perioden 1998 - 2001 et eget utviklingsprogram for kulturelt mangfold – Mosaikk. Mosaikk skulle bidra til å fremme og integrere fler- og tverrkulturelle uttrykk i de etablerte kunst- og kulturpolitiske ordningene, og bedre minoriteters mulighet for kulturell utfoldelse og deltagelse i kunst- og kulturlivet. Fra 2002 ble Mosaikk innarbeidet i fagutvalgenes ordinære arbeids- og ansvarsområder. Midlene i ordningen er nå fordelt til de ulike fagområdene gjennom

hovedfordelingen. Antall prosjekter som fikk støtte økte fra 2001 til 2002. To eksterne evalueringer av Mosaikk-programmet ble avgitt til Norsk kulturråd i 2002.

Utredninger og evalueringer

Utredningsvirksomheten utgjør en stadig viktigere del av Kulturrådets arbeid. En del utrednings- og evalueringsarbeid utføres ved Kulturrådets utredningsenhet, men i hovedsak blir eksterne forskere og forskningsinstitusjoner engasjert på prosjektbasis. I 2002 ble 16 evalueringer og utredninger publisert. Det store antallet hadde bl.a. sammenheng med kunnskapsinnhenting i forbindelse med St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014.

Resultatmål 1.2:

Bidra til utvikling av en levende barne- og ungdomskultur og videreutvikling av den flerkulturelle dimensjonen

Totalt 143 prosjekter som fikk tilskudd i 2002 knytter seg til utvikling av barne- og ungdomskultur, mot 98 i 2001. Av disse har 87 fått tilskudd fra avsetning til barne- og ungdomskultur, og de resterende fra de øvrige avsetningene i Norsk kulturfond. I tillegg kommer støtteordningene som retter seg mot barn- og unge på litteraturområdet på til sammen 29 mill. kroner. Det er gitt tilskudd til 96 prosjekter til fremme av kulturelt mangfold, mot 89 i 2001.

Fond for lyd og bilde

Resultatmål 1.1:

Å støtte produksjon og formidling av fonogrammer og videogrammer som er innspilt i Norge. Produksjon og formidling med henblikk på barn og unge og på den flerkulturelle dimensjon skal vektlegges

Midlene til Fond for lyd og bilde, tidl. Norsk kassettavgiftsfond, er de siste tre år fordelt på følgende måte:

Tabell 9.2 Fond for lyd og bilde – fordeling av midler 2001-2003:

(i 1 000 kr)

	2001	2002	2003
Fonogram/produsenter	4 772	4 066	3 806
Fonogram/kunstnere	3 001	2 556	2 393
Video/film	8 559	7 396	6 960
Musikk	4 889	4 183	3 915
Tekst	2 184	1 851	1 740
Scene	3 668	3 136	2 936
Til disposisjon for styret	3 990	3 434	3 250
Sum	31 064	26 623	25 000

Bevilgningen til Fond for lyd og bilde for 2002 var 25 mill. kroner, mens tildelinger i 2002 utgjorde 26,6 mill. kroner. Differansen skyldes tilbakeføring av midler på grunn av ikke fullførte prosjekter.

I 2002 var samlet søknadssum til fondet på 404 mill. kroner og tildelte midler, fordelt på 529 tildelinger, utgjorde 6,6 pst. av søknadssummen.

Lokale og regionale kulturbygg

Resultatmål 1.1:

De statlige midlene til lokale og regionale kulturbygg skal ha en god geografisk fordeling, sett på bakgrunn av behov

Tabell 9.3 Fordeling av midler til lokale og regionale kulturbygg i 2002:

		Lokale kulturbygg		Regionale kulturbygg	
	Fylke	Tildelt tilskudd (i 1 000 kr)	Antall bygg som fikk tilskudd	Tildelt tilskudd (i 1 000 kr)	Hvilke kulturhus som fikk tilskudd
1.	Østfold			3 000	Gamle kinoteater, Askim
2.	Akershus				
3.	Oslo				
4.	Hedmark	2 600	7		
5.	Oppland	1 050	4		
6.	Buskerud	900	4		
7.	Vestfold	950	4		
8.	Telemark	1 100	2	2 000	Ibsenhuset, Skien
9.	Aust-Agder	1 350	2		
10.	Vest-Agder	1 450	2		
11.	Rogaland	2 450	4		
12.	Hordaland	2 300	5	1 000	Stord kulturhus
14.	Sogn og Fjordane	1 400	6		
15.	Møre og Romsdal	1 600	5	2 500	Surnadal kulturhus
16.	Sør-Trøndelag	600	4		
17.	Nord-Trøndelag	1 650	7	1 500	Høylandet samfunnshus
18.	Nordland	3 400	15		
19.	Troms	3 800	8		
20.	Finnmark	1 100	2		
	I alt	27 700	81	10 000	5 hus

Tabellen viser:

a) fordelingen av bevilgningen i 2002 til den enkelte fylkeskommune
b) fylkeskommunenes fordeling av det tildelte rammebeløpet

Den enkelte fylkeskommune ble tildelt en ramme basert på opplysninger om antall godkjente søknader. Fylkeskommunene fordelte midlene til den enkelte søknad. I alt fikk 81 lokale kulturbygg hele eller første del av tilskuddet i 2002.

Fem regionale kulturbygg ble tildelt deltilskudd i 2002.

Resultatmål 1.2:

Bidra til god funksjonalitet, god utnytting av eksisterende og nye lokaler til samordning av ulike behov i lokalsamfunnet/regionen.

Kultur- og kirkedepartementet har utarbeidet retningslinjer for søknad om midler som stiller krav til behovsvurderinger, dimensjonering, utforming og funksjonalitet i nye og eksisterende kulturbygg. For større saler for musikk og teater stilles det krav om uttalelse fra faglige instanser med hensyn på egnethet i forhold til akustikk og funksjonalitet. Det legges vekt på at kulturbyggene skal tilpasses varierte og dokumenterte behov i lokalsamfunnet/regionen. For regionale kulturbygg skal det foreligge vedtak i fylkeskommunen om i hvilken kommune det regionale kulturbygget skal plasseres. Fylkeskommunen skal også uttale seg om hvilke regionale funksjoner kulturbygget forventes å inneholde.

Nasjonale kulturbygg

Resultatmål 1.1:

Bidra til å dekke behovet for et forsvarlig areal, økt funksjonalitet og/eller økt sikkerhet gjennom prosjektering, ombygging og/eller nybygg

Gjennom brukernes medvirkning i utrednings- og programmeringsprosessene legges grunnlaget for at behovet for et forsvarlig areal, økt funksjonalitet og/eller økt sikkerhet blir dekket. Dette følges opp i prosjekterings- og byggeprosessen. For enkelte prosjekter med faste kostnadsrammer har det vært nødvendig å justere arealrammen eller omfanget av tiltak.

Byggherreansvaret for Glomdalsmuseet, Østsamisk museum i Neiden og Kvæntunet ble ivaretatt av Statsbygg. Planleggings- og gjennomføringsansvaret for tusenårsstedene Domkirkeodden i Hedmark, Hundorp i Oppland, Trøndelag Folkemuseum i Sør-Trøndelag, Norveg i Nord-Trøndelag, Fredriksten Festning i Østfold, Avaldsnes i Rogaland, Hringariki i Buskerud, Telemarkskanalen i Telemark og Vardø by i Finnmark ble ivaretatt av lokale og regionale myndigheter. Det Norske Teatret, Norsk Teknisk Museum, Den Nationale Scene, Jærmuseet og Vestlandske Kunstindustrimuseum hadde ansvaret for planlegging og gjennomføring av byggeprosjektene ved disse institusjonene.

Vitensenteret ved Jærmuseet ble åpnet i 2002 i samsvar med planen, og utstillingene og formidlingstilbudet er senere forbedret. Ombyggingen ved Vestlandske Kunstindustrimuseum ble ferdig i 2002, og ga plass til nye utstillings- og undervisningsarealer. De arkeologiske utgravingene og konserveringene ved Domkirkeodden ble gjennomført i 2002. Tiltakene ved Fredriksten Festning gjennomføres i samsvar med planen. Framdriften i noen av de andre prosjektene ble forsinket.

Lokalisering, funksjoner og arealbehov for Østsamisk museum er gjennomgått med Sametinget, og man har kommet fram til et omforent romprogram innenfor en arealramme på 800 kvm. I planleggingen av Kvæntunet legges det vekt på funksjonalitet, arealøkonomi og estetikk.

Resultatmål 1.2:

Byggene skal ha høy arkitektonisk kvalitet

Valget av de arkitektoniske løsningene er en viktig enkeltbeslutning for å sikre god arkitektonisk kvalitet. Valget gjøres i mange tilfeller etter konkurranse. Konkurranseforslagene for Kvæntunet ga imidlertid ikke ønsket resultat, og Statsbygg forhandler derfor direkte med aktuelle arkitekter.

Kap. 3320 Allmenne kulturformål (jf. kap. 0320)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Ymse inntekter	348	260	269
03	Refusjon	231		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	82		
18	Refusjon av sykepenger	266		
	Sum kap. 3320	927	260	269

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Norsk kulturråd, jf. kap. 320, post 01.

Post 03 Refusjon

Posten gjelder refusjon fra EU i forbindelse med Norsk kulturråds arbeid som kontaktpunkt for EUs kulturprogram, jf. kap. 320, post 01.

Kap. 0321 Kunstnerformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	10 925	11 980	12 797
72	Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, *overslagsbevilgning*	8 714	11 117	11 517
73	Kunstnerstipend m.m., *kan overføres*	82 119	87 986	92 463
74	Garantiinntekter, *overslagsbevilgning*	82 254	82 537	82 357
75	Vederlagsordninger	89 347	92 671	97 607
	Sum kap. 0321	273 359	286 291	296 741

Kapitlet omfatter statsstipend, stipend og garantiinntekter til kunstnere, vederlag til stipendkomiteene og en aspirantordning for kunstnere i etableringsfasen. I tillegg omfatter kapitlet visningsvederlag, utstillingsstipend, bibliotekvederlag og TONO-vederlag for bruk av kirkemusikk.

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke utgiftene til statsstipendiater. Departementet fremmer forslag om nytt statsstipend til Marianne Heske, Tormod Haugen, Thorvald Steen, Nina Karin Monsen (50 pst. stipend) og Per Arne Dahl (60 pst. stipend). Stipendet er tidsavgrenset til stipendiaten oppnår pensjonsalder, for tiden 67 år. Stipendiatene følger kode 1017 Stipendiat i statens lønnsplaner som for tiden gir nye stipendiater innplassering i ltr. 37. Det er en forutsetning at Marianne Heske som har garantiinntekt og Thorvald Steen som har arbeidsstipend frasier seg disse.

Post 72 Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, overslagsbevilgning

Bevilgningen under posten går til stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Stipendet tildeles alle studenter som er berettiget til studiefinansiering fra Statens lånekasse for utdanning og som uteksamineres fra de utdanningsinstitusjonene som omfattes av forskrift om stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Stipendet er på kr 21 280 for hvert år i det normerte studieløpet for den respektive utdanning. Student som tar avkortet utdanningsløp kan også på nærmere vilkår og etter særskilt søknad tildeles avkortet stipend.

Statens kunstnerstipend, som er sekretariat for Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere, har ansvaret for administrasjonen av ordningen. Statens kunstnerstipend baserer stipendtildelingen på innsendte opplysninger fra de aktuelle utdanningsinstitusjonene og fra Statens lånekasse for utdanning.

I Budsjett-innst. S. nr. 2 (2002-2003) bad flertallet i Familie-, kultur- og administrasjonskomiteen departementet komme tilbake i budsjettet for 2004 med en vurdering av ordningen, særlig med tanke på hvilke studenter som bør være innenfor ordningen, og hvordan den fungerer for studenter med avkortede studieløp.

Ved utarbeidelse av forskrift om stipend basert på gjennomført kunstutdanning er det funnet rom for å inkludere noen flere studenter enn de som var spesielt omtalt i premissene for bevilgningen til ordningen jf. Budsjett-innst. S. nr. 2 (2001-2002). Dette gjelder studenter ved Akademi for figurteater ved Høgskolen i Østfold, studenter ved Statens operahøgskole, studenter med diplomstudie i vokalutøving ved Norges Musikkhøgskoles høyere avdeling, og studenter ved instruktørlinjen ved Statens teaterhøgskole. Departementets erfaring så langt gir ikke grunnlag for å foreslå en utvidelse av ordningen til å omfatte flere kunstnergrupper ved norske utdanningsinstitusjoner. De tilbakemeldinger som har kommet fra kunstnerhold har i følge Statens kunstnerstipend i det alt vesentlige kommet fra utenlandsstudenter som ikke omfattes av ordningen, og fra kandidater som ble uteksaminert før 2002 og som av den grunn ikke omfattes av ordningen.

Det er i 2003 innkommet en søknad fra en student som tar avkortet utdanningsløp. Søknaden er til behandling, jf. flertallsmerknad i ovennevnte budsjettinnstilling, og det er derfor for tidlig å si noe om hvordan ordningen virker for denne gruppen.

Post 73 Kunstnerstipend m.m., kan overføres

Bevilgningen under denne posten går til æresstipend/-lønn, stipend for eldre, fortjente kunstnere, arbeidsstipend, arbeidsstipend for yngre nyetablerte kunstnere, reise-, studie- og vikarstipend, etablerings- og materialstipend, samt aspirantordningen for kunstnere i etableringsfasen.

195 ordinære arbeidsstipend og 167 arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere foreslås videreført i 2003.

Departementet anser arbeidsstipend for kunstnere som et svært viktig kulturpolitisk virkemiddel som bør styrkes i årene framover, bl.a. ved at det over tid foretas en viss omprioritering fra garantiinntekter til arbeidsstipend, jf. også St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014.

Det foreslås opprettet 10 nye ordinære arbeidsstipend i 2004. Utgiftene til de nye arbeidsstipendene utgjør ca. 1,8 mill. kroner. Av dette beløpet dekkes 0,9 mill. kroner ved omdisponering av midler fra fem ledige garantiinntekter.

Arbeidsstipendets størrelse foreslås økt fra kr 154 000 til kr 158 000.

Stipendkomiteene bestemmer selv antall stipend og stipendbeløp innenfor de rammer som er gitt og de maksimumsbeløp som departementet har fastsatt for de ulike typer av såkalte diversestipend (reise- og studiestipend, materialstipend, etableringsstipend m.m.).

Ordningen med 18 aspirantstillinger i lønnstrinn 17 ved profesjonelle kunstinstitusjoner foreslås videreført i 2004. Aspirantordningen administreres av Norsk kulturråd. Ordningen ble evaluert i 2002. En av hovedkonklusjonene i rapporten er at ordningen framstår som framtidsrettet og relevant i forhold til behovene blant unge kunstnere, og at den bør utvides til å nå flere kunstnere. Det blir pekt på tiltak som kan settes i verk bl.a. for å gjøre ordningen bedre kjent og for å sikre en bedre oppfølging av søkerne. Departementet vil følge opp evalueringen i samarbeid med Norsk kulturråd.

Fem æresstipend og en æreslønn á kr 200 000 videreføres i 2004.

Det er regnet med 281 stipend for eldre fortjente kunstnere. Stipendet er på kr 20 000.

Bevilgningen dekker også utgifter til de ulike stipendkomiteene som gir sakkyndig innstilling til Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere om fordeling av midlene.

Post 74 Garantiinntekter, overslagsbevilgning

Gjennom garantiinntektsordningen gis kunstnere tilsagn om garantert inntekt fram til pensjonsalder,

under forutsetning av at kunstneren opprettholder sin kunstneriske aktivitet. Tilskuddet avkortes i forhold til annen inntekt.

Den maksimale garantiinntekten svarer til lønnstrinn 1 i statens lønnsregulativ, med et fradrag på 65 pst. av annen inntekt to år før. Mottakeren av garantiinntekt kan trekke fra et fribeløp før avkortningsregelen får virkning. Fra og med 2004 er fribeløpet tilsvarende grunnbeløpet i folketrygden. Utgiftene ved fribeløpet er for 2004 beregnet til 6,2 mill. kroner.

Av ledige garantiinntekter foreslås fem omdisponert til nye arbeidsstipend i 2004, jf. omtale under post 73. Det vil bli videreført støtte til om lag 514 kunstnere i form av garantiinntekter.

Post 75 Vederlagsordninger

Posten omfatter bibliotekvederlag, visningsvederlag, TONO-vederlag for kirkemusikk og utstillingsstipend.

Bibliotekvederlag

Staten betaler et årlig kollektivt vederlag for utnyttelse av verk som er utgitt her i landet og som disponeres til utlån i offentlige bibliotek. Ordningen er regulert i lov av 29. mai 1987. Bibliotekvederlaget er et kulturpolitisk vederlag som skal stimulere til skapende arbeid, i første rekke forfattervirksomhet. Midlene blir fordelt til fond opprettet av organisasjoner med forhandlingsrett til bibliotekvederlag, og fordelt videre bl.a. som stipend. Fordelingen mellom fondene foretas av de vederlagsberettigede organisasjonene.

Det er inngått avtale om bibliotekvederlag for perioden 2002-2004. Den avtalte prisen pr. verk er 156 øre for 2004.

Visningsvederlag

Staten betaler årlig et kollektivt vederlag for offentlig visning av norsk og samisk billedkunst, fotografisk kunst og kunsthåndverk i offentlige eller offentlig støttede institusjoners eie. Ordningen er regulert i lov av 28. mai 1993.

Vederlaget framkommer ved at foregående års visningsvederlag først gis et prosentvis tillegg for årlig tilvekst. Denne summen multipliseres deretter med en indeks lik rammen for lønnsoppgjøret i staten. Det er inngått ny avtale om visningsvederlag for perioden 2002-2005. Den nye avtalen innebærer bl.a. en økning av tillegget for årlig tilvekst fra 2,5 pst. til 3,25 pst.

TONO-vederlag for kirkemusikk

Det inngås årlig avtale mellom Kultur- og kirkedepartementet og TONO om vederlag for bruk av kirkemusikk. Departementet fremmer tilbud om nytt avtalebeløp på bakgrunn av generell prisomregning og resultatet av lønnsoppgjøret i staten.

Utstillingsstipend

Norsk kulturråd administrerer ordningen som skal gi billedkunstnere, kunsthåndverkere og fotografer bedre betingelser i deres arbeid med utstillinger, og heve kvaliteten og styrke profesjonaliteten i utstillingsvirksomheten i kommuner og fylkeskommuner.

Resultatmål for 2004

Departementet legger til grunn følgende hovedmål og resultatmål i 2004:

Hovedmål	Resultatmål
1. Statens kunstnerstipend skal legge forholdene til rette for at enkeltkunstnere skal kunne bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv.	1.1. Direkte tilskudd skal bidra til å gi skapende og utøvende kunstnere mulighet til kunstnerisk aktivitet, og dermed legge til rette for kunstnerisk mangfold.
	1.2. Yngre/nyetablerte kunstnere skal gjennom ordningen med stipend basert på gjennomført kunstutdanning, den særskilte stipendordningen for yngre/nyetablerte kunstnere og aspirantordningen kunne komme i gang med sin kunstneriske aktivitet.
2. De kollektivt baserte kulturpolitiske vederlagsordningene skal gi opphavsmenn vederlag for offentlig bruk av åndsverk.	2.1. Bibliotekvederlagsmidlene skal stimulere skapende arbeid, i første rekke forfattervirksomhet.
	2.2. Visningsvederlaget skal stimulere skapende arbeid: norsk og samisk billedkunst, fotografisk kunst og kunsthåndverk.

Resultatrapport for 2002

Statsstipendiater

Det var i 2002 32 statsstipendiater i statsstipendiatordningen. I tillegg mottok 16 stipendiater over 67 år et fast stipendbeløp i henhold til tidligere ordning. Fem statsstipendiater gikk ut av ordningen i 2002 og en hadde permisjon.

Alle statsstipendiater bortsett fra pensjonistene skal ha stipendbeløp som følger kode 1017 Stipendiat eller i spesielle tilfeller kode 1378 Stipendiat i statens lønnsplaner. Stipendiatene avgir årlig rapport om sitt arbeid til departementet.

Rapporteringen nedenfor tar utgangspunkt i de resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Resultatmål 1.1

Direkte tilskudd skal bidra til å gi skapende og utøvende kunstnere mulighet til kunstnerisk aktivitet, og dermed legge til rette for kunstnerisk mangfold

182 ordinære arbeidsstipend ble videreført i 2002. 1 nytt arbeidsstipend ble opprettet. Stipendbeløpet var på kr 148 000. Midler til 4 arbeidsstipend øremerket samiske kunstnere ble f.o.m. 2002 overført til kap. 320 Allmenne kulturformål, post 53 Samiske formål. Det samlede beløp for såkalte diversestipend (reise-, studie-, etablerings-, materialstipend m.fl.) utgjorde 11,5 mill. kroner. Det ble fordelt 21 garantiinntekter til erstatning for garantiinntekt til kunstnere som var gått ut av ordningen.

Resultatmål 1.2

Yngre/nyetablerte kunstnere skal gjennom den særskilte stipendordningen og aspirantordningen kunne komme i gang med sin kunstneriske aktivitet

167 arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere ble videreført i 2002. Stipendet var på kr 148 000. Midler til 2 arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere øremerket samiske kunstnere ble overført til kap. 320 Allmenne kulturformål, post 53 Samiske kulturformål.

Gjennom aspirantordningen for kunstnere i etableringsfasen gis tilskudd til 18 tidsbegrensede stillinger som skal gi kunstnere i etableringsfasen mulighet til å utvikle seg kunstnerisk. Ordningen ble satt i gang i 1998 og en evaluering ble fullført i 2002. Det ble i 2002 innført en ordning med stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Stipendet tildeles ferdig uteksaminerte kunststudenter fra en rekke høyere norske kunstutdanningsinstitusjoner. Totalt antall tildelinger i 2002 var på 128. Stipendbeløpet var på kr 21 280 multiplisert med antall år i det normerte studieløpet.

Tabell 9.4 Antall søkere og mottakere av stipend og garantiinntekter i 2001 og 2002 fordelt på ulike stipendtyper:

	Søkere 2001	Søkere 2002	Tildeling 2001	Tildeling 2002	Mottaker 2001 [1]	Mottaker 2002 [1]
Garantiinntekt	403	396	21	21	529	529
Stipend som tildeles etter søknad [2]	4 107	3 976	624	613	775	769
Arbeidsstipend [3]	2 569	2 528	83	82	186	183
Arbeidsstipend for yngre/ nyetablerte kunstnere [3]	1 304	1 120	121	112	169	167
Stipend for eldre fortjente kunstnere [4]			23	27	281	281
Statsstipend [5]			4	3	48	48
Æresstipend/lønn [6]			3	0	4	6

[1] Omfatter årets tildelinger samt personer som er tildelt tidligere år og fortsatt er inne i ordningen.

[2] Omfatter følgende stipendordninger: arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere, reise eller studie-, vikar-, material-, og etableringsstipend, etableringsstipend for skjønnlitterære forfattere og oversettere, samt Svalbardstipend.

[3] Søkere til arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre nyetablerte kunstnere er også inkludert i stipend som tildeles etter søknad.

[4] Innstilles etter forslag fra organisasjonene.

[5] Tildeling etter forslag/anbefalinger fra personer som faglig kan vurdere kandidaten, og etter innstilling fra departementet til Stortinget.

[6] Æresstipend og æreslønn tildeles av Stortinget etter innstilling fra departementet.

Tabell 9.5 Fordeling av stipend- og garantiinntekter i 2001 og 2002 på de ulike kunstnergruppene:

	Antall hjemler		Antall hjemler		(i 1 000 kr)	
	Garanti-inntekter 2001	Garanti-inntekter 2002	Arbeids-stipend [1] 2001	Arbeids-stipend [1] 2002	Diverse stipend [2] 2001	Diverse stipend [2] 2002
Billedkunstnere	275	275	98	97	2 200	2 276
Kunsthåndverkere	98	98	48	48	1 530	1 547
Skjønnlitterære forfattere	46	46	48	48	1 370	1 387
Barne- og ungdomsbokforfattere	10	10	8	8	485	502
Dramatikere	3	3	6	6	440	457
Oversettere	2	2	6	6	345	362
Faglitterære forfattere	4	4	3	2	50	67
Musikere/sangere/-dirigenter	22	22	23	25	1040	1 116
Komponister	15	15	9	9	290	307
Populærkomponister	1	1	9	9	350	426
Skuespillere	10	10	15	16	560	612
Sceneinstruktører	2	2	5	5	165	182
Scenografer	2	2	3	3	140	157
Teatermedarbeidere					60	40
Dansekunstnere	21	22	24	24	555	572
Kritikerlagene					95	53
Journalister					75	50
Fotografer	9	9	10	9	310	327
Filmkunstnere	2	2	12	13	355	372
Arkitekter	3	3	1	2	100	60
Interiørarkitekter	3	3	4	4	90	50
Diverse andre	1	1	11	10	395	395
Samiske kunstnere [3]			6		200	
Folkekunstnere			6	6	175	192
Sum	529	529	355	350	11375	11 509

[1] Gjelder både arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere.

[2] Posten omfatter følgende stipendordninger: reise eller studie-, vikar-, material-, etableringsstipend og etableringsstipend for skjønnlitterære forfattere og oversettere, samt Svalbardstipend.

[3] Stipend til samiske kunstnere administreres fra og med 2002 av Sametinget.

Tabell 9.6 Oversikt over antall mottakere av stipend basert på gjennomført kunstutdanning fordelt på ulike typer utdanning

Utdanningsinstitusjon	Antall tildelinger
Kunsthøgskolen i Oslo, avdeling Statens kunstakademi	24
Kunsthøgskolen i Oslo, avdeling Statens kunsthåndverkskole:	
- høgskolekandidat kunstfag	27
- hovedfag kunstfag	16
Kunsthøgskolen i Oslo, avdeling Statens balletthøgskole	10
Kunsthøgskolen i Oslo, avdeling Statens operahøgskole	2
Kunsthøgskolen i Oslo, avdeling Statens teaterhøgskole:	
- instruktørlinje [1)]	
Kunsthøgskolen i Bergen, avdeling kunstakademiet	10
Kunsthøgskolen i Bergen, avdeling for spesialisert kunst:	
- grunnstudium	19
- hovedfag	4
Kunstakademiet NTNU	12
Den Norske Balletthøgskole [1)]	
Norges Musikkhøgskoles høyere avdeling:	
- diplomstudie komposisjon	2
- diplomstudie orkesterledelse	1
- diplomstudie vokalutøving	1
Høgskolen i Østfold – Akademi for figurteater [1)]	
Sum	128

[1)] Ingen kandidater i 2002

Resultatmål 2.1

Bibliotekvederlagsmidlene skal stimulere skapende arbeid, i første rekke forfattervirksomhet

Midlene blir fordelt til fond, og viderefordelt bl.a. som stipend. Fordelingen mellom fondene foretas av de vederlagsberettigede organisasjonene. For 2002 ble totalt 61,7 mill. kroner fordelt.

Resultatmål 2.2

Visningsvederlaget skal stimulere skapende arbeid: norsk og samisk billedkunst, fotografisk kunst og kunsthåndverk

I 2002 ble det fordelt vel 22,5 mill. kroner som visningsvederlag. Det ble videre inngått en ny avtale med kunstnerorganisasjonene om visningsvederlag for perioden 01.01.2003-31.12.2005. Den nye avtalen innebærer bl.a. en oppjustering fra 2,5 pst. til 3,25 pst. i årlig tillegg for økningen i antall visningsenheter i offentlig eie eller i offentlig støttede institusjoners eie. Samtidig ble det fastsatt

et tak på 7,5 pst. for den samlede økningen i vederlag fra ett år til neste.

Videre ble det overført 1,3 mill. kroner i vederlag til TONO for bruk av kirkemusikk.

I 2002 ble det gitt et tilskudd på 3,8 mill. kroner til utstillingsstipend.

Kap. 0322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 3322)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	126 432	28 171	29 569
21	Store utstillinger	2 693		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	11 368	1 533	1 564
50	Utsmykking av offentlige bygg	7 000	7 273	7 517
72	Knutepunktinstitusjoner	29 500	30 651	31 765
73	Nasjonalmuseet for kunst	4 000	113 049	129 317
75	Offentlig rom, arkitektur og design	17 345	18 021	20 373
77	Henie-Onstad Kunstsenter		5 088	5 759
78	Ymse faste tiltak	40 158	37 920	43 087
	Sum kap. 0322	238 496	241 706	268 951

Kapitlet omfatter de statlige virksomhetene Riksutstillinger og Utsmykkingsfondet for offentlige bygg, stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst der Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst, Kunstindustrimuseet i Oslo og Norsk Arkitekturmuseum inngår, stiftelsen Henie Onstad Kunstsenter og åtte knutepunktinstitusjoner med ansvar for formidling av billedkunst og kunsthåndverk. Videre omfatter kapitlet en rekke mindre institusjoner og tiltak som formidler billedkunst og kunsthåndverk. Innenfor kapitlets område faller også utstillingsvederlag og tiltak rettet mot offentlig rom, arkitektur og design.

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter til Riksutstillinger og Utsmykkingsfondet for offentlige bygg, samt ventelønn.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

År	Nasjonalgalleriet	Museet for samtidskunst	Riksutstillinger	Utsmykkingsfondet for offentlige bygg
2003	50 570	34 689	21 269	6 902
2004			21 407	7 612

Det er satt i gang en evaluering av Riksutstillingers virksomhet. Evalueringen vil etter planen være ferdig våren 2004.

Det er lagt inn en økning i midlene til Utsmykkingsfondet for offentlige bygg.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekt under kap. 3322, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen under denne posten går i hovedsak til inventar og utstyrsinvesteringer i Riksutstillinger.

Post 50 Utsmykking av offentlige bygg

Bevilgningen skal benyttes til kunstnerisk utsmykking av kommunale og fylkeskommunale bygg, herunder utsmykking av offentlige uterom, samt til innkjøpsordningen for utsmykking av leiebygg og eldre statsbygg.

Dagens ordning for utsmykking av statlige bygg, som ble innført 1998, ble evaluert i 2002 og videreføres etter dagens modell. Omstrukturer-ingen i offentlig sektor, herunder omleggingen av Statsbygg, kan likevel føre til endringer i arbeidsmåten til Utsmykkingsfondet, noe som må drøftes mellom de berørte parter.

Departementet fremmer forslag om at Utsmykkingsfondet for offentlige bygg får fullmakt til å gi tilsagn om tilskudd til kunstnerisk utsmykking for inntil 8,3 mill. kroner utover bevilgningen i 2004, jf. forslag til vedtak III.

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Finansieringen av knutepunktinstitusjonene er delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet til disse institusjonene at regionen bevilger sin andel, jf. forslag til vedtak V, nr. 2 og 3.

Staten dekker hele det offentlige tilskuddet til Nordnorsk Kunstmuseum.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2003	2004
Nordnorsk Kunstmuseum	8 853	9 236
Nordnorsk Kunstnersentrum	1 603	1 657
Trondheim Kunstmuseum	3 419	3 534
Bergen Kunstmuseum [1)]	2 761	2 853
Lillehammer Kunstmuseum	4 085	4 222
Rogaland Kunstmuseum	2 870	2 966
Sørlandets Kunstmuseum	4 567	4 720
Galleri F15	2 493	2 577
Sum	30 651	31 765

[1)] Tilskuddet til Bergen Kunstmuseum går til den delen av virksomheten som gjelder knutepunktoppgaver.

Når staten går inn som tilskuddspart, må knutepunktinstitusjonene forplikte seg til å betale utstillingsvederlag i tråd med avtalen staten har med kunstnerorganisasjonene. Statstilskuddet inkluderer midler til utstillingsvederlag.

Departementet forutsetter at billedkunstinstitusjonene setter av midler innenfor budsjettrammen til å arbeide i samsvar med intensjonene med knutepunktfunksjonen.

Nordnorsk Kunstmuseum og Bergen Kunstmuseum fikk 0,5 mill. kroner hver i 2003 fra kap. 320, post 81 øremerket den kulturelle skolesekken. Dette tilskuddet er i 2004 foreslått videreført under kap. 328, post 70.

Det forutsettes at alle kunstmuseene vil inngå i det nasjonale museumsnettverket på linje med alle øvrige museer som får statstilskudd over Kultur- og kirkedepartementets budsjett. Vi viser til nærmere omtale under kap. 328, post 70. Forutsetningen for deltakelse i et slikt nettverk er en tilstrekkelig sterk institusjonell basis, og departementet vil se positivt på at også kunstmuseene inngår i regionale konsolideringer med andre typer museer der det kan ligge til rette for en slik løsning.

Post 73 Nasjonalmuseet for kunst

De museumsenheter som inngår i Nasjonalmuseet for kunst, har betydelige uløste bygningsbehov, spesielt knyttet til fullgod oppbevaring av samlingene og til formålstjenlige utstillingslokaler. Dette er problemer som vil kreve omfattende innsats i årene framover, og som må løses på grunnlag av grundig planlegging og prosjektering.

I bevilgningsforslaget på vel 129 mill. kroner under denne posten er det lagt inn en økning på vel 16 mill. kroner til dekning av utgiftene til arbeidet med å videreutvikle Nasjonalmuseet for kunst, dvs. de prosesser og prosjekter som må til for å videreføre grunnlaget for den nye institusjonen organisatorisk og fysisk. Målet er at Nasjonalmuseet for kunst skal være drivkraften i en landsomfattende innsats for å styrke formidlingen av billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur og design.

Nasjonalmuseet for kunst ble med virkning fra 1. juli 2003 etablert som en stiftelse. Virksomhetene ved de tidligere institusjonene Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst, Kunstindustrimuseet i Oslo og Norsk Arkitekturmuseum inngår i Nasjonalmuseet for kunst. Styret har tilsatt ledelse for institusjonen, og den første fasen for å få organisasjonen på plass er avsluttet.

Når det gjelder utvikling av en bygningsløsning for Nasjonalmuseet i Tullinløkka-området, har departementet åpnet for at Nasjonalmuseet i årene t.o.m. 2006 kan leie inntil 7 500 kvm nye lokaler i Kristian Augusts gate. Parallelt vil man starte planarbeidet med tanke på å realisere de intensjonene som ligger i abm-meldingen, St.meld. nr 22 (1999-2000). Det vises for øvrig til St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2002-2003).

I St.prp. nr 1 Tillegg nr. 4 (2002-2003) er Nasjonalmuseets behov for økte midler anslått til 25-30 mill. kroner fordelt over en femårsperiode. Bevilgningsforslaget for 2004 følger opp en slik opptrapping. Det er også lagt inn en økning som gjør det mulig for museet å leie arealer i Kristian Augusts gate, samt dekke økte pensjonsutgifter.

Post 75 Offentlig rom, arkitektur og design

Midlene under denne posten skal i hovedsak gå til driften av Norsk Form og til en rekke prosjekter institusjonen har ansvaret for. Bevilgningen omfatter også tilskudd til Galleri ROM, Institutt for Romkunst, samt til ulike andre tiltak og prosjekter innenfor området offentlig rom, arkitektur og design.

Departementet foreslår et tilskudd på nærmere 19 mill. kroner til Norsk Form.

Norsk Form og Norsk Designråd vil bli samlokalisert fra høsten 2004 og vil sammen kunne skape en arena for formidling av og debatt om samtidsarkitektur, byplanlegging og utvikling. De økte midlene skal bl.a. dekke utgifter i forbindelse med flytting, samt økt husleie.

Norsk Form har administrert og koordinert bruken av Villa Stenersen siden 2000, noe som vil bli videreført foreløpig ut 2005. Tilskuddet til institusjonen inkluderer midler til bruken av Villa Stenersen.

Norsk Form deltar, sammen med flere andre institusjoner innenfor feltet offentlig rom, utsmykking, arkitektur og design, i den statlige satsingen på våre fysiske omgivelser. Samarbeidet vil bli videreført. Evalueringen av institusjonens ti års virksomhet er godt i gang og det tas sikte på å fullføre evalueringsarbeidet innen juni 2004.

Post 77 Henie Onstad Kunstsenter

Henie Onstad Kunstsenter ble fra og med 2003 overført til ny post 77, jf. St.prp. nr 1 Tillegg nr. 4 (2002-2003). Tilskuddet foreslås økt med 0,7 mill. kroner.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp midler til ulike faste tiltak innenfor feltet formidling av billedkunst og kunsthåndverk.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2004 under denne posten og hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2003, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Office for Contemporary Art Norway (OCA) ble etablert som en stiftelse for internasjonal formidling av samtidskunst for en prøveperiode foreløpig ut 2004. Stiftelsen har som formål bl.a. å skape en plattform for internasjonalt samarbeid på området samtidskunst. Det foreslås et tilskudd på nærmere 5,4 mill. kroner til drift av virksomheten i 2004, dvs. en økning på 1,6 mill. kroner. Ytterligere midler vil bli bevilget over Utenriksdepartementets budsjett.

Tilskuddet til KIK (Kunstnernes informasjonskontor) foreslås videreført. Departementet har bedt Abm-utvikling vurdere en hensiktsmessig modell for en nasjonal kunstnerdatabase på Internett. Abm-utvikling har konkludert med at en nasjonal kunstnerdatabase hører naturlig sammen med andre tjenester som Kulturnett Norge skal tilby. Kulturnett Norge vil derfor ta et hovedansvar for å utvikle en løsning for Internett. Norsk Kunstnerregister vil bygge på data fra KIKs arkiv. Norske Billedkunstnere og KIK må selv sørge for vedlikehold av datagrunnlaget.

Det er lagt inn 2,9 mill. kroner til samtidskunstfestivalen Momentum i Moss. Dette vil gjøre institusjonen i stand til å gjennomføre en festival i 2004. Det er planlagt et utvidet samarbeid mellom Momentum, Galleri F-15, Moss kommune og Østfold fylkeskommune.

Inngåelse av avtale om forsikringsansvar

Ordningen med statlig forsikringsansvar i forbindelse med større utenlandske utstillinger som skal vises i Norge, gjør det mulig å arrangere utstillinger som vanskelig kunne vært vist dersom utstillingsinstitusjonene skulle ha betalt vanlig forsikringspremie. Ordningen muliggjør i gjennomsnitt ikke mer enn fire-fem internasjonale utstillinger av høy kvalitet pr. år. Dette kan i gitte situasjoner medføre utsettelse av utstillinger eller at viktige utstillinger ikke blir gjennomført. Departementet foreslår derfor at rammen for det samlede forsikringsansvaret i 2004 settes til 1 200 mill. kroner, jf. forslag til vedtak IV.

Abm-utvikling administrerer ordningen. Forslag om forsikringsansvar på over 10 mill. kroner må avgjøres av Kongen. Forsikringsansvar under 10 mill. kroner avgjøres av Kultur- og kirkedepartementet.

Utstillingsinstitusjonene har et egenandelsansvar på kr 200 000. Departementet har ikke fått krav om utbetaling så lenge ordningen har eksistert.

Resultatmål for 2004

Kulturdepartementet legger til grunn følgende hovedmål og resultatmål i 2004:

Hovedmål	Resultatmål
1. Sikre at flest mulig får tilgang til forståelse for og opplevelse av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur av god kvalitet.	1.1. Styrke det samlede formidlingstilbudet med sikte på å nå flest mulig, og særlig barn og unge.
	1.2. Forbedre samordningen av den statlige innsatsen på området offentlig rom, arkitektur og design, og øke kunnskapen om hva estetisk kvalitet i omgivelsene har å si.
	1.3. Øke kunnskapen om formidling blant lokale utstillingsarrangører og bistå disse gjennom rådgivning, informasjon og opplæring.
	1.4 Øke kunnskapen om det gode utstillingsrom, om utstillingsdesign og om sikrings- og bevaringsforhold for vandreutstillinger.
	1.5 Bidra til utsmykkinger som aktivt formidles til brukere.
2. Gjennom forskning, innsamling og bevaring skal kunstmuseene skape grunnlag for, kunnskap om, forståelse for og opplevelse av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur.	2.1. Sikre at institusjonene utvikler samlinger og dokumentasjon etter en helhetlig plan.
	2.2. Bedre sikrings- og bevaringsforhold ved kunstmuseene.

Resultatrapport for 2002

Tabell 9.7 Økonomiske nøkkeltall for knutepunktinstitusjoner i 2002:

	Statstilskudd fra KKD	Regionalt driftstilskudd	Egeninntekt	Driftskostnad	Årsresultat
Nordnorsk Kunstmuseum [1]	8 521 000		401 000	10 870 000	672 000
Nordnorsk Kunstnersentrum	1 542 000	682 000	462 000	3 309 000	9 000
Trondheim Kunstmuseum	3 291 000	2 287 000	1 119 000	6 792 000	-584 000
Bergen Kunstmuseum	2 657 000	17 428 000	1 953 000	28 260 000	0
Lillehammer Kunstmuseum	3 932 000	2 432 000	1 917 000	8 875 000	41 000
Rogaland Kunstmuseum	2 762 000	1 837 000	3 930 000	8 526 000	50 000
Sørlandets Kunstmuseum	4 396 000	2 945 600	433 148	9 405 297	-608 000
Galleri F15	2 399 000	1 289 000	1 777 000	6 516 000	2 000
Sum	29 500 000	28 900 600	10 075 148	82 553 297	-418 000

[1] Av årsoverskuddet er 0,5 mill. kroner benyttet til innkjøp av kunst.

Rapporteringen nedenfor tar utgangspunkt i de resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2001–2002).

Resultatmål 1.1:

Styrke det samlede formidlingstilbudet med sikte på å nå flest mulig, og særlig barn og unge

Nasjonalgalleriet viste ni temporære utstillinger i egne lokaler i tillegg til den faste utstillingen, som er museets viktigste formidlingsarena. Foruten utstillingene i eget hus ble det vist flere store utstillinger med betydelige bidrag fra Nasjonalgalleriet i utlandet. Over 360 kunstverker ble lånt ut til i alt 62 ulike utstillinger i inn- og utland.

Museet for samtidskunst arrangerte 12 temporære utstillinger, de fleste var egenproduserte.

Riksutstillinger turnerte i alt 23 utstillinger (egenproduksjoner eller samarbeidsprosjekter), som ble vist på 330 ulike steder i landet. Av utstillingene var tre nyproduserte. Det tilsvarende tall nyproduserte utstillinger for 2001 var 18, da Riksutstillinger hadde en ekstraordinær satsing med nyproduksjoner for å bygge opp samarbeidsnettverket innen Kunstarena skole. Det er en oppgang i antall besøkssteder sammenlignet med 2001.

Knutepunktinstitusjonene hadde et variert og omfattende utstillingstilbud med prosjekter av ulik størrelse og karakter. Antallet temporære utstillinger ved museene varierte mellom 19 (Sørlandets Kunstmuseum) og fem (Bergen Kunstmuseum).

Utsmykkingsfondet for offentlige bygg markerte sitt 25 års jubileum med bl.a. en nordisk konferanse og utdeling av Utsmykkingsfondets pris. Institusjonen bidrar til å skape kunst i offentlige bygg og rom og formidle den til et bredt publikum gjennom forvaltning av tre ulike finansieringsordninger: utsmykking av statlige bygg, utsmykking av statlige leiebygg og eldre statsbygg og utsmykking av kommunale og fylkeskommunale bygg og uterom.

Fondet hadde i 2002 i alt 55 statlige, 189 kommunale/fylkeskommunale og 8 uteromsprosjekter under arbeid. 180 kunstneriske konsulenter ble engasjert i institusjonens prosjekter. De samlede utbetalingene var i 2002 på 17,1 mill. kroner, fordelt på de ulike ordningene.

Utsmykkingsfondet fikk stilt til disposisjon 10,5 mill. kroner til utsmykking av statlige bygg fra Statsbygg i 2002. Samtidig fikk fondet nye oppdrag tilsvarende 40 mill. kroner fra Statsbygg, hvorav 30 mill. kroner utgjør midler til utsmykking av nytt operabygg. I tillegg til dette fikk fondet et nytt oppdrag fra Forsvarsbygg med utsmykkingsramme på 18 mill. kroner som skal fordeles på fem underprosjekter (nybygg og ombygging) over hele landet.

Det ble lyst ut 4,0 mill. kroner til fordeling under ordningen for utsmykking av leiebygg og eldre statsbygg.

På bakgrunn av 63 søknader under ordningen for utsmykking av fylkeskommunale og kommunale bygg har Utsmykkingsfondet foretatt 34 tildelinger på til sammen 4,9 mill. kroner, hvorav hele 25 tildelinger til skolebygg. Utsmykkingsfondet behandlet 23 søknader om midler til utsmykking av offentlige uterom og støttet tre av dem. Utenom søknadsmassen ble det gitt tilsagn om midler til to saker foreslått av Utsmykkingsfondet. Tildelingene til offentlige uterom var på 1,3 mill. kroner. Medregnet egenandeler fra kommuner og fylkeskommuner utgjør fondets tilskudd til kommunale og fylkeskommunale bygg og uterom en årlig investering i kunst på over 30 mill. kroner over hele landet.

Tabell 9.8 Antall besøkende i 2000 - 2002 ved statlige billedkunstmuseer og knutepunktinstitusjoner innenfor billedkunstområdet:

	Antall besøkende		
Institusjon	2000	2001	2002
Nasjonalgalleriet [1]	277 000	344 000	389 000
Museet for samtidskunst	75 000	69 000	72 000
Riksutstillinger [2]	126 000	135 000	139 000
Nordnorsk Kunstmuseum [3]	4 000		14 000
Nordnorsk Kunstnersentrum [4]	15 000	21 000	14 000
Trondheim Kunstmuseum	36 000	40 000	35 000
Bergen Kunstmuseum [5]	87 000	70 000	46 000
Lillehammer Kunstmuseum	20 000	22 000	16 000
Rogaland Kunstmuseum	32 000	30 000	32 000
Sørlandets Kunstmuseum	28 000	18 000	33 000
Galleri F15	34 000	23 000	20 000
Totalt	734 000	772 000	810 000

[1] Nasjonalgalleriet har de siste årene opplyst at tellesystemet ikke kan skille mellom enkeltbesøkende og grupper som går inn gjennom inngangen samtidig. De oppgitte besøkstall fra tidligere år har derfor vært ca. 25 pst. lavere enn de reelle. Tallene for 2001 og 2002 er oppjustert og skal tilsvare det reelle antall besøkende.

[2] Det er vanskelig å oppgi et eksakt besøkstall, da noen av institusjonens prosjekter realiseres innenfor "Kunstarena vrimlerom", dvs. kulturhus, sykehus, biblioteker, foajéer, åpne plasser og andre fellesrom. Besøkstallet er antagelig høyere enn oppgitt her.

[3] Nordnorsk Kunstmuseum holdt stengt i 2001 pga. flytting til nye lokaler. Museet åpnet igjen 3. april 2002 og antallet besøkende i fjor gjelder følgelig for ni måneder.

[4] Antallet besøkende for Nordnorsk Kunstnersentrum i 2001 inkluderer både publikum i egne lokaler og på vandreutstillinger. Tallet for 2002 representerer kun besøkende i egne lokaler, noe som er sammenlignbart med de andre knutepunktinstitusjonene.

[5] Lysverkbygningen var stengt for oppussing hele 2002 og en annen bygning åpnet først i juni etter oppussing. Dette forklarer nedgangen i publikumstallet.

Det samlede besøkstall for institusjonene viser en oppgang sammenlignet med året før. Nasjonalgalleriet har en stabil og jevn økning i besøket. Museet for samtidskunst opplevde reduksjon i besøket etter innføringen av inngangsbilletter i 2000, men resultatene for 2002 viser at antallet besøkende er på vei opp. Økningen i besøkstallet ved Sørlandets Kunstmuseum i 2002 avspeiler et høyt og variert aktivitetsnivå med en mer omfangsrik turneplan enn tidligere, spesielt for skoleutstillinger.

Institusjonene har barn og unge som en prioritert målgruppe i sine formidlingstilbud og flere har spesielle prosjekter på dette området. Eksempelvis har Riksutstillinger inngått samarbeidsavtaler som dekker 11 av landets fylker under området "Kunstarena skole". På sikt skal institusjonen inngå avtaler med alle fylker.

Et viktig satsingsområde for Utsmykkingsfondet i 2002 har vært bygg som benyttes av barn og ungdom, med særlig vekt på skoler. Av 34 tildelinger totalt fikk 25 prosjekter tildelt midler under kategorien skoler under ordningen for utsmykking av kommunale og fylkeskommunale bygg.

Skolen var et av Norsk Forms hovedsatsingsområder også i 2002. Programområdet "Skole og omgivelser" ble ved utgangen av 2000 innlemmet i institusjonens ordinære virksomhet. Det pågikk et samarbeid med Utsmykkingsfondet og flere kommuner om utsmykking av skoleanlegg som en del av undervisningen. Innenfor skolesatsingen samarbeider Norsk Form også med bl.a. Husbanken og Norsk kulturråd. Det ble videreutviklet et samarbeid mellom de nordiske land etter initiativ fra Norsk Form om fremtidens skole.

Utvikling av datateknologien og formidling via Internett har stått sentralt for institusjonene. Nasjonalgalleriet har utviklet 15 nettutstillinger totalt, som er med på å øke besøket på museets nettsider. Det pågikk katalogisering i kunstverkdatabasen IMAGO, en database som er utviklet av Nasjonalgalleriet i samarbeid med Museet for samtidskunst. IMAGO er tatt i bruk ved flere institusjoner og vil på sikt komme samtlige kunstmuseer i Norge til gode.

Kunstverkdatabasen til Utsmykkingsfondet inneholder informasjon om statlige utsmykkinger (prosjekt, kunstverk og kunstner) utført med midler fra fondet i perioden 1977 til i dag. Totalt er det registrert 668 bygg/prosjekter som inneholder over 4 600 kunstverk. I 2002 ble også det digitale rom prøvd ut som en del av Utsmykkingsfondets ansvarsområde gjennom et pilotprosjekt om utsmykking av regjeringens informasjonssider på nettet (Odin).

Resultatmål 1.2:

Forbedre samordningen av den statlige innsatsen på området offentlig rom, arkitektur og design, og øke kunnskapen om hva estetisk kvalitet i omgivelsene har å si

Utsmykkingsfondet hadde i 2002 et samarbeid med Statsbygg og Forsvarsbygg om gjennomføring av utsmykkinger.

Riksutstillinger realiserte tre utstillinger relatert til design og arkitektur.

Stiftelsen Norsk Form, som arbeider for å skape større forståelse og samordnet innsats for offentlig rom og formgiving, rettet søkelyset mot kvaliteten på de fysiske omgivelsene og design i ulike fora. Arbeidet med å øke kompetansen om de fysiske omgivelsene i kommunene ble videreført. Institusjonen administrerte bruken av Villa Stenersen som er etablert som et senter for arkitektur, design og estetikk, der både publikum og et bredt fagmiljø har adgang.

Resultatmål 1.3:

Øke kunnskapen om formidling blant lokale utstillingsarrangører og bistå disse gjennom rådgivning, informasjon og opplæring

Riksutstillinger, Rikskonsertene og Riksteatret samarbeidet i et signalprosjekt med lokale arrangører for å utvikle modeller for god formidling av gode kunsttilbud i samsvar med lokale behov. Riksutstillinger arrangerte i alt 30 seminarer i 2002 – utstillingsseminarer, formidlingsseminarer og seminarer for lærere. I tillegg har institusjonen holdt foredrag og kurs i tilknytning til utstillingsvirksomheten. Det ble også inngått samarbeidsavtaler mellom Riksutstillinger og Norske Kunstforeningers Landsforbund om flere utstillingsprosjekter.

Resultatmål 1.4:

Øke kunnskapen om det gode utstillingsrom, om utstillingsdesign og om sikrings- og bevaringsforhold for vandreutstillinger

I forbindelse med flere skoleutstillinger er det i regi av Riksutstillinger blitt holdt foredrag om bruk av klasserommet som visningsrom. Det er også holdt lærekurs og kurs for lokale utstillingsarrangører. Institusjonen har gitt rådgivning i forbindelse med lokale utstillingsprosjekter. Begrepet "utstillingsdesign" har stått sentralt ved mange av utstillingsprosjektene, særlig innen området Kunstarena skole. Utstillingsdesign er blitt formidlet til både elever og lærere for å øke bevisstheten om hvordan utstillingsrommet påvirker kunstopplevelsen.

Resultatmål 1.5:

Bidra til utsmykkinger som aktivt formidles til brukere

Det ble lagt stor vekt på presentasjon av Utsmykkingsfondet gjennom distribuering av institusjonens årskatalog. I statlige utsmykkingssaker er bruker med som medlem av utsmykkingsutvalget. Gjennom tildeling av midler til kommuner og fylkeskommuner driver fondet en informasjons- og oppdragende virksomhet som bidrar til at utsmykkingsarbeider blir systematisert og at brukermedvirkning og formidling blir prioritert. Nye brukeravtaler gir økt sikkerhet for at utsmykkingsverkenes kvalitet opprettholdes.

Resultatmål 2.1:

Sikre at institusjonene utvikler samlinger og dokumentasjon etter en helhetlig plan

Det er utarbeidet arbeidsplaner for sentrale deler av virksomheten og planer for temporære utstillinger ved Nasjonalgalleriet, samt for utstillinger det bidras med til andre institusjoner. Alle museets norske malerier og skulpturer ble innført i kunstverkdatabasen IMAGO ved utgangen av 2002. Museet for samtidskunst følger en strategisk plan i sitt arbeid med det overordnede mål å styrke institusjonen på den hjemlige og den internasjonale arena.

Et flertall av knutepunktinstitusjonene har utarbeidet strategiske planer av kortsiktig og langsiktig karakter. Samlingene til Nordnorsk Kunstmuseum og Trondheim Kunstmuseum registreres fortløpende i IMAGO.

Resultatmål 2.2:

Bedre sikrings- og bevaringsforhold ved kunstmuseene

Nasjonalgalleriet har i 2002 videreført museets arbeid med sikring mot brann og tyveri. Sikkerhetsanleggene er vedlikeholdt. Arbeidet med å sette sikkerhetsglass på særlig skjøre og/eller verdifulle verker i Nasjonalgalleriet er fulgt opp. I samarbeid med Statsbygg ble det i 2002 videreført arbeid vedrørende analyse av bygningens inneklima med henblikk på de bevaringsmessige betingelser for kunstverkene.

Museet for samtidskunst har utarbeidet en sikringsplan. Trondheim Kunstmuseum har en overordnet sikringsplan under utarbeidelse. Det ble gjennomført en klimaundersøkelse som påviste mangler ved klimaanlegget i den eldre del av bygningsmassen, noe som kan skade kunstverkene. Det er foretatt en utredning av bygningsmassen ved Rogaland Kunstmuseum som viser behov for omfattende vedlikehold og restaurering for å kunne bringe bygget i en tilfredsstillende standard.

Kap. 3322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 0322)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Ymse inntekter	23 847	250	259
02	Inntekter fra store utstillinger	2 679		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	371		
18	Refusjon av sykepenger	738		
	Sum kap. 3322	27 635	250	259

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Riksutstillinger, jf. kap. 322, post 01.

Kap. 0323 Musikkformål (jf. kap. 3323)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	107 192	104 568	105 513
70	Nasjonale institusjoner	140 754	145 925	151 676
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	91 880	111 573	114 585
72	Knutepunktinstitusjoner	20 299	23 091	24 910
74	Landsdelsmusikere i Nord-Norge	12 624	13 116	13 556
78	Ymse faste tiltak	34 910	21 836	24 265
	Sum kap. 0323	407 659	420 109	434 505

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Rikskonsertene, to nasjonale symfoniorkestre, fem region-/landsdelsinstitusjoner og fire festspill/festivaler med status som knutepunktinstitusjoner. Kapitlet omfatter også tilskudd til faste tiltak på musikkområdet. I tillegg bevilges det midler til musikkformål over kap. 320 Allmenne kulturformål. Det er avsatt midler til evaluering av institusjoner på musikkområdet under kap. 320, post 01, jf. St. meld. nr. 48 (2002-2003).

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Posten skal dekke lønns- og driftsutgifter til Rikskonsertene. Rikskonsertene flytter ved årsskiftet 2003/2004 inn i nye lokaler og blir da samlokalisert med Riksteatret. Det er lagt inn midler til dekning av økte husleieutgifter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Rikskonsertene får i merinntekter under kap. 3323, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Rikskonsertene er en sentral produsent og leverandør av kvalitetskonserter innenfor alle musikksjangre til et hundretalls konsertarrangører over hele landet. Rikskonsertene har ansvaret for landets skolekonsertordning og samarbeider med fylkeskommunene om produksjoner slik at elever i alle deler av landet møter et stort uttrykksmessig mangfold.

Rikskonsertene har også ansvar for å skape rom for kunstnerisk og formidlingsmessig utvikling og nyskaping. INTRO-programmene er strukturerte opplegg for å lansere karriereklare unge norske utøvere innen klassisk musikk og jazz. Rikskonsertene engasjerer årlig om lag 700 musikere, fra alle deler av landet og fra utlandet. Det legges økende vekt på kompetanseutvikling innen repertoar og markedsføring for å øke publikumsoppslutningen om konserter.

Rikskonsertene utfører også internasjonale representasjons-, rådgivnings- og operative oppgaver innen musikkfeltet, i samarbeid med Utenriksdepartementet og NORAD. For tiden gjennomføres bl.a. større programmer i Sør-Afrika, Palestina og India.

Post 70 Nasjonale institusjoner

Bevilgningen under denne posten omfatter tilskudd til Oslo-Filharmonien og Stiftelsen Harmonien. Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til disse to orkestrene i Oslo og Bergen.

Orkesterselskapene har plikt til å la NRK sende, gjøre opptak av og produsere konserter på samme vilkår som tidligere.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2003	2004
Oslo-Filharmonien	78 338	81 817
Stiftelsen Harmonien	67 587	69 895
Sum	145 925	151 676

Tilskuddet til Oslo-Filharmonien er økt noe for å dekke husleieøkning i Oslo konserthus som følge av utbedring av akustiske forhold.

Post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner

Finansieringen av region-/landsdelsinstitusjonene er delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel, jf. forslag til vedtak V, nr. 1.

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor. Av det offentlige tilskuddet til disse institusjonene dekker staten 70 pst. og regionen 30 pst.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2003	2004
Trondheim Symfoniorkester	37 598	38 862
Stavanger Symfoniorkester	34 981	36 156
Stiftelsen KSO - Kristiansand Symfoniorkester	21 946	22 682
Tromsø Symfoniorkester	7 536	7 852
Det Norske Blåseensemble anno 1734	9 512	9 033
Sum	111 573	114 585

Omleggingen av Forsvarets distriktsmusikkorps Østlandet og Forsvarets distriktsmusikkorps Sørlandet ble gjennomført med virkning fra 1. januar 2003, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2002-2003).

Forsvarets Distriktsmusikkorps Østlandet er videreført som sivil stiftelse under navnet "Det Norske Blåseensemble anno 1734". Som omtalt i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2002-2003) blir Østfold fylkeskommunes tilskudd faset inn over tre år, hvorav 0,8 mill. kroner i 2004, med tilsvarende reduksjon i det statlige tilskuddet.

Forsvarets distriktsmusikkorps Sørlandet er videreført ved at korpset inngår i den samme stiftelsen som Kristiansand Symfoniorkester. Korpset og orkesteret utgjør to kjerneensembler innenfor stiftelsen med navnet "Stiftelsen KSO - Kristiansand Symfoniorkester".

Trondheim Symfoniorkester og Stavanger Symfoniorkester har plikt til å la NRK sende, gjøre opptak av og produsere konserter på samme vilkår som tidligere.

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Finansieringen av knutepunktinstitusjonene er delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet til disse institusjonene at regionen bevilger sin andel, jf. forslag til vedtak V, nr. 2 og 3.

Bevilgningen under denne posten omfatter Festspillene i Bergen, Festspillene i Nord-Norge, Olavsfestdagene i Trondheim og Molde International Jazz Festival. For Festspillene i Nord-Norge er det offentlige tilskuddet delt med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen. For de øvrige institusjonene dekker staten 60 pst. og regionen 40 pst. av det offentlige tilskuddet.

Det kan være aktuelt å gi flere musikkfestivaler status som knutepunktinstitusjon, og departementet vil ta kontakt med aktuelle fylkeskommuner og kommuner. Forpliktende regionalt vedtak om medfinansiering er en forutsetning.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2003	2004
Festspillene i Bergen	10 686	11 044
Festspillene i Nord-Norge	6 465	6 728
Olavsfestdagene i Trondheim	3 592	4 711
Molde International Jazz Festival	2 348	2427
Sum	23 091	24 910

Tilskuddet til Olavsfestdagene i Trondheim er økt med vel 1 mill. kroner.

Post 74 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge

Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge omfatter Musikk i Nordland, Musikk i Troms, Musikk i Finnmark, Nordnorsk Jazzsenter og Festspillene Turné. Med unntak av tilskuddet til Festspillene Turné dekker staten 75 pst. og regionen 25 pst. av det offentlige tilskuddet til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp midler til ulike faste tiltak på musikkområdet.

Det foreslås en økning på 1 mill. kroner til turnéstøtte. Den Norske Opera, symfoniorkestrene og Det Norske Kammerorkester kan søke om tilskudd til utenlandsturnéer.

Tilskuddet til Rådet for folkemusikk og folkedans er styrket med 0,8 mill kroner til prosjektene Bygda dansar-Fjordapuls og Den norske folkemusikkscena.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2004 under denne posten og hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2003, følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen, jf. vedlegg 2.

Resultatmål for 2004

Departementet er i ferd med å foreta en revisjon i mål- og resultatrapporteringssystemet for kap. 323 og kap. 324, jf. omtale i St. meld. nr. 48 (2002-2003). Nedenfor presenteres forslag til reviderte hovedmål og resultatmål for 2004. Dette er første ledd i revisjonsarbeidet, og departementet vil komme tilbake til oppfølgingen i senere budsjettproposisjoner. Arbeidet skjer i samråd med sektoren gjennom Norsk teater- og orkesterforening.

Departementet legger til grunn følgende hovedmål og resultatmål i 2004 for institusjonene under post 01, 70 og 71:

Hovedmål	Resultatmål
1. Gjøre musikk av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig.	1.1. Formidle musikk av høy kunstnerisk kvalitet til et bredt publikum.
	1.2. Utvikle konsertformer og formidlingstiltak, særlig overfor barn og unge.
2. Fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse.	2.1. Utvikle et allsidig repertoar som omfatter både norsk og utenlandsk samtidsmusikk.
	2.2. Videreutvikle kunstnerisk egenart.
3. Målrette virksomheten og utnytte ressursene best mulig.	3.1. Fastsette mål og utarbeide strategiske planer for virksomheten.
	3.2. Sikre god ressursutnyttelse.

Resultatrapport for 2002

Generelt om resultater

Resultatrapporten omfatter aktivitets- og økonomiresultater for de institusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen, dvs. Rikskonsertene, orkestrene med status som nasjonale institusjoner og region-/landsdelsinstitusjoner, og festspill/festivaler med status som knutepunktinstitusjoner. Sett under ett er den totale aktiviteten og publikumsoppslutningen ved disse institusjonene stabil, selv om resultatet for den enkelte institusjon kan variere fra år til annet. Det er en tendens til økt samarbeid mellom institusjonene på orkesterfeltet og andre organisasjoner og institusjoner.

Rikskonsertene

I 2002 sto Rikskonsertene bak 319 offentlige konserter, 687 barnehagekonserter og 6 600 skolekonserter, for et samlet publikum på over 815 000. Repertoaret omfattet klassisk musikk, samtidsmusikk, rytmisk musikk, verdensmusikk og norsk folkemusikk. En rekke produksjoner representerte møter mellom flere sjangre. Sett over et noe lengre tidsrom er Rikskonsertenes konsertproduksjon i hovedsak stabil. Antallet skolekonserter utgjør mer enn 80 pst. av det totale antallet konserter.

Rikskonsertenes virksomhet er basert på samarbeid med konsertmottakere i alle landets fylker og Svalbard. Kulturhus, klubber og andre konsertarrangører gjør sine repertoarvalg ut fra programtilbudet fra Rikskonsertene. Rikskonsertene samarbeider med 18 fylkeskommuner om skolekonsertordningen og 11 fylkeskommuner om barnehagekonserter som tilbys kommunene.

I 2002 ble Rikskonsertenes rolle som internasjonal rådgiver og operatør styrket, og flere norske utenriksstasjoner har anmodet om samarbeid. Innenfor rammen av International Music Council (IMC) har Rikskonsertene påtatt seg å lede det store internasjonale aksjonsprogrammet Sustaining and Enhancing Musical Diversity.

Tilskuddsinstitusjonene

Orkestrenes totale aktivitet og publikumstall har økt tilnærmet jevnt år for år. Økningen i aktivitet og publikum er først og fremst knyttet til konserter beregnet for barn og unge.

Stiftelsen Harmonien i Bergen som tidligere har hatt relativt stabil publikumsoppslutning, oppnådde en publikumsøkning på 37 pst. fra 2001 til 2002. Økningen er i hovedsak knyttet til styrket konsert- og turnéaktivitet i Hordaland og Sogn og Fjordane. Orkestrene i Trondheim, Stavanger, Kristiansand og Tromsø rapporterer også om publikumsøkning som i hovedsak er knyttet til samarbeidsproduksjoner og konserter for barn og unge. Oslo-Filharmoniens hjemmepublikum er stabilt, men færre turnéer gir mindre publikum samlet.

Samlet sett oppnådde de fire festspillene/festivalene en viss økning i antall betalende publikum fra 2001 til 2002. Olavsfestdagene i Trondheim rapporterer om en vesentlig økning.

Økonomisk er hovedinntrykket at orkestrene og festivalene/festspillene har god økonomisk styring. Stiftelsen Harmonien oppnådde i 2002 et årsresultat på over 4 mill. kroner bl.a. pga. økte egeninntekter. Festspillene i Nord-Norge og Molde International Jazz Festival hadde begge negativ egenkapital pr. 31.12.01 på grunn av underskudd i samme år. Departementet har akseptert at de to institusjonene dekker inn underskuddene over en periode på inntil tre år. Molde International Jazz-

festival oppnådde et resultat som innebærer at institusjonen er i rute for å oppnå dette. På grunn av underskudd også i 2002 er egenkapitalsituasjonen for Festspillene i Nord-Norge ytterligere forverret. Departementet har pålagt institusjonen å gjenopprette positiv egenkapital innen utgangen av 2004. Forøvrig varierer egenkapitalsituasjonen betydelig. Stiftelsen Harmonien, Trondheim Symfoniorkester og Festspillene i Bergen har god egenkapital som bidrar til å sikre driften av institusjonen. Oslo-Filharmoniens negative egenkapital pr. 31.12.02 skyldes balanseføring av pensjonsforpliktelser.

Tabell 9.9 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2002:

	Drifts-kostnad	Statlig tilskudd til drift	Regionalt tilskudd til drift	Egen-inntekt	Drifts-resultat	Års-resultat	Egen-kapital pr. 31.12.02
Oslo-Filharmonien	99 490	75 509		23 343	412	2 061	-1 603
Stiftelsen Harmonien	72 948	65 245		9 465	2 312	4 178	11 988
Trondheim Symfoniorkester	55 190	36 257	15 540	2 937	344	614	7 058
Stavanger Symfoniorkester	57 249	33 705	14 544	7 963	319	743	-474
Kristiansand Symfoniorkester	23 414	14 665	6 285	2 114	-300	2	1 372
Tromsø Symfoniorkester	12 482	7 253	4 423 [1]	1 117	439	439	-121
Festspillene i Bergen	36 094	10 285	8 206	17 664	61	45	4 900
Festspillene i Nord-Norge	9 768	4 297	1 842	2 969	-659	-776	-2 092
Molde International Jazz Festival	18 212	2 260	1 508	15 247	804	603	-975
Olavsfestdagene i Trondheim	12 792	3 457	2 304	6 309	-411	-291	1 393
Sum	230 782	151 039	50 229	89 128	3 321	7 618	21 446

[1] Inkl. 1,3 mill. kroner fra Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge/Troms fylkeskommune.
Kilde: Institusjonenes årsregnskap.

Departementet fordelte i 2002 2,2 mill. kroner til orkestrenes utenlandsturnéer under kap. 323, post 78 Ymse faste tiltak.

Tabell 9.10 Oversikt over ansatte i orkesterselskapene i 2002:

Institusjon	Antall årsverk	Herav kunstnerisk
Oslo-Filharmonien	128	109
Stiftelsen Harmonien	105	93
Trondheim Symfoniorkester	81	72
Stavanger Symfoniorkester	82	72
Kristiansand Symfoniorkester	31	26
Tromsø Symfoniorkester	29	25
Sum	456	397

Kilde: Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Rapporteringen nedenfor tar utgangspunkt i resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Resultatmål 1.1:

Nå flest mulig med et allsidig repertoar og ulike konsertformer

Tabell 9.11 Antall offentlige konserter i Rikskonsertene utenom skolekonserter og førskolekonserter 2000-2002:

	Antall produksjoner			Antall konserter		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Totalt	79	66	69	316	329	319

Kilde: Rikskonsertene.

Utviklingsprosjekter er ikke tatt med i statistikken.

Tabell 9.12 Antall konserter og publikum i orkesterselskapene 2000-2002:

	Antall konserter			Antall betalende publikum		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Oslo-Filharmonien	154	110	103	132 932	115 200	98 820
Stiftelsen Harmonien	78	84	97	72 207	70 949	97 235
Trondheim Symfoniorkester	77	101	95	43 653	53 683	56 484
Stavanger Symfoniorkester	78	84	92	51 365	50 736	64 306
Kristiansand Symfoniorkester	76	66	77	20 812	20 475	25 449
Tromsø Symfoniorkester	151	101	77	16 578	15 555	20 348
Totalt	614	546	541	337 547	326 598	362 642
Total justert for samarbeid						345 535 [1]

[1] Ved samarbeidsproduksjoner mellom orkestre og teatre rapporterer begge institusjoner om tilknyttede resultater. For 2002 er orkestrenes totale publikumstall justert for samarbeid.

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Hovedtallene omfatter konserter i hjemkommune og på turné.

Tabell 9.13 Antall arrangementer og publikum i knutepunktinstitusjonene 2000-2002:

	Antall arrangementer			Antall betalende publikum		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Festspillene i Bergen	215	135	162	35 000	30 557	30 956
Festspillene i Nord-Norge	133	162	136	29 020	32 512	29 303
Olavsfestdagene i Trondheim	88	183	233	9 940	20 642	24 000
Molde International Jazz Festival	72	77	80	34 355	35 409	36 648
Totalt	508	557	611	108 315	119 120	120 907

Kilde: Institusjonene.

Arrangementene inkluderer også andre sjangre enn musikk, bl.a. teater og dans. Det blir avholdt en rekke gratis utendørsarrangementer som kommer i tillegg til de arrangementer som er rapportert i tabellen ovenfor.

Resultatmål 1.2:

Ta vare på, formidle og videreutvikle musikkformer som har forankring i Norge

Tabell 9.14 Konserter med norsk tradisjonsmusikk og verdensmusikk i Rikskonsertenes regi i 2002:

	Produksjoner		Konserter		Publikum [1]
	Offentlige konserter	Skole- og barnehage-konserter	Offentlige konserter	Skole- og barnehage-konserter	Offentlige konserter
Norsk tradisjonsmusikk	5	25	34	636	2 670
Verdensmusikk					
- tradisjonell	8	26	27	674	2 771
- samtid	2	15	48	388	10 520
Totalt	35	66	109	1 698	15 961

[1] Gjennomsnittlig antall publikum på skolekonserter og barnehagekonserter er henholdsvis 114 og 30.
Kilde: Rikskonsertene

Gjennom den niende Oslo World Music Festival (tidligere Verden i Norden-festivalen) og abonnementsserien World formidlet Rikskonsertene tradisjonsmusikk og nyere uttrykksformer fra kulturer i hele verden. Worldserien har som formål at også publikum utenfor de største bysentrene skal få møte internasjonale toppartister innen verdensmusikken. Gjennom Musikantbruket har Rikskonsertene bidratt til å løfte flere unge folkemusikere og folkemusikkgrupper. Innen norsk folkemusikk er det også satset på å utforske musikkens sceniske potensial, bl.a. i den gjennomregisserte produksjonen 'Skal, skal ikkje'.

Resultatmål 1.3:

Fremme bruken av samtidens nyskapende musikkuttrykk

Rikskonsertene presenterte 13 bestillingsverk i 2002 hvorav 11 var av norske komponister. Verkene ble samlet framført 214 ganger.

Tabell 9.15 Framførte verk av nålevende komponister i orkesterselskapene 2000-2002:

	Antall framførte verk			Antall framførte verk av norske komponister		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Oslo-Filharmonien	15	28	34	11	11	14
Stiftelsen Harmonien	40	35	25	12	8	17
Trondheim Symfoniorkester	37	45	27	10	34	13
Stavanger Symfoniorkester	10	45	62	7	17	32
Kristiansand Symfoniorkester	20	32	17	12	17	15
Tromsø Symfoniorkester	8	9	4	6	6	3
Totalt	130	194	169	58	93	94

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening

Både det totale antallet framførte verk og antallet norske verk har økt fra 2000 til 2002. Andelen framførte verk av norske komponister utgjorde 57 pst. i 2002, 48 pst. i 2001 og 45 pst. i 2000.

Resultatmål 1.4:

Videreutvikle musikktilbudet til barn og unge

Tabell 9.16 Antall skolekonserter og konserter for barn i førskolealder 1999-2002:

	1999	2000	2001	2002
Kommuner med skolekonserter	361	361	367	366
Antallet skolekonserter	6 529	6 446	6 589	6 600
Konserter for barn i førskolealder	875	415	802	687

Kilde: Rikskonsertene

I 2002 var 84 pst. av landets kommuner med i skolekonsertordningen og 66 pst. av landets grunnskolebarn fikk tilbud om skolekonserter. Rikskonsertene har avtaler med 11 fylkeskommuner om konserter for barn i førskolealder.

Rikskonsertene formidlet totalt 245 musikkproduksjoner til skoler og 29 produksjoner til barnehager i 2002 innen sjangrene klassisk musikk og samtidsmusikk, jazz, pop/rock, tradisjonsmusikk, verdensmusikk, viser, elektronisk musikk, og dans/bevegelse.

Tabell 9.17 Antall konserter for barn og unge i regi av orkesterselskapene og antall publikum på slike konserter 2000-2002:

	Antall konserter			Antall publikum		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Oslo-Filharmonien	10	19	22	7 080	8 757	14 497
Stiftelsen Harmonien	21	25	23	19 782	19 815	30 570
Trondheim Symfoniorkester	23	37	26	11 076	15 339	13 926
Stavanger Symfoniorkester	22	22	23	15 945	13 856	14 699
Kristiansand Symfoniorkester	35	17	22	7 592	2 451	6 189
Tromsø Symfoniorkester	76	39	26	5 734	3 649	1 834
Totalt	187	159	142	67 209	63 867	81 715

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Konserter for barn og unge utgjorde 26 pst. av orkesterselskapenes totale konserttilbud i 2002, 29 pst. i 2001 og 30 pst. i 2000. Festivalene arrangerte også konserter/aktiviteter rettet mot barn, unge og familier.

Resultatmål 1.5:

Utvikle lokale arrangørledd og styrke samarbeidet mellom arrangørnettverk

Rikskonsertene påbegynte i 2002 en prosess for å styrke samarbeidet med lokale konsertarrangører, bl.a. blir de lokale konsertarrangørene trukket tettere inn i repertoarplanleggingen. De nye strategiene for samarbeid har ført til økt etterspør-

sel etter Rikskonsertenes tilbud. I 2002 ble det videre satt i gang et forsøk med såkalte regionturnéer, offentlige konserter i tilknytning til skolekonsertturnéer, ofte med lokal kunstnerisk medvirkning. Det ble også etablert et samarbeid mellom Rikskonsertene og tre fylkeskommuner (Telemark, Buskerud og Oppland) om å utvikle et nytt konsept for familiekonserter. Utgangspunktet var barnehagekonsertene i disse fylkene.

I løpet av 2002 er kulturtorget.no, et webbasert planleggings- og kommunikasjonsverktøy for produksjonstilbydere og arrangører, videreutviklet i et samarbeid mellom Rikskonsertene, Riksteatret og Norsk Kulturhusnettverk. Verktøyet er tatt i bruk i kommunikasjonen med arrangører av offentlige konserter.

Orkesterselskapene har i 2002 gjennomført 207 konserter i samarbeid med et bredt spekter av organisasjoner og institusjoner. Tilsvarende tall for 2001 og 2000 var henholdsvis 186 og 233 samarbeidskonserter. Tallene er oppgitt av Norsk teater- og orkesterforening.

Resultatmål 2.1:

Drive institusjonene kostnadseffektivt

Drift av orkestervirksomheter er sammensatt av en rekke forhold som påvirker institusjonenes kostnadseffektivitet, bl.a. besetning, repertoarsammensetning og andre kunstneriske valg, turnéaktivitet og publikumsgrunnlag i tillegg til god økonomistyring og administrativ effektivitet.

Resultatmål 2.2:

Utvikle strategiske planer og fastsette mål for styring og forvaltning av virksomheten

Formålet med å utvikle strategiske planer og interne mål for orkestervirksomhetene er at institusjonene skal få et verktøy for systematisk styring og ledelse av virksomheten i tråd med de overordnede mål som er satt for politikkområdet og lagt til grunn for de offentlige tilskuddene. Alle orkestrene har utviklet planer for virksomheten.

Kap. 3323 Musikkformål (jf. kap. 0323)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Inntekter ved Rikskonsertene	15 147	15 983	16 558
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	47		
18	Refusjon av sykepenger	927		
	Sum kap. 3323	16 121	15 983	16 558

Post 01 Inntekter ved Rikskonsertene

Posten gjelder inntekter fra offentlige konserter, skolekonserter, barnehagekonserter og prosjektvirksomhet m.m., jf. kap. 323, post 01.

Kap. 0324 Teater- og operaformål (jf. kap. 3324)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	103 704	82 696	87 426
70	Nasjonale institusjoner	470 214	494 417	525 353
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	175 529	182 260	188 976
73	Region- og distriktsopera	15 349	15 948	16 982
78	Ymse faste tiltak	26 959	29 570	33 581
90	Kjøp av aksjer		50	
	Sum kap. 0324	791 755	804 941	852 318

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Riksteatret, fire nasjonale institusjoner, tolv region-/landsdelsinstitusjoner, ti region- og distriktsoperatiltak og ymse faste tiltak.

I tillegg bevilges det midler til scenekunstformål over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 50 Norsk kulturfond og post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd.

Det er satt av midler til evaluering av enkelte scenekunstinstitusjoner under kap. 320, post 01, jf. St.meld. nr. 48 (2002-2003).

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Riksteatret.

Riksteatret viser et bredt repertoar med 8–10 forestillinger årlig på hvert av sine 66 faste spillesteder. Her inngår to forestillinger for barn og unge. 24 av spillestedene får et fast tilbud om moderne danseforestillinger. Riksteatret har et eget ensemble for figurteater. Skoleservice er et landsomfattende tilbud til videregående skoler, på grunnlag av Riksteatrets ordinære repertoar. Riksteatrets produksjoner er dels egenproduserte, dels forestillinger produsert i samarbeid med andre teatre og frie grupper eller innkjøpt fra andre teatre og frie grupper.

Riksteatret flyttet inn i nye lokaler 1. juli 2003 og vil fra årsskiftet 2003/2004 være samlokalisert med Rikskonsertene. Det er lagt inn i alt 4,3 mill. kroner til dekning av økte husleieutgifter og engangsutgifter i forbindelse med flyttingen. Reduksjonen i driftsbudsjettet for 2003 på 3 mill. kroner er dermed videreført.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter under kap. 3324, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Nasjonale institusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor. Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til disse institusjonene.

Driftstilskuddet til Den Norske Opera over denne posten foreslås økt med 20,9 mill. kroner. Dette inkluderer videreføring av 3 mill. kroner som i 2003 ble bevilget over kap. 320, post 73 til dekning Operaens utgifter til brukermedvirkning i operahusprosjektet. Det er videre lagt inn midler til økte leiekostnader for Nasjonalballetten.

Budsjettforslaget gir rom for at Operaen kan komme i gang med helt nødvendig utvikling og omstilling av sin virksomhet fram mot innflytting i nytt hus. Departementet vil følge opp omstillingsprosjektet i de kommende års budsjettproposisjoner i tråd med det ambisjonsnivået det er bred politisk enighet om, jf. St.prp. nr. 48 (2001-2002), Innst. S. nr. 234 (2001-2002) og Budsjett-innst. S. nr. 2 (2002-2003).

Den Norske Opera har inngått avtale med alle sine interne utøvergrupper som innebærer at sending av forestillinger i etermedia kan skje på en enklere måte enn tidligere. Departementet ser svært positivt på dette og har lagt inn 0,3 mill. kroner til dekning av kostnadene ved avtalen.

Departementet tar sikte på å utvikle en tilskuddsordning for transmisjoner til å omfatte flere scenekunstinstitusjoner i årene som kommer.

Det er lagt inn midler til Nationaltheatret til dekning av kostnader til ny prøvescene.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2003	2004
Den Nationale Scene	72 640	75 083
Den Norske Opera	206 563	227 477
Det Norske Teatret	101 909	105 337
Nationaltheatret	113 305	117 456
Sum	494 417	525 353

Post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner

Finansieringen av region-/landsdelsinstitusjonene er delt mellom staten og regionene. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel, jf. forslag til vedtak V, nr. 1.

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor. Av det offentlige tilskuddet til disse institusjonene dekker staten 70 pst. og regionen 30 pst.

Tilskuddet til Sogn og Fjordane Teater er styrket med 0,2 mill. kroner til utvikling av folkedans som scenespråk.

Det er lagt inn midler til økt husleie for Nordland Teater under post 78, jf. St.prp. nr. 1 (2000-2001).

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2003	2004
Agder Teater	10 795	11 158
Carte Blanche	13 523	13 977
Haugesund Teater	4 377	4 524
Hedmark Teater	7 405	7 654
Hordaland Teater	5 772	5 966
Hålogaland Teater	17 728	18 554
Nordland Teater	12 526	13 092
Rogaland Teater	32 089	33 166
Sogn og Fjordane Teater	10 260	10 823
Teater Ibsen	13 514	13 968
Teatret Vårt	11 905	12 305
Trøndelag Teater	42 366	43 789
Sum	182 260	188 976

Post 73 Region- og distriktsopera

Bevilgningen gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Musikkteatret i Trondheim og Trønder-Operaen har i 2003 inngått en avtale om samordning av aktivitetene og har utarbeidet en felles budsjettsøknad for 2004. Departementet foreslår å styrke musikkteatervirksomheten i Trondheim og har økt tilskuddet til formålet.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2003	2004
Musikkteater i Bodø	536	554
Opera Nordfjord	536	554
Operaen i Kristiansund	7 172	7 414
Ringsakeroperaen	925	956
Steinvikholm Musikkteater	731	755
Trønderoperaen	1 008	
Opera Nord	520	537
Opera Sør	520	537
Opera Vest	1 766	1 826
Musikkteatret i Trondheim	779	
Vest Norges Opera	1 455	1 503
Regionopera i Trondheim		2 346
Sum	15 948	16 982

Post 78 Ymse faste tiltak

Posten omfatter midler til ulike faste tiltak.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2004 under denne posten og hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2003, følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen, jf. vedlegg 2.

Det er avsatt 3 mill. kroner til Senter for dansekunst til etablering og drift i løpet av 2004 av en scene for dans, kalt Dansens Hus AS. Planen er at scenen midlertidig legges til Det Norske Teatrets prøvescene. Av bevilgningen vil Senter for dansekunst bruke 100 000 kroner til aksjekapital i forbindelse med etableringen av Dansens Hus AS.

Resultatmål for 2004

Kultur- og kirkedepartementet er i ferd med å foreta en revisjon i mål- og resultatrapporteringssystemet for kap. 323 og 324, jf. omtale i St. meld. nr. 48 (2002-2003). Nedenfor presenteres forslag til reviderte hovedmål og resultatmål for bevilgningen til institusjoner under post 01, post 70 og 71 fra 2004. Dette er første ledd i revisjonsarbeidet, og departementet vil komme tilbake til oppfølgingen i senere budsjettproposisjoner. Arbeidet skjer i samråd med sektoren gjennom Norsk teater- og orkesterforening.

Departementet ber institusjonene rapportere i henhold til følgende hovedmål og resultatmål i 2004:

Hovedmål	Resultatmål
1. Gjøre scenekunst av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig.	1.1. Formidle scenekunst av høy kunstnerisk kvalitet til et bredt publikum.
	1.2. Utvikle forestillingsformer og formidlingstiltak, særlig overfor barn og unge.
2. Fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse.	2.1. Utvikle et allsidig repertoar som omfatter både norske og utenlandske samtidsuttrykk.
	2.2. Videreutvikle kunstnerisk egenart.
3. Målrette virksomheten og utnytte ressursene best mulig.	3.1. Fastsette mål og utarbeide strategiske planer for virksomheten.
	3.2. Sikre god ressursutnyttelse.

Resultatrapport 2002

Generelt om resultater

Resultatrapporten omhandler aktivitets- og økonomiresultater for de institusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen, dvs. Riksteatret, Den Norske Opera og teatre med status som nasjonale institusjoner og region-/lansdelsinstitusjonene.

Sett under ett er aktiviteten ved og publikums oppslutning om scenekunstinstitusjonene stabil. I 2002 ble det i alt vist 5 692 forestillinger for om lag 1 152 000 besøkende. Økonomisk er hovedinntrykket at teatrene drives i tilnærmet balanse. 12 av de 16 institusjonene hadde positivt årsresultat.

Riksteatret

2002 var et godt år for Riksteatret. Teatret spilte 615 forestillinger på turné med 15 forskjellige produksjoner for et publikum på 144 192. Flere av teatrets 15 produksjoner i 2002 var et samarbeid med andre teatre og frie grupper, og tre av produksjonene ble spilt i en lengre periode etter turnéslutt på Nationaltheatret og Oslo Nye Teater.

Sammensetningen av egenproduserte, samarbeids- og innkjøpte produksjoner ga et bredt repertoartilbud. Riksteatret legger vekt på tett samarbeid med arrangørene for å styrke profesjonaliteten i formidlingsarbeidet og publikumsoppslutningen.

Tilskuddsinstitusjonene

Publikumsoppslutningen om det enkelte teater kan variere betydelig fra et år til et annet. Agder Teater, Sogn og Fjordane Teater og Teatret Vårt har hatt en relativt jevn publikumsøkning over flere år, og denne tendensen fortsatte i 2002 som var et særlig godt år publikumsmessig for de tre teatrene. Både Sogn og Fjordane Teater og Teatret Vårt feiret 25-årsjubileum i 2002.

Tross høy aktivitet og publikumsoppslutning fikk Agder Teater svakt økonomisk resultat. Selv om Agder Teaters egeninntekt utgjorde mer enn 1/3 av inntektene, fikk teatret likevel et årsunderskudd på 2,4 mill. kroner og hadde ved utgangen av 2002 en negativ egenkapital på 2,3 mill. kroner. Det negative årsresultatet skyldes mindre publikum enn forventet på utendørsforestillinger. Departementet har gitt samtykke til at underskuddet kan dekkes inn over to år. Teatrets eiere har i 2003 styrket egenkapitalen med 3 mill. kroner.

Den Nationale Scene fikk et årsunderskudd i 2002 på 1,4 mill. kroner som skyldes svikt i billettinntekter for flere store oppsetninger. Den positive egenkapitalen i Nationaltheatret og Det Norske Teatret skyldes bokført verdi av de respektive teaterbygg. Begge teatrene har akkumulerte underskudd som gir en stram økonomisk situasjon.

Carte Blanche, Hordaland Teater og Nordland Teater rapporterer om sterk økning i publikumsoppslutningen i 2002 i forhold til de foregående årene. Den Norske Opera, Det Norske Teatret og Trøndelag Teater rapporterer om høy forestillingsaktivitet i 2002, men publikumsoppslutningen var lavere enn i de foregående år. Også Haugesund Teater hadde svakere publikumsoppslutning i 2002 enn i foregående år, som følge av teatrets vanskelige økonomiske situasjon og derav redusert aktivitet på grunn av underskuddet i 2001.

Tabell 9.18 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2002 [1)]

(i 1 000 kr)

Institusjon	Driftskostnad	Statlig driftstilskudd	Regionalt driftstilskudd	Egeninntekt	Driftsresultat	Årsresultat	Egenkap. pr. 31.12.02
Agder Teater [2)]	27 743	10 390	4 599	7 931	-2 180	-2 393	-2 278
Carte Blanche	20 817	13 014	6 019	2 036	420	766	870
Den Nationale Scene	86 354	69 990		13 699	-2 665	-1 398	4 837
Den Norske Opera	241 693	193 723		40 146	-529	1 580	1
Det Norske Teatret	130 028	99 152		22 632	1 646	2 048	15 733
Haugesund Teater	5 866	4 213	2 197	727	1 271	1 272	712
Hedmark Teater	12 707	7 127	3 947	925	-208	-77	227
Hordaland Teater	8 684	5 555	2 405	1 231	577	674	996
Hålogaland Teater	28 981	17 063	7 313	5 010	405	1 016	2 100
Nationaltheatret	149 098	107 349		40 469	720	105	9 632
Nordland Teater	19 506	12 056	5 168	2 399	117	500	1 871
Rogaland Teater	55 033	30 995	13 359	9 446	-1 233	931	14 375
Sogn og Fjordane Teater	15 927	9 875	4 233	1 121	-343	-296	-330
Teater Ibsen	19 472	13 007	5 574	1 635	745	978	685
Teatret Vårt	20 087	11 458	4 912	3 953	260	271	1 098
Trøndelag Teater	71 453	40 776	17 476	13 466	325	1 564	9 210
Sum	913 449	645 743	77 202	166 826	-672	7 541	59 739

1) Statlige tilskudd til samiske kulturtiltak ble i 2002 overført til Sametinget. Det rapporteres derfor ikke om Beaivváš Sámi Teáhter i tabellen.

2) Agder Teater driver også Kulturhuset i Kristiansand for kommunen. Tallene for Agder Teater gjelder bare teaterdriften, så nær som årsresultat og egenkapital, hvor kulturdriften er inkludert.

Kilde: Kilde: Institusjonenes årsberetninger.

Rapporteringen nedenfor tar utgangspunkt i resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr 1 (2001-2002).

Resultatmål 1.1:

Institusjonene skal nå flest mulig med scenekunst

Tabell 9.19 Hovedtall for virksomheten ved Riksteatret og tilskuddsinstitusjonene i 2001og 2002 [1)]

Institusjon	Antall oppsetninger		Antall forestillinger		Publikumsbesøk		Antall årsverk pr. 31.12	Av disse kunst-nerisk
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2002	2002
Agder Teater	36	30	318	372	70 156	83 780	52	17
Carte Blanche	9	8	45	67	7 058	15 445	26	18
Den Nationale Scene	27	22	561	525	90 154	92 889	160	60
Den Norske Opera	27	34	171	184	155 479	129 825	405	225
Det Norske Teatret	19	24	555	568	158 049	136 850	214	62
Haugesund Teater	15	14	203	115	35 280	12 475	3,5	0
Hedmark Teater	24	16	155	127	22 306	17 048	22	13
Hordaland Teater	9	8	227	263	20 548	27 873	9	0
Hålogaland Teater	7	10	248	161	38 127	32 618	36	16
Nationaltheatret	23	24	673	775	162 720	180 027	229	74
Nordland Teater	18	22	239	309	25 910	35 840	27	11
Riksteatret [2)]	15	15	628	615	90 846	144 192	92	27
Rogaland Teater	16	16	431	485	58 606	81 847	95	33
Sogn og Fjordane Teater	24	21	187	269	24 150	31 001	25	14
Teater Ibsen	8	10	241	202	25 751	26 122	25	12
Teatret Vårt	10	10	367	248	34 895	39 306	27	11
Trøndelag Teater	13	21	411	497	84 987	82 717	140	50
Sum	300	305	5 660	5 782	1 105 022	1 169 855	1 588	643
Sum justert for samarbeid [3)]	291	294	5 590	5 692	1 093 638	1 152 025		

1) Statlige tilskudd til samiske kulturtiltak ble i 2002 overført til Sametinget. Det rapporteres derfor ikke om Beaivváš Sámi Teáhter i tabellen.

2) Tallene for Riksteatret i 2002 inkluderer også den aktivitet som ble formidlet fra andre teatre/frie grupper.

3) Når teatrene samarbeider om oppsetninger, rapporterer begge institusjoner om tilknyttede resultater. I 2002 samarbeidet teatrene om 11 oppsetninger med 88 forestillinger og et publikumstall på 17 830.

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Tabellen viser aktivitet knyttet til teatrenes egenproduksjoner og samarbeidsproduksjoner.

Av tabellen går det fram at den samlede aktiviteten og publikumsbesøket var noe høyere i 2002 enn i 2001.

I tillegg til den aktivitet som framgår av tabellen ovenfor, har teatrene i 2002 vist 713 forestillinger i forbindelse med gjestespill fra andre norske og utenlandske teatre, festforestillinger, matineer, festivaler og oppsøkende virksomhet til forskjellige institusjoner. Disse forestillingene hadde 72 346 besøkende.

Tabell 9.20 Scenekunstinstitusjonenes turnévirksomhet i 2001 og 2002 [1)]

	Antall oppsetninger		Antall forestillinger		Publikumsbesøk	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Sum	130	119	2 930	1 914	340 631	316 138

[1)] Statlige tilskudd til samiske kulturtiltak ble i 2002 overført til Sametinget. Det rapporteres derfor ikke om Beaivváš Sámi Teáhter i tabellen for 2002. Tabellen for 2001 er justert og tall fra Beaivváš Sámi Teáhter er tatt ut. Tallene inkluderer også egne gjestespill og gjestespill fra andre teatre.

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Tabellen ovenfor viser teatrenes turnévirksomhet, samt egne gjestespill og gjestespill fra andre teatre.

I 2002 ble 40 pst. av alle oppsetningene og 34 pst. av alle forestillingene vist på turné. Publikumsoppslutningen om turnéforestillingene utgjorde 27 pst. av teatrenes samlede publikum. I de senere årene har det vært en økning i antall turnéforestillinger og publikum på slike forestillinger. 2001 var et særlig godt år.

Resultatmål 1.2:

Institusjonene skal videreutvikle formidlingen av scenekunst til barn og unge og til nye grupper

Tabell 9.21 Scenekunstinstitusjonenes virksomhet i 2001 og 2002 rettet mot barn og unge [1)]:

	Antall oppsetninger		Antall forestillinger		Publikumsbesøk	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Sum	157	98	2 616	2 045	480 642	421 361

[1)] Statlige tilskudd til samiske kulturtiltak ble i 2002 overført til Sametinget. Det rapporteres derfor ikke om Beaivváš Sámi Teáhter i tabellen for 2002. Tabellen for 2001 er justert og tall fra Beaivváš Sámi Teáhter er tatt ut.

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Tabellen ovenfor viser den aktivitet som teatrene selv definerer som rettet mot barn og unge. I publikumsbesøket inngår det totale antallet besøkende på denne type forestillinger inkludert voksne.

I 2002 ble 33 pst. av alle oppsetninger og 36 pst. av alle forestillinger rettet mot barn og unge. Publikumsbesøket på disse forestillingene utgjorde hele 37 pst. av teatrenes samlede publikum. Forestillinger beregnet på barn og unge og oppslutningen om slike forestillinger har økt i de senere årene. Fra 2001 til 2002 har denne aktiviteten gått noe ned.

Alle institusjonene hadde tilbud spesielt rettet mot barn og unge.

Resultatmål 2.1:

Institusjonene skal fremme bruken av ny norsk dramatikk/-musikkdramatikk og koreografi

Tabell 9.22 Antall oppsetninger med ny norsk dramatikk/-musikkdramatikk og koreografi [1]:

	Dramatikk		Koreografi	
	2001	2002	2001	2002
Sum oppsetninger	76	89	24	15
Av disse:				
Nålevende dramatikere/komponister og koreografer	49	65	19	14
Beregnet på barn og unge	30	39	9	3
Urframførelser	32	37	16	7

[1] Statlige tilskudd til samiske kulturtiltak ble i 2002 overført til Sametinget. Det rapporteres derfor ikke om Beaivváš Sámi Teáhter i tabellen for 2002. Tabellen for 2001 er justert og tall fra Beaivváš Sámi Teáhter er tatt ut.

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening og scenekunstinstitusjonene.

Oversikten omfatter også samisk dramatikk og koreografi.

Flere institusjoner arbeider aktivt med å få fram ny norsk dramatikk og koreografi.

I 2002 var 35 pst. av alle teateroppsetningene basert på norsk dramatikk og koreografi. Av oppsetninger rettet mot barn og unge var 43 pst. basert på norsk dramatikk og koreografi. 15 pst. av alle oppsetningene var urpremierer. Denne aktiviteten har vært stabil i de senere årene.

Resultatmål 2.2:

Institusjonene skal styrke formidlingen ved utprøving av nye ideer og samarbeidskonstellasjoner

Alle institusjonene rapporterer om ulike typer samarbeid med andre institusjonsteatre, frie teatergrupper og amatørteatre. Det rapporteres videre om samarbeid med bl.a. danseensembler og orkestre.

Samarbeidet mellom Den Nationale Scene og Carte Blanche, som innebærer at Den Nationale Scene tar hånd om markeds- og salgsarbeidet for Carte Blanche, ble videreført i 2002. Samarbeidet omfatter også leie av lagerarealer. Partene har opplyst at erfaringene med samarbeidet så langt er gode og gir effektivitetsgevinst. Partene har orientert om at samarbeidet vil utvides til å omfatte også andre sider av driften.

Resultatmål 3.1:

Institusjonene skal drives kostnadseffektivt

En rekke forhold påvirker institusjonenes kostnadseffektivitet, bl.a. repertoarsammensetning, kunstnerisk profil og kunstneriske valg med hensyn til utforming av oppsetningene, turnéaktivitet, publikumsgrunnlag i tillegg til god økonomistyring og administrativ effektivitet.

Resultatmål 3.2:

Institusjonene skal utvikle strategiske planer og fastsette mål for styring og forvaltning av institusjonen

Formålet med å utvikle strategiske planer og interne mål for teatervirksomhetene er at institusjonene skal få et verktøy for systematisk styring og ledelse av virksomheten i tråd med de overordnede mål som er satt for virksomheten og lagt til grunn for de offentlige tilskuddene.

Institusjonene rapporterer om arbeid med utvikling og gjennomføring av strategiske planer for den praktiske styring av driften. Enkelte institusjoner har innført rapporteringsrutiner der produsentene av oppsetninger ukentlig rapporterer om fremdrift og økonomi i produksjonene direkte til teatersjef og direktør. Blant institusjoner med stor turnéaktivitet rapporteres det om arbeid med å analysere publikumsgrunnlaget slik at publikumsbelegget på turnérutene kan optimaliseres. Når det gjelder organisasjonsutvikling, rapporteres det også om planmessig arbeid med gjennomgang og utvikling av stillingsinstrukser og rutinebeskriv-

elser, samt kompetanseutvikling i form av lederopplæring, dataopplæring, HMS-tiltak, m.m. De større institusjonene har kommet lengst i arbeidet. Departementet vil følge opp institusjonenes arbeid med dette.

Kap. 3324 Teater- og operaformål (jf. kap. 0324)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Inntekter ved Riksteatret	24 271	8 000	8 288
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	376		
18	Refusjon av sykepenger	1 470		
	Sum kap. 3324	26 117	8 000	8 288

Post 01 Inntekter ved Riksteatret

Inntektene gjelder salg av billetter og program m.m., jf. kap. 324, post 01.

Kap. 0325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer (jf. kap. 3325)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	39 538	50 288	55 199
21	Spesielle driftsutgifter			5 180
73	Prosjekt- og utviklingstiltak	21 622	15 762	16 291
	Sum kap. 0325	61 160	66 050	76 670

Det felles faglig-administrative samordnings- og utviklingsorganet for arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet som ble utredet og forberedt på prosjektbasis i 2002, ble formelt etablert og kom i operativ funksjon fra 1. januar 2003. Den nye institusjonen, ABM-utvikling - Statens senter for arkiv, bibliotek og museum (ABM-utvikling), erstatter Norsk museumsutvikling, Statens bibliotektilsyn og Riksbibliotektjenesten og vil i tillegg ivareta oppgaver på arkivområdet. De tre institusjonene har opphørt fra samme dato.

Interimsstyret ble i mars 2003 avløst av et permanent styre på i alt åtte medlemmer. To av medlemmene er oppnevnt i samråd med Utdannings- og forskningsdepartementet, én i samråd med Miljøverndepartementet og to etter forslag fra de ansatte. Styrets funksjonstid er fire år.

Kultur- og kirkedepartementet har fastsatt vedtekter. ABM-utvikling har til hovedoppgave å drive aktivt, strategisk utviklingsarbeid for å samordne, effektivisere og styrke arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet. ABM-utvikling skal sette institusjonene og sektorene bedre i stand til å løse faglige oppgaver og til å møte nye utfordringer i samfunnet, samt arbeide med hele spekteret av funksjoner innenfor arkiv, bibliotek og museum.

ABM-utvikling skal arbeide på tvers av faglige sektorgrenser og ivareta departementsovergripende samarbeidsoppgaver i tilknytning til arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet. ABM-utvik-

lings basisfinansiering skal i sin helhet skje over Kultur- og kirkedepartementets budsjett.

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Posten skal dekke lønns- og driftsutgifter til ABM-utvikling. Dette omfatter også drift og utvikling av Kulturnett Norge, som ble en integrert del av virksomheten i ABM-utvikling fra 1. januar 2003.

ABM-utvikling ivaretar sekretariats- og samordningsfunksjoner for prosjektet Den kulturelle skolesekken og har ansvaret for drift av et eget nettsted knyttet til dette tiltaket. Utgifter til dette er tidligere blitt dekket over kap. 320, post 81. Fra 2004 foreslås dette lagt inn i ABM-utviklings ordinære driftsbevilgning.

Økningen skal videre dekke husleieutgifter og styrke driften i en institusjon under fortsatt oppbygging.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter under kap. 3325, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten skal dekke oppdragsvirksomhet ved ABM-utvikling og sekretariatsfunksjonen for den nordiske litteratur- og bibliotekkomiteen NORDBOK. Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som ABM-utvikling får i merinntekter under kap. 3325, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 73 Prosjekt- og utviklingstiltak

Denne posten skal dekke et variert spekter av samarbeids- og prosjekttiltak innenfor arkiv-, bibliotek og museumsområdet.

Prosjektmidler er en viktig forutsetning for at ABM-utvikling skal fungere etter hensikten. De tidligere sektororganene Norsk museumsutvikling og Statens bibliotektilsyn har hatt slike midler til disposisjon, og ABM-utvikling videreføre forvaltningen av disse ressursene. Midlene kan brukes både til egeninitierte prosjekter og til å støtte tiltak i regi av andre aktører.

Hoveddelen av midlene blir utlyst av ABM-utvikling. En forutsetning for støtte er at midlene går til prosjekter som er nyskapende og har overføringsverdi til større grupper av institusjoner.

Områder som vil bli særlig prioritert, er samarbeid mellom arkiv, bibliotek og museer, nye former for samarbeid innenfor de enkelte sektorene og på tvers av forvaltningsgrenser, formidling i form av kompetanseoppbygging, nye metoder og bruk av nye medier, bevaring, herunder kompetanseoppbygging og samarbeidstiltak innenfor sikring og bevaring, ny bruk av digital teknologi i bevaring, tilgjengeliggjøring og formidling av kunnskaps- og opplevelseskilder, utvikling av metoder for bevaring, tilgjengeliggjøring og formidling av digitalt skapt informasjon, dokumentasjon og formidling av minoritetskulturer og det multikulturelle samfunn.

ABM-utvikling kan også gi økonomisk støtte til film- og videoopptak for å sikre ny kulturhistorisk dokumentasjon som inngår i institusjonens faglige virksomhet. Videre kan det gis støtte til vitensentre. Dette er ment å være interaktive tilbud til barn og unge for å gi mulighet til læring gjennom eksperimenter og erfaring.

Kap. 3325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer (jf. kap. 0325)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Ymse inntekter	3 808	740	767
02	Inntekter ved oppdrag			5 180
16	Refusjon av fødselspenger/adopsonspenger	228		
18	Refusjon av sykepenger	207		
	Sum kap. 3325	4 243	740	5 947

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved ABM-utvikling, jf. kap. 325, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Denne posten gjelder oppdragsinntekter i ABM-utvikling, jf. kap. 325, post 21.

Kap. 0326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 3326)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	209 947	224 918	237 021
21	Spesielle driftsutgifter	11 695	8 354	8 655
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	12 334	17 522	17 872
73	Noregs Mållag	1 402	1 457	1 505
74	Det Norske Samlaget	6 348	6 596	8 399
75	Språkteknologi, Norsk Ordbok m.v.	7 396	7 684	7 942
76	Tilskudd til nettbasert kunnskapsportal	3 500		
78	Ymse faste tiltak	54 583	60 410	64 822
	Sum kap. 0326	307 205	326 941	346 216

Kapitlet omfatter de statlige virksomhetene Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Norsk språkråd. Kapitlet omfatter også tilskudd til Det Norske Samlaget, Noregs Mållag og til andre formål og institusjoner på feltet, bl.a. Norsk Forfattersentrum, Norsk barnebokinstitutt, Senter for norsk skjønn- og faglitteratur i utlandet (NORLA) og Landssamanslutninga av nynorskkommunar.

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for de statlige virksomhetene Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Norsk språkråd.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3326, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

År	Nasjonalbiblioteket	Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek	Norsk språkråd
2003	175 547	35 767	13 604
2004	186 071	35 860	15 090

Nasjonalbiblioteket

Økningen i bevilgningen skyldes i det alt vesentlige økte driftsutgifter som følger av bygge- og rehabiliteringsprosjektene ved Nasjonalbibliotekets avdelinger i Rana og Oslo.

Bygningsmessig oppgradering av Nasjonalbiblioteket, avdeling Rana

Nytt bygg for depotbibliotek ble overlevert Nasjonalbiblioteket, avdeling Rana juni 2003. Det nye bokdepotet er utstyrt med landets første automatlager for bøker med plass til 1 million enheter. Løsningen med automatlager gir store driftsfordeler og frigjør ressurser til bibliotekfaglige oppgaver. Ordinær drift starter etter planen i oktober 2003.

Nasjonalbiblioteket, avdeling Oslo

Kultur- og kirkedepartementet følger opp Stortingets beslutning om salg av eiendommen Nasjonalbiblioteket i Oslo, Drammensveien 42 til Entra Eiendom AS, jf. Innst. S. nr. 255 (2001-2002). Med grunnlag i rammeavtale med Entra Eiendom AS er arbeidet med bygging av nytt magasin og rehabilitering av eksisterende bygning startet.

Størrelsen på det nye magasinet blir 5 031 kvm. Anlegget bygges sammen med en parkeringskjeller. Denne kan bygges om til ytterligere magasinareal når Nasjonalbibliotekets magasinbehov blir større. I rammeavtalen mellom Entra Eiendom og Kultur- og kirkedepartementet er det avtalt at departementet har opsjon på leie av slike arealer. Planen er at det nye magasinet skal tas i bruk sommeren 2004 og kostnadene til leie er lagt inn i budsjettforslaget.

Det er i tillegg avtalt at Entra Eiendom skal oppføre et kontorbygg over magasindelen. Planleggingen er igangsatt.

Dagens nasjonalbibliotekbygning er preget av forsømt vedlikehold gjennom flere tiår og foreldede tekniske og bygningsmessige løsninger. Bygningen tilfredsstiller ikke krav til arbeidsmiljø og brannsikring. I tillegg til restaurering er det behov for meget store inngrep - som å erstatte eller forsterke takkonstruksjoner og bærende konstruksjoner, fjerne innskutte etasjer og etablere nye gangforbindelser, heiser og trapper. I planleggingen av rehabilitering og ombygging av bygningen har man sett på muligheten av å effektivisere arealene slik at bygningen kan gi plass til Nasjonalbiblioteket sammen med institusjoner som har beslektede oppgaver. Aktuelle institusjoner er Norsk Barnebokinstitutt, NORLA, Musikkinformasjonssenteret, Norsk Visearkiv og Norsk Jazzarkiv. Denne samlokaliseringen vil gi synergier for både Nasjonalbiblioteket og de aktuelle institusjonene. Prosjektet er meget kostnadskrevende og vil innebære en betydelig økning i husleien for Nasjonalbiblioteket fra det tidspunkt den ombygde bygningen tas i bruk. Prosjektet gjennomføres innen de tids- og kostnadsrammer departementet bestemmer, i samråd med bibliotekets styre. Det tas sikte på at ombyggings- og rehabiliteringsprosjektet kan ferdigstilles i 2005.

Nasjonalbibliotekets hovedbygning er stengt, men publikumstjenestene ivaretas i ombyggings- og flytteperioden i tråd med departementets forutsetninger.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek produserer og låner ut allmenn litteratur og studielitteratur til blinde og synshemmede. Virksomheten ble bygd opp av Norges Blindeforbund og Vestlandske Blindeforbund, men ble overtatt av staten fra 1989.

Sterke utdanningspolitiske, kulturpolitiske og sosialpolitiske grunner tilsier at disse oppgavene må løses på en god måte og i et tilstrekkelig omfang.

I driftsbudsjettet for 2003 ble det lagt inn en økning på 5,5 mill. kroner. Dette foreslås videreført i 2004. Det vises til omtale av Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek i proposisjonens hovedinnledning.

Omdanning av Norsk språkråd

I samsvar med det som ble skissert i St.prp. nr. 1 (2002-2003), er det igangsatt et arbeid for å omdanne Norsk språkråd til et mer utadrettet kompetansesenter for norsk språk, jf. nærmere omtale i kap. 12.3 i St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014 (kulturmeldingen). Arbeidet skjer ellers på grunnlag av en samlet prosjektskisse som departementet har utarbeidet i samråd med styret i Norsk språkråd.

Det er våren 2003 gjennomført en intern organisasjonsanalyse i regi av en uavhengig konsulent, og i forlengelsen av dette har konsulenten drøftet en rekke forutsetninger for en vellykket omdanning og vurdert aktuelle endringer i arbeidsoppgaver og arbeidsmåter og med hensyn til organiseringen av den nye institusjonen. Dette vil utgjøre en del av grunnlaget for den eksterne fasen i omdanningsarbeidet, som starter i løpet av høsten 2003.

Det foreslås en økning i bevilgningen til Norsk språkråd på 1,5 mill. kroner. Formålet er å styrke grunnlaget for omdanningen og å påbegynne etableringen av en konsulenttjeneste for offentlig

språk i samsvar med forslag i St.meld. nr. 9 (2001-2002) Målbruk i offentleg teneste, som Stortinget sluttet seg til ved behandlingen av Innst. S. nr. 109 (2001-2002).

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene ved Nasjonalbibliotekets oppdragsvirksomhet. Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som institusjonen får i merinntekter under kap. 3326, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Nasjonalbibliotekets virksomhet er i tiltagende grad basert på utvikling og konsolidering av ulike IKT-løsninger. Institusjonen har således løpende behov for oppgradering av og investeringer i et bredt spekter av teknologisk utstyr. Bevilgningen må også dekke investeringskostnader knyttet til klargjøring av samlingene i forbindelse med byggeprosjektene.

Post 73 Noregs Mållag

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til Noregs Mållag. Tilskuddet går til arbeidet med å styrke nynorsk skriftkultur. Departementet foreslår at tilskuddet videreføres på samme nivå som i 2003.

Post 74 Det Norske Samlaget

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til Det Norske Samlaget. Tilskuddet går til arbeidet med å styrke nynorsk språk, litteratur og kultur og skal bidra til å gi et bredere tilbud av bøker utgitt på nynorsk. Etableringskostnadene til en nynorsk barnebokklubb ble sluttfinansiert med 0,4 mill. kroner i 2003, og bevilgningen til dette formål faller dermed bort. Departementet foreslår å øke det ordinære driftstilskudd til Samlaget med 2,2 mill. kroner.

Post 75 Språkteknologi, Norsk ordbok m.v.

Av det samlede bevilgningsforslaget under denne posten er størstedelen knyttet til prosjektet Norsk Ordbok. Arbeidet med ordboken er siden 2002 betydelig opptrappet, slik at verket kan foreligge komplett i jubileumsåret 2014. Prosjektet får tilskudd fra departementet og Universitetet i Oslo, som fortsatt vil bære en betydelig del av de samlede utgiftene.

Posten dekker også tilskudd til Det Norske Akademi for Sprog og Litteraturs arbeid med å digitalisere de fire opprinnelige bindene av Norsk Riksmålsordbok. Dette vil muliggjøre en ny samlet utgave av verket der de to supplementsbindene samt nyere ordtilfang settes inn i ett verk.

Post 78 Ymse faste tiltak

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2004 under denne posten, og hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2003, følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen, jf. vedlegg 2.

De to stiftelsene NORLA (Kontoret for norsk litteratur i utlandet) og MUNIN (Kontoret for norsk faglitteratur i utlandet) ble slått sammen med virkning fra og med 2003, og har betegnelsen NORLA (Senter for norsk skjønn- og faglitteratur i utlandet).

IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) arrangerer sin årlige verdenskonferanse i 2005 i Oslo. Det er søkt om statsstøtte på 6 mill. kroner. Departementet har avsatt 1 mill. kroner til dette formål i 2004, samme beløp som i 2003. Utdannings- og forskningsdepartementet har tildelt 1 mill. kroner i 2003 og har avsatt samme beløp i 2004.

Nasjonalkomiteen for Ibsensatsingen har som oppdrag å planlegge og koordinere hundreårsmarkeringen i 2006 av Ibsens død. Ibsenkomiteen har framlagt en plan for markeringen, som omfatter en rekke arrangementer og prosjekter over hele landet i samarbeid med teatre, museer og andre kulturinstitusjoner, forskningsmiljøer og medieinstitusjoner. Departementet går inn for at den plan Ibsenkomiteen har lagt fram, i all hovedsak følges opp i 2004 og foreslår en bevilgning på 6,2 mill. kroner til de nødvendige forberedelsene. Dette er en økning på 3,5 mill. kroner i forhold til 2003.

Mobil bibliotektjeneste foreslås fra 2004 støttet via spillemidlene. Det vises i denne sammenheng til kap. 17.4 i St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014, der det er foreslått en desentralisert tilskuddsordning for kulturbygg, herunder også bibliotekbusser. Tilskuddet på 1,6 mill. kroner i 2003 foreslås derfor ikke videreført.

Resultatmål for 2004

Departementet legger til grunn følgende hovedmål og resultatmål i 2004:

Hovedmål	Resultatmål
1. Fremme leseinteresse og god språkbruk for å sikre norsk som kulturspråk og fullgodt bruksspråk.	1.1. Fremme godt språk i massemedia, forvaltning og andre sammenhenger.
	1.2. Styrke vernet av norsk mot press fra engelsk, bl.a. gjennom økt bruk av IKT.
	1.3. Stimulere til økt leseinteresse hos barn og unge gjennom ulike prosjekter.
2. Styrke norsk språklig og kulturell identitet gjennom å ta vare på og tilgjengeliggjøre pliktavleverte o.a. dokumenter av alle kategorier.	2.1. Sikre pliktavleverte o.a. dokumenter og gjøre disse tilgjengelige for forskning, dokumentasjon m.m.
	2.2. Formidle kunnskap om norsk språk og skriftkultur.
3. Ta hånd om andre statlige oppgaver på bibliotekområdet.	3.1. Utrede og iverksette tiltak som kan styrke og utvikle folkebiblioteksektoren.
	3.2. Ivareta delegerte tiltak innen biblioteksektoren.
4. Produsere og låne ut folkebiblioteklitteratur og studielitteratur i lyd og blindeskrift.	4.1. Ivareta produksjon og utlån av folkebiblioteklitteratur og studielitteratur i lyd og blindeskrift.
	4.2 Utrede og iverksette tiltak som kan styrke produksjonen og utlånet av folkebiblioteklitteratur og studielitteratur i lyd og blindeskrift.

Resultatrapport for 2002

Rapporteringen tar utgangspunkt i resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Resultatmål 1.1

Fremme godt språk i massemedia, forvaltning og andre sammenhenger

Norsk språkråds informasjons- og rådgivningsvirksomhet skjer både gjennom en omfattende svartjeneste, som i 2002 omfattet om lag 5000 telefon- og over 2 400 e-posthenvendelser, og ikke minst gjennom egeninitiert aktivitet over et bredt spekter. De som henvender seg til Språkrådet på denne måten, er både privatpersoner og folk i offentlig forvaltning, forlag, reklamebransjen og næringslivet ellers, dessuten elever, studenter, lærere og journalister. Det er gjort forberedelser til rasjonalisering av svartjenesten og til å etablere et databasert system for større gjenbruk av svar.

Publiseringsvirksomheten omfattet i 2002 to nummer og ett dobbeltnummer av bladet Språknytt med et normalopplag på 25 000, og to nummer av Statsspråk med opplag på 17 000. Det ble også i 2002 lagt ut en mengde egenprodusert språkstoff og lenker til annet relevant stoff på Språkrådets Internett-sider.

Resultatmål 1.2:

Styrke vernet av norsk mot press fra engelsk, bl.a. gjennom økt bruk av IKT

Norsk språkråd har arbeidet videre med språkvern og språkstyrking på grunnlag av et omfattende plandokument. I tillegg kommer en egen handlingsplan for norsk språk og IKT. I oktober 2002 forelå en rapport om samling og tilgjengeliggjøring av norske språkressurser, en såkalt norsk språkbank, utarbeidet av en prosjektgruppe oppnevnt av Kultur- og kirkedepartementet i samråd med Nærings- og handelsdepartementet, og med Norsk språkråd som sekretariat og koordinerende instans. Rapporten ble presentert og drøftet på en todagerskonferanse om språkteknologi i Bergen i oktober 2002. Norsk språkråd har også knyttet til seg et omfattende nordisk og europeisk nettverk for informasjon og drøfting av språkteknologispørsmål.

I 2002 har Norsk språkråd delt ut fire hovedfagsstipend à kr 20 000 til studenter som skriver hovedfagsoppgaver som kan gi oss mer kunnskap om forholdet mellom bruk av engelsk og norsk på ulike samfunnsområder. Det er i tidsskrift og fagblad publisert to større artikler om temaet domenetap for norsk språk. Gjennom e-postforumet Ordsmia blir publikum invitert til å være med på å finne gode norske avløserord for engelske ord og uttrykk, og det kom i løpet av året om lag 800 innlegg med ulike forslag. En oppdatert liste med ca. 480 anbefalte avløserord ble lagt ut på nettsidene i juni 2002. Det er utdelt 13 diplomer for godt navnevett, dette året til ulike virksomheter i Møre og Romsdal.

I et samarbeid mellom Norsk språkråd og Den norske dataforening ble det innstiftet en særskilt pris, Rosings språkpris, til en bedrift, organisasjon eller person som har gjort en innsats for å ivareta norsk språk innenfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Norsk språkråd har på ulike måter deltatt i arbeidet med å fremme utvikling av nynorsk programvare, bl.a. innenfor skoleverket, og har også stått i kontakt med Microsoft Norge om dette spørsmålet.

Norsk språkråd har deltatt i arbeidet med å utvikle grunnleggende norsk digitalfjernsynsterminologi, og har deltatt i arbeidet med en IKT-ordbok for skoleverket, som er tilgjengelig gjennom Læringssenterets nettsider. På oppdrag fra Norsk registreringstjeneste for Internett-domenenavn er det gitt anbefalinger om bruk av bokstaver og tegn som bør brukes under det nasjonale toppnivådomenet "no".

Resultatmål 1.3:

Stimulere til økt leseinteresse hos barn og unge gjennom ulike prosjekter

Sammen med Statens bibliotektilsyn videreførte Foreningen !les i 2002 Lesestafetten, innrettet på å stimulere til leselyst blant unge, og tilrettelegge for nettverksbygging mellom bibliotekarer, lærere og elever. Nettstedet www.lesestafetten.no er en viktig portal og idébank for alle som deltar. Gjennom året ble det på kommunalt og fylkeskommunalt nivå arrangert en rekke seminarer for bibliotekansatte, med sikte på å stimulere barn og unge til leselyst og brukermedvirkning.

Resultatmål 2.1:

Sikre pliktavleverte o.a. dokumenter og gjøre disse tilgjengelige for forskning, dokumentasjon m.m.

Nasjonalbibliotekets viktigste oppgaver er knyttet til forvaltning av pliktavleveringsloven, til depotsamling for fjernlån og gjenbruk, arkivsamling, mikrofilming av aviser, innsamling, bevaring og formidling av lyd- og bildemedier, restaureringsog konserveringsoppgaver, digitaliseringsoppgaver og utviklingsoppgaver i tilknytning til digitalt bibliotek.

Arbeidet med lyd- og bildematerialet er preget av at man befinner seg i en brytningstid mellom analogt og digitalt materiale. All sikkerhetskopiering av lyd foregår nå digitalt. Prosjektet "Digitalt radioarkiv" finansieres som et samarbeidsprosjekt med NRK og har som formål å gjøre radiohistorien tilgjengelig for folk flest.

Etter at Nasjonalbiblioteket i 2001 tok initiativ for å styrke håndskriftsamlingens dokumentasjon av samtidslitteraturen ved innsamling av manuskripter, er samlingen beriket med flere verdifulle tilvekstnummer i 2002. En rik håndskriftssamling har stor forskningsmessig og biografisk betydning. Således har institusjonens tilegnelse av Knut og Marie Hamsuns hittil ukjente arkiv gitt helt nytt kildemateriale til forståelse av dikterens liv og forfatterskap.

Arbeidet med nytt magasinbygg og rehabilitering av eksisterende bygninger ved avdelingen i Oslo har i liten grad påvirket publikumstjenestene, og utlånsstatistikken for Nasjonalbiblioteket for 2002 viser økning i antall utlån og henvendelser fra 2001.

Resultatmål 2.2:

Formidle kunnskap om norsk språk og skriftkultur

Nasjonalbibliotekets elektroniske samlinger som er tilgjengelige for publikum, er i stadig vekst og har avgjørende betydning i tilgjengeliggjøring av kulturarven. I tillegg har Paradigma-prosjektet som mål å finne fram til teknologiske, bibliotekfaglige og juridiske løsninger for å samle inn digitalt materiale og for å etablere metoder og rutiner for pliktavlevering av disse dokumenter. Nasjonalbiblioteket drifter også en database med norske aviser på Internett, som er en av institusjonens best besøkte databaser, jf. www.nb.no/html/samlinger.

Resultatmål 3.1:

Utrede og iverksette tiltak som kan styrke og utvikle folkebiblioteksektoren

Statens bibliotektilsyn har gjennomført og deltatt i en rekke ulike prosjekter som spenner fra å kartlegge og utbedre tilgjengeligheten av bibliotektjenester for mennesker med funksjonshemning, via utvikling av bibliotekene som læringsarenaer i forbindelse med etter- og videreutdanning, til forprosjekt om det sømløse bibliotek i henhold til visjo-

nen i St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving. ABM-utviklings internettsider gir fyldig omtale av prosjektene.

Resultatmål 3.2:

Ivareta delegerte tiltak innen biblioteksektoren

En rekke tiltak på biblioteksektoren er delegert fra departementet til underliggende faginstanser for å sikre en faglig god behandling av søknader. Statens bibliotektilsyn (nå ABM-utvikling) har hatt ansvar for tiltak som kan inndeles i bibliotekfaglige tiltak, lesefremmende tiltak og tiltak rettet mot funksjonshemmede (informasjonsvirksomhet). Disse ble i 2002 fulgt opp i overensstemmelse med de tildelte midler.

Statens Bibliotektilsyn har hatt ansvar for utvikling og drift av internettressursen Biblioteknett Norge, som har som overordnet mål å gi en samordnet og enkel tilgang til de samlede norske bibliotekressurser på Internett. Tilsynet har også forvaltet Stortingets bevilgning til mobil bibliotektjeneste i 2002 og gitt enkelttilskudd til en rekke tiltak av større og mindre karakter i regi av folkebibliotekene, så som støtte til konferanser og seminarer.

Statens bibliotektilsyn fordelte 5 mill. kroner til stimulering av folkebibliotekenes bredbåndstilknytning i 2002. Samlet søknadssum fra folkebibliotekene var dobbelt så stort som den disponible rammen.

Biblioteksektoren under ABM-utvikling utgir tidsskriftet "Bok og Bibliotek", og den årlige bibliotekstatistikken, i tillegg til diverse rapporter og brosjyrer.

Resultatmål 4.1

Ivareta produksjon og utlån av folkebiblioteklitteratur og studielitteratur i lyd og blindeskrift

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek nådde ikke målene som var satt for produksjon av folkebiblioteklitteratur på lyd og i blindeskrift, fordi det var nødvendig å prioritere studielitteratur.

Studielitteraturen produseres etter søknader fra studentene. I 2002 kom produksjonen av studielitteratur i lyd, som punktskrift og elektroniske bøker på nivå med måltallene. All studielitteratur på lyd ble produsert i DAISY-format (Digital Accesible Information System) i 2002, et digitalt format som er i ferd med å bli internasjonal standard og som egner seg svært godt for denne brukergruppen.

Resultatmål 4.2

Utrede og iverksette tiltak som kan styrke produksjonen og utlånet av folkebiblioteklitteratur og studielitteratur i lyd og blindeskrift

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek produserer all studielitteratur i DAISY-format, som gir rask og enkel tilgang til tekstene. Utlånssystemet er tilpasset brukernes behov. De samlede utlånstall for 2002 viser en liten økning i forhold til 2001, men er fortsatt noe under måltallene. Utlånstallene for studiebøker på lyd viser en klar stigning i forhold til 2001, noe som bekrefter at det nye formatet fungerer godt. Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks bokbase er søkbar gjennom Internett.

Kap. 3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 0326)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Ymse inntekter	7 192	4 228	4 380
02	Inntekter ved oppdrag	11 736	8 354	8 655
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	1 719		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	2 025		
17	Refusjon lærlinger	22		
18	Refusjon av sykepenger	5 079		
	Sum kap. 3326	27 773	12 582	13 035

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Nasjonalbiblioteket, Norsk språkråd og Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, jf. kap. 326, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter i forbindelse med oppdragsvirksomheten ved Nasjonalbiblioteket, jf. kap. 326, post 21.

Kap. 0328 Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 3328)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	32 070	31 332	32 247
21	Arkeologiske og andre oppdrag	13 563	14 090	14 597
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	2 807	2 852	2 259
60	Tilskuddsordning for museer	145 160	146 946	
70	Det nasjonale museumsnettverket	168 449	158 598	396 387
72	Knutepunktinstitusjoner	17 695	12 402	
73	Museumsreformen	24 100	42 580	
75	Seilskutene		10 000	7 343
78	Ymse faste tiltak	34 159	35 318	33 079
	Sum kap. 0328	438 003	454 118	485 912

Kapitlet omfatter de statlige virksomhetene Arkeologisk museum i Stavanger og Bunad- og folkedraktrådet, videre tilskudd til museer i det nye nasjonale museumsnettverket, jf. post 70, til ekstraordinære tiltak for de tre seilskutene Christian Radich, Statsraad Lehmkuhl og Sørlandet, jf. post 75, og til ymse faste tiltak på museums- og kulturvernområdet, jf. post 78.

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Arkeologisk museum i Stavanger og Bunad- og folkedraktrådet. Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2003.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3328, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	Arkeologisk museum i Stavanger	Bunad- og folkedraktrådet
2003	28 484	2 848
2004	29 395	2 852

Post 21 Arkeologiske og andre oppdrag

Arkeologisk museum i Stavanger får inntekter fra arkeologiske undersøkelser. Bevilgningen under denne posten kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3328, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Midlene under denne posten skal benyttes til oppbygging av utstillinger og kjøp av inventar og utstyr ved Arkeologisk museum i Stavanger.

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningsforslaget under denne posten viderefører bevilgningene fra 2003 under følgende poster: tidligere post 70 Nasjonale institusjoner, post 60 Tilskuddsordning for museer, post 72 Knutepunktinstitusjoner og post 73 Museumsreformen. I tillegg er en mindre andel av bevilgningen i 2003 under post 78 Ymse faste tiltak videreført under denne posten, samt størstedelen av midlene til Den kulturelle skolesekken som i 2003 ble bevilget over kap. 320, post 81.

En samlet tilskuddsordning

Forslaget om å samle alle ordinære tilskuddsbevilgninger til museumsdrift under dette kapitlet på én og samme post er uttrykk for at man nå er kommet et langt skritt videre i arbeidet med å gjennomføre den omfattende museumsreformen som ble skissert i St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving (abm-meldingen), og som Stortinget sluttet seg til gjennom behandlingen av Innst. S. nr. 46 (2000-2001). Omleggingen er ellers i samsvar med det som har vært varslet i de to foregående års budsjettsproposisjoner, der det har framgått at ordningen med separate tilskuddsposter under dette kapitlet bare foreløpig har vært opprettholdt.

Abm-meldingen slo fast at det ikke var hensiktsmessig å videreføre et system der statlig støtte til museumsdrift var basert på den nåværende oppdeling av museene i ulike tilskuddskategorier. I stedet ble det foreslått å etablere et nasjonalt museumsnettverk som skulle omfatte alle de museer som for framtiden ville få driftstilskudd over Kultur- og kirkedepartementets budsjett. Et slikt nettverk vil innebære at en rekke ulike museumsfunksjoner over hele landet knyttes sammen på en måte som gir optimalt faglig og økonomisk-administrativt utbytte sett i en nasjonal sammenheng. Det er forutsetningen at museer av alle typer kan inngå i det nasjonale nettverket, også de kunstmuseene som i budsjettforslaget for 2004 fremdeles er oppført under kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom.

Institusjonell konsolidering

For at et museum på en meningsfull måte skal kunne delta i det nasjonale nettverket, kreves en tilstrekkelig sterk institusjonell basis. Abm-meldingen la derfor opp til institusjonell og museumsfaglig konsolidering på regionalt nivå. Dette innebærer en utvikling i retning av et mindre antall museumsinstitusjoner i hvert fylke og skjer dels gjennom samorganisering av eksisterende enheter, dels gjennom videre vekst ved utvalgte enkeltinstitusjoner.

Som retningsgivende for den framtidige organiseringen av museumssektoren skisserte meldingen tre prinsipper:

- å bevare og styrke lokalt engasjement og deltakelse i kulturvernet
- å sikre faglig kompetanse på regionalt nivå
- å samordne museene i et nasjonalt nettverk.

Om dette uttalte familie-, kultur- og administrasjonskomiteen følgende i Innst. S. nr. 46 (2000-2001):

> "Komiteen er enig i disse prinsippene og slutter seg til meldingens forslag om å initiere en prosess der Norsk museumsutvikling i samarbeid med de respektive fylkeskommuner og museer over en femårsperiode skal gjennomgå hele landet med tanke på en opprydning i de enkelte distriktene."

For å stimulere denne utviklingen har Stortinget de to siste årene bevilget en øremerket økning i statstilskuddet direkte til nærmere 70 utvalgte museer over hele landet. Dette gjelder bl.a. 55 av de museer som ellers har fått sitt statstilskudd indirekte via de respektive fylkeskommunene. Disse 55 museene har dermed dels fått indirekte statstilskudd bevilget over post 60, dels direkte statstilskudd bevilget over post 73.

Direkte statstilskudd til hvert museum

I abm-meldingen ble systemet med direkte statstilskudd til hvert enkelt museum skissert som et alternativ også for en helhetlig tilskuddsordning av varig karakter. Det ligger nå til rette for å gjennom-

føre en slik ordning, og det foreslås derfor at alle tilskudd til museumsdrift over Kultur- og kirkedepartementets budsjett fra og med 2004 blir kanalisert direkte til de enkelte institusjonene.

Selv om forvaltningen av de statlige tilskuddsandelene blir endret, vil fylkeskommunene og aktuelle kommuner fortsatt ha delansvar for finansieringen av museene. Det legges opp til nær kontakt mellom staten, fylkeskommunene og de aktuelle kommunene også i den framtidige forvaltning av museene. Dette er i samsvar med forutsetningene i abm-meldingen, der det het at Norsk museumsutvikling (nå ABM-utvikling) må samhandle nært med fylkeskommunene i forhold til alle museene der finansieringsansvaret er delt. Videre het det at oppfølgings-, tilsyns- og kontrolloppgavene for disse institusjonene burde ligge i fylkeskommunene.

Status i konsolideringsprosessen

Det som gjør det naturlig å gjennomføre omleggingen i budsjettet for 2004, er at de pågående prosesser i museumsreformen nå er kommet så langt at et nytt landskap av konsoliderte museer er i ferd med å avtegne seg.

Det foreslås derfor en spesifisert bevilgning direkte til konsoliderte institusjoner i fylkene, herunder også til institusjoner som framstår som sentrale i en potensiell konsolidering med gode utsikter til å lykkes. En mindre del av den tidligere bevilgningen til fylkeskommunene, 27,7 mill. kroner, foreslås i 2004 forvaltet av ABM-utvikling og skal gå til å videreføre den tidligere statlige tilskuddsandelen til andre museer, dvs. de museer som til nå ikke har funnet sin plass innenfor en konsolidert struktur.

Utvalget av henholdsvis konsoliderte museer og andre museer er foretatt i samråd med ABM-utvikling og baserer seg på en vurdering av foreliggende museumsplaner i fylkene og pågående konsolideringsprosesser. ABM-utvikling har i den forbindelse innhentet innspill fra alle fylkeskommunene om status og videre prioriteringer i reformarbeidet.

I gruppen av konsoliderte institusjoner inngår de museer som også tidligere har fått statstilskudd gjennom direkte bevilgning over dette kapitlet, henholdsvis over post 70 og 72.

Til sammen omfatter listen over konsoliderte museer i 2004 i alt 91 institusjoner. Det understrekes at dette ikke må betraktes som en endelig institusjonsstruktur. Videre prosesser kan føre til sammenslåing av institusjoner som i 2004 er ført opp som egne konsoliderte enheter. Departementet vil se positivt på en ytterligere utvikling i den retning. Det samme gjelder prosesser som kan føre til at flere kunstmuseer kan inngå i en konsolidert struktur med andre museer. Det vises ellers til omtale under kap. 322, post 72.

Også mange av de museene som i 2004 vil få tilskudd fra den potten som forvaltes av ABM-utvikling, deltar i drøftinger om mulige sammenslåinger i de respektive fylkene. Flere av disse vil etter hvert finne sin naturlige plass i en konsolidert struktur og inngå i det nasjonale nettverket. At disse nå får videreført et eget statstilskudd, må betraktes som en midlertidig ordning. Det legges til grunn at disse museene vil avklare sin eventuelle deltakelse i den institusjonelle konsolideringen i løpet av den tid som gjenstår av arbeidet med museumsreformen.

De midlene som forvaltes av ABM-utvikling i 2004, vil bli fordelt fylkesvis i samsvar med summen av statstilskudd til aktuelle museer i de respektive fylkene i 2003. ABM-utvikling bør imidlertid ha frihet til i samråd med vedkommende fylkeskommune å omdisponere mellom de aktuelle museene i fylket dersom videre utvikling i konsolideringprosessen eller forholdet til fylkeskommunenes egne tilskudd skulle tilsi det.

Generelle tilskuddsvilkår

Forslaget om statstilskudd til hver enkelt konsolidert institusjon framgår av egen fordelingstabell nedenfor. Fordelingen av de midlene som ABM-utvikling vil disponere til andre museer, framgår av eget vedlegg bak i denne proposisjonen.

Under en ordning med statstilskudd direkte til institusjonene forutsatte abm-meldingen at regionen normalt skulle dekke minst 40 pst. av det samlede offentlige driftstilskuddet. Departementet opprettholder denne forutsetningen. Meldingen åpnet imidlertid for at det i unntakstilfelle kunne være aktuelt å gi øremerkede tilskudd for å ivareta særlige oppgaver uten motkrav om regional medvirkning.

For de museene som også tidligere har fått direkte statstilskudd bevilget over 70-post, vil nåværende tilskuddfordeling bli lagt til grunn. I de tilfellene et slikt museum inngår i en konsolidering med andre museer, vil det være naturlig å vurdere tilskuddsfordelingen spesielt med utgangspunkt i tidligere institusjonsstruktur.

Det spesifiserte tilskuddet til 18 av de konsoliderte institusjonene på dette kapitlet inkluderer en videreføring av et særskilt tilskudd på 0,5 mill. kroner i 2003 fra bevilgningen under Den kulturelle skolesekken. I tillegg omfatter det samlede bevilgningsforslaget på dette kapitlet et tilsvarende tilskudd til Bergen kunstmuseum og Nordnorsk

kunstmuseum, som ellers får sitt tilskudd over kap. 322, post 72.

Departementet forutsetter at alle disse museene fortsetter arbeidet med organisert omvisning for skoleelever på minst samme nivå og på samme vilkår som tidligere. Vilkåret var at museene i 2003 skulle øke antallet skoleelever i organisert omvisning med minst 5 000 i forhold til tidligere år. Dersom dette målet ikke blir nådd, ble det varslet om at midlene det påfølgende år ville kunne bli overført til et annet museum. De tilbakemeldinger som hittil er mottatt, tyder på at museene vil lykkes i å innfri dette vilkåret.

Økt tilskudd til enkelte museer i 2004

Selv om utviklingen er kommet så langt at et nytt museumslandskap nå er i ferd med å avtegne seg, framgår det ovenfor at det ennå gjenstår mye før museumsreformen er fullført. Departementet legger derfor opp til at tilførsel av nye ressurser heretter i all hovedsak bør skje ved at en prioriterer konsolideringsprosesser som kan dokumentere innhold og framdrift i tråd med forutsetningene. Dette er også i samsvar med det budskap ABM-utvikling i samråd med departementet har signalisert i sin kontakt med fylkeskommunene og de aktuelle museene.

Denne forutsetningen innebærer at departementet for 2004 foreslår en sterkere konsentrasjon av de økte midlene enn tidligere år. Foruten en økning av driftstilskuddet til Nasjonalmuseet for kunst under kap. 322, post 73, samt en mindre økning til Henie Onstad Kunstsenter under kap. 322, post 77, foreslås det at tilgodesette museer under dette kapitlet får en økning på 1 mill. kroner hver. Stramme budsjettrammer har imidlertid ført til en relativt høy terskel for tildeling av økte midler. Til sammen innebærer dette at færre museer er kommet i betraktning denne gang enn tidligere. Etter de midler som foreslås lagt inn i 2004, gjenstår ennå om lag 105 mill. kroner i 2003-priser av den totale opptrappingsplanen som i Innst. S. nr. 46 (2000-2001) og i abm-meldingen er lagt til grunn for museumsreformen. Flere fylker og regioner vil derfor senere kunne tilgodeses med økte midler.

Når en vurderer utviklingen av en samlet og avklart struktur i de enkelte fylker, er det særlig Telemark og Nordland som peker seg ut med hensyn til innhold og framdrift i konsolideringsarbeidet det siste året. Det foreslås derfor økt tilskudd til tre konsoliderte institusjoner i hvert av disse to fylkene. Dette gjelder Telemark Museum, Vest-Telemark Museum, Norsk Industriarbeidermuseum, Helgeland Museum, Salten Museum og Museum Nord (Lofoten/Vesterålen/Ofoten). I tillegg foreslås det en økning i tilskuddet til Norsk Folkemuseum, Randsfjordmuseene, Ringve Museum og Norsk Bergverksmuseum.

En mindre del av den samlede økningen til de nevnte museene er en videreføring av midler som i 2003 ble bevilget under kap. 320, post 81 under Den kulturelle skolesekken. Dette kommer i tillegg til videreføringen av beløpet på 10 mill. kroner til 20 utvalgte museer i 2003, herunder de to kunstmuseene som ellers er oppført under kap. 322, post 72. Det forutsettes derfor at også de museene som ikke fikk midler fra Den kulturelle skolesekken i 2003, men som nå får økt tilskudd i 2004, vil legge til rette for formidlingsmessig aktivitetsøkning overfor barn og unge i samsvar med forutsetningene i Den kulturelle skolesekken. Departementet vil ta inn dette vilkåret i tildelingsbrevet til de museene det gjelder.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

Museum	2 003	2 004
Borgarsyssel Museum	2 972	3 069
Fredrikstad Museum	2 199	2 271
Halden historiske Samlinger	3 283	3 390
Akershus fylkesmuseum	2 282	2 357
Eidsvoll 1814 - Rikspolitisk senter	6 805	7 029
Fetsund Lenser	1 646	1 700
Follo museum	2 346	2 423
Norsk Folkemuseum	41 987	44 365
Norsk Sjøfartsmuseum	907	937
Norsk Teknisk Museum	18 748	19 363
Oslo Bymuseum	924	954
Glomdalsmuseet	5 119	5 287
Hedmarksmuseet og Domkirkeodden	3 985	4 578
Kongsvingermuseene	2 724	2 813
Musea i Nord-Østerdalen	880	909
Norsk Skogmuseum	11 201	11 569
Gjøvik historiske samlinger/Eiktunet	1 269	1 338
Maihaugen	27 117	28 007
Musea i Nord-Gudbrandsdalen	904	961
Randsfjordmuseene	2 528	3 639
Toten Økomuseum	1 280	1 349
Valdres Folkemuseum	2 009	2 103
Blaafarveværket	4 360	4 503
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie	3 365	3 476
Hallingdal Folkemuseum	1 171	1 209
Lågdalsmuseet	1 452	1 499
Norsk Bergverksmuseum	8 949	10 743
Ringerikes Museum	482	498
Larvikmuseene	1 679	1 928
Nord-Jarlsbergmuseene	1 703	1 953
Norsk museum for fotografi - Preus fotomuseum	7 183	7 419

(i 1 000 kr)

Museum	2 003	2 004
Sandefjordmuseene	2 835	3 122
Vestfold fylkesmuseum	2 092	2 354
Norsk Industriarbeidermuseum	5 359	6 635
Telemark Museum	5 525	6 707
Vest-Telemark Museum	937	1 968
Aust-Agder kulturhistoriske museum	4 383	4 527
Ibsenhuset og Grimstad Bymuseum	929	960
Næs Jernverksmuseum	1 485	1 534
Setesdalsmuseet	1 353	1 397
Agder naturmuseum og botaniske hage	2 490	2 572
Vest-Agder fylkesmuseum	2 603	3 491
Dalane Folkemuseum	1 959	2 031
Jærmuseet	3 895	4 030
Karmsund Folkemuseum	1 446	1 501
Ryfylkemuseet	1 990	2 063
Stavanger Museum	4 466	4 620
Bergens Sjøfartsmuseum	1 609	1 662
Bryggens Museum	2 828	2 921
Hardanger Folkemuseum	1 597	1 649
Hordamuseet	1 534	1 585
Museet Baroniet Rosendal	830	857
Museumssenteret i Salhus	1 794	1 853
Norges Fiskerimuseum	1 076	1 112
Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum	2 307	2 383
Sunnhordland Folkemuseum og Sogelag	1 484	1 533
Vestlandske Kunstindustrimuseum	3 476	3 590
De Heibergske Samlinger, Sogn Folkemuseum	3 082	3 183
Kystmuseet i Sogn og Fjordane	2 318	2 394
Nordfjord Folkemuseum	1 827	1 887
Sunnfjord Museum	1 236	1 277
Jugendstilsenteret	3 314	3 423
Nordmøre museum	3 854	4 047

(i 1 000 kr)

Museum	2 003	2 004
Nynorsk kultursentrum	6 852	7 077
Romsdalsmuseet	3 654	3 840
Sunnmøre Museum	6 184	6 453
Kystmuseet i Sør-Trøndelag	1 012	1 046
Museet Kystens Arv	998	1 031
Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum	8 378	8 653
Orkla Industrimuseum	1 234	1 275
Ringve Museum	5 897	7 091
Rørosmuseet	2 954	3 052
Trøndelag Folkemuseum	5 943	6 138
Kystmuseet i Nord-Trøndelag, Woxengs Samlinger	3 130	3 233
Stiklestad nasjonale Kultursenter A/S	9 426	9 736
Lofotr/Vikingmuseet Borg	1 259	1 415
Helgeland museum	4 493	6 043
Museum Nord	2 328	3 613
Norsk Luftfartsmuseum	8 442	8 720
Salten Museum	3 425	4 846
Indre Sør-Troms Distriktsmuseum	1 430	1 477
Midt-Troms Museum	1 670	1 725
Nord-Troms Museum BA	1 580	1 632
Perspektivet, Tromsø bymuseum	1 255	1 296
Trondarnes Distriktsmuseum	1 690	1 746
Alta Museum	1 590	1 705
Gjenreisningsmuseet for Finnmark og Nord-Troms	1 070	1 168
Nordkappmuseet	1 090	1 189
Sør-Varanger Museum – Grenselandmuseet	1 070	1 168
Vadsø Museum - Ruija kvenmuseum	1 490	1 602
Vardømuseene	1 090	1 189
Sum	342 006	367 666

I tillegg kommer tilskudd på kr 27 721 000 til museer listet opp i vedlegg nr. 3 og 1 mill. kroner til Nordnorsk Kunstmuseum og Bergen Kunstmuseum til videreføring av tiltak i forbindelse med den kulturelle skolesekken, i alt kr 396 387 000.

Post 75 Seilskutene

Bevilgningen under denne posten skal dekke utgifter til ekstraordinære vedlikeholdstiltak for de tre seilskutene Christian Radich, Statsraad Lehmkuhl og Sørlandet.

Post 78 Ymse faste tiltak

Bevilgningen under denne posten omfatter ymse tiltak på museums- og kulturvernområdet. Tilskuddet til Jugendstilsenteret er ført opp under dette kapitlets post 70. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2004 under denne posten, og hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2003, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Resultatmål for 2004

Departementet legger til grunn følgende hovedmål og resultatmål i 2004:

Hovedmål	Resultatmål
1. Museene skal skape grunnlag for kunnskap om, forståelse for og opplevelse av natur, kultur og samfunn på en måte som viser både kontinuitet og endring, sammenheng og forskjell.	1.1. Museene skal arbeide målrettet for å bedre katalogiseringen, sikringen og bevaringen av samlingene.
	1.2. Museene skal legge til rette for forskning i tilknytning til samlingene.
	1.3. Det samlede museumstilbudet skal nå ut til alle grupper med spesiell vekt på barn og unge. I den sammenheng må vurderinger av åpningstidene for museene utgjøre et sentralt element.
	1.4. Det skal stimuleres til utviklingsprosjekt som fremmer kompetanseheving i museumsarbeidet. Videre skal det legges særlig vekt på sterkere samordning og økt samarbeid mellom institusjonene.
	1.5. Innsamlingspolitikken i de kulturhistoriske museene sett under ett skal prioritere bygnings-, gjenstands-, foto- og arkivmateriale som gjelder 1900-tallets kulturhistorie.

Generelt om resultater i 2002

Resultatrapporten omhandler aktivitets- og økonomiresultater fra de institusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen, dvs. statlige virksomheter, nasjonale institusjoner og knutepunktinstitusjoner.

Samlet sett har aktiviteten og besøkstallene ved museene vært forholdsvis stabile de siste årene. En kort redegjørelse for besøkstallene er gitt under resultatmål 1.3. nedenfor.

Tabell 9.23 Økonomiske nøkkeltall for institusjoner på post 70 i 2002

	Drifts-tilskudd [1]	Egen-inntekter	Drifts-kostn.	Drifts-resultat	Års-resultat
Eidsvoll 1814 - Rikspolitisk senter	6 550	1 000	7 293	1 427	1 845
Follo museum m/Uranienborg	1 742	136	3 394	638	730
Håkonshallen og Rosenkranztårnet	2 024	1 379	3 529	-126	-96
Kvinnemuseet	1 926	438	2 566	178	142
Maihaugen	25 618	17 412	50 325	-703	392
Nordenfjeldske Kunstindustri-museum	4 585	1 501	5 992	144	62
Norsk Bergverksmuseum	8 613	5 180	25 236	682	451
Norsk Folkemuseum	38 967	19 251	67 784	872	1 083
Norsk Industriarbeidermuseum	4 677	1 889	7 108	-542	-316
Norsk Luftfartsmuseum	7 163	18 893	21 412	4 752	220
Norsk museum for fotografi - Preus fotomuseum	6 913	532	7 290	129	224
Norsk Skogbruksmuseum	9 592	10 519	20 973	-337	49
Norsk Teknisk Museum	17 563	6 984	29 412	-390	-357
Nynorsk kultursentrum	6 595	2 105	8 858	6	82
Ringve Museum	5 194	4 054	10 041	508	517
Sum	147 722	91 273	271 213	7 238	5 028

[1] Driftstilskudd fra Kultur- og kirkedepartementet.

For de fleste museer er store deler av driftsmidlene knyttet opp til lønninger, husleie, løpende vedlikehold og drift av eksisterende anlegg og samlinger.

Tallene for Norsk Folkemuseum gjelder museet på Bygdøy og Ibsenmuseet i Oslo. Tallene for Maihaugen gjelder De Sandvigske samlinger, Bjerkebæk, Aulestad, Norsk Handverksutvikling og Sekretariatet for samtidsdokumentasjon. Tallene for Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum inkluderer ikke den delen av Innkjøpsfondet for kunsthåndverk som tilgodeses dette museet og Austrått-borgen. Tallene for Nynorsk kultursentrum inkluderer tallene for Dei nynorske festspela. Håkonshallen og Rosenkranztårnet mottar sitt tilskudd via Bryggens museum.

Rapporten nedenfor tar utgangspunkt i de resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2001-2002). Tallmaterialet er basert på museumsstatistikken for 2002. Når annet ikke er angitt gjelder statistikken alle museer, ikke bare de institusjonene som hører inn under Kultur- og kirkedepartementets ansvarsområde og tilskuddsordninger. I 2002 rapporterte 505 museer til museumsstatistikken.

Resultatmål 1.1:

Museene skal arbeide målrettet for å bedre katalogiseringen, sikringen og bevaringen av samlingene

Museenes samlinger skal være framtidens arkiv for materiell kultur. I dag ser vi klart at nedbrytingen av samlingene i museene er et betydelig problem. ABM-utvikling har derfor, i samarbeid med museene, utarbeidet et opplegg for tilstandsregistrering av museenes samlinger. Opplegget gjennomføres som et samarbeid mellom fylkeskommunene og ABM-utvikling, slik at en skal få en mer fullstendig oversikt over behovene. I 2002 ble det foretatt registreringer i fylkene Hordaland, Vest-Agder og Finnmark. For Finnmark gjenstår de museene som forvaltes av Sametinget.

Gjennom tilskuddsordningen til sikringstiltak ved museene er det i perioden 1984-2002 gitt til sammen ca. 71 mill. kroner i statlige bevilgninger. I 2002 ble 5,9 mill. kroner fordelt til sikringstiltak ved 29 institusjoner. I 2002 hadde ca. 47 pst. av museene som svarte på statistikkskjemaet vedtatt en sikringsplan, mens 27 pst. hadde vedtatt en bevaringsplan.

Museumsstatistikken viser at det sett under ett er en reduksjon i omfanget av kunst-, natur- og kulturhistoriske gjenstander som er utilfredsstillende registrert. Det er imidlertid en økning i omfanget av utilfredsstillende registrert materiale for fotografier og kulturhistoriske gjenstander, mens de naturhistoriske og kunsthistoriske samlingene viser en tilfredsstillende utvikling på dette feltet. I 2002 hadde 52 pst. av museene som rapporterte til statistikken utarbeidet tiltaksplaner for å komme à jour med katalogiseringen. 51 pst. av institusjonene hadde tatt i bruk programvare for elektronisk registrering av samlingene.

Tabell 9.24 Samlingenes tilvekst i 2002, og ikke tilfredsstillende registrert materiale pr. 31.12.2002

Type samlingsobjekt	Tilvekst i 2002 (antall)	Tilvekst i 2002 (pst.)	Ikke tilfredsstillende registrert materiale i pst. av totalt materiale
Fotografi	655 694	6,6 pst.	36 pst.
Kunsthistorisk	2 955	0,5 pst.	37 pst.
Kulturhistorisk	95 337	1,7 pst.	15 pst.
Naturhistorisk	86 561	0,8 pst.	9 pst.

Kilde: ABM-utvikling/SSB

Resultatmål 1.2:

Museene skal legge til rette for forskning i tilknytning til samlingene

Det er først og fremst de største museene som har tilrettelagt for forskningsaktivitet. Ved flere av museumsinstitusjonene under Kultur- og kirkedepartementet arbeider hovedfagsstudenter og doktorgradsstipendiater med forskningsprosjekter i tilknytning til samlingene. 24 pst. av museene som rapporterte til museumsstatistikken i 2002 hadde utarbeidet forskningsplaner.

Det er behov for å styrke forskning om museer og museenes virksomhet. Slik forskning er en viktig basis for museenes rolleforståelse.

Resultatmål 1.3:

Det samlede museumstilbudet skal nå ut til alle grupper med særlig vekt på barn og unge. I den sammenheng må vurderinger av åpningstidene for museene utgjøre et sentralt element

98 pst. av museene som rapporterte til museumsstatistikken for 2002, svarte at museet var åpent for publikum. Disse museene hadde til sammen 8,8 millioner besøkende. Statistikken viser en liten økning i antall besøkende (8,5 millioner i 2001). Antall åpningstimer økte i forhold til 2001, men dette er neppe hovedårsaken til økningen. Besøkstallet i 2002 var på linje med 2001. Tabellen nedenfor viser besøksutviklingen ved de statlige museene, nasjonale institusjoner og knutepunktinstitusjoner.

Tabell 9.25 Oversikt over besøk ved museer som i 2002 fikk bevilgning eller driftstilskudd direkte fra Kulturdepartementet

	Totalt antall publikum			Barn og unge
	2000	2001	2002	2002
Statlige museer:				
Arkeologisk museum Stavanger	27 350	26 410	26 930	13 713
Nasjonale institusjoner:				
Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter	14 776	28 116	30 800	5 370
Follo museum			6 900	2 561
Håkonshallen og Rosenkranztårnet	61 355	58 642	64 220	14 523
Kvinnemuseet	7 131	5 763	6 576	259
Maihaugen	219 943	202 402	148 449	20 820
Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum	51 790	50 958	62 522	5 802
Norsk Bergverksmuseum	79 000	45 418	59 000	8 000
Norsk Folkemuseum	287 704	238 649	262 323	62 185
Norsk Industriarbeidermuseum	38 022	35 462	32 141	6508
Norsk Luftfartsmuseum	36 760	45 338	40 380	11 576
Norsk museum for fotografi - Preus fotomuseum	Stengt	13 098	11 494	2 768
Norsk Skogbruksmuseum	118 982	115 635	102 419	32 002
Norsk Teknisk Museum	159 758	121 361	117 058	74 500
Nynorsk kultursentrum	19 200	18 372	19 090	5 022
Ringve Museum	41 971	47 444	48 623	4 552
Nasjonale institusj. - totalt	1 166 414	1 057 605	1 011 995	256448
Knutepunktinstitusjoner:				
Stiklestad Nasjonale Kultursenter AS	121 672	125 936	118 080	Ikke målt
Vestlandske Kunstindustrimuseum	28 480	17 892	13 451	3 813
Knutepunktinstitusj. - totalt	150152	143828	131 531	Ikke målt
Museene - totalt	1 321 794	1 203 896	1 170 456	

Mange museer har utvidede åpningstider om sommeren for å møte behov fra reiselivet. Om vinteren utgjør elever og pensjonister en stor andel av besøket på dagtid, og de fleste museer prioriterer åpning i helger for å kunne gi tilbud til familier og andre som ønsker å benytte fritid til museumsbesøk. Mange museer har også kveldsåpent en eller to hverdager, men erfaringene så langt viser at publikumsbesøket på kveldstid er lavt hvis museet ikke tilbyr foredrag, omvisninger eller andre aktiviteter.

Formidling overfor barn og unge

Samarbeid med skolen er en sentral utfordring for museene. I de senere årene er det gjennomført betydelige reformer både i grunnskolen og i videregående skole som har gitt viktige innspill til forståelsen av hvordan museer i samarbeid med skolen kan være en kunnskaps- og undervisningsressurs i forhold til utfordringen i de nye læreplanene for grunnskolen.

Den pedagogiske tankegangen som ligger til grunn for utvikling av vitensentre kan være viktig som inspirasjon og forbilde for mange forskjellige typer av museer. ABM-utvikling deltar i et samarbeid med Norges forskningsråd om oppbygging av et nettverk for utvikling av vitensentre.

Videre ble det i 2002 i prosjektet "Reform 94 og museene" gjennomført flere tiltak for utprøving av nye metoder for samarbeid mellom museene og videregående opplæring. Erfaringene fra prosjektet vil bli formidlet gjennom publikasjoner og kurs.

Det flerkulturelle samfunnet

Nyere historie- og samfunnsforskning har fokusert på storsamfunnets behandling av minoriteter. Parallelt med disse prosessene har Norge gjennom internasjonale avtaler og konvensjoner påtatt seg forpliktelser både i forhold til det samiske urfolket og de nasjonale minoritetene. Innenfor museumssektoren arbeides det bevisst med disse utfordringene og med å etablere kontakt med relevante miljøer innenfor feltet. For museene har dette arbeidet to hovedmål:

a) å bistå minoritetsgrupper i å bli bedre kjent med og utvikle egen kultur
b) å bidra til at storsamfunnet gjennom bedre kjennskap til minoritetenes kultur skal få korreksjoner til stereotype oppfatninger, fordommer og fremmedfrykt.

To viktige bidrag på dette feltet er arbeidet med romanifolkets kultur ved Glomdalsmuseet og arbeidet med å utvikle museumstilbud for nye innvandrergrupper. For å legge et bedre grunnlag for museenes forskning og formidling av nye innvandrergruppers kultur har ABM-utvikling videreført et kurs- og seminaropplegg for museer som vil ta fatt på oppgaver innenfor feltet. Som følge av kursopplegget er det etablert et nettverk av museer som arbeider på feltet, og flere tiltak er satt i gang. Nevnes bør også det arbeidet som foregår ved Internasjonalt Kultursenter og Museum.

I 2002 ble det satt i gang et samarbeidsprosjekt på nordisk basis for kompetanseutvikling blant ansatte i arkiv, bibliotek og museer, "Kompetanseutvikling for medarbeidere i kulturinstitusjoner – omstilling til et flerkulturelt samfunn". ABM-utvikling er vertsinstitusjon for prosjektet.

Informasjonsteknologi

Utvikling av informasjonsteknologien gir klare utfordringer både i forhold til museenes håndtering av formidling til den delen av publikum som avlegger et fysisk besøk i museet, men ikke minst gjennom de muligheter som museene nå har til å nå et publikum som primært vil være brukere av deres tilbud i form av nettjenester. Etablering og utvikling av Museumsnett Norge har bidratt til at museer har prioritert bruk av ressurser på hjemmesider, på å legge ut elektroniske kataloger og til å produsere utstillinger for Internett.

Resultatmål 1.4:

Det skal stimuleres til utviklingsprosjekt som fremmer kompetanseheving i museumsarbeidet. Videre skal det legges særlig vekt på sterkere samordning og økt samarbeid mellom institusjonene

Det arrangeres kurs og seminar som bidrar til kompetanseheving og nettverksbygging. Mange av disse gjennomføres med statlig prosjektstøtte gjennom bidrag fra ABM-utvikling. ABM-utvikling arrangerer også selv kurs på flere områder i samarbeid med fylkeskommunene, bl.a. om bevaring. Disse kursene har vært holdt over hele landet i løpet av en fireårig prosjektperiode. ABM-utvikling gjennomfører nå oppfølgingskurs.

18 deltakere avsluttet i 2002 et utviklingsprogram for museumsledere – LUPIM, i regi av ABM-utvikling. To museer fullførte "Mål og mening i museumshverdagen", et opplegg for standardheving av museer, mens fem nye museer startet med opplegget i 2002.

For å styrke samarbeidet med fylkeskommunene arrangerer ABM-utvikling et årlig møte om museer og museumspolitikk.

Museumsreformen

For styrking av museumssektoren skisseres i St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving, og i de oppfølgende statsbudsjettene en prosess for regional konsolidering av museene og etablering av nasjonale nettverk. Målet er en institusjonsstruktur med vesentlig færre og dermed faglig og administrativt sterkere enheter enn i dag, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002). Museumsreformen er forankret i en bevaring og styrking av lokalt engasjement og deltakelse i kulturvernet, styrking av

faglig kompetanse på regionalt nivå og utvikling av nasjonale nettverk.

Utgangspunktet er en faglig kvalitetsreform med målsetting å etablere mer bærekraftige enheter med statlig driftsstøtte. Reformen er planlagt over en femårsperiode 2002 - 2006, med tilførsel av betydelige driftsmidler fra staten som ledd i utvikling av sektoren. Den innebærer store strukturelle omlegginger, som et virkemiddel i et nødvendig hamskifte for å bedre museenes kvalitet. I dette arbeidet er det et samarbeid mellom ABM-utvikling og museene, kommunene og fylkeskommunene, med en hovedforankring i nær dialog mellom ABM-utvikling og fylkeskommunene.

Museumsreformen skal danne grunnlaget for bedre og sterkere museer som forutsettes å delta i utvikling og drift av ulike nasjonale nettverk. Museene skal ha en så sterk faglig og økonomisk plattform at de på en meningsfull måte kan bidra aktivt. Samlet vil disse utgjøre det nasjonale nettverket.

Resultatmål 1.5:

Innsamlingspolitikken i de kulturhistoriske museene sett under ett skal prioritere bygnings-, gjenstands-, foto- og arkivmateriale som gjelder 1900-tallets kulturhistorie

Sekretariatet for samtidsdokumentasjon- og forskning er opprettet for å bidra til å få gjennomført flere og bedre dokumentasjons- og forskningsprosjekt innenfor samtid og nær fortid. Sekretariatet er lagt til Maihaugen og mottar statlig driftsstøtte gjennom denne institusjonen.

75 pst. av tilveksten i kulturhistoriske gjenstander og fotografier ved museene i 2002 var fra perioden etter 1900. Videre var 93, eller knapt 20 pst., av de 475 nyervervede bygningene ved museene fra tiden etter 1900.

Av de 505 museene som rapporterte til museumsstatistikken i 2002, var 408 kulturhistoriske museer og 51 blandede kultur- og naturhistoriske museer.

Tabell 9.26 Andel av total tilvekst som berører 1900-tallets historie ved de kulturhistoriske og de blandede kultur- og naturhistoriske museene i 2002, fordelt på grupper av gjenstander og verneverdige bygninger

(pst. av total tilvekst)

Type samlingsobjekt	Fra 1900-1945	Fra 1946-
Fotografi	11 pst.	79 pst.
Kunsthistorisk	51 pst.	49 pst.
Kulturhistorisk	18 pst.	32 pst.
Bygninger	12 pst.	8 pst.

Kilde: ABM-utvikling/SSB.

Kap. 3328 Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 0328)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Ymse inntekter	1 118	1 388	1 438
02	Inntekter ved oppdrag	15 901	14 090	14 597
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	192		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	182		
17	Refusjon lærlinger	23		
18	Refusjon av sykepenger	1 323		
	Sum kap. 3328	18 739	15 478	16 035

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder billett- og salgsinntekter ved Arkeologisk museum i Stavanger m.m., jf. kap. 328, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter i forbindelse med oppdragsvirksomheten ved Arkeologisk museum i Stavanger, jf. kap. 328, post 21.

Kap. 0329 Arkivformål (jf. kap. 3329)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	157 144	159 078	167 674
21	Spesielle driftsutgifter	6 610	5 715	5 921
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	4 604	3 898	3 976
78	Ymse faste tiltak	3 951	4 105	4 243
	Sum kap. 0329	172 309	172 796	181 814

Kapitlet omfatter det statlige Arkivverket og den statlige virksomheten Norsk lokalhistorisk institutt. Arkivverket ledes av Riksarkivaren og består av Riksarkivet og åtte statsarkiv. Kapitlet omfatter ellers tilskudd til Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek, Landslaget for lokal- og privatarkiv og stiftelsen Asta (standardisert datasystem for elektronisk katalogisering).

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Arkivverket og Norsk lokalhistorisk institutt. Budsjettrammen til Arkivverket er økt med 8 mill. kroner. Økningen skal bl.a. dekke merkostnader til husleie og drift av bygninger, herunder kostnader knyttet til midlertidige lokaler i forbindelse med utvidelse og ombygging av riksarkivbygningen. Det er også lagt inn midler til generell styrking av driften, særlig til arbeidet med å planlegge og gjennomføre avlevering av elektronisk arkivmateriale, jf. nærmere omtale i abm-meldingen og kulturmeldingen. I budsjettrammen til Norsk lokalhistorisk institutt er det lagt inn en økning på 0,5 mill. kroner for å dekke økte husleieutgifter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

År	Arkivverket	Norsk lokalhistorisk institutt
2003	155 913	3 165
2004	163 992	3 682

Post 21 Særskilte driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene ved Arkivverkets oppdragsvirksomhet. Bevilgningen kan bare brukes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntek-

ter under kap. 3329, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen under denne posten går til inventar og utstyrsinvesteringer i Arkivverket.

Post 78 Ymse faste tiltak

Posten omfatter driftstilskudd til Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek, Landslaget for lokal- og privatarkiv og stiftelsen Asta.

Oversikt over hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2003, følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen, jf. vedlegg 2.

Resultatmål for 2004

Departementet legger til grunn følgende hovedmål og resultatmål for arkivverket i 2004:

Hovedmål	Resultatmål
1. Bevare og gjøre tilgjengelig arkivmateriale som har betydelig kulturell eller forskningsmessig verdi, eller som inneholder rettslig eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon.	1.1. Forberede og gjennomføre avlevering av bevaringsverdig elektronisk arkivmateriale fra statsforvaltningen og videreutvikle operative løsninger for langtidslagring av elektroniske saksdokumenter.
	1.2. Stabilisere avleveringsomfanget av papirbasert arkivmateriale til Arkivverket med sikte på å unngå økning i avleveringsetterslepet.
	1.3. Informere, veilede, utdanne og inspisere arkivskapere med særlig sikte på beredskap mot disposisjoner som kan ødelegge eller redusere informasjonsverdien i bevaringsverdig arkivmateriale.
	1.4. Videreutvikle arbeidet med bedre framfinningssystemer og tekniske formidlingsmetoder, herunder Arkivnett Norge og Digitalarkivet.

Resultatrapport for 2002

Rapporteringen tar utgangspunkt i de resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Resultatmål 1.1:

Forberede og gjennomføre avlevering av bevaringsverdig elektronisk arkivmateriale fra statsforvaltningen og videreutvikle operative løsninger for langtidslagring av elektroniske saksdokumenter

Arkivverket har nedlagt en betydelig innsats i å utarbeide overordnede bevaringskriterier og en samlet bevaringsplan for elektronisk arkivmateriale, og det er igangsatt prosjekter for utforming av konkrete bevaringsplaner for hele statsetaters og statssektorers elektroniske arkivmateriale.

Etatsprosjekter for bevaring av elektronisk arkivmateriale ble i 2002 sluttført for Skatteetaten, Politi- og lensmannsetaten og Arbeidstilsynet, med forslag til samlede bevaringsplaner. Riksarkivaren fastsatte på grunnlag av bevaringsforslagene bevarings- og kassasjonsbestemmelser for Skatteetatens og Politi- og lensmannsetatens elektroniske materiale. For disse etatene ble det også utformet konkrete avleveringsplaner. Åtte andre etatsprosjekter var under gjennomføring ved utgangen av 2002.

Riksarkivaren melder i rapporten for 2002 om at det vil være behov for å prioritere det elektroniske arkivmaterialet i direktorater og tilsyn som er vedtatt utflyttet eller foreslått utflyttet fra Oslo.

Erfaring viser at slike utflyttingsprosesser kan medføre et så stort tap av personell og kompetanse, at det reetablerte organet ikke er i stand til å håndtere de overførte systemene med elektronisk arkivinformasjon.

Riksarkivaren fastsatte i 2002 nye forskriftsbestemmelser om elektronisk saksarkiv. Bestemmelsene pålegger bl.a. forvaltningsorganene å innmelde systemer med elektronisk saksarkiv til Riksarkivaren. Den løpende innmeldingen av systemer kom i gang høsten 2002.

De nødvendige elektroniske systemene for å kartlegge og følge opp den elektroniske arkivdanningen i forvaltningen var ved utgangen av 2002 i all hovedsak etablert. Det har likevel foreløpig ikke lykkes å bygge opp tilfredsstillende organisasjonsrutiner for å følge opp avleveringene av elektroniske arkiver. Bevaringsplanene som hittil er utformet, fastsetter en vesentlig høyere avleveringsfrekvens for elektronisk materiale enn for tradisjonelt papirmateriale, og det blir en desto viktigere oppgave å ajourholde en presis oversikt over forestående elektroniske avleveringer. Riksarkivaren fastslår på nytt at det kreves en betydelig økning av ressursene for å få tilfredsstillende kontroll med det bevaringsverdige elektroniske materialet. Dersom kartleggingen av elektronisk arkivdanning ikke skjer i tide, risikerer man at verdifullt elektronisk arkivmateriale går tapt. Riksarkivaren har allerede omdisponert flere årsverk fra arbeid knyttet til papirbasert arkivmateriale til arbeidet med elektronisk arkiv.

Resultatmål 1.2:

Stabilisere avleveringsomfanget av papirbasert arkivmateriale til Arkivverket med sikte på å unngå økning i avleveringsetterslepet

Riksarkivarens interne bevaringsutvalg la i 2002 fram forslag til nye prinsipper for arbeidet med bevaring og kassasjon. Dette innebærer at Arkivverket skal ha en sentral, koordinerende og initierende rolle i arbeidet med utforming av bevarings- og kassasjonsplaner, og at arbeidet organiseres som landsomfattende, sektorvise eller etatsvise prosjekter for både papirbasert og elektronisk arkivmateriale, jf. nærmere omtale i kulturmeldingen, St.meld. nr. 48 (2002-2003).

Avleveringene av papirbasert materiale fra statlige arkivskapere var i 2002 på 7 200 hyllemeter. I Riksarkivet økte avleveringene, mens det i de regionale statsarkivene var en nedgang i forhold til 2001. Riksarkivet mottok i 2002 over 4 000 hyllemeter, hvorav vel 2 000 hyllemeter fra Forsvaret, som følge av de nedleggelser og omorganiseringer som foregår i sektoren. For Arkivverket sett under ett var det en økning i avleveringene i forhold til 2001 på nær 500 hyllemeter, og en reduksjon på nær 1 500 hyllemeter i det beregnede avleveringsetterslepet fra statsforvaltningen. Avleveringsetterslepet fra statsforvaltningen sett under ett er nå stipulert til om lag 46 000 hyllemeter, fordelt med 25 000 hyllemeter fra sentralforvaltningen og 21 000 hyllemeter fra lokal- og regionalforvaltningen. Det er imidlertid ikke foretatt noen kartlegging av den årlige tilveksten av arkivmateriale i forvaltningen siden 1988, da statsarkivene utarbeidet et overslag av etterslepet for arkivmateriale eldre enn 1973. Riksarkivaren antar ut fra dette at anslaget for avleveringsetterslep er noe misvisende. Det vises også til at pågående omorganiseringer i statsforvaltningen antakelig vil føre til at tallene for avleveringsetterslep øker.

Avleveringen av private arkiver til Riksarkivet og statsarkivene økte i 2002 med til sammen nær 700 hyllemeter. Økningen skyldes først og fremst at Statsarkivet i Stavanger har tatt i mot 700 hyllemeter bankarkiver og arkiv fra oljeindustrien.

Resultatmål 1.3:

Informere, veilede, utdanne og inspisere arkivskapere med særlig sikte på beredskap mot disposisjoner som kan ødelegge eller redusere informasjonsverdien i bevaringsverdig arkivmateriale

Økende kurs- og rådgivningsvirksomhet, særlig med basis i arkivloven med forskrifter, erstatter mer og mer Arkivverkets tradisjonelle inspeksjonsvirksomhet. Inspeksjoner med besøk i arkivskapernes egne lokaler er likevel fortsatt viktig for å få en fullstendig oversikt over hvordan arkivene blir ivaretatt. I 2002 ble det foretatt mange inspeksjoner i forbindelse med kartlegging og bevaringsvurdering av elektroniske arkiv.

Riksarkivaren rapporterer om at veiledning og annet i forbindelse med omorganisering av statlige institusjoner har krevd langt større ressurser i 2002 enn tidligere år. Det rapporteres om at arkivfunksjonen ikke blir sterkt nok prioritert når etater er under omstilling. Det er videre rapportert om generelt varierende grad av kunnskap og vilje i forvaltningen til å ta arkivfaglige hensyn.

En ny interkommunal arkivordning i Østfold startet opp virksomheten i 2002 i fylkeskommunens lokaler i Sarpsborg. I Akershus ble det arbeidet videre med en felles kommunal arkivordning i Follo. Det ble også arbeidet videre med å utvikle de etablerte kommunale arkivordningene til å påta seg ordinære depotfunksjoner for medlemskommunene. Rogaland har kommet lengst, og i 2002 ble det opprettet en sentral depotløsning for kommunale arkiv i samme bygning som Statsarkivet,

med depot for 21 kommuner og fylkeskommunen på til sammen 45 000 hyllemeter.

Resultatmål 1.4:

Videreutvikle arbeidet med bedre framfinnings-systemer og tekniske formidlingsmetoder, herunder Arkivnett Norge og Digitalarkivet

Det betyr mye for tilgjengeligheten av arkivmateriale at Riksarkivet registrerer alle nye avleveringer og kataloger, samt en del eldre kataloger, i det elektroniske arkivinformasjonssystemet Asta. Systemet er utviklet i samarbeid med Landslaget for lokal- og privatarkiv og fungerer både som et internt arkivinformasjonssystem i Arkivverket og andre arkivinstitusjoner og som et system som letter publikums tilgang til arkivene. I 2002 ble det foretatt en omfattende kvalitetssikring og oppryddding i databasen.

Riksarkivaren ledet arbeidet med Arkivnett Norge ut 2002. Arbeidsoppgavene har bl.a. vært å stimulere arkivinstitusjoner til å formidle arkivinformasjon på Internett. Fra 2003 er Arkivnett Norge overført til ABM-utvikling.

Gjennom Digitalarkivet gjør Riksarkivaren et vidt spekter av historiske kilder tilgjengelige for søk på Internett. Digitalarkivet har hittil vært organisert som et prosjekt, men ble i 2002 et permanent tilbud underlagt Statsarkivet i Bergen. Digitalarkivet har bl.a. fullført prosjekter med edb-registrering av folketellingene fra 1865 og 1900, og holder nå på med registrering av folketellingen av 1910. Videre har Digitalarkivet arbeidet med den nasjonale emigrantdatabasen. Ved årsskiftet 2002/2003 lå det 2560 filer ute i søkesystemene til Digitalarkivet, en økning på 377 nye filer i forhold til 2001. Digitalarkivet har registrert en kraftig økning i trafikken på nettet siden oppstarten i 1998. I 2002 hadde Digitalarkivet 38,8 millioner søk, mot 36,9 søk i 2001.

Kap. 3329 Arkivformål (jf. kap. 0329)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Ymse inntekter	1 405	1 247	1 292
02	Inntekter ved oppdrag	6 580	5 715	5 921
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	1 044		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	422		
18	Refusjon av sykepenger	2 761		
	Sum kap. 3329	12 212	6 962	7 213

Post 01 Ymse inntekter

Inntektene under denne posten kommer i hovedsak fra salg av kildepublikasjoner, fotokopier og transkripsjoner av arkivmateriale i Arkivverket, jf. kap. 329, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Denne posten gjelder oppdragsinntekter i Arkivverket, jf. kap. 329, post 21.

Programkategori 08.30 Film- og medieformål (kap. 0334-0336)

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
0334	Film- og medieformål	403 627	397 822	423 696	6,5
0335	Pressestøtte	295 163	298 561	307 064	2,8
0336	Informasjonsberedskap-kringkasting	4 694	2 799	2 799	0,0
	Sum kategori 08.30	703 484	699 182	733 559	4,9

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
01-01	Driftsutgifter	106 342	115 573	116 839	1,1
21-23	Spesielle driftsutgifter	19 699	3 232	10 348	220,2
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	213 260	221 721	233 100	5,1
70-89	Overføringer til private	364 149	358 656	373 272	4,1
90-99	Utlån, avdrag m.v.	34			
	Sum kategori 08.30	703 484	699 182	733 559	4,9

Programkategorien omfatter statlige virksomheter og tilskuddsordninger m.m. på film- og medieområdet.

Tilstandsbeskrivelse

Mediemarkedet utvikler seg raskt, og tilgangen på innhold, tjenester og kanaler øker. Graden av internasjonalisering er høy, særlig i film- og kringkastingsmarkedene. Nye tele- og multimedietjenester gir kringkastere, produsenter og teleoperatører nye muligheter for å kommunisere interaktivt med publikum. Utviklingen innebærer nye informasjonskilder og økte ytringsmuligheter for befolkningen, men også nye mediepolitiske utfordringer. Konsentrasjon av eierskap i mediene kan undergrave mangfoldet ved at kontrollen med hvilken informasjon og hvilke meninger som formidles gjennom mediene havner på noen få hender. Tendensen til kommersialisering kan over tid føre til mer ensartet og ukritisk dekning av viktige samfunnsspørsmål. Et mediemarked som i stadig større grad opererer uavhengig av nasjonale grenser krever internasjonale løsninger.

Myndighetenes rolle er å legge til rette for at medienes demokratiske, samfunnsmessige og

kulturelle funksjon til enhver tid blir oppfylt. En sentral oppgave er å utvikle og følge opp regelverk og incentivordninger som er effektive og hensiktsmessige i forhold til de mediepolitiske målene, samtidig som de ikke legger større begrensning på aktørene enn nødvendig. Det høye endringstempoet på medieområdet gir behov for hyppige tilpasninger av regelverket og incentivordningene.

Mediebruk

For de tradisjonelle massemediene har publikums medievaner ikke endret seg vesentlig de senere årene. De største endringene i mediebruk finner vi innen nye medier der bruken av hjemme-PC og Internett har økt kraftig. Figuren nedenfor viser andel av befolkningen som benyttet ulike medier en gjennomsnittsdag i 1997, 2001 og 2002. Andelen som brukte Internett daglig steg fra 7 til 35 pst. mellom 1997 og 2002. Bruken av tekst-TV har også økt. Andelen daglige TV-seere og videobrukere var relativt stabil, mens andelen radiolyttere sank noe. Det var en nedgang i andelen som daglig leste aviser på 7 pst. For gruppen mellom 16 og 24 år var nedgangen på hele 17 pst. Dette er bekymringsfullt, og departementet vil følge utviklingen på feltet nøye. Andelen som leser bøker økte, og mens bruken av andre trykte medier sank noe. Det er betydelig variasjon mellom ulike aldersgruppers mediebruk.

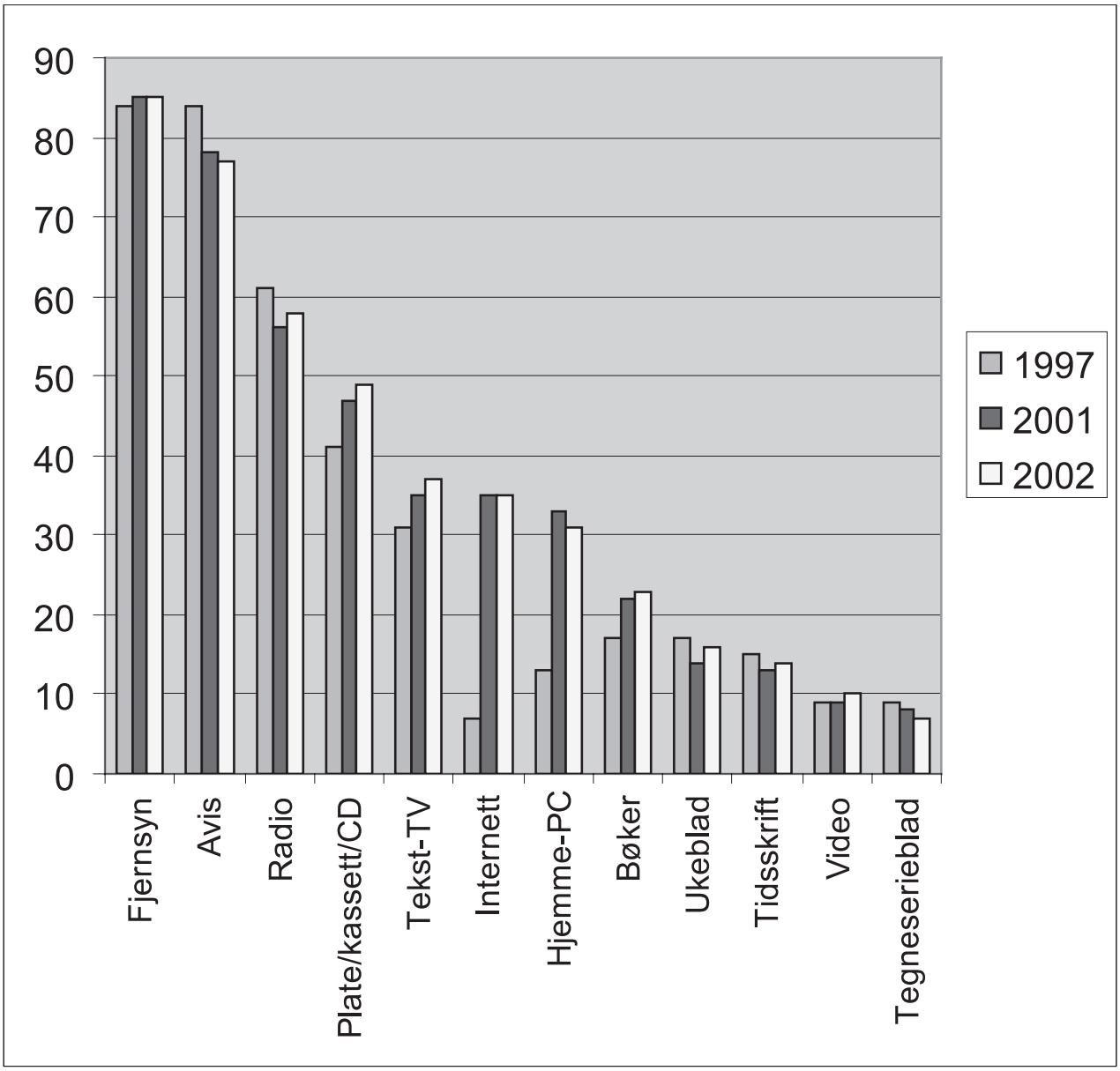

Figur 9.1 Andel av befolkningen som benyttet ulike massemedier en gjennomsnittsdag i 1997, 2001 og 2002

Kilde: Norsk mediebarometer 2002, Statistisk sentralbyrå (2003).

Hvis vi ser på mediebruken i løpet av en gjennomsnittsuke i 2002, brukte 56 pst. av befolkningen Internett. Fortsatt viser beregninger fra Statistisk sentralbyrå at det er en høyere andel jenter enn gutter som brukte Internett ukentlig for gruppen 9-15 år. Blant de yngre aldersgruppene er jentene de mest aktive brukerne av Internett. For de eldre aldersgruppene er det motsatt.

Samlet mediebruk økte med om lag 1,5 time til 6 timer og 41 minutter mellom 1997 og 2001. Mellom 2001 og 2002 sank tiden vi brukte på medier en gjennomsnittsdag med 13 minutter. Figuren nedenfor viser tidsbruk på ulike medier en gjennomsnittsdag i 1997, 2001 og 2002. Tiden vi brukte på fjernsyn økte mellom 1997 og 2001, for så å falle noe igjen i 2002. Radiobruken hadde også en topp i 2001. Tiden brukt på hjemme-PC økte kraftig mellom 1997 og 2001, for så å flate ut i 2002. I perioden økte tidsbruken på video og på plate/kassett/CD noe. Tidsbruk på avislesing sank mellom 1997 og 2001, og flatet ut mellom 2001 og 2002, mens tiden brukt på lesing av bøker økte noe. For andre trykte medier er tidsbruken relativt stabil.

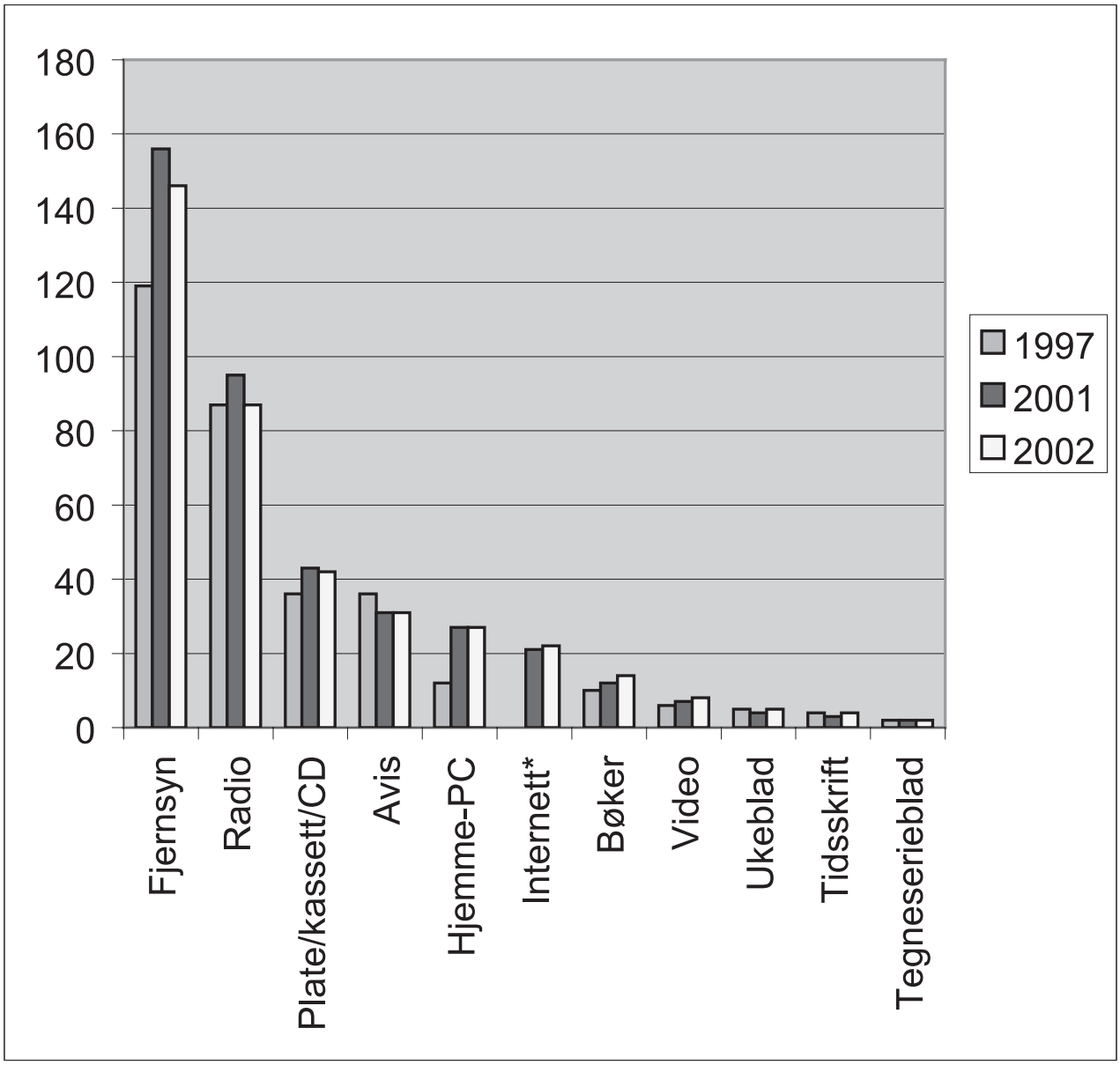

Figur 9.2 Antall minutter brukt til ulike massemedier en gjennomsnittsdag i 1997, 2001 og 2002

* Tid brukt på Internett er ikke oppgitt for 1997.
Kilde: Norsk mediebarometer 2002, Statistisk sentralbyrå (2003). Spørreteknikken for tid brukt til radio og fjernsyn er endret f.o.m. 1999.

Film- og audiovisuelle produksjoner

Vurdert i forhold til publikumsoppslutningen på kino, video og fjernsyn er filmen det viktigste kulturuttrykket i vår tid. I tillegg er det en stor og økende bruk av nye digitale innholdsprodukter. Særlig er det kraftig vekst i produksjon og bruk av dataspill. Film og andre audiovisuelle produksjoner vil derfor bli enda mer sentrale i kultur- og mediebildet, særlig for den yngre generasjonen. Markedet er dominert av utenlandske produksjoner, spesielt angloamerikanske. Som regel er disse produsert for et internasjonalt og globalt marked. Dette gjelder både film og nye digitale produksjoner, som dataspill.

Produksjon av film, dataspill m.m. er kostbart, og markedet for norske produksjoner er som hovedregel begrenset til Norge. Departementet mener derfor at det er en offentlig oppgave å sikre at det i et lite land som Norge er et tilbud av film og andre audiovisuelle produksjoner som reflekterer vår historie, vår kultur og vårt språk. Det er behov for norske kvalitetsprodukter som alternativ til de mange engelskspråklige volds- og actionpregede dataspillene som i dag blir tilbudt på markedet.

Norske filmer kan vise til høyere publikumstall enn på lenge. I 2001 opplevde norsk film sitt beste publikumsår siden 1975 med 1,8 millioner solgte kinobilletter. I 2002 sank publikumsoppslutningen til 0,8 millioner billetter, men samtidig nådde norske kort- og spillefilmer om lag 8,1 millioner seere ved visning på fjernsyn. 2003 ser ut til å bli et av de beste årene i norsk films historie.

Norsk film er i ferd med å få bedre omdømme hos publikum, særlig blant den yngre generasjonen. Det har også vært en gledelig økning i antallet barnefilmer. Disse utviklingstrekkene kan være et foreløpig oppsving, men det er grunn til å anta at en målrettet filmpolitikk og et høyt nivå i filmbevilgningene er viktige årsaker til utviklingen.

De to nye tilskuddsordningene for henholdsvis fjernsynsproduksjoner av høy kvalitet og tilskudd til prosjektutvikling innenfor nye medier ligger til godkjenning i ESA, EFTAs overvåkingsorgan for EØS-avtalen.

Presse

De samlede inntektene i dagspressen sank fra 2001 til 2002. Den viktigste årsaken til dette er lavere annonseinntekter. Avisene reduserte utgiftene i samme periode. Overskuddet i dagspressen går ned. Den samlede dagspressen har imidlertid greid å opprettholde et tilfredsstillende nivå på egenkapitalen.

Det har gjennom de siste årene blitt stadig færre steder med lokal aviskonkurranse. Dette skyldes at nummertoavisene gjennomgående har en vanskelig økonomisk situasjon. Disse avisene driver i hovedsak med betydelige underskudd før støtte, og er derfor i stor grad avhengig av pressestøtten for å kunne overleve. En forverring av disse avisenes rammebetingelser og økonomiske stilling vil kunne medføre en ytterligere nedgang i antallet lokale nummertoaviser.

Kringkasting

Fra 2003 er kringkastingsloven endret bl.a. for å tilpasse den bedre til konvergensutviklingen. I løpet av 2003 vil departementet foreta endringer i kringkastingsforskriften som er nødvendige etter lovendringen og for å gjøre forskriften mer brukervennlig.

Departementet kunngjorde i 2002 konsesjon til å etablere et digitalt bakkenett for fjernsyn. Et selskap eid av NRK og TV 2, Norges Televisjon AS, var eneste søker til konsesjonen. For ytterligere å klargjøre prinsippene for en slik konsesjon, bl.a. vilkårene for en overgang til kun digitale sendinger, fremmet departementet våren 2003 en stortingsmelding om saken, jf. St.prp. nr. 44 (2002-2003) Om digitalt bakkenett for fjernsyn.

20. desember 2002 tildelte departementet Kanal 4 konsesjon til å sende riksdekkende, reklamefinansiert radio i det fjerde riksnettet i FM-båndet for perioden 2004-2013. Ved tildelingen betalte selskapet et vederlag på 160 mill. kroner til staten.

Departementet har videre tildelt konsesjon for en ny femte riksradiokanal i FM-båndet. Den nye kanalen skal ha en klar nyhets- og kulturprofil. Sendingene starter i 2004 og skal dekke minst 60 pst. av befolkningen. Konsesjonæren betalte et vederlag på 90 mill. kroner til staten ved tildelingen.

I 2003 startet TV 2s nye sjuårige konsesjonsperiode for analogt fjernsyn. I denne perioden skal selskapet betale et fast årlig vederlag på 25 mill. kroner til Norsk filmfond. Vederlaget skal justeres for endringer i konsumprisindeksen. TV 2 skal også betale et årlig inntektsavhengig vederlag til staten.

Andre mediepolitiske spørsmål

Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 222 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2002-2003) Om statlige tilsyn, å slå sammen Eierskapstilsynet, Statens filmtilsyn og Statens medieforvaltning. Det ble også vedtatt at det nye Medie-

tilsynet skal lokaliseres i Fredrikstad. Medietilsynet skal være virksomt fra 1. januar 2005.

Utfordringer og strategier

Mål

Utgangspunktet for mediepolitikken er å sikre ytringsfriheten som en forutsetning for et levende demokrati. Andre hovedmål er å sikre et kulturelt mangfold, fremme et norskspråklig medietilbud og beskytte barn og unge mot skadelig medieinnhold. Disse målene uttrykker grunnleggende verdier som må ligge fast også i framtiden. For en nærmere omtale av de mediepolitiske målene vises det til hovedinnledningen foran.

Statens oppgave er å sikre befolkningen tilgang til et mangfold av informasjons- og ytringskanaler som preges av kvalitet og reflekterer norsk kultur, språk, verdier og tradisjoner.

På grunn av avisenes betydning for ytringsfrihet og offentlig debatt i samfunnet er det behov for offentlige tilskudd for å opprettholde et mangfold av aviser i hele landet.

Det norske markedet for audiovisuelle produksjoner er så vidt lite at det ofte er forbundet med stor risiko å realisere kvalitetsproduksjoner. Det er nødvendig med offentlige tiltak for å stimulere til og gjøre slik produksjon mulig.

Det er et mål å sikre befolkningen et godt allmennkringkastingstilbud og å legge forholdene til rette for lokalkringkasting. Gjennom konsesjonene til riksdekkende, reklamefinansiert kringkasting blir kanalene bl.a. pålagt å ha tematisk og sjangermessig bredde i sendingene og et norsk programtilbud.

Film og audiovisuelle produksjoner

I 2004 vil hovedstrukturen i filmpolitikken bli videreført. Hovedmålet er å sikre et godt og mangfoldig norsk audiovisuelt tilbud. For å få til dette, er det fortsatt nødvendig med omfattende støtte til film og andre audiovisuelle medier. Det er særlig viktig å sørge for at barn og unge får tilgang til audiovisuelle produksjoner av høy kvalitet, herunder digitale interaktive produksjoner. Regjeringen foreslår derfor å gjøre forsøksordningen med tilskudd til prosjektutvikling av nye medier permanent og å øke bevilgningen til ordningen til 8 mill. kroner.

Som ledd i omleggingen av statens virkemidler og for å ytterligere målrette aktiviteten på filmområdet, foreslo regjeringen i 2003 å avvikle driften av Norsk filmutvikling. Stortinget bad om at virksomheten inntil videre ble opprettholdt og at det ble gjennomført en evaluering.

I Budsjett-innst. S. nr. 2 (2002-2003) uttalte familie, kultur- og administrasjonskomiteen bl.a. følgende om Norsk filmutvikling:

> ”Komiteen er enig med departementet i at kurs- og etterutdanningsvirksomheten på filmområdet må gjøres mer målrettet.
>
> Komiteen ber om at det blir foretatt en evaluering av denne virksomheten med sikte på at saken kan omtales overfor Stortinget på egnet måte senest i forbindelse med fremleggelsen av neste års statsbudsjett.
>
> Komiteen ber om at Norsk Filmutvikling opprettholdes som egen virksomhet inntil videre.”

På oppdrag fra Kultur- og kirkedepartementet ble det våren 2003 gjennomført en evaluering av Norsk filmutvikling. Evalueringen konkluderte med at ansvaret for Norsk filmutviklings oppgaver burde legges til Norsk filmfond, subsidiært til Norsk filminstitutt. Evalueringen la sterk vekt på at Norsk filmutvikling innenfor disse institusjonene måtte ha en uavhengig stilling i forhold til institusjonenes ledelse. Evalueringen konkluderte også med at det er behov for større målretting av Norsk filmutviklings virkemidler.

Evalueringen har vært på høring. Det er bred enighet blant høringsinstansene om at Norsk filmutvikling bør sikres uavhengighet i forhold til de øvrige institusjonene på filmområdet. En slik uavhengighet med Norsk filmutvikling lagt innenfor etablerte institusjoner er imidlertid ikke mulig innenfor det statlige forvaltningssystemet. Departementet foreslår derfor at Norsk filmutvikling blir opprettholt som en egen institusjon, slik at uavhengigheten reelt kan opprettholdes. Departementet legger også til grunn at virkemidlene i framtiden bør målrettes bedre, både innholdsmessig og mot mer avgrensede målgrupper. Dette gjelder både kursvirksomheten og manusstøtten. Norsk filmutvikling skal rendyrke sin rolle som initiativtaker, planlegger og tilrettelegger av et helhetlig utviklingstilbud for filmbransjen og får et overordnet ”repertoaransvar” for tilbudenes faglige innhold. Det skal satses på utvidet samarbeid med norske og utenlandske opplærings- og utviklingsmiljøer. Det skal innføres egenandel på kurs.

I forbindelse med omorganiseringen av filmsektoren ble det daværende konsernet Norsk Film AS fisjonert i produksjonsselskapet Norsk Film AS og infrastrukturselskapet Filmparken AS (som senere har skiftet navn til Norsk filmstudio AS). Statens aksjer i produksjonsselskapet Norsk film

AS er solgt i samsvar med Stortingets vedtak, jf. Innst. S. nr. 325 (2000-2001). Det statlige eierskapet i infrastrukturselskapet ble videreført. Staten eier 77,6 pst. av selskapet.

Norsk filmstudio AS er i dag et rent infrastrukturselskap som leverer tjenester for filmproduksjon. Dette omfatter utleie av studio, kostymer, lys- og kamerautstyr og etterarbeid (lyd og klipping). Selskapet opptrer i konkurranse med andre aktører, både nasjonale og nordiske. Det har vist seg at tjenestene til Norsk filmstudio er langt mindre etterspurt i markedet enn tidligere antatt, og selskapet drives i dag med et betydelig underskudd. I 2002 var driftsunderskuddet på 8 mill. kroner. I tillegg kommer utgifter til å betjene selskapets gjeld på 35 mill. kroner. Departementet har siden opprettingen av selskapet bidratt med et årlig tilskudd for å dekke utgifter til avskrivninger og finanskostnader. I 2002 var dette tilskuddet på 4,6 mill. kroner. På grunn av underskuddene er selskapets egenkapital i dag redusert til 10,5 mill. kroner. Med videre drift på dagens nivå vil selskapet være konkurs i løpet av få år.

Selskapet har, etter vedtak i generalforsamlingen, vurdert alternative modeller for videre drift. På bakgrunn av dette har departementet vurdert statens videre engasjement i selskapet. Et sentralt premiss for denne vurderingen er EUs regelverk for statsstøtte. Ytterligere statsstøtte til selskapet, enten gjennom sanering av hele eller deler av selskapets gjeld eller gjennom årlig støtte for å dekke avskrivninger og finanskostnader, er neppe forenelig med statsstøtteregelverket, jf. også EØS-avtalen. I denne situasjonen ser departementet ingen andre muligheter enn å foreslå at det statlige eierskap i Norsk filmstudio AS opphører, og at statens aksjer i selskapet selges, jf. forslag til vedtak VII. Departementet vil vurdere om salget kan gjennomføres slik at filmstudioet kan drives videre.

Departementet ser det som viktig å gi skoleelever gode filmopplevelser og økt forståelse for film, og å la barn og ungdom bruke film som uttrykksmiddel for egen aktivitet. Film er derfor en del av "den kulturelle skolesekken", og fra og med 2004 er det satt av midler til en særskilt satsing på film. Gjennom prosjektet ønsker departementet å bidra til å skape en mer bevisst holdning til film som uttrykksform og kunstform blant skoleelever. Norsk filminstitutt, Statens skolefilmutvalg og flere regionale og lokale miljøer er allerede med på å gi skolelever gode filmopplevelser.

Presse

Ved behandlingen av mediemeldingen, St.meld. nr. 57 (2000-2001), foretok Stortinget en bred gjennomgang av pressepolitikken. Stortinget gikk bl.a. inn for at det skal være et uttrykkelig mediepolitisk mål å opprettholde et mangfold av aviser i alle landsdelene. I tillegg støttet Stortinget et forslag om å opprettholde pressestøtten og å styrke tilskuddet til de minste avisene i ordningen. Regjeringen foreslår derfor å videreføre hovedtrekkene i pressepolitikken og å videreføre bevilgningen på om lag samme nivå som i 2003.

Kringkasting

Etter at Stortinget har behandlet St.meld. nr. 44 (2002-2003) om digitalt bakkenett for fjernsyn, vil departementet behandle Norges Televisjon AS' søknad om konsesjon til å etablere et slikt fjernsynsnett.

NRK ble i 2003 tatt inn i merverdiavgiftssystemet med full fradragsrett for inngående merverdiavgift og 12 pst. merverdiavgift på kringkastingsavgiften. Regjeringen foreslår at merverdiavgiften på kringkastingsavgiften reduseres til 6 pst., jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak og St.prp. nr. 1 (2003-2004) for Finansdepartementet kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift, post 71 Merverdiavgiftskompensasjon til NRK. Det foreslås en kringkastingsavgift for fjernsynsmottakere på kr 1 745 ekskl. merverdiavgift. Kringkastingsavgiften for 2004 blir etter dette kr 1 850 inkl. merverdiavgift som er en videreføring på samme nivå som i 2003. Forslaget innebærer en videreføring av NRKs økonomiske rammevilkår på samme nivå som i 2003.

Opphavsrett

Departementet fortsetter arbeidet med endringer i åndsverkloven på bakgrunn av EU-direktiv 2001/29/EF om opphavsrett i informasjonssamfunnet. Gjennomføringen av direktivet vil legge til rette for tiltredelse til WIPOs såkalte internettraktater fra 1997, og disse vil bli foreslått ratifisert av Norge ved en egen stortingsproposisjon.

Andre mediepolitiske spørsmål

Stortinget har vedtatt å slå sammen Eierskapstilsynet, Statens filmtilsyn og Statens medieforvaltning til et nytt Medietilsyn, som skal lokaliseres i Fredrikstad. Medietilsynet skal være operativt fra og med 1. januar 2005. Departementet foreslår å bevilge 7 mill. kroner til dette formålet under kap. 334, ny post 22 Flyttekostnader - Medietilsynet.

Departementet vil i løpet av 2004 komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovendringer i forbindelse med etableringen av Medietilsynet.

Kultur- og kirkedepartementet arbeider bl.a. med nødvendige lovendringer for å sikre at den uavhengigheten som i dag gjelder for tilsyn med eierskap i mediene og forhåndskontroll av film blir videreført. Departementet vil også komme med en nærmere presisering når det gjelder hvilke eventuelle nye oppgaver som skal legges til Medietilsynet.

Som et ledd i oppfølgingen av Stortingets behandling av St.meld. nr. 57 (2000-2001) vil Kultur- og kirkedepartementet legge fram en odelstingsproposisjon om endringer i medieeierskapsloven.

Kap. 0334 Film- og medieformål (jf. kap. 3334)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	106 342	115 573	116 839
21	Spesielle driftsutgifter	19 699	3 232	3 348
22	Flyttekostnader - Medietilsynet			7 000
50	Norsk filmfond, *kan nyttes under post 71*	213 260	220 121	231 500
71	Filmtiltak m.m., *kan overføres, kan nyttes under post 50*	25 894	21 355	25 335
72	Knutepunktinstitusjoner	5 566	5 783	5 916
75	Medieprogram, *kan overføres*	13 391	10 000	10 000
78	Ymse faste tiltak	18 240	20 443	20 443
79	Til disposisjon	1 201	1 315	3 315
90	Kjøp av aksjer	34		
	Sum kap. 0334	403 627	397 822	423 696

Kapitlet omfatter driftstilskudd til de statlige virksomhetene Norsk filminstitutt, Norsk filmfond, Norsk filmutvikling, Statens filmtilsyn, Statens medieforvaltning og Eierskapstilsynet. Kapitlet omfatter også tilskudd til filmproduksjon, kontingent for å delta i internasjonale programmer og andre tiltak på film- og medieområdet.

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsmidler til Statens filmtilsyn, Norsk filminstitutt, Norsk filmutvikling, Statens medieforvaltning, Norsk filmfond og Eierskapstilsynet. Bevilgningen foreslås økt med 1,3 mill. kroner sammenliknet med 2003. Økningen skal dekke pris- og lønnsvekst.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3334, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten omfatter oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt, utgifter til den norske mediedesken i MEDIA Plus-programmet ved Norsk filmfond, jf. omtale under post 75, og Statens filmtilsyns utgifter knyttet til SAFT (Safety and Awareness for "Tweens"), som er et prosjekt for sikrere bruk av Internett, særlig for barn og unge. Prosjektet finansieres i det vesentlige gjennom EU-kommisjonens handlingsplan for sikker bruk av Internett.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter. Det er

også en forutsetning at posten kan overskrides med det samme beløpet som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3334, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 22 Flyttekostnader – Medietilsynet

Bevilgningen under denne posten skal dekke kostnadene ved sammenslåingen av Statens medieforvaltning, Statens filmtilsyn og Eierskapstilsynet til et nytt Medietilsyn. Det tas sikte på at dette skal gjennomføres innen 1. januar 2005. Det foreslås en bevilgning i 2004 på 7 mill. kroner til dekning av ovennevnte kostnader.

Post 50 Norsk filmfond, kan nyttes under post 71

Bevilgningen omfatter alle tilskuddsordninger til filmproduksjon. Norsk filmfond forvalter disse i henhold til gjeldende forskrifter.

Bevilgningen for 2004 foreslås økt med 11,4 mill. kroner til 231,5 mill. kroner. Som følge av forslaget om å videreføre Norsk filmutvikling som egen virksomhet er 3,5 mill. kroner overført fra post 50 til post 71.

Økte publikumstall og høyere egenkapital i mange filmproduksjoner medfører at utbetalingene av billettstøtte til produsentene øker. Det faktum at billettstøtte og produksjonstilskudd bevilges over samme post, medfører at Norsk filmfonds midler til produksjon av nye filmer reduseres tilsvarende. Det er i dag ikke knyttet betingelser til billettstøtten, men en må forvente at produsentene kanaliserer noe av midlene fra billettstøtten tilbake til nye produksjoner. Til tross for at departementet foreslår en samlet økt bevilgning til filmproduksjon i 2004, er det sannsynlig at antallet nye produksjoner vil gå ned sammenliknet med 2002 og 2003. Departementet vil vurdere endringer i regelverket for å redusere denne typen svingninger i filmproduksjonen. Departementet har satt i gang dette arbeidet i samarbeid med Norsk filmfond og bransjen.

Regjeringen foreslår å gjøre forsøksordningen med tilskudd til prosjektutvikling av nye medier permanent og å øke bevilgningen til ordningen fra 3 til 8 mill. kroner.

Post 71 Filmtiltak m.m., kan overføres, kan nyttes under post 50

Bevilgningsforslaget under denne posten omfatter:

- tilskudd til Vestnorsk filmsenter AS til kortfilmproduksjon på 3,5 mill. kroner
- tilskudd til manuskriptutvikling. Tilskuddet forvaltes av Norsk filmutvikling
- tilskudd til lokalkringkastingsformål på 13,4 mill. kroner. Midlene forvaltes av Statens medieforvaltning
- tilskudd til Norsk filmstudio AS til avskrivninger og finanskostnader knyttet til eiendeler og gjeld som ble overført ved fisjonen av konsernet Norsk Film AS. Utbetaling av dette tilskuddet vil være avhengig av tidspunktet for salg av statens aksjer, jf. programkategoriomtalen.

I forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2003, jf. Budsjett-innst. S. nr. 2 (2002-2003), ble det vedtatt å opprette en ny bevilgning på 2 mill. kroner til Film 3. Ordningen må godkjennes av EFTAs overvåkningsorgan ESA.

Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2003.

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder tilskudd til Nordnorsk filmsenter AS.

Bevilgningen gjelder både tilskudd til drift av senteret og produksjon av kortfilm. Staten dekker 70 pst. og regionen 30 pst. av driftstilskuddet. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin del av tilskuddet, jf. forslag til vedtak V, nr. 2. Nordnorsk filmsenter AS avgir regnskap og rapporterer årlig til Kultur- og kirkedepartementet om bruk og fordeling av midlene til kortfilmproduksjon. Det skal årlig produseres minst én samisk film med støtte fra Nordnorsk filmsenter AS.

Bevilgingen foreslås videreført på samme nivå som i 2003.

Post 75 Medieprogram, kan overføres

Bevilgningen gjelder kontingenten til norsk deltakelse i EU-programmet MEDIA Plus (2001-2005) og EUs handlingsplan for sikker bruk av Internett. MEDIA Plus er et program for utvikling av europeisk audiovisuell industri. Kommisjonen har foreslått at programmet forlenges med et år.

Handlingsplanen for sikker bruk av Internett er nå forlenget til utløpet av 2004. Et vedtak ble truffet for sent til at EFTA-landene kan delta i handlingsprogrammet i 2003. Dette forhindrer imidlertid ikke deltakelse i 2004, og departementet foreslår derfor at Norge deltar i programmet i 2004. Den norske andelen av kostnadene vil være om lag 2,5 mill. kroner. Som tidligere vil kostnadene bli fordelt på flere departementer, jf. St.prp. nr. 98 (1998-99).

Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2003. For begge programmene tas det forbehold om EUs endelige budsjettvedtak for 2004 og endringer i utgiftene som følge av valutasvingninger.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp midler til ulike tiltak innen film- og medieområdet. Posten foreslås videreført på samme nivå som i 2003.

For å gjøre norske filmer som vises på kino mer tilgjengelige for hørselshemmede, foreslås det å innføre en forsøksordning med teksting av noen kopier av statsstøttede norske filmer som vises på utvalgte kinoer. Det er satt av 1 mill. kroner til dette i 2004.

Oversikt over hvilke tiltak det ble avsatt midler til i 2003 under denne posten følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen, jf. vedlegg 2.

Post 79 Til disposisjon

Under denne posten er det satt av 3,3 mill. kroner som departementet kan nytte til ulike tiltak innenfor film- og medieområdet. Av bevilgningen er to mill. kroner et engangstilskudd til utvikling av et interaktivt spill med utgangspunkt i norsk eventyr- og fortellertradisjon.

Resultatmål for 2004

Kulturdepartementet legger til grunn følgende hovedmål og resultatmål i 2004:

Hovedmål	Resultatmål
1. Sikre et godt og mangfoldig norsk audiovisuelt tilbud.	1.1. Oppnå bred publikumsoppslutning om norske audiovisuelle produksjoner.
	1.2. Ivareta idé-, talent- og kompetanseutvikling.
	1.3. Sikre barn og unge tilgang til audiovisuelle produksjoner.
	1.4. Sikre et profesjonelt og sterkt produksjonsmiljø og kostnadseffektive produksjoner.
	1.5. Bevare, formidle og profilere norske audiovisuelle produksjoner.

Resultatrapport for 2002

Rapporteringen for 2002 tar utgangspunkt i de resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Resultatmål 1.1:

Oppnå bred publikumsoppslutning om norske audiovisuelle produksjoner

Tabell 9.27 Antall filmproduksjoner 1998-2002:

	1998	1999	2000	2001	2002
Premiere langfilmer	13	11	9	7	14
Tilskudd kortfilmer	57	67	96	101	108

I 2002 hadde 14 norske langfilmer kinopremiere. Dette er en dobling i forhold til 2001 hvor 7 langfilmer hadde premiere. Av de filmene som hadde premiere i 2002 var 7 dokumentarfilmer. Det ble i 2002 gitt produksjonstilskudd til 108 kortfilmer og 22 spillefilmer (langfilmer).

Tabell 9.28 Tabell 9.28 Kinobesøk 1998-2002. Antall besøk på norske filmer og norske filmers andel av totalt kinobesøk:

	1998	1999	2000	2001	2002
Norske filmer	1 080 000	1 001 000	702 000	1 865 000	832 000
Norske filmer – pst.andel	9,4	8,8	6,1	14,9	7,8

Etter den rekordhøye oppslutningen om norske filmer i 2001, gikk besøkstallet i 2002 tilbake til om lag samme nivå som det har ligget på de senere år. Det vil være naturlige svingninger fra år til år.

Tabell 9.29 Antall norske audiovisuelle produksjoner vist i fjernsyn og seertall 1998-2002[1)]:

	1998	1999[2)]	2000[2)]	2001[2)]	2002[2)]
Langfilmer	77	52	55	60	162
Kortfilmer	40	27	66	67	39
Seertall, langfilm					4 966 000
Seertall, kortfilm					3 134 000

1) Oversikten omfatter NRK1, NRK2, TV 2, TV3, TVNorge, TV1000 og Canal Plus.

2) TV3 og TVNorge viste ingen norske filmer verken i 1999 eller 2000. TVNorge viste heller ingen norske filmer i 2001 eller 2002.

Målt i antall seere er fjernsyn den viktigste visningskanalen for film. Samlet seertall for norske lang- og kortfilmer på TV var totalt på om lag 8,1 millioner seere i 2002.

Resultatmål 1.2:

Ivareta idé-, talent- og kompetanseutvikling

I 2002 fikk 39 kortfilmprosjekter og 77 langfilmprosjekter utviklingstilskudd. Et samarbeid mellom NRK Drama, Norsk filmutvikling og Norsk filmfond har resultert i åtte filmer på en halv time som vil bli vist på NRK høsten 2003.

I 2002 ble det gitt støtte til 42 nye prosjekter og tilleggsstøtte til 69 prosjekter. Av langfilmene som hadde premiere i 2002 har fem vært til utvikling i manuskriptstøtteordningen.

Norsk filmutvikling har i 2002 avholdt 26 egne kurs med om lag 650 deltakere totalt, og fem kurs i samarbeid med andre med om lag 275 deltakere totalt.

Resultatmål 1.3:

Sikre barn og unge tilgang til audiovisuelle produksjoner

Tabell 9.30 Antall audiovisuelle produksjoner for barn 1998-2002:

	1998	1999	2000	2001	2002
Norske filmer	3	2	3	0	3
Importerte filmer	30	29	27	20	16

Tre norske og 16 utenlandske barnefilmer hadde premiere i 2002. I tillegg var det nyutsendelse av 2 utenlandske filmer.

Det ble gitt produksjonstilskudd til 8 spillefilmer (hvorav 1 samproduksjon) og fem kortfilmer for barn i 2002. Departementet ser svært positivt på denne utviklingen.

Resultatmål 1.4:

Sikre et profesjonelt og sterkt produksjonsmiljø og kostnadseffektive produksjoner

I 2002 fikk 7 produksjonsselskaper direkte produsentstøtte i form av tilskudd eller lån.

Andel egenfinansiering i norske audiovisuelle produksjoner er stigende. Norsk filmfonds del av finansieringen går ned, og ligger nå samlet på litt over 50 pst.

Resultatmål 1.5:

Bevare, formidle og profilere norske audiovisuelle produksjoner

Tabell 9.31 Antall meter restaurert film 1998-2002

	1998	1999	2000	2001	2002
Historisk filmmateriale	9 124	4 230	6 348	4 450	4 529
Norske spillefilmer	14 446	28 408	34 311	22 811	18 957

Antall meter ferdigrestaurert film gir ikke uttrykk for arbeidets omfang eller kostnader. Variasjonene i antall meter restaurert film og historisk filmmateriale fra år til år skyldes først og fremst ulikheter i utgangsmaterialets fysiske tilstand.

Tabell 9.32 Antall priser til norske filmproduksjoner ved internasjonale filmfestivaler 1998-2002:

	1998	1999	2000	2001	2002
Spillefilmer	10	13	15	21	26
Kort- og dokumentarfilmer	21	25	21	32	61

Norske filmproduksjoner mottar et økende antall priser ved internasjonale filmfestivaler.

Tabell 9.33 Driftsresultat i 2002 for Norsk filmstudio AS:

(i 1 000 kr)

	Drifts-utgifter	Stats-tilskudd	Egen-inntekt	Resultat	Egen-kapital pr. 01.01.02	Egen-kapital pr. 31.12.02
Filmparken AS	26 130	4 612	34 175	- 6 245	33 463	27 218

Norsk filmstudio AS, tidl. Filmparken AS, består av faste eiendommer, filmstudio og produksjonsutstyr. Selskapet forvalter de kommersielle rettighetene til tidligere produserte filmer ved Norsk Film AS (filmkatalogen).

Tilskuddet for 2002 dekker selskapets kostnader knyttet til eiendeler og gjeld som ble overført til infrastrukturselskapet Norsk filmstudio AS ved fisjonen av konsernet Norsk Film AS.

Kap. 3334 Film- og medieformål (jf. kap. 0334)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Ymse inntekter	5 840	10 195	10 562
02	Inntekter ved oppdrag	19 716	3 232	3 348
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	490		
18	Refusjon av sykepenger	1 734		
70	Gebyr	16 311	11 000	11 000
	Sum kap. 3334	44 091	24 427	24 910

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra salg og distribusjon av film, video og lysbilder, drift av Cinemateket og filmmuseet samt diverse andre inntekter ved Norsk filminstitutt, jf. kap. 334, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Inntektene gjelder oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt, Norsk filmfonds inntekter knyttet til mediedesken i MEDIA Plus og Statens filmtilsyns inntekter knyttet til SAFT-prosjektet, jf. kap. 334, post 21.

Post 70 Gebyr

Posten gjelder inntekter fra merking og registrering av videogram og kontroll av film og videogram, samt eventuelle overtredelsesgebyr, jf. lov om film og videogram med forskrifter.

Kultur- og kirkedepartementet foreslår at gebyret for registrering og merking av videogram, jf. lovens § 10, videreføres med kr 1,20 for 2004, jf. forslag til vedtak VI, nr. 1.

Avgift til Norsk kino- og filmfond

Norsk kino- og filmfonds regnskap viser at det i 2002 ble krevd inn 29 mill. kroner i avgift fra videobransjen. Dette er en økning på 4,5 mill. kroner fra 2001. Avgiften foreslås videreført med kr 3,50 pr. videogram, jf. forslag til vedtak VI, nr. 2.

Kap. 0335 Pressestøtte

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
52	Norges forskningsråd		1 600	1 600
71	Produksjonstilskudd	234 470	238 846	246 966
73	Anvendt medieforskning og etterutdanning	14 918	15 269	15 269
75	Tilskudd til samiske aviser	11 000	11 236	11 619
76	Tilskudd til ymse publikasjoner	33 245	30 050	30 050
77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 530	1 560	1 560
	Sum kap. 0335	295 163	298 561	307 064

Kapitlet omfatter produksjonstilskudd til dagsaviser, midler til forskning og etterutdanning, støtte til samiske aviser, støtte til ymse publikasjoner og distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark.

Budsjettforslag 2004

Post 52 Norges forskningsråd

Det foreslås en bevilgning på 1,6 mill. kroner under denne posten til forskningsprogrammet Kommunikasjon, IKT og medier ved Norges forskningsråd.

Post 71 Produksjonstilskudd

Produksjonstilskuddet til aviser foreslås satt til 246,9 mill. kroner. Dette er en økning på om lag 3,3 pst. i forhold til 2003.

Produksjonstilskuddet forvaltes av Statens medieforvaltning og tildeling skjer etter forskrift om produksjonstilskudd til dagsaviser. Forskriften fastsetter kriterier for fordeling av støtte til nummertoaviser med opplag under 80 000, og nummerénaviser og aleneaviser med opplag under 6 000. Riksdekkende meningsbærende aviser som er berettiget til tilskudd får et særskilt tillegg.

Post 73 Anvendt medieforskning og etterutdanning

Bevilgningen går til medieforskning og redaksjonell etterutdanning i pressen i regi av presseorganisasjonene. Drift av kunnskapsbasen Medie-Norge ved Universitet i Bergen, gjennomføring av mediebruksundersøkelsen i regi av Statistisk Sentralbyrå og tilskudd til diverse medietiltak finansieres også over posten. Posten foreslås videreført på samme nivå som i 2003. Tilskudd til anvendt medieforskning fordeles av Statens medieforvaltning etter innstilling fra Rådet for anvendt medieforskning.

Departementet ønsker ved tildelingen av midlene til Rådet for anvendt medieforskning at det i større grad prioriteres prosjekter som fokuserer på barn og unges mediebruk. Dette har bl.a. bakgrunn i den synkende avislesningen blant barn og unge og unges økte bruk av nye medier som Internett og dataspill.

Post 75 Tilskudd til samiske aviser

Bevilgningen foreslås satt til 11,6 mill. kroner. Dette er en økning på 3,4 pst. i forhold til 2003.

Tildeling av tilskudd skjer etter gjeldende forskrift om tilskudd til samiske aviser. Tilskuddet gis i form av et grunntilskudd som er like stort for alle avisene i ordningen, og et variabelt tilskudd som beregnes på grunnlag av antall sider produsert på henholdsvis norsk og samisk. I tillegg får publikasjonen Nuorttanaste støtte over denne posten.

Ved behandlingen av St.meld. nr. 33 (2001-2002) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 55 (2000-2001) Om samepolitikken, gikk Stortinget bl.a. inn for å vurdere en overføring av forvaltningsansvaret for pressestøtten til Sametinget. Dette arbeidet er i gang.

Post 76 Tilskudd til ymse publikasjoner

Bevilgningen dekker tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner, tilskudd til informasjonsvirksomhet i politiske partier, samt tilskudd til ymse enkeltpublikasjoner. Posten foreslås videreført på samme nivå som i 2003.

Tilskuddet til minoritetsspråklige publikasjoner fordeles i henhold til gjeldende forskrift om tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner. Kultur- og kirkedepartementet fastsatte høsten 2003 en ny forskrift som erstatter tidligere forskrift om tilskudd til innvandrerpublikasjoner. Navneendringen innebærer ingen endring av målgruppe eller virkeområde for tilskuddsordningen.

I Innst. S. nr. 2 (2002-2003) heter det bl.a.:

> ”Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet innenfor de budsjettkapitler som faller under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen. Flertallet merker seg at tilskudd til ymse publikasjoner ikke synes å ha objektive kriterier for fordeling. Det kan synes som om tilskuddenes størrelse helt og holdent er satt ut fra skjønnsmessige vurderinger i henhold til kapitlets mål. Flertallet merker seg samtidig at kapitlets mål ikke er spesielt veldefinert.
>
> Flertallet mener at tilskudd i størst mulig grad skal være innrettet på en slik måte at overordnede mål blir oppnådd. Derfor er det i de aller fleste tilfeller best å definere objektive tildelingskriterier for tildeling. Samtidig kan det være uhensiktsmessig med en rask omlegging av tildelingskriteriene.
>
> Flertallet anerkjenner at objektive kriterier for tildeling bør støtte opp om hensynet til at leserne skal få et størst mulig tilbud. Av de objektive kriterier man kan tenke seg, er opplagets størrelse og utgivelsesfrekvens de krite-

rier som best støtter dette målet, samtidig som de er enkelt målbare.

Flertallet ber Regjeringen vurdere en omlegging av tildelingen for tilskudd til ymse publikasjoner, f.eks. slik at 50 % fordeles som i dag, 25 % fordeles etter opplagets størrelse, og 25 % fordeles etter utgivelsesfrekvens. Flertallet ber også Regjeringen vurdere å inkludere andre objektive kriterier i tildelingen".

Departementet har vurdert ulike modeller for tildeling av tilskudd til publikasjonene som får tilskudd over post 76. Det har vist seg vanskelig å finne objektive kriterier for fordeling av tilskuddet som ikke vil gi store negative økonomiske konsekvenser for flere aviser i ordningen. Departementet foreslår derfor at dagens ordning blir videreført i 2004, men at ordningen fra og med 2005 blir lagt om etter følgende modell:

Publikasjoner som har formål og/eller målgrupper som i det vesentlige hører inn under andre programkategorier på Kultur- og kirkedepartementets budsjett, eller under andre departementers ansvarsfelt, bør få kanalisert tilskuddene over disse departementenes budsjett. Dette gjelder Dag og Tid og Samora (programkategori 08.20, Kultur- og kirkedepartementets budsjett), Folket og Klar Tale (Sosialdepartementet), Blikk (Barne- og familiedepartementet) og Ruijan Kaiku (Kommunal- og regionaldepartementet). Av prinsipielle grunner mener departementet at øvrige uavhengige publikasjoner prinsipalt bør få tilskudd innenfor rammene av de ordinære tilskuddordningene under post 71. Departementet vil imidlertid vurdere om det i lys av økonomiske konsekvenser for disse publikasjonene bør innføres overgangsordninger eller særskilte ordninger innenfor dagens regelverk. Departementet kommer tilbake til dette senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2005.

For 2004 foreslås tilskuddet fordelt som følger: 2,5 mill. kroner til Dag og Tid, 2,1 mill. kroner til Morgenbladet, 1,7 mill. kroner til Folket, 1,8 mill. kroner til Ny Tid, 1,1 mill. kroner til Blikk, 0,5 mill. kroner til Samora, 0,6 mill. kroner til Friheten, 5,55 mill. kroner til Klar Tale, 0,35 mill. kroner til Ruijan Kaiku, 0,5 mill. kroner til Magazinet og 0,5 mill. kroner til Norge IDAG. Dette tilsvarer fordelingen i 2003.

Post 77 Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark

Bevilgningen omfatter det særskilte distribusjonstilskuddet til avisene i Finnmark. Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2003.

Resultatmål for 2004

Departementet legger til grunn følgende hovedmål og resultatmål i 2004:

Hovedmål	Resultatmål
1. Opprettholde grunnlaget for utgivelse av aviser.	1.1 Opprettholde grunnlaget for utgivelse av dagsaviser.
	1.2 Opprettholde grunnlaget for utgivelse av samiske aviser.
	1.3 Opprettholde grunnlaget for utgivelse av minoritetsspråklige publikasjoner.
2. Opprettholde grunnlaget for at det kan komme ut alternativer til de ledende daglige avisene lokalt og nasjonalt.	2.1 Opprettholde grunnlaget for utgivelse av lokale nummertoaviser.
	2.2 Opprettholde grunnlaget for utgivelse av rikspredte nummertoaviser.
3. Bidra til anvendt medieforskning og etterutdanningsvirksomhet for redaksjonelle medarbeidere.	3.1 Det skal gjennomføres kvalitativt gode og kostnadseffektive utdanningstiltak.
	3.2 Det skal gjennomføres kvalitativt gode og kostnadseffektive forsknings- og utviklingsprosjekt.

Pressens særskilte funksjon innebærer at staten av hensyn til pressens redaksjonelle frihet i minst mulig grad bør gripe aktivt inn i pressemønsteret. Det er derfor ikke utarbeidet kvantitative resultatmål for hovedmål 1 og 2.

Resultatrapport for 2002

Rapporteringen for 2002 tar utgangspunkt i de resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Resultatmål 1.1:

Opprettholde grunnlaget for utgivelse av dagsaviser

Tabell 9.34 Totalt antall dagsaviser 1998-2002 [1]:

År	1998	1999	2000	2001	2002
Dagsaviser	205	210	205	203	203

[1] Tall ekskl. innvandrerpublikasjoner og aviser i kategorien "ymse publikasjoner".
Kilde: Kilde (samtlige tabeller i avsnittet): Statens medieforvaltning.

Ingen aviser som mottok produksjonstilskudd ble lagt ned i 2002. Aviskonsumet pr. hushold i Norge er fortsatt det høyeste i verden.

Resultatmål 1.2:

Opprettholde grunnlaget for utgivelse av samiske aviser

Tabell 9.35 Antall samiske aviser 1998-2002[1]:

År	1998	1999	2000	2001	2002
Samiske aviser	4	4	4	4	4

[1] Inkl. publikasjonen Nuorttanaste.

Resultatmål 1.3:

Opprettholde grunnlaget for utgivelse av innvandrerpublikasjoner

Tabell 9.36 Antall innvandrerpublikasjoner 1998-2002:

År	1998	1999	2000	2001	2002
Innvandrerpublikasjoner	10	9	8	8	7

Det utkom sju innvandrerpublikasjoner i 2002, mot ti publikasjoner i 1998. Nedgangen skyldes hovedsakelig at enkelte publikasjoner ikke har tilfredsstilt kravene til regnskapsføring og dokumentasjon av opplag mv. for å motta tilskudd. Driftsgrunnlaget for utgivelse av publikasjonene har dermed bortfalt. Det ser nå ut til at innvandrerpublikasjonene i større grad har tilpasset seg kravene til regnskapsføring og dokumentasjon for å kunne motta tilskudd, bl.a. som følge av opplæring på området i regi av Statens medieforvaltning.

Resultatmål 2.1:

Opprettholde grunnlaget for utgivelse av lokale nummertoaviser

Tabell 9.37 Antall lokale nummertoaviser 1998-2002:

År	1998	1999	2000	2001	2002
Nummerto-aviser	30	28	24	24	23

Antallet nummertoaviser ble redusert med én i 2002 som følge av at Nordlandsposten og Nordlands Framtid ble slått sammen til Avisa Nordland.

Resultatmål 2.2:

Opprettholde grunnlaget for utgivelse av rikspredte nummertoaviser

Tabell 9.38 Antall rikspredte meningsbærende aviser 1998-2002:

År	1997	1998	1999	2000	2001
Rikspredte menings-bærende aviser	5	5	5	5	5

Resultatmål 3.1:

Gjennomføre kvalitativt gode og kostnadseffektive utdanningstiltak

Det ble i 2002 gitt støtte til 239 kurs for tilsatte i norsk presse, mot 212 kurs i 2001. Til sammen 1 625 personer deltok på kursene i 2002. Institutt for Journalistikk arrangerte 91 pst. av kursene til en gjennomsnittlig kostnad på kr 5 186 pr. deltaker.

I tillegg arrangerte Mediebedriftenes Landsforening to lederkurs for kvinner. Kursene ble gjennomført ved 6 kurssamlinger med til sammen 27 kvinner.

Resultatmål 3.2:

Gjennomføre kvalitativt gode og kostnadseffektive forsknings- og utviklingsprosjekt

Etter innstilling fra Rådet for anvendt medieforskning tildelte Statens medieforvaltning i 2002 til sammen 2,7 mill. kroner til 26 ulike forskningsprosjekter. I tillegg mottok 8 hovedfagsstudenter kr 25 000 hver i stipend. Forsknings- og utviklingstiltakene omfattet områdene presse, kringkasting og film.

Kringkasting

Budsjettforslag 2004

NRK ble i 2003 tatt inn i merverdiavgiftssystemet med full fradragsrett for inngående merverdiavgift og 12 pst. merverdiavgift på kringkastingsavgiften. Regjeringen foreslår at merverdiavgiften på kringkastingsavgiften reduseres til 6 pst. Det foreslås en kringkastingsavgift for fjernsynsmottakere på kr 1 745 ekskl. merverdiavgift. Kringkastingsavgiften for 2004 blir etter dette kr 1 850 inkl. merverdiavgift som er en videreføring på samme nivå som i 2003, jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, St.prp. nr. 1 (2003-2004) for Finansdepartementet, kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift, post 71 Merverdiavgiftskompensasjon til NRK og forslag til vedtak VI, nr. 3. Den særskilte kompensasjonen som ble gitt NRK i 2003 faller bort. Forslaget innebærer en videreføring av NRKs økonomiske rammevilkår på samme nivå som i 2003.

Det foreslås videre at tilleggsavgiften ved for sen betaling av kringkastingsavgiften skal være 15 pst. jf. forslag til vedtak VI, nr. 3.

På bakgrunn av ovennevnte forslag forventes følgende inntekter til NRK i 2004:

Tabell 9.39 NRK AS' inntekter i 2004:

	(i mill. kr)
Inntekter fra kringkstingsavgiften	3 064
Finansinntekter	70
Andre inntekter	180
Til sammen	3 314

Til grunn for de budsjetterte lisensinntektene ligger et anslag på 1 755 000 lisensbetalere, og at samtlige av disse lar seg innkreve. Redusert merverdiavgift innebærer økte lisensinntekter for NRK. Behovet for kompensasjon over statsbudsjettet faller dermed bort. Merverdiavgiftsplikt og full fradragsrett gir NRK en kostnadsreduksjon som bidrar til bedrede økonomiske rammevilkår til tross for at nettoinntektene fra kringkastingsavgiften er lavere enn for 2002.

Inntektsavhengig vederlag fra TV 2 AS

Etter fjernsynskonsesjonen som gjelder perioden 2003-2010 skal TV 2 AS betale et årlig inntektsavhengig vederlag til statskassen for reklameinntekter over et visst nivå. TV 2 skal etter dette betale et vederlag i 2004 som beregnes på grunnlag av reklameinntektene i 2003.

Resultatrapport for 2002

Norsk rikskringkasting

NRK hadde i 2002 til sammen 3 473 mill. kroner i inntekter fordelt slik:

Tabell 9.40 NRK AS' inntekter i 2002:

	NRK AS	Konsern
Inntekter fra kringkastingsavgiften	3 204	3 204
Netto finansinntekter	89	88
Andre inntekter	180	218
Til sammen	3 473	3 510

(i mill. kr)

Antallet fjernsynslisenser var ved utgangen av 2002 1 745 000, en økning på ca. 10 000 sammenliknet med 2001.

Regnskapet for morselskapet NRK AS viser et driftsunderskudd på om lag 85 mill. kroner i 2002, mot et underskudd på 68 mill. kroner i 2001. Etter finansposter viste årsresultatet i NRK AS et overskudd på 3,5 mill. kroner mot et overskudd på 8,1 mill. kroner året før.

Lokalkringkasting

Ved utgangen av 2002 var det 274 lokalradiokonsesjonærer mot 259 året før. Økningen henger sammen med at konsesjoner for inneværende periode som ble tildelt i 2001 gjaldt fra 2002. Det var registrert 17 konsesjoner for lokalfjernsyn i bakkenett ved utgangen av 2002, mens det pr. 21. desember 2001 var 27. I 2002 ble det tildelt 25 konsesjoner for bakkesendt lokalfjernsyn for den nye konsesjonsperioden for lokalfjernsyn som gjelder fra 2003.

Lokalradiobransjen går fremdeles med underskudd. Bransjen omsatte i 2002 for 251 mill. kroner, mot 246 mill. året før. Dette er en økning på 2 pst. Reklame utgjorde 58 pst. av inntektene, og bingoinntekter 22 pst. Kostnadene for bransjen samlet økte fra 274 mill. kroner i 2001 til 280 mill. kroner i 2002, dvs. en økning på 2 pst. Bransjen hadde et samlet driftsunderskudd i 2002 på 29 mill.

kroner mot et underskudd på 28 mill. kroner året før. Resultatet varierer mye fra konsesjonær til konsesjonær. De største negative resultatene kommer fra kommersielle stasjoner i de største byene.

Lokalfjernsynsstasjonene gikk med et samlet underskudd også i 2002. Det er stor variasjon mellom stasjonene også i lokalfjernsynsbransjen. Samlet driftsunderskudd økte fra 14 mill. kroner i 2001 til 18 mill. kroner i 2002. Den samlede omsetningen i lokalfjernsynsbransjen falt fra 188 mill. kroner i 2001 til 182 mill. kroner i 2002. Årsaken er sviktende inntekter i et vanskelig annonsemarked. Reklame og sponsing utgjorde henholdsvis 47 og 7 pst. av inntektene. Bransjens totale utgifter ble redusert fra 202 mill. kroner i 2001 til 200 mill. kroner, dvs. en reduksjon på 1 pst.

2002 var det første året Statens medieforvaltning forvaltet støtte til lokalkringkastingsformål gjennom hele året. Målet med tilskuddsordningen er å sikre en positiv utvikling i lokalkringkastingsbransjen, jf. kap. 334, post 71. Det gis tilskudd til programproduksjoner, kompetansehevende tiltak, utviklingsprosjekter, og driftsstøtte til lokalradioer som retter seg mot etnisk-språklige minoriteter. Statens medieforvaltning fordelte i 2002 12,9 mill. kroner til lokalkringkastingsformål.

Kap. 0336 Informasjonsberedskap-kringkasting

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
70	Informasjonsberedskap	4 694	2 799	2 799
	Sum kap. 0336	4 694	2 799	2 799

Hovedutfordringer

I de senere årene har ny teknologi som Internett og satellittbaserte tjenester i sterk grad gjort seg gjeldende som nye kanaler for formidling av informasjon. Bortfall av disse tjenestene vil kunne få store konsekvenser i en beredskapssituasjon. Som følge av dette er det lagt vekt på å opprettholde alternative beredskapsløsninger for innsamling og utsendelse av informasjon fra allmennkringkasterne NRK og TV 2, gjennom bruk av bakkebaserte løsninger og faste linjer. For å redusere sårbarheten legges det også vekt på at NRKs distriktskontorer skal være i stand til å opptre som selvstendige enheter i en krisesituasjon.

Budsjettforslag 2004

Post 70 Informasjonsberedskap

Bevilgningen skal dekke ekstraordinære beredskapsmessige tiltak, som allmennkringkasterne NRK og TV 2 ikke dekker innenfor sitt ordinære budsjett. Dette gjelder bl.a. utgifter til fornyelse og løpende vedlikehold av beredskapsanlegg, samt løpende utskifting og oppdatering av programteknisk utstyr og kommunikasjonsutstyr m.m. Midlene skal fordeles mellom nødvendige beredskapsmessige tiltak hos NRK og TV 2.

Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2003.

Mål for 2004

Det overordnede målet for beredskapsplanlegging er å sikre at viktig informasjon når befolkningen både under kriser, katastrofer og store ulykker i fredstid, og under beredskap og krig.

Resultatrapport for 2002

Midlene til informasjonsberedskap ble i 2002 i sin helhet tildelt NRK og har vært benyttet til følgende tiltak:

- løpende oppdatering og vedlikehold av beredskapsstudioer i fylkesmennenes beredskapsanlegg
- sentralanlegget – regjeringens krigskvarter
- nyhetssentralen – regjeringens pressesenter
- liten produksjonsbil
- reservelink – NRK-Tryvann
- radiolinjeforbindelse – regjeringskvartalet – NRK
- radiolinje mot Forsvaret
- kommunikasjonsutstyr
- øvelser

For 2002 ble det i tillegg gitt en ekstraordinær bevilgning på 2 mill. kroner til informasjonsberedskap, jf. Innst. S. nr. 252 (2002-2002) og St.prp. nr. 54 (2001-2002), for bl.a. å dekke utgifter til å investere i utstyr til økt videoovervåkning av sentrale steder for produksjon. Midlene er tildelt både NRK og TV 2.

Programkategori 08.40 Den norske kirke (kap. 0340–0342)

Programkategorien omfatter driftsbevilgninger til de regionale og sentralkirkelige organer i Den norske kirke, til prestetjenesten og Det praktisk-teologiske seminar. Kategorien omfatter også tilskudd til kirkens virksomhet, bl.a. til de kirkelige fellesrådene, Den norske Sjømannsmisjon og døvemenighetene, foruten utgifter til det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidarosdomen og driften av Erkebispegården. Også Opplysningsvesenets fond hører inn under kategorien.

Utgifter under programkategori 08.40 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
0340	Kirkelig administrasjon	356 530	365 677	394 264	7,8
0341	Presteskapet	584 694	625 115	629 056	0,6
0342	Nidaros domkirke m.m.	38 930	34 250	34 500	0,7
	Sum kategori 08.40	980 154	1 025 042	1 057 820	3,2

Utgifter under programkategori 08.40 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004	Pst. endr. 03/04
01-01	Driftsutgifter	728 355	769 329	778 210	1,2
21-23	Spesielle driftsutgifter	20 359	5 888	6 100	3,6
70-89	Overføringer til private	231 440	249 825	273 510	9,5
	Sum kategori 08.40	980 154	1 025 042	1 057 820	3,2

Departementet foreslår en bevilgning for 2004 på i alt 1 057,8 mill. kroner. Dette er en økning på 32,8 mill. kroner eller 3,2 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2003.

Utfordringer og strategier

Tradisjon og fornyelse

I 1152 kom kardinal Nicolaus Brekespear til Nidaros som utsending fra paven i Roma. Året etter ble Den norske kirkeprovins opprettet, med erkebispesetet plassert i Nidaros. I 2003 feires 850-årsjubileet både for opprettelsen av erkebispesetet i Nidaros og for opprettelsen av Hamar bispedømme. 850-årsfeiringen i Nidaros, som i Hamar, har hatt perspektiver som går utover bispedømmets grenser, i tråd med bispedømmets opprinnelse og historie. Da erkebispesetet i Nidaros ble opprettet, ble det et økonomisk, politisk, kulturelt og religiøst sentrum som satte sitt preg på land og folk helt fram til 1537 da den siste erkebiskopen, Olav Engelbrektson, måtte rømme landet. Erkebispesetet sto under påvirkning fra mange hold.

Under ledelse av erkebispesetet skulle kirken seile samlet og under det samme seilet. Fra erkebispesetets historie, og fra de impulser og utfordringer til samarbeid og kirkelig enhet som erkebispesetet sto overfor, kan det trekkes paralleller til kirkens situasjon i vår tid. Gjennom dagens globalisering, internasjonalisering og et stadig mer flerkulturelt samfunn, møter kirken liknende utfordringer som Den norske kirkeprovins og erkebispesetet i Nidaros, selv om utfordringene i vår tid antar andre former.

Kristendommen og de kristne kulturtradisjonene danner en viktig verdi- og referanseramme i vårt samfunns- og kulturliv. Samtidig er vårt samfunn og våre tradisjoner under påvirkning og endring. Viktige kulturtrekk er internasjonaliseringen og det økende religiøse og kulturelle mangfoldet, økt mobilitet, endringer i familie- og bosettingsmønstre og nye kommunikasjonsformer. Generasjonene i dag har større materiell frihet og flere valgmuligheter enn tidligere generasjoner. Samtidig opplever mange mennesker ensomhet. Kirken har i oppgave å gi mennesker livshåp og fundamentale verdier ut over den materielle trygghet. Som den fremste bærer av vår kristne kulturarv har kirken som oppgave å føre denne kulturarven videre. For å ivareta sitt oppdrag må kirken bevares og videreutvikles som folkekirke. Systematisk opplæring av de døpte er en viktig forutsetning for å bygge og bevare vår folkekirke for framtiden.

Internasjonaliseringen og et økende kulturelt og religiøst mangfold gir nye impulser og påvirker våre kulturtradisjoner. Med et sterkere og bredere innslag av fremmede kulturer, blir det en stadig viktigere oppgave for kirken å delta i og fremme dialoger på tvers av ulike trosretninger og livssyn. Kunnskap om egen tro og egne tradisjoner er en forutsetning for slike dialoger og utgjør det grunnlag som ulike etniske, kulturelle og religiøse grupper kan bygge videre på og skape praksis av. Også mot denne bakgrunnen er det viktig at kirken utvikler og styrker opplæringen av de døpte og deres religiøse identitet. Gjennom kirkens tros- eller dåpsopplæring skal den døpte gis opplæring i den tro barnet er døpt til. Med St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid, jf. Innst. S. nr. 200 (2002-2003), er det lagt et grunnlag for styrking av kirkens dåpsopplæring.

I de siste årene har kirken på ulike måter arbeidet med temaer som dialog og toleranse, solidaritet og fred, forbruk og rettferd. Det er også satt fokus på hvordan kirken på en bedre måte kan speile og komme i møte de religiøse erfaringene og lengslene som finnes blant folk. Lokale initiativ har blitt tatt i forhold til dåpsopplæring og diakoni, og det har vært ført dialoger med andre trossamfunn. Under krigen i Irak ble det tatt initiativ til felles bønn og samtale mellom kristne og muslimer.

Solidaritet, forsoning og felles utfordringer var sentrale tema da Konferansen av Europeiske Kirker avholdt sin generalforsamling i Trondheim sommeren 2003. Konferansen viste viktigheten av samarbeid over landegrenser og kirkesamfunn og mulighetene dette gir for felles handlingsplaner, forståelse, kommunikasjon, impuls- og erfaringsutveksling. Konferansen hadde et sterkt fokus på ungdom. Å ta i bruk de unges erfaringer og kunnskap er viktig for utviklingen av den strategiske tenkningen om hvordan kirkens budskap skal formidles i vår tid.

Folk og kirke

Medlemstallet i Den norske kirke viser stor stabilitet fra år til år. Ca. 85 pst. av befolkningen er medlemmer. Registrerte medlemmer av andre tros- og livssynssamfunn utgjør ca. 8 pst. av befolkningen. Dåpsprosenten er i overkant av 80 pst., mens nær 95 pst. av gravferdene forrettes i Den norske kirke. Andelen som velger kirkelig vigsel har gått noe ned det siste tiåret. De siste årene har den ligget på rundt 50 pst. Konfirmasjonsprosenten, målt etter antall 14-åringer, har også sunket den senere tid og er nå under 70. Andelen døpte som lar seg konfirmere, holder seg imidlertid stabil på nær 90 pst. Oppslutningen om de kirkelige handlingene (dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd) forteller både om stabilitet og endring over tid.

Også deltakelsen ved gudstjenestene er en viktig indikator for den folkekirkelige situasjonen. Hvert år avholdes det ca. 70 000 gudstjenester i våre kirker, hvorav vel 50 000 er hovedgudstjenester på søn- og helligdager. Totaltallet for deltakere under gudstjenestene var 6,7 millioner i 2002. Dette tilsvarer i gjennomsnitt 95 deltakere ved hver gudstjeneste.

De siste årene har det vært arbeidet mye med fornyelse av gudstjenestelivet. Fornyelsesarbeidet kjennetegnes av økt mangfold, bl.a. gjennom utvikling av nye liturgier og gudstjenesteformer. Kirkemøtet 2002 gjorde vedtak om en ny gravferdsliturgi, som i større grad enn tidligere tar utgangspunkt i den avdøde og den sorgsituasjonen de pårørende er i. Verdien av det kontekstuelle eller stedegne som grunnlag for gudstjenestelivet har de siste årene vært understreket i stadig sterkere grad. Dette gjelder ikke minst i Nord-Norge, med forskjellige samiske kulturtradisjoner. I mange menigheter arbeides det med alternativ tilrettelegging av gudstjenestene og økt bruk av kirkerommet til kontemplasjon og meditative gudstjenesteformer. Særskilt tilrettelagte gudstjenester for ung-

dom er vanlig de fleste steder. Særskilte gudstjenester avholdes også ofte i forbindelse med ulykker, katastrofer og andre særlig betydningsfulle eller inntrykksterke hendelser.

Kirkemøtet gjorde i 2001 vedtak om bestemte satsingsområder for årene 2002-2005, og anførte samtidig hvilke særlige utfordringer som følger av disse:

Kirkemøtets satsingsområder 2002-2005	Særlige utfordringer
1. Medarbeiderskap	– legge til rette for at ulik kompetanse og erfaring blir utnyttet i kirkelig arbeid
	– legge til rette for at mennesker søker kirkelig utdanning og kirkelige stillinger, og utruste dem til tjeneste
2. Diakoni	– sikre respekten for menneskeverdet i hjem og familie, arbeidsliv og samfunnsstrukturer
3. Dåpsopplæring	– sikre at alle døpte får et forsvarlig tilbud om dåpsopplæring
	– sikre menighetene de ressurser som trengs for å gjennomføre et forsvarlig tilbud om dåpsopplæring
4. Ung i kirken	– inkludere ungdom i et større menighetsfellesskap
	– rekruttere flere medarbeidere, og da særlig frivillig medarbeiderskap

Arbeidet innen det diakonale feltet har lange tradisjoner og er blant kirkens viktigste arbeidsfelt. Dette er et område som i stor grad preges av lokale initiativ med utprøving av nye arbeidsformer. Eksempler på dette er opprettelsen av egne kirker eller sentra i de større byene, mange steder i samarbeid med Kirkens Bymisjon, og opprettelsen av såkalte bryggekapell. Kirkene og sentrene holdes ofte åpne hver dag, gjerne med tilbud om samtale eller andre omsorgstilbud. I menighetene er det etablert nettverk og sorggrupper for mennesker i sorgsituasjoner og livskriser. Et kirkelig familievernkontor finnes flere steder, og enkelte menigheter har egen stilling for ungdomsdiakon. Utfordringene på det diakonale feltet er knyttet til organisering, økonomi og rekruttering av medarbeidere. De diakonale tiltakene er ofte eksempler på hvordan et fruktbart samarbeid mellom offentlig innsats og frivillig medarbeiderskap kan utvikles.

Å styrke kirkens arbeid blant unge handler om å gi de unge del i vår kristne kulturarv. Arbeidet blant barn og unge trygger grunnlaget for kirkens framtid, for det frivillige medarbeiderskapet og for den langsiktige rekrutteringen til kirkelige stillinger. Ungdommens kirkemøte, som fra 2002 ble et årlig arrangement, er et viktig tiltak i denne sammenheng. I Kirkemøtets satsingsdokument er det dessuten pekt på at det må arbeides med en fornyelse av konfirmasjonsopplæringen, noe som bl.a. har blitt forsøkt gjennom et prosjekt i Agder, der det årlig arrangeres en såkalt "KonfCamp" som del av en større skjærgårdsfestival. Ved festivalen i 2002 deltok over 1 200 ungdommer. Nye arbeidsmetoder og tiltak overfor ungdom er gjennomført også i andre bispedømmer, bl.a. gjennom innkalling til konfirmasjonsundervisning på SMS. Dåpsopplæringen har vært et satsingsområde i landets menigheter gjennom flere år. Dette arbeidet vil bli styrket i årene framover gjennom den reformen av kirkens dåpsopplæring som nå skal igangsettes.

Landets kirker og kirkegårder er blant våre viktigste kulturminner. Å bevare den levende kulturarven som våre eldre kirker og kirkegårder representerer, er et ansvar som i første rekke påhviler lokalsamfunnet, representert ved menighetene og kommunene. På samme måte som kirkebyggene er også prestegårdene en viktig del av vår lokale kirke- og kulturhistorie. De prestegårdene som eies av Opplysningsvesenets fond skal vedlikeholdes og bevares med dette for øye.

Kirken som kulturbærer er framhevet i St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014. Det er i meldingen bl.a. pekt på det kulturelle og kunstneriske uttrykk som kirkebygget, kirkekunsten og kirkerommet representerer, ved siden

av den kultur- og kunstformidling som gudstjenestelivet og kirkemusikken, kirkelige aktiviteter og uttrykksformer for øvrig, er bærere av. Behovet for å styrke innsatsen på det kirkemusikalske feltet er særskilt omtalt i meldingen.

Kirkens økonomi og organisasjon

Kirkens virksomhet finansieres i hovedsak over kommunebudsjettene. Mens staten har finansieringsansvaret for prestetjenesten, har kommunene det finansielle ansvaret for drift og vedlikehold av kirker og kirkegårder og for lokale kirkelige stillinger. Det er de kirkelige fellesrådene som i hovedsak forvalter de kommunale bevilgningene til kirken. I St.prp. nr. 66 (2002-2003) Kommuneproposisjonen 2004 ble det gitt en oversikt over de kirkelige fellesrådenes økonomi med bakgrunn i regnskapstall for 2001. Fellesrådene hadde i 2001 inntekter og utgifter på ca. 2,2 mrd. kroner. Bidragene fra kommunene utgjorde 75 pst. av inntektene. Når investeringer i bygg og anlegg holdes utenfor, økte de kommunale overføringene til kirken i 2001 med vel 7 pst. i forhold til 2000. Fellesrådenes regnskaper for 2001 viste at fellesrådenes økonomi sett under ett var svekket i forhold til tidligere år. 50 pst. av fellesrådene hadde et negativt resultat i 2001, mens den tilsvarende andelen i 2000 var 33 pst.

På bakgrunn av meldinger om en stram økonomisk situasjon for de kirkelige fellesrådene omkring årsskiftet 2002/2003, gjennomførte Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon i januar 2003 en økonomiundersøkelse blant fellesrådene. Undersøkelsen viste bl.a. at 70 pst. av de fellesrådene som inngikk i undersøkelsen, hadde gjennomført ulike typer innsparingstiltak. Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 65 (2002-2003), der det bl.a. er redegjort nærmere for økonomiundersøkelsen, ble det bevilget ytterligere 25 mill. kroner til de kirkelige fellesrådene over kap. 340, post 72, jf. Innst. S. nr. 260 (2002-2003).

Med ca. 1 300 menighetsråd og over 1 600 kirker vil det være viktig i tiden framover å legge til rette for tiltak som kan bidra til en mer rasjonell kirkelig organisasjon og drift, bl.a. gjennom samarbeidsløsninger på tvers av menighetsgrenser og mellom flere fellesråd. Det er naturlig at slike tiltak og forsøk mange steder samordnes med opplegg for en ny organisering av prestetjenesten.

Rekrutteringssituasjonen for de kirkelige stillingene varierer mellom de enkelte yrkeskategoriene. Innenfor det kirkemusikalske feltet har rekrutteringen vært fallende de siste årene, både til kirkemusikalske studier og til organist- og kantorstillinger. Et rekrutteringsprosjekt innenfor dette feltet har vært gjennomført de siste to årene i regi av Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon og Kirkerådet. Et liknende rekrutteringsprosjekt for alle vigslede stillinger i kirken er igangsatt i 2003. Reform av kirkens dåpsopplæring forsterker rekrutteringsbehovet bl.a. til undervisningsstillingene i kirken.

I de mer enn 1 300 prestestillingene som finansieres over statsbudsjettet, er 16 pst. betjent av kvinner. Kvinnene er underrepresentert i lederstillingene innen presteskapet (biskoper, proster, sokneprester). Det er et mål å få flere kvinner til å søke lederstillinger. Etter de kirkelige valgene i 2001 er det 58 pst. kvinner i menighetsrådene og 40 pst. kvinner i bispedømmerådene.

Forholdet mellom stat og kirke utredes nå av et offentlig utvalg. Utvalget ble oppnevnt ved kgl. res. 14. mars 2003. Utvalget er bredt sammensatt, med representasjon bl.a. fra de politiske partiene på Stortinget, fra Den norske kirke og fra tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. Utvalgets mandat er omfattende. Hovedoppgaven for utvalget er å utrede et beslutningsgrunnlag for avvikling, videreføring eller reform av statskirkeordningen. Utvalget skal være ferdig med sitt arbeid i 2005.

Den beregnede verdien av Opplysningsvesenets fonds eiendommer og finanskapital var 4,3 mrd. kroner ved siste årsskifte. Som følge av nedgangen i finansmarkedene i 2002, ble verdien av fondets pengekapital redusert i 2002.

Hovedprioriteringer 2004

I budsjettforslaget for 2004 er det på kirkens område innarbeidet en betydelig økning til kirkens dåpsopplæring. I 2003 ble det bevilget 5 mill. kroner til en styrket dåpsopplæring. For 2004 foreslås det bevilget ytterligere 25 mill. kroner i forbindelse med igangsettingen av reformen av kirkens dåpsopplæring, jf. Innst. S. nr. 200 (2002-2003) og St.meld. nr. 7 (2002-2003). Det samlede bevilgningsforslaget for en styrket dåpsopplæring er dermed 30 mill. kroner i 2004.

Prestetjenesten er under utvikling og endring. Departementet ser en styrking av prostens lederrolle som særlig viktig for den framtidige utvikling av prestetjenesten. Det er for 2004 satt av 3 mill. kroner til tiltak rettet mot prostetjenesten og innarbeidelsen av ny tjenesteordning for prostene i 2004.

For 2004 foreslås det bevilget 100 mill. kroner som generelt statstilskudd til fellesrådene.

Til Kirkens ressurssenter mot vold og overgrep ble det i 2003 bevilget 0,7 mill. kroner over stats-

budsjettet. Det foreslås bevilget 1,0 mill. kroner til dette senteret i 2004.

Det er videre budsjettert med midler til opprettelse av to nye fengselspreststillinger i 2004.

Til Den norske Sjømannsmisjon foreslås det bevilget 47,7 mill. kroner. Bevilgningen var på 46 mill. kroner i 2003.

Fra Opplysningsvesenets fond er det for 2004 budsjettert med et tilskudd til felleskirkelige tiltak på 25,5 mill. kroner. Dette er samme beløp som i 2003.

Den norske kirke vil fra 2004 bli omfattet av ordningen med skattefritak for gaver til frivillige organisasjoner.

Kap. 0340 Kirkelig administrasjon (jf. kap. 3340)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	108 776	112 487	117 268
21	Spesielle driftsutgifter	16 314	3 365	3 486
71	Tilskudd til kirkelige formål	126 863	140 075	140 510
72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	99 892	100 000	100 000
73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000	3 000	3 000
74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000	1 000	1 000
75	Dåpsopplæring, *kan overføres, kan nyttes under post 01*			28 500
79	Til disposisjon, *kan overføres*	685	5 750	500
	Sum kap. 0340	356 530	365 677	394 264

Kapitlet omfatter driftsutgifter til Kirkerådet, bispedømmerådene og biskopene, foruten tilskudd til kirkelige formål, bl.a. tilskudd til Den norske Sjømannsmisjon, døvemenighetene og stillinger innen kirkelig undervisning og diakoni. Den økte satsingen på dåpsopplæringen er budsjettert under dette kapitlet, jf. post 75.

I forhold til 2003 er det foretatt følgende teknisk endring:

– 5 mill. kroner til styrking av dåpsopplæringen, bevilget under post 71 i 2003, videreføres i 2004 med 3,5 mill. kroner under ny post 75 Dåpsopplæring og 1,5 mill. kroner under kap. 341, post 01.

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Posten skal i det vesentlige dekke driftsutgiftene for landets elleve bispedømmeråd og biskoper, utgiftene til Kirkemøtet og driften av Kirkerådet og Bispemøtet. Liturgisk senter, lokalisert til Erkebispegården i Trondheim, finansieres også under denne posten. Det er tatt hensyn til økte utgifter i 2004 til det offentlige utvalget som utreder forholdet mellom stat og kirke, og økte utgifter til Den norske kirkes lærenemnd. Det er dessuten budsjettert med en økning i husleieutgiftene for enkelte bispedømmeråd, bl.a. som følge av flytting til nye lokaler. For øvrig representerer budsjettforslaget under posten en videreføring av bevilgningsnivået for 2003.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3340, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene til ulike prosjekter og tiltak i regi av de kirkelige rådene som finansieres ved eksterne midler. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides

mot tilsvarende merinntekter under kap. 3340, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 71 Tilskudd til kirkelige formål

Bevilgningen under denne posten gjelder tilskudd til de formål som er ført opp i tabellen nedenfor:

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2003	2004
Den norske Sjømannsmisjon	46 000	47 700
Døvekirkene	5 600	5 800
Kristent Arbeid Blant Blinde	200	250
Stiftelsen Kirkeforskning	4 000	4 250
Diakoni, undervisning og kirkemusikk	82 475	80 360
Kirkens ressurssenter mot vold og overgrep	700	1 000
Samisk bibeloversettelse	1 100	1 150
Sum	140 075	140 510

Tilskudd til Den norske Sjømannsmisjon

Den norske Sjømannsmisjon skal på vegne av Den norske kirke ivareta den kirkelige betjeningen av nordmenn i utlandet. Statstilskuddet er basert på denne forutsetningen, jf. Innst. S. nr. 295 (1996-97) og Stortingets vedtak om at statstilskuddet til Sjømannsmisjonen skal gå til full dekning av personalkostnadene for prest, assistent og husmor ved utestasjonene. I Innst. S. nr. 187 (2000-01) ble det presisert at det statlige tilskuddet også skal dekke en rimelig del av Sjømannsmisjonens administrasjonskostnader i Norge.

Det statlige tilskuddet som ble tildelt Sjømannsmisjonen i 2003 ga dekning for 107 årsverk, hvorav åtte årsverk ved administrasjonen hjemme. Tilskuddet var dermed kr 430 000 pr. årsverk. Forslaget til statstilskudd for 2004 på 47,7 mill. kroner innebærer en videreføring av tilskuddsnivået for 2003 med en lønns- og prisjustering på nær 4 pst. Det er det samme antallet årsverk som ligger til grunn for tildelingen i 2004 som i 2003. Tilskuddssatsen pr. årsverk for 2004 er dermed kr 446 000.

I tillegg til statstilskuddet blir virksomheten til Sjømannsmisjonen finansiert ved inntekter fra lotterivirksomhet, bidrag fra lag og foreninger, ved inntekter fra utestasjonene og gjennom tilskudd fra oljeselskap og rederinæringen. Sjømannsmisjonens utestasjoner finansierer store deler av sin aktivitet selv, med unntak særlig av personalkostnadene som dekkes av organisasjonens hovedkasse hjemme. Samlede utgifter for Sjømannsmisjonen, inkl. utestasjonenes utgifter, var på 111 mill. kroner i 2002.

Tilskudd til døvekirkene

Målsettingen med det statlige tilskuddet til døvekirkene er å legge til rette for et aktivt kirkelig arbeid blant døve. Det kirkelige arbeidet for døve skjer i hovedsak med utgangspunkt i døvekirkene i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim. Også i Ålesund og Tromsø er det et organisert døvekirkelig arbeid.

Det statlige tilskuddet til døvekirkene var i 2003 på 5,6 mill. kroner. Forslaget til statstilskudd for 2004 er på 5,8 mill. kroner. Av bevilgningen vil nær 5 mill. kroner bli avsatt som driftstilskudd til landets fire døvekirkelige distrikter og til døvekirkenes fellesråd. Resterende del av tilskuddet vil gå til dekning av renter og avdrag av byggelån for døvekirkene i Bergen og Stavanger.

Tilskudd til Kristent Arbeid Blant Blinde

Tilskuddet til Kristent Arbeid Blant Blinde gis som generell driftsstøtte til utgivelse av kristen litteratur m.v. for blinde og svaksynte. For 2004 foreslås det en driftsstøtte på kr 250 000. Dette er en økning på kr 50 000 i forhold til 2003.

I 2002 og 2003 fikk Kristent Arbeid Blant Blinde (KABB), i tillegg til generell driftsstøtte,

også tilskudd på i alt 0,5 mill. kroner under kap. 340, post 79 til et to-årig prosjekt for tilrettelegging av Det nye testamente og konfirmantbøker for blinde i et eget CD-format. Dette tidsbegrensede tilskuddet er ikke videreført i 2004.

Tilskudd til Stiftelsen Kirkeforskning

Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO) ble opprettet i 1993 etter vedtak i Kirkemøtet. Målsettingen for statstilskuddet er å legge til rette for at KIFO kan drive forsknings-, utrednings- og utviklingsarbeid innenfor fagfeltene kirke, religion og livssyn. Stiftelsen ble i 2002 for første gang finansiert over statsbudsjettet, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002). I tillegg til det statlige grunntilskuddet blir virksomheten til KIFO finansiert ved oppdragsvirksomhet og gjennom samarbeidsavtaler med andre kirkelige institusjoner. I 2002 hadde KIFO inntekter og utgifter på ca. 5 mill. kroner. Det foreslåtte tilskuddet for 2004 representerer en økning på 6 pst. i forhold til 2003.

Tilskudd til diakoni, undervisning og kirkemusikk

Målsettingen med tilskuddet er å stimulere menighetene i Den norske kirke til innsats innen kirkelig undervisning og diakoni. En mindre del av tilskuddet skal bidra til å styrke det kirkemusikalske arbeidet ved landets domkirker. Det er bispedømmerådene som disponerer tilskuddet under posten, som i hovedsak anvendes som tilskudd til de kirkelige fellesrådene til hel eller delvis dekning av lønn for kateketer og diakoner. I 2003 gis det fra denne posten tilskudd til mer enn 130 katekettillinger og over 150 diakonstillinger. Av bevilgningen for 2004 er det som tidligere forutsatt avsatt 1 mill. kroner til sentralt initierte opplærings- og kompetanseutviklingstiltak for kirkelig ansatte og for medlemmer av fellesråd og menighetsråd. Departementet legger også til grunn at minst 1 mill. kroner av bevilgningen skal brukes til styrking av den kirkemusikalske virksomheten ved domkirkene.

For å styrke dåpsopplæringen i Den norske kirke ble posten i 2003 økt med 5 mill. kroner. Beløpet ble disponert i samråd med Kirkerådet, bl.a. til fire nye kateketstillinger, to stillinger med særlig ansvar for kirkelig integreringsarbeid overfor mennesker med særlige behov, kartlegging av dåpsopplæringstilbudet i enkelte regioner og til flere enkeltprosjekter i bispedømmene.

Korrigert for tekniske justeringer, jf. innledningen under dette budsjettkapitlet, representerer bevilgningsforslaget for 2004 en reell videreføring av bevilgningsnivået for 2003. Departementet viser ellers til at tilskuddet under denne posten naturlig må ses i sammenheng med post 75.

Tilskudd til Kirkens ressurssenter mot vold og overgrep

Fra 2003 er det gitt tilskudd over statsbudsjettet til Kirkens ressurssenter mot vold og overgrep, jf. Budsjett-Innst. S. nr. 12 (2002-2003). Tilskuddet i 2003 var på 0,7 mill. kroner. For å styrke finansieringsgrunnlaget for senteret, foreslås det at tilskuddet for 2004 økes til 1,0 mill. kroner.

Tilskudd til samisk bibeloversettelse

Fra denne posten har det gjennom flere år vært gitt tilskudd til Det norske Bibelselskap til oversettelse av bibelske tekster til lule-, sør- og nordsamisk. Bevilgningsforslaget for 2004 gjelder i hovedsak arbeidet med å oversette Det gamle testamente til nordsamisk. Da oversettelsesarbeidet ble påbegynt i 1998 var det forventet å gå over ti år. Av økonomiske grunner vil arbeidet kunne bli forskjøvet noe i tid.

Post 72 Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene

Målsettingen med tilskuddet er å styrke det økonomiske grunnlaget for den kirkelige virksomheten lokalt, utover kommunenes utgiftsforpliktelser etter kirkeloven. Tilskuddet er et generelt driftstilskudd til de kirkelige fellesrådene, som har stor frihet i disponeringen av midlene.

Etter forslag fra Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon ble det av den opprinnelige bevilgningen på 100 mill. kroner i 2003 avsatt 4 mill. kroner til sentrale tiltak som kan virke utgiftsbesparende for sektoren og stimulere til en mer rasjonell kirkelig drift. En felles forsikringsordning for landets kirkebygg er særlig aktuelt i denne sammenheng. Forsikringspremien for kirkene som hvert fellesråd betaler i dag, vil for fellesrådene samlet kunne reduseres betydelig dersom det inngås en sentral forsikringsavtale som omfatter alle kirkene. I regi av Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon utredes nå saken nærmere. Også innen energiøkonomisering for kirkene er det i gang et utviklingsarbeid som ventes å gi effekter på sikt.

Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 65 (2002-2003) ble det under posten bevilget et særskilt ekstratilskudd på 25 mill. kroner i 2003, jf. Innst. S. nr. 260 (2002-2003). Til forsøks- og utviklingstiltak som kan stimulere til en mer rasjonell kirkelig drift, ble det avsatt 2,5 mill. kroner av denne særskilte bevilgningen. De øvrige 22,5 mill.

kroner av bevilgningen ble tildelt nær halvparten av fellesrådene, fordelt på grunnlag av data om kommuneøkonomien og den kirkelige utgiftsstrukturen. Tildelingen ble gjennomført i samråd med Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon og Kirkerådet.

Bevilgningsforslaget for 2004 er på 100 mill. kroner. Også for 2004 vil det være aktuelt å avsette beløp til forsøks- og utviklingstiltak som kan virke effektiviserende og gi utgiftsbesparende virkninger for sektoren. I første rekke vil dette gjelde midler til delfinansiering av en felles forsikringsordning for kirkebygg. Som nevnt i St.prp. nr. 1 (2002-2003) kan det være aktuelt at 10-15 mill. kroner av bevilgningen anvendes til dette. Fordelingen av bevilgningen mellom sentrale tiltak og driftstilskudd til fellesrådene vil departementet drøfte bl.a. med Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon, herunder kriteriene for tildeling av driftstilskuddet.

Fellesrådenes økonomiske situasjon er nært knyttet til utviklingen i kommuneøkonomien. Departementet viser i denne sammenheng til den foreslåtte styrkingen av kommuneøkonomien for 2004.

Post 73 Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke og post 74 Tilskudd til virksomheten ved Oslo domkirke

Tilskuddet under disse postene skal gå til den kirkelige virksomheten ved Nidarosdomen og Oslo domkirke, dvs. til tiltak som vedkommende kommuner ikke har et lovfestet ansvar for. Statstilskuddene har bakgrunn i Nidarosdomens karakter som nasjonalhelligdom, og i at Oslo domkirke har enkelte riksdekkende oppgaver. Målsettingen med begge tilskuddsordningene er å styrke den kirkelige og musikalske aktiviteten ved domkirkene. Under post 73 foreslås bevilget 3 mill. kroner, dvs. samme beløp som i 2003. Også under post 74 foreslås bevilget samme beløp som i 2003, dvs. 1 mill. kroner. Det er henholdsvis Nidaros og Oslo bispedømmeråd som forvalter tilskuddene.

Post 75 Dåpsopplæring, kan overføres, kan nyttes under post 01

Bevilgningsforslaget under posten gjelder den økte satsingen på kirkens dåpsopplæring, jf. Innst. S. nr. 200 (2002-2003) og St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid – om reform av kirkens dåpsopplæring. Departementet ser reformen som en av de største og viktigste reformer for kirken i nyere tid. De mange utfordringene som reformen representerer, vil i første rekke komme til uttrykk i den enkelte menighet. Menighetene og kirkens frivillige medarbeidere, de valgte kirkelige råd på alle plan i kirken, prestene, kateketene, diakonene, kirkemusikerne og alle andre ansatte i kirken står i årene framover overfor en felles og stor oppgave i å utvikle og tilrettelegge dåpsopplæringen slik at målet med reformen kan realiseres.

De første fem årene av reformen skal være en forsøks- og utviklingsfase, organisert som et prosjekt under ledelse av en styringsgruppe oppnevnt av Kirkerådet. Forsøks- og utviklingsfasen skal favne bredt. Det skal foretas et utvalg av menigheter der et systematisk og styrket opplæringstilbud for ulike aldersgrupper prøves ut. I noen av menighetene skal opplæringen bygges ut til et sammenhengende tilbud fra barnet døpes til fylte 18 år, med 315 timer som en veiledende norm for omfanget av opplæringen. Formålet med forsøks- og utviklingsfasen er å vinne bl.a. erfaringer om deltakelse, erfaringer med ulike pedagogiske opplegg og med hvilke faktorer, bl.a. av organisatorisk, bemanningsmessig og praktisk art, som er mest kritiske for utformingen og oppbyggingen av et utvidet opplæringstilbud.

Under post 75 foreslås det bevilget 28,5 mill. kroner til dåpsopplæringen. I tillegg videreføres, under kap. 341, post 01, 1,5 mill. kroner som ble bevilget under post 71 i 2003, jf. omtalen under post 71. Det samlede budsjettforslaget for 2004 vedrørende dåpsopplæringen er dermed 30 mill. kroner. Dette er en økning på 25 mill. kroner i forhold til 2003.

Bevilgningen under posten skal i hovedsak benyttes som tilskudd til de menigheter i 2004 som skal utvikle et systematisk opplæringstilbud i samsvar med reformens opplegg og forutsetninger, til informasjons- og opplæringsmateriell, til utvikling og drift av kompetansenettverk m.m. Departementet har lagt til grunn at fordelingen av bevilgningen på de enkelte reformaktivitetene og utgiftsområdene er en oppgave som Kirkerådet og den sentrale styringsgruppen i første rekke bør ha ansvar for, på grunnlag av Innst. S. nr. 200 (2002-2003) og St. meld. nr. 7 (2002-2003). Fordelingen av bevilgningen på de enkelte utgiftsområdene vil ellers påvirkes av at 2004 er oppstartsåret for reformen. Utvalget av menigheter som skal delta i forsøks- og utviklingsarbeidet er ennå ikke foretatt, nye stillinger vil besettes til ulik tid et stykke ut i 2004 m.m. I nødvendig utstrekning vil departementet drøfte med Kirkerådet hvordan bl.a. de budsjettmessige sidene av reformen i 2004 best kan planlegges og tilrettelegges. For øvrig ser departementet det som viktig at Kirkerådet og den sentrale styringsgruppen gis stor grad av frihet i tilretteleggingen av reformen. I St.prp. nr. 1 for 2005 vil departemen-

tet rapportere nærmere om framdriften i arbeidet, om bruken av gitte bevilgninger m.m.

I tilknytning til styringsgruppen under Kirkerådet skal det etableres et nasjonalt prosjektsekretariat med fem årsverk. Det endelige budsjettbehovet for sekretariatet i 2004 vil bl.a. avhenge av når stillingene besettes. På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen under post 75 kan nyttes under post 01, der driftsutgiftene for sekretariatet skal føres.

Kirkeloven har i dag en særskilt bestemmelse om konfirmasjonsopplæring, jf. § 36. Lovproposisjon om endringer i denne bestemmelsen vil bli lagt fram i 2004.

Post 79 Til disposisjon for departementet, kan overføres

Bevilgningen blir disponert til mindre tiltak eller prosjekter som det gjennom året oppstår behov for å gi tilskudd til. I 2003 ble det under denne posten bevilget ca. 5 mill. kroner til generalforsamlingen i Konferansen av Europeiske Kirker i Trondheim sommeren 2003.

Resultatmål for 2004

De regionale og sentralkirkelige rådene skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene, fremme samarbeid i bispedømmene og i Den norske kirke. Oppgavene er i stor grad regulert i kirkelovgivningen. Biskopenes oppgaver, som er beskrevet i en særskilt tjenesteordning, kan i hovedsak karakteriseres som tilsynsoppgaver. Utover den mål- og oppgavebeskrivelsen for de regionale og sentralkirkelige organer som er gitt i lovgivningen eller annet regelverk, legger departementet til grunn følgende hovedmål og resultatmål for Kirkerådet og bispedømmerådene i 2004:

Hovedmål	Resultatmål
1. Kirkerådet og bispedømmerådene skal initiere og legge til rette for felleskirkelige tiltak og for realisering av de mål og satsingsområder som Kirkemøtet gjør vedtak om, og bidra til at kirkelig tilsatte og valgte rådsmedlemmer har kompetanse til å ivareta sine oppgaver. De kirkelige organene skal fremme samarbeid og god kommunikasjon med de frivillige kristelige organisasjonene, mellom kirkens organer og mellom kirke og samfunn.	1.1 Det skal gjennomføres tiltak for å styrke kirkens arbeid blant barn og unge.
	1.2 Menighetene skal stimuleres til styrket innsats innen dåpsopplæring.
	1.3 Virksomhetene skal ha en organisering, kompetanse og kapasitet som er tilpasset oppgavene. Oppgaveløsningen skal være brukerorientert og preget av effektivitet og kvalitet.

Resultatrapport for 2002

Nye menighetsråd og kirkelige fellesråd ble valgt fra 1. januar 2002. For bispedømmerådene har oppfølging og veiledning overfor de nye menighetsrådene og fellesrådene vært viktige oppgaver i 2002. Virksomheten i 2002 har dessuten vært preget av at nye bispedømmeråd trådte i funksjon fra 1. juni 2002. Disse er valgt av menighetsrådene for en periode på fire år. Bispedømmerådene har i 2002 initiert og fulgt opp en rekke tiltak overfor menighetene, bl.a. innen det diakonale feltet, barne- og ungdomsarbeidet, gudstjenesteliv og gudstjenestefornyelse. Tiltakenes karakter og omfang varierer. I enkelte bispedømmer har det innen ungdomsarbeidet blitt etablert fora for felles satsing over menighetsgrensene. Mange bispedømmer har også arbeidet aktivt med medarbeider-

skap der både frivillige og ansatte medarbeidere har stått i fokus. I Oslo og Bergen har det bl.a. vært arbeidet aktivt med de særlige utfordringene som kirken står overfor i storbyene.

850-årsjubileet for opprettelsen av Hamar bispedømme i 2003 ble forberedt i 2002 og feires gjennom ulike arrangement gjennom hele året. Flere enn 8 000 var til stede under hovedmarkeringen i pinsen 2003. Også i Nidaros har forberedelsen av 850-årsfeiringen i 2003 for erkebispesetets opprettelse i 1153 preget arbeidet i 2002. Jubileumsfeiringen var integrert med Olavsfestdagene i Trondheim og Olavsdagene på Stiklestad.

Med valget av nye bispedømmeråd fikk Kirkemøtet 2002 ny sammensetning. Stat/kirke-utvalget, som ble nedsatt i 1998 etter initiativ fra Kirkerådet, avga sin innstilling i 2002. Kirkerådet tilrettela høringen og forberedte saken for behandling av Kirkemøtet i 2002, som anbefalte at forholdet mellom stat og kirke ble gjenstand for videre utredning av et offentlig utvalg. Kirkemøtet mente samtidig at arbeidet med kirkelige reformer og kirkelig forsøks- og utviklingsarbeid måtte føres videre uavhengig av utredningsarbeidet om stat og kirke. Kirkerådet var i 2002 ellers bredt engasjert på en rekke felt, med bl.a. utgivelse av et informasjonshefte om kirkelig konfirmasjon og forberedelse av ny gravferds- og vigslingsliturgi. Gravferdsliturgien er ferdigstilt. Det samme er en bønnebok inntatt som tillegg til Norsk Salmebok. Videre er det vedtatt endrede kvalifikasjonskrav for kateket, diakon og kantor. De nye kvalifikasjonskravene er en tilpasning til kvalitetsreformen i høyere utdanning.

Ungdomsrepresentasjonen i kirkelige råd og utvalg på bispedømme- og menighetsnivå er fortsatt under 20 pst. For å styrke arbeidet blant barn og unge og de unges medvirkning i kirken, er det vedtatt at Ungdommens kirkemøte skal avholdes hvert år. Ungdommens kirkemøte velger fire delegater med tale- og forslagsrett til Kirkemøtet.

Mellomkirkelig råd forberedte arrangementet av generalforsamlingen i Konferansen av Europeiske Kirker i Trondheim sommeren 2003. Dette er den største kirkekonferansen som har vært holdt i Norge. Forberedelsen av konferansen preget rådets arbeid i 2002. Konferansen samlet tusen deltakere fra 126 europeiske kirker og flere hundre frivillige la ned et stort arbeid i arrangementet. Temaer som forsoning, globalisering, miljøspørsmål, misjon, genteknologi, hiv/aids, minoritets/majoritetskirker, religionsdialog og informasjonssamfunnet var på dagsorden.

Samisk kirkeråd gjennomførte åpne tema- eller folkemøter i tilknytning til sine rådsmøter i 2002. Arbeidet med ny nordsamisk salmebok og liturgi pågikk i hele 2002. En ny lulesamisk salmebok ble utgitt i et prøvehefte i 2002. Dette var en viktig begivenhet for lulesamene både i Norge og Sverige. Arbeidet med å utvikle samiskspråklig materiell, bl.a. til bruk i dåpsopplæringen, ble videreført og intensivert i 2002.

Kap. 3340 Kirkelig administrasjon (jf. kap. 0340)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Ymse inntekter	2 742	1 592	4 091
02	Inntekter ved oppdrag	16 312	3 365	3 486
03	Refusjoner	7 763	2 357	
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	157		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 067		
18	Refusjon av sykepenger	2 382		
70	Tilskudd fra private	2		
	Sum kap. 3340	30 425	7 314	7 577

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder bl.a. inntekter fra salg av materiell som Kirkerådet og bispedømmerådene utgir.

Enkelte utgifter til felleskirkelige tiltak som utføres i regi av Kirkerådet og bispedømmerådene dekkes gjennom tilskudd fra Opplysningsvesenets fond, jf. omtalen av felleskirkelige tiltak under Opplysningsvesenets fond. Slike tilskudd ble tidligere ført under post 03 Refusjoner. Disse inntektene vil bli ført under post 01 fra 2004. Det vises for øvrig til omtale under kap. 340, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra prosjekter og tiltak i regi av de kirkelige rådene som helt eller delvis finansieres av private eller offentlige institusjoner, jf. kap. 340, post 21.

Kap. 0341 Presteskapet (jf. kap. 3341)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	580 649	622 592	626 442
21	Spesielle driftsutgifter	4 045	2 523	2 614
	Sum kap. 0341	584 694	625 115	629 056

Kapitlet omfatter bevilgninger til prestetjenesten og til driften av Det praktisk-teologiske seminar og Kirkelig utdanningssenter i nord.

I forhold til 2003 er det foretatt følgende teknisk endring:

– 1,5 mill. kroner til styrking av dåpsopplæringen, bevilget under kap. 340, post 71 i 2003, er videreført i 2004 under kap. 341, post 01, jf. omtalen under kap. 340, post 71.

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Posten skal i det vesentlige dekke lønn og andre driftsutgifter for de mer enn 1 300 statlige prestestillingene som finansieres over posten.

Det er for 2004 innarbeidet en økning på 3 mill. kroner til tiltak rettet mot prostetjenesten og innarbeidelsen av ny tjenesteordning for prostene i 2004.

Det er budsjettert med midler til to nye fengselsprestestillinger fra annet halvår 2004. Plasseringen av de nye stillingene vil bli foretatt i samarbeid med Kirkerådet.

Bevilgningsforslaget innebærer for øvrig en videreføring av bevilgningsnivået for 2003.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3341, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Post 21 gjelder lønn og driftsmidler til stillinger som finansieres av andre enn staten. I hovedsak gjelder posten utgifter til sykehjemsprester i Oslo. Utgiftene refunderes fra Oslo kommune. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3341, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Resultatmål for 2004

For prestetjenesten legger departementet til grunn følgende hovedmål og resultatmål i 2004:

Hovedmål	Resultatmål
1. Prestene skal ha slik verdiforankring og identitet, og slik faglig og strategisk kompetanse, at de forordnede tjenestene og den menighetsbyggende virksomhet ellers, ivaretas med kvalitet. Menighetene og det enkelte kirkemedlem skal sikres regelmessig geistlig betjening, og de skal inspireres til å virke i samsvar med vår kirkes lære og ordninger. Nye medarbeidere skal vigsles og kalles.	1.1 Ledelsen av prestetjenesten skal være basert på ansvarsdelingen mellom embets- og rådsstrukturen i kirken og på et samvirke mellom prestene og andre kirkelig ansatte.
	1.2 Prestene skal stimuleres til å utvikle sine kunnskaper, ferdigheter, holdninger og verdier, foruten sin motivasjon for tjenesten, slik at den enkelte prest og bispedømmet samlet har den kompetanse som skal til for å møte utfordringene i tjenesten. Lederutvikling for kvinner skal være et prioritert område.
	1.3 Prestenes fritidsordninger og arbeidsforhold skal bidra til å gjøre prestetjenesten attraktiv og til å motivere prestene til livslang prestetjeneste.

Departementet ser utvikling av prestetjenesten som viktig for utviklingen av folkekirken. Mens de strukturelle og organisatoriske rammene for tjenesten lenge har ligget relativt fast, pågår nå et fornyelsesarbeid. Målet er å få en bedre ledelse og organisering av prestetjenesten. En rekke forsøk med ny organisering har vært gjennomført i senere år. Erfaringene derfra vil danne grunnlaget for utviklingen videre. Utviklingen av prostenes lederrolle vil ha sentral betydning i tiden framover. Den nye tjenesteordningen for prostene som skal fastsettes i 2004 vil være særlig viktig i denne sammenhengen. Tjenesteordningen trekker opp rammene for prostens lederoppgaver og ansvarsfelt for øvrig. Den foreslåtte budsjettøkning til fordel for prostene i 2004 må ses på denne bakgrunn. De organisatoriske og strukturelle utfordringene som prestetjenesten står overfor, vil imidlertid berøre hele presteskapet. Samarbeid og teambygging er viktige elementer i denne sammenheng.

Reform av kirkens dåpsopplæring og gjennomføringen av en styrket opplæring i den enkelte menighet vil berøre alle tjenestekategorier i kirken, ikke minst prestene. Det vises til nærmere omtale under kap. 340, post 75 Dåpsopplæring.

Rekrutteringen til teologistudiet har over tid vært synkende, samtidig som gjennomsnittsalderen i presteskapet vil innebære at relativt mange prester vil gå av etter oppnådd aldersgrense de nærmeste årene. Både utdanningsinstitusjonene og kirkens organer vil måtte ha oppmerksomhet mot den framtidige rekrutteringssituasjonen. God balanse mellom kvinner og menn i sammensetningen av presteskapet er ellers et viktig mål i rekrutteringsarbeidet. For å motivere til prestetjeneste og unngå at prester søker seg bort fra tjenesten i løpet av sin yrkesaktive tid, er det nødvendig å utforme en prestetjeneste som er tilpasset ulike livsfaser og som åpner for større spesialisering. Seniorpolitiske tiltak er viktige i denne sammenheng.

For å styrke arbeidsmiljø- og verneombudsarbeidet i kirken, har departementet og Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon tatt initiativet til en landsomfattende og felles opplæring av verneombud for alle som har sitt arbeid i en menighet.

Resultatrapport for 2002

I St.prp. nr. 1 (2001-2002) var det trukket opp følgende mål for årene framover:

- gjennomføring av et regelmessig gudstjenesteliv i landets menigheter og av de kirkelige handlinger som etterspørres
- bedre ledelse og organisering av prestetjenesten
- god balanse mellom arbeid og fritid for prestene

- rekruttering av flere kvinner til lederstillinger i presteskapet
- etterutdanning og kompetanseutvikling

Årsmeldingene fra bispedømmene for 2002 viser at antallet gudstjenester og kirkelige handlinger har gått noe ned de siste årene. I 1998 var totaltallet for gudstjenester og kirkelige handlinger 176 000. I 2002 var det tilsvarende tallet 168 000. Samtidig har det vært en økning i antallet årsverk i presteskapet i denne perioden. Den enkelte prest gjennomfører derfor nå i gjennomsnitt færre gudstjenester og kirkelige handlinger pr. år enn for noen år tilbake.

De seneste årene har forsøk med ny organisering av prestetjenesten vært gjennomført i bispedømmene, med 2002 som avslutningsår for de fleste forsøkene. I forsøksprosjektene har prestene ofte hatt et større tjenestedistrikt enn det tradisjonelle prestegjeldet. Målene for forsøkene har bl.a. vært å styrke ledelsen av prestetjenesten, stimulere til større kollegafellesskap og en bedre organisert tjeneste. Forsøkene ble evaluert våren 2003, og evalueringen er i hovedsak positiv. Bl.a. opplevde flertallet av prestene som deltok i forsøkene, at de fikk en bedre regulert arbeidstid. Forsøkene har stimulert til fortsatt organisasjonsutvikling.

I Bjørgvin bispedømme ble det fra 1. januar 2002 gjennomført en nyorganisering av menighetene i Bergen domprosti ved sammenslåing av seks sokn til ett sokn med seks kirker. Et viktig siktemål i denne sammenheng var å legge til rette for større variasjon i gudstjenestelivet.

I 2002 ble det opprettet 35 nye prestestillinger, jf. bl.a. Innst. S. nr. 159 (2001-2002) og St.prp. nr. 44 (2001-2002). Bakgrunnen for de nye stillingene var den nye fritidsavtalen for prestene, som ble innført fra 1. april 2001. Bispedømmene har rapport at erfaringene med fritidsavtalen i hovedsak har vært gode og samlet bidratt til å bedre prestenes arbeidssituasjon.

I regi av Bispemøtet har det i noen år vært arbeidet med å legge bedre til rette for å forberede teologistudenter til prestetjeneste og ordinasjon. "Veien til prestetjeneste" er et slikt systematisk veiledningsprogram, der deltakerne bl.a. har praksistjeneste i bispedømmene. Erfaringene med programmet er gjennomgående svært gode.

Ny biskop i Tunsberg ble utnevnt høsten 2002. Det er nå to kvinner i bispekollegiet. Andelen kvinner i presteskapet er 16 pst. Kapellangruppen har størst representasjon av kvinner (vel 20 pst.), mens andelen kvinnelige sokneprester er relativt lav (9 pst.). Av landets 104 proster er elleve kvinner, hvorav en domprost. For å stimulere flere kvinner til å søke lederstillinger i presteskapet, er det de siste årene gjennomført lederutviklingskurs for kvinner. I 2002 ble det avholdt en nettverkskonferanse for kvinnelige proster.

Bispedømmene er kommet langt i å utarbeide bispedømmevise kompetanseutviklingsplaner. Det er en målsetting at kvinnelige prester skal tildeles en forholdsmessig større andel av etterutdanningsressursene enn menn. Av det samlede driftsbudsjettet til bispedømmene i 2002 ble ca. 2,5 pst., eller vel 12 mill. kroner, benyttet til kompetanseutvikling. Til sammen ble det tatt ut ca. 1 100 studiepermisjonsuker blant presteskapet i 2002. Av disse ble kvinner tildelt ca. 200 uker, dvs. 18 pst. I gjennomsnitt fikk hver kvinne i presteskapet tildelt 1,0 uke til etterutdanning, mens gjennomsnittet for menn var 0,8.

Kirkelig utdanningssenter i nord er nå etablert som et fast utdanningstilbud i Tromsø, som en del av Det praktisk-teologiske seminar, jf. St.prp. nr. 1 (2002-2003). Gjennom endringer i forskriften for seminaret, med gjensidig styrerepresentasjon, er det lagt til rette for et integrert samarbeid mellom seminarets utdanningstilbud i Oslo og i Tromsø. Spørsmålet om Kirkelig utdanningssenter i nord bør organiseres som en selvstendig institusjon, skal vurderes etter en tre-årsperiode.

Kap. 3341 Presteskapet (jf. kap. 0341)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Ymse inntekter			3 736
02	Inntekter ved oppdrag	4 045	2 523	2 614
04	Leieinntekter m.m.	9 742	3 606	
05	Mekling	479		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	406		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	3 378		
18	Refusjon av sykepenger	15 137		
	Sum kap. 3341	33 187	6 129	6 350

Post 01 Ymse inntekter

Posten erstatter post 04 og gjelder bl.a. refusjoner for utgifter til ulike typer samlinger, etterutdanningstiltak m.v. som bispedømmene arrangerer for prestene, jf. kap. 341, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder i første rekke inntekter i forbindelse med oppdrag for sykehjemsprestetjenesten i Oslo kommune og inntekter ved kurs og andre arrangementer, jf. kap. 341, post 21.

Kap. 0342 Nidaros domkirke m.m. (jf. kap. 3342)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Driftsutgifter	38 930	34 250	34 500
	Sum kap. 0342	38 930	34 250	34 500

Kapitlet omfatter bevilgninger til Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider, som på statens vegne har ansvaret for det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidarosdomen og for forvaltningen av Erkebispegården i Trondheim. Det daglige tilsynet med riksregaliene ble lagt til Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider i 2003. Kapitlet omfatter også bevilgninger til vedlikehold av utenlandske krigsgraver i Norge, foruten lønn og driftsmidler til departementets rådgivende fagkonsulenter innen kirker og kirkegårder.

Budsjettforslag 2004

Post 01 Driftsutgifter

Utgiftene til antikvarisk vedlikehold av Nidaros domkirke og til forvaltning og drift av Erkebispegården dekkes under denne posten. Det er Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider som ivaretar disse oppgavene. Også utgiftene til vedlikehold av krigsgravene dekkes under posten. Statens ansvar for vedlikeholdet av utenlandske krigsgraver i Norge følger av internasjonale konvensjoner. Som rådgivere for departementet i faglige spørsmål vedrørende kirkebygg og kirkegårder, er det tilsatt to fagkonsulenter som lønnes fra post 01. Fagkonsu-

lentene gir dessuten råd og veiledning overfor kommuner, kirkelige fellesråd og andre.

Det antikvariske vedlikeholdet av Nidarosdomen skjer med grunnlag i den langsiktige restaureringsplanen som Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider har utarbeidet. Utvendig restaurering av koret ble påbegynt i 2001 og vil gå over flere år. Bevilgningsforslaget for 2004 representerer i hovedsak en videreføring av bevilgningen fra 2003.

Ved kgl.res. 14. februar 2003 ble ansvaret for riksregaliene lagt til Kultur- og kirkedepartementet. Ansvaret lå tidligere under Finansdepartementet, mens regalienes daglige tilsyn lå til en særskilt regaliekommisjon. Regaliekommisjonen er nå avviklet, og det er Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider som har det daglige forvaltnings- og tilsynsansvaret for regaliene. Regaliene gjennomgår nå en omfattende konservering.

I 2006 er det hundre år siden kroningen av HM Kong Haakon VII og HM Dronning Maud fant sted i Nidaros domkirke. Med bakgrunn i kroningsjubileet i 2006 og de framvisnings- og oppbevaringsløsninger riksregaliene til nå har vært underlagt, tar departementet sikte på at riksregaliene i 2006 blir oppbevart og framvist på en annen måte enn i dag. Det vises til St.prp. nr. 65 (2002-2003) der dagens visningsløsninger for regaliene ble framholdt som utilfredsstillende, og at det ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 260 (2002-2003) er bevilget 2 mill. kroner til bedring av visningsløsningene. Den tidligere Regaliekommisjonen har foreslått at riksregaliene flyttes fra Nidarosdomen til egnede hvelvrom i Erkebispegården, der regaliene vil inngå i en permanent utstilling for publikum. Hvelvrom og adkomstveier i Erkebispegården må i tilfelle utbedres og ombygges. Prosjektet har en kostnadsramme på ca. 25,5 mill. kroner. Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider, som er forutsatt å forestå ombyggingsarbeidene, vil i 2003 og 2004 planlegge prosjektet nærmere innenfor rammen av gitte bevilgninger under post 01. Den nevnte bevilgning på 2 mill. kroner i 2003 vil bli sett i sammenheng med dette.

Fra tidligere foreligger det planer for et nybygg i tilknytning til Nidarosdomen, på nordsiden av vestfrontplassen. Nybygget er prosjektert som et servicebygg for besøkende til Nidarosdomen. Kostnadsrammen for nybygget er av Statsbygg i 2002 beregnet til 56,3 mill. kroner, inkl. usikkerhetsmarginer og utsmykking. I beløpet inngår ca. 15 mill. kroner til riving av eksisterende bygninger og arkeologiske utgravninger. Departementet tar nå sikte på at nybygget kan stå ferdig til 2006. Departementet legger til grunn at selve nybygget finansieres av Opplysningsvesenets fond, mot at staten betaler en årlig leie for fondets kapitalinvestering. Det vises ellers til omtalen av saken i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2002-2003).

Permanent utstilling av kroningsregaliene i Erkebispegården og nybygg på vestfrontplassen i tilknytning til landets eneste katedral vil innebære en betydelig markering av kroningsjubileet 2006. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med nødvendige bevilgningsforslag i revidert statsbudsjett 2004.

Fra 1. januar 2004 vil det bli etablert et styre for Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3342, postene 01 og 04, jf. forslag til vedtak II.

Resultatmål for 2004

For Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider legger departementet til grunn følgende hovedmål og resultatmål i 2004:

Hovedmål	Resultatmål
1. Nidaros domkirke og Erkebispegården skal bevares, utvikles og formidles som levende kulturminner og kirkelige byggverk.	1.1 Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider skal ivareta hovedmålet gjennom et planmessig vedlikehold av Nidarosdomen og Erkebispegården, basert på forskning og anerkjente konserveringsmetoder, og gjennom en effektiv organisasjon med høy faglig kompetanse.
	1.2 Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider skal forestå formidling av bygningenes historie.
	1.3 Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider skal videreutvikles som et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.

Resultatrapport 2002

Gjenreisningen av Nidarosdomen ble påbegynt i 1869. Selve gjenreisningen regnes nå som avsluttet. En langsiktig plan for det antikvariske vedlikeholdet forelå i 1998. Denne tjener som referanse for arbeidet ved Nidarosdomen. Restaureringen av koret i kirken har prioritet, og det ble gjennomført både utvendig og innvendig restaurering av koret i 2002. I forbindelse med prinsesse Märtha Louise`s bryllup i Nidarosdomen 24. mai 2002 ble koret vasket og hvittet innvending. Det ble samtidig påbegynt forbedringer av det elektriske anlegget og av belysningen i kirken.

Ved siden av restaureringoppgavene ved Nidarosdomen, har Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider et løpende drifts- og forvaltningsansvar overfor et samlet bygningsareal på nær 16 000 kvm. Driftsoppgavene i 2002 var i stor grad knyttet til vedlikeholdet av taket av vestfløyen i Erkebispegården. Som tidligere år var Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider også i 2002 involvert i den praktiske tilretteleggingen av Olavsfestdagene i Trondheim.

Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider har i 2002 som tidligere år utført oppdrag på middelalderbygg andre steder i landet, men oppdragsmengden var noe mindre i 2002 som følge av arbeidene ved koret i Nidarosdomen. Til Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider var det i 2002 tilknyttet to lærlinger i steinfaget.

Besøkstallet både i Nidarosdomen og i Museet i Erkebispegården økte i 2002 i forhold til året før. I 2002 var det 420 000 som besøkte kirken, mot 375 000 året før. Museet i Erkebispegården hadde 45 000 besøkende i 2002, mot 37 000 året før. Besøkstallet blant skoleelever har imidlertid vært synkende de siste år.

Vedlikeholdet av de ca. 28 000 utenlandske krigsgravene i Norge er oftest regulert gjennom avtaler med de stedlige kirkegårdsmyndighetene. Departementet fører regelmessig tilsyn med krigsgravene, bl.a. gjennom inspeksjonsreiser.

Kap. 3342 Nidaros domkirke m.m. (jf. kap. 0342)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2002	Saldert budsjett 2003	Forslag 2004
01	Ymse inntekter	8 917	7 600	7 874
04	Leieinntekter m.m.	2 079	1 700	1 900
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	114		
18	Refusjon av sykepenger	624		
	Sum kap. 3342	11 734	9 300	9 774

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak salgs- og billettinntekter og refusjon for oppgaver Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider utfører for andre, jf. kap. 342, post 01. Det er for 2004 budsjettert med en viss økning av inntektene.

Post 04 Leieinntekter m.m.

Posten gjelder i hovedsak inntekter fra utleie i Erkebispegården, jf. kap. 342, post 01.

Opplysningsvesenets fond

Opplysningsvesenets fond ble opprettet ved lov 20. august 1821, jf. Grunnloven § 106. Fondet består av den gjenværende del av "det Geistligheden beneficerede Gods" og av eiendommer og kapital som senere er kommet til. Opplysningsvesenets fond er et selvstendig rettssubjekt som selv eier eiendommene og kapitalen det består av, jf. lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond. Den løpende forvaltningen av fondet er lagt til et eget forvaltningsorgan, som ledes av et styre oppnevnt av departementet. Avkastningen av fondet skal komme Den norske kirke til gode. En primæroppgave for fondet er å holde tjenestebolig for prestene i Den norske kirke.

Fondet er eier av skog- og jordbrukseiendommer, tomter, bygninger og pengekapital. Fondet har eiendommer i 380 av landets kommuner. Fondet eier ca. 950 000 dekar skog fordelt på ca. 400 skogeiendommer. Ca. 60 pst. av arealet er produktiv skog. Fondet eier ca. 12 000 festetomter og 460 presteboliger. Pr. 31. desember 2002 var eiendommene beregnet å ha en markedsverdi på 3,1 mrd. kroner, mens markedsverdien av finanskapitalen var 1,2 mrd. kroner. Den beregnede markedsverdien av fondets eiendeler var dermed 4,3 mrd. kroner pr. 31. desember 2002.

De sentrale retningslinjene for fondets forvaltning er nedfelt i ulike stortingsdokumenter, jf. særlig St.meld. nr. 64 (1984-85) Forvaltning av Opplysningsvesenets fonds eiendommer, og Innst. S. nr. 222 (1984-85), Ot.prp. nr. 68 (1995-96) Om lov om Opplysningsvesenets fond og Innst. O. nr. 45 (1995-96). I St.meld. nr. 14 (2000-2001) Børs og katedral – Om økonomien i Den norske kyrkja, jf. Innst. S. nr. 187 (2000-2001), ble det gitt en relativt bred presentasjon av fondet og dets forvaltning. Ved lovendring i 2002, jf. Innst. O. nr. 2 (2002-2003) og Ot.prp. nr. 97 (2001-2002), ble det bestemt at fondets finanskapital skulle inflasjonssikres.

Opplysningsvesenets fond skal forvaltes på en forretningsmessig forsvarlig måte. Det kjøpes tjenester bl.a. innen finans-, eiendoms- og skogforvaltningen. I forvaltningen skal det tas hensyn til at en del av eiendommene tjener kirkelige formål. Sentrale hensyn ved forvaltningen er også de antikvariske og kulturhistoriske verdiene som særlig presteboligene representerer. Finanskapitalen er i hovedsak plassert i norske og utenlandske verdipapirer. Målet er høy avkastning innenfor en balansert risiko. Det er nylig foretatt en revisjon av de etiske retningslinjene for plasseringene.

Resultatrapport 2002 for Opplysningsvesenets fond

Salg av eiendommer ga i 2002 et resultat på 53 mill. kroner, som ble avsatt til kapitalfondet. Til opprustning av presteboligene ble det i 2002 brukt 69 mill. kroner. Av dette var ca. 35 mill. kroner vedlikeholdskostnader, mens 34 mill. kroner var investeringer. Inntektene fra boligene (prestenes husleie) var i 2002 vel 14 mill. kroner. Driftsinntektene fra jordbruksrelatert virksomhet (forpaktning, jord-

leie og annen bygningsutleie) var i 2002 på 9,8 mill. kroner, mot 8,6 mill. kroner året før, mens driftskostnadene i 2002 var på 5,2 mill. kroner, mot 3,8 mill. kroner i 2001. Driftsinntektene fra skog- og utmarksforvaltningen var i 2002 på 24,1 mill. kroner, mot 21,2 mill. kroner i 2001. Driftskostnadene innen forretningsområdet økte fra 22,0 mill. kroner i 2001 til 22,3 mill. kroner i 2002.

En vesentlig del av fondets eiendomsinntekter kommer fra festetomtene, som innbrakte 31 mill. kroner i 2002. Iverksettelsen av den nye tomtefesteloven fra 1. januar 2002 påvirker utviklingen på området. Det ble våren 2002 fastsatt retningslinjer for fondets praktisering av bestemmelsene i tomtefesteloven. Det er registrert økende interesse for innløsning, og fondet har som mål å innløse flere festetomter. Det ble gjennomført 420 innløsninger i 2002, mot 340 i 2001.

Som følge av nedgangen i finansmarkedene i 2002 ble verdien av fondets verdipapirer betydelig redusert i løpet av året. Realiserte og urealiserte tap ble i 2002 bokført med -243 mill. kroner, hvorav 21 mill. kroner var realiserte tap pr. 31. desember 2002.

For utlån var resultatet i 2002 på 8,5 mill. kroner, mot 7,5 mill. kroner i 2001. Pr. 31. desember 2002 var det lånt ut 121 mill. kroner.

De samlede administrasjonskostnadene var i 2002 på 54 mill. kroner, mot 43,9 mill. kroner i 2001. I beløpet inngår driften av fondets forvaltningsorgan med vel 24 mill. kroner. Kjøp av tjenester fra andre, bl.a. eiendoms- og finansforvaltere, utgjorde nær 30 mill. kroner av administrasjonskostnadene.

Det ble i 1999 for første gang foretatt en beregning av salgsverdien av fondets eiendommer. Verdien av eiendommene ble den gang beregnet til 2,4 mrd. kroner. Pr. 31. desember 2002 er den beregnede markedsverdien 3,1 mrd. kroner. Av dette har skog, utmark og jordbrukseiendommer en beregnet verdi på vel 770 mill. kroner, mens presteboligene har en beregnet verdi på nær 780 mill. kroner. Verdien av tomter og annen eiendom er beregnet til nær 1 570 mill. kroner. Eiendommenes verdi er basert på estimater og har dermed en usikkerhet ved seg.

Årsresultatet for Opplysningsvesenets fond for 2002 var på -122,9 mill. kroner, mot 51,5 mill. kroner året før. Resultatregnskapet for Opplysningsvesenets fond for 2001 og 2002 er inntatt nedenfor:

Tabell 9.41 Resultat for Opplysningsvesenets fond 2001 og 2002:

(i 1 000 kr)

	2002	2001
Salgsinntekt eiendom	52 658	54 992
Salgsinntekt	25 725	21 270
Annen driftsinntekt	58 488	61 766
Kalkulatorisk inntekt	25 941	21 445
Avskrivning på varige driftsmidler	-1 557	-193
Omstillingskostnader		-8 462
Refusjon forvaltningsorganet	-24 603	-19 189
Annen driftskostnad	-85 875	-96 293
Driftsresultat	50 777	35 336
Kalkulatorisk renteinntekt	2 881	2 115
Renteinntekter og aksjeutbytte	71 159	52 142
Gevinster og tap verdipapirer	-21 362	-32 450
Nedskriving av andre finansielle omløpsmidler	-222 124	
Annen finanskostnad	-4 213	-5 589
Refusjon forvaltningsorganet		-96
Netto finansinntekter	-173 658	16 123
Årsresultat	-122 881	51 458
Avsetning av netto salgsinntekt eiendom til kapitalfondet	52 658	54 992
Naturalutbytte til Den norske kirke	28 823	23 560
Finansielt utbytte til Den norske kirke	47 097	32 479
Bruk av kapitalfondet	-241 396	
Bruk av disposisjonsfondet	-3 098	-8 462
Bruk av bufferfondet	-6 966	-51 111
Sum disponert	-122 881	51 458

Kilde: Kilde: Opplysningsvesenets fonds årsrapport 2002.

Av årsresultatet for 2002 ble 75,9 mill. kroner disponert som direkte og indirekte tilskudd til Den norske kirke. Av dette var 47 mill. kroner tilskudd til felleskirkelige tiltak, hvorav ca. 19 mill. kroner gjaldt refusjon til kommunene for å holde prestebolig. Finansieringsansvaret på dette området ble overtatt av fondet fra 2002, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Resultatet for fondet i 2002 medførte at den frie egenkapitalen (disposisjonsfond og bufferfond) ble benyttet fullt ut. Kapitalfondet ble belastet med 241,4 mill. kroner, jf. oversikten over og omtalen i St.prp. nr. 65 (2002-2003). Mens den bokførte verdien av kapitalfondet ved utgangen av 2001 var 1 462 mill. kroner, var verdien av kapitalfondet

redusert til 1 283 mill. kroner ved utgangen av 2002.

Detaljert informasjon om fondets årsregnskap for 2002 er gitt i styrets årsrapport, som på vanlig måte er sendt Riksrevisjonen som reviderer fondets regnskap.

Utfordringer, strategier og mål

Det er et hovedmål i årene framover å omstrukturere deler av fondets eiendommer, særlig skogeiendommene, gjennom kjøp, salg og makeskifte, for å få mer driftseffektive enheter og bedre avkastning. Det er også aktuelt å frigjøre kapital gjennom salg, innløsninger og utvikling av eiendommer som ligger til rette for det. I Ot.prp. nr. 97 (2001-2002) ble det varslet at departementet ville ta opp spørsmålet om et eventuelt utvidet salg av fondets eiendommer. Spørsmålet har vært behandlet av fondets styre, som framholdt at fondets eiendeler, plassert dels i finanskapital, dels i ulike typer eiendommer, ivaretar flere viktige hensyn som moderat risiko, løpende direkteavkastning og langsiktig verdioppbygging. Styret uttalte at det ville være uheldig nå å stille bestemte krav om at spesielle typer eiendom eller grupper av eiendom skal selges utover de retningslinjer som gjelder, dvs. utover det Stortinget allerede har bestemt eller de føringer fondet selv har lagt innenfor de retningslinjene som gjelder. Departementet er kommet til at gjeldende retningslinjer for forvaltningen og salg av fondets eiendommer bør videreføres, slik styret for fondet har anbefalt.

Ved årsskiftet 2002/2003 var det bestemt at 42 forpaktningsbruk skulle beholdes i fondets eie med bakgrunn i de verdifulle kirke- og kulturhistoriske tradisjonene disse representerer. Av de resterende 29 forpaktningsbrukene som ikke var solgt ved årsskiftet, forelå det bestemmelse om at 25 skulle selges. Pr. 1. september 2003 var seks av disse 25 brukene solgt. For de gjenværende fire eiendommene er det pr. 1. september 2003 truffet bestemmelse om at tre skal selges. Fra salget av forpaktningsbruk ble påbegynt på 1980-tallet, er det pr. 1. september 2003 solgt 111 eiendommer.

Ca. 750 festekontrakter oppreguleres årlig med grunnlag i avtalene og den nye tomtefesteloven med forskrifter. Det ventes en stabil eller økende innløsningstakt for festetomtene.

Flere av fondets eiendommer har potensiale for verdiøkning gjennom eiendomsutvikling. Det pågår ca. 30 eiendomsutviklingsprosjekter. Det ventes økte inntekter fra disse i årene framover.

Ved forvaltningen av fondets landsbrukseiendommer står miljøhensyn sentralt. Foruten miljøtiltak i jordbruket, skal det for skogene legges vekt på en miljømessig forsvarlig forvaltning, og spesielle miljøverdier skal registreres og sikres.

På fondets eiendommer er det ca. 350 fredede bygninger, hvorav 115 er presteboliger. De kulturverdier bygningene og eiendommene representerer, skal holdes i hevd. Ved restaurering av bygninger er det et nært samarbeid med bl.a. Riksantikvaren, lokale vernemyndigheter og historielag. En hovedoppgave for fondet er å holde presteboliger. Boligene skal ha en nøktern, men tilfredsstillende standard. Gjennom de siste årene har vedlikeholds- og investeringsinnsatsen overfor boligene blitt trappet opp.

Den finansielle situasjonen for Opplysningsvesenets fond er i dag en annen enn for få år siden. Resultatet for fondet de siste to årene har medført at den oppsparte frie egenkapitalen (bufferfond/disposisjonsfond) var oppbrukt pr. 31. desember 2002. Kapitalfondet ble i 2002 redusert i verdi, jf. omtalen ovenfor om fondets resultater for 2002.

Av bokførte, men ikke-realiserte tap på verdipapirene i 2002, ble det første halvår 2003 realisert tap på 128 mill. kroner. Oppgangen i aksjemarkedet første halvår 2003 medførte samtidig at markedsverdien av fondets verdipapirer økte med 167 mill. kroner.

Den lovfestede forutsetningen om at kapitalfondet skal inflasjonssikres, jf. Innst. O. nr. 2 (2002-2003) og Ot.prp. nr. 97 (2001-2002), vil gjelde fra 2004. Det er kapitalfondets verdi pr. 31. desember 2003 som vil være utgangspunktet for inflasjonssikringen. Det finansielle grunnlaget for inflasjonssikring er svekket ved at fondets frie egenkapital (bufferfond/disposisjonsfond) var tapt ved inngangen til 2003 og det ikke foreligger et bufferfond. Betydningen av å bygge opp bufferfond ble understreket i Ot.prp. nr. 97 (2001-2002). I lovproposisjonen ble det dessuten påpekt at en lovbestemmelse om inflasjonssikring ikke er noen garanti for at inflasjonssikring kan gjennomføres det enkelte år. Inntil det er bygget opp et bufferfond av en viss størrelse, vil avkastningen det enkelte år være avgjørende, sammenholdt med fondets løpende utgiftsforpliktelser for øvrig. Hvorvidt kravet om inflasjonssikring faktisk kan gjennomføres i 2004, vil derfor særlig være avhengig av finansmarkedenes utvikling i tiden framover, da departementet ikke nå ser det som aktuelt å avlaste fondet for fondets direkte og indirekte utgiftsforpliktelser overfor driften av Den norske kirke for på denne måten å frigjøre deler av avkastningen for inflasjonssikring og oppbygging av bufferfond. De direkte utgiftsforpliktelsene omfatter i det vesentlige tilskuddet til de kommunale presteboligene, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002), og tilskuddet til felleskirkelige tiltak, jf. Innst. O. nr. 45 (1995-96). Departementet vil

imidlertid vurdere situasjonen for 2004 særskilt når fondets resultat for 2003 foreligger.

I Ot.prp. nr. 97 (2001-2002) framholdt departementet at finansielle tilskudd fra fondet til Den norske kirke for framtiden burde gå av den avkastningen som var kommet til tidligere år. Fram til nå har slike tilskudd gått av avkastningen samme år som tilskuddet er tildelt. Den nevnte omleggingen forutsetter imidlertid at det av avkastningen det enkelte år kan bygges opp disposisjonsfond for bruk året etter. Da fondets resultat for 2002, og for 2001, ikke har åpnet for dette, vil den nevnte omlegging måtte utstå inntil videre.

Tilskuddet til felleskirkelige tiltak

Tilskuddet fra Opplysningsvesenets fond til felleskirkelige tiltak disponeres i hovedsak av Kirkerådet etter retningslinjer gitt av Kirkemøtet. I 2002 ble det gitt tilskudd på i alt 25,5 mill. kroner til felleskirkelige tiltak. Tilskuddet til økumeniske organisasjoner, som i hovedsak er kontingenter for Den norske kirkes medlemskap i ulike økumeniske organisasjoner, bl.a. Kirkenes Verdensråd og Det Lutherske Verdensforbund, har fra 2001 vært dekket av tilskuddet til felleskirkelige tiltak. I 2002 ble det av tilskuddet til felleskirkelige tiltak utgiftsført 4,7 mill. kroner som bidrag til økumeniske organisasjoner.

For øvrig ble tilskuddet i 2002 benyttet til tiltak innen satsingsområder som Kirkemøtet tidligere har gjort vedtak om, i hovedsak tiltak rettet mot barn og unge og prosjekter innen kirkens diakoni. På sentralt hold er det dessuten prioritert rekrutteringstiltak med fokus på kirkelige stillinger. Ca. 30 pst. av tilskuddet ble tildelt bispedømmene til regionale eller lokale prosjekter og ca. 15 pst. til landsomfattende tiltak og prosjekter i regi av bl.a. frivillige kristelige organisasjoner. Resterende beløp ble i hovedsak disponert til samarbeidstiltak mellom søsterkirker og til prosjekter i regi av Kirkerådet.

I 2002 ble det ellers av fondets avkastning gitt tilskudd til delvis finansiering av diakonstillinger, jf. Innst. S. nr. 159 (2001-2002). Fra 2003 er denne finansieringsoppgaven overtatt av staten, jf. St.prp. nr. 1 (2002-2003) kap. 340, post 71.

Tilskuddet til felleskirkelige tiltak i 2004 er nå budsjettert med 25,5 mill. kroner, dvs. samme beløp som i 2003. Fondets resultat for 2003 vil imidlertid kunne påvirke størrelsen på tilskuddet i 2004. Som tidligere år skal tilskuddet bl.a. dekke kontingenter til Den norske kirkes deltakelse i økumeniske organisasjoner.

Kultur- og kirkedepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2004 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap. 300–342	kr	5 586 080 000
b. Sum inntekter under kap. 3300–3342	kr	1 416 796 000

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2004, kapitlene 300–342, 3300–3342

I
Utgifter:

Kap.	Post		Kr	Kr
		Administrasjon m.m.		
0300		Kultur- og kirkedepartementet		
	01	Driftsutgifter	90 371 000	90 371 000
0305		Lotteritilsynet		
	01	Driftsutgifter	56 129 000	56 129 000
0310		Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg		
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, *overslagsbevilgning*	101 758 000	
	75	Tilskudd til private kirkebygg	8 780 000	
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	2 999 000	113 537 000
		Sum Administrasjon m.m.		260 037 000
		Kulturformål		
0320		Allmenne kulturformål		
	01	Driftsutgifter	38 607 000	
	50	Norsk kulturfond	249 551 000	
	51	Fond for lyd og bilde	25 000 000	
	52	Norges forskningsråd	2 117 000	
	53	Samiske kulturformål	31 734 000	
	73	Nasjonale kulturbygg, *kan overføres*	71 000 000	
	74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, *kan overføres*	109 337 000	
	75	Kulturprogram, *kan overføres*	4 680 000	
	76	Hundreårsmarkeringen 1905-2005, *kan overføres*	23 500 000	
	78	Ymse faste tiltak	21 500 000	
	79	Til disposisjon	4 511 000	
	80	Tilskuddsordning for frivillig virksomhet	10 000 000	591 537 000
0321		Kunstnerformål		
	01	Driftsutgifter	12 797 000	

Kap.	Post		Kr	Kr
	72	Stipend basert på gjennomført kunst-utdanning, *overslagsbevilgning*	11 517 000	
	73	Kunstnerstipend m.m., *kan overføres*	92 463 000	
	74	Garantiinntekter, *overslagsbevilgning*	82 357 000	
	75	Vederlagsordninger	97 607 000	296 741 000
0322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom		
	01	Driftsutgifter	29 569 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	1 564 000	
	50	Utsmykking av offentlige bygg	7 517 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	31 765 000	
	73	Nasjonalmuseet for kunst	129 317 000	
	75	Offentlig rom, arkitektur og design	20 373 000	
	77	Henie-Onstad Kunstsenter	5 759 000	
	78	Ymse faste tiltak	43 087 000	268 951 000
0323		Musikkformål		
	01	Driftsutgifter	105 513 000	
	70	Nasjonale institusjoner	151 676 000	
	71	Region-/landsdelsinstitusjoner	114 585 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	24 910 000	
	74	Landsdelsmusikere i Nord-Norge	13 556 000	
	78	Ymse faste tiltak	24 265 000	434 505 000
0324		Teater- og operaformål		
	01	Driftsutgifter	87 426 000	
	70	Nasjonale institusjoner	525 353 000	
	71	Region-/landsdelsinstitusjoner	188 976 000	
	73	Region- og distriktsopera	16 982 000	
	78	Ymse faste tiltak	33 581 000	852 318 000
0325		Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer		
	01	Driftsutgifter	55 199 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 180 000	
	73	Prosjekt- og utviklingstiltak	16 291 000	76 670 000
0326		Språk-, litteratur- og bibliotekformål		
	01	Driftsutgifter	237 021 000	

Kap.	Post		Kr	Kr
	21	Spesielle driftsutgifter	8 655 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	17 872 000	
	73	Noregs Mållag	1 505 000	
	74	Det Norske Samlaget	8 399 000	
	75	Språkteknologi, Norsk Ordbok m.v.	7 942 000	
	78	Ymse faste tiltak	64 822 000	346 216 000
0328		Museums- og andre kulturvernformål		
	01	Driftsutgifter	32 247 000	
	21	Arkeologiske og andre oppdrag	14 597 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	2 259 000	
	70	Det nasjonale museumsnettverket	396 387 000	
	75	Seilskutene	7 343 000	
	78	Ymse faste tiltak	33 079 000	485 912 000
0329		Arkivformål		
	01	Driftsutgifter	167 674 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 921 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	3 976 000	
	78	Ymse faste tiltak	4 243 000	181 814 000
		Sum Kulturformål		3 534 664 000
		Film- og medieformål		
0334		Film- og medieformål		
	01	Driftsutgifter	116 839 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	3 348 000	
	22	Flyttekostnader - Medietilsynet	7 000 000	
	50	Norsk filmfond, *kan nyttes under post 71*	231 500 000	
	71	Filmtiltak m.m., *kan overføres, kan nyttes under post 50*	25 335 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	5 916 000	
	75	Medieprogram, *kan overføres*	10 000 000	
	78	Ymse faste tiltak	20 443 000	
	79	Til disposisjon	3 315 000	423 696 000

Kap.	Post		Kr	Kr
0335		Pressestøtte		
	52	Norges forskningsråd	1 600 000	
	71	Produksjonstilskudd	246 966 000	
	73	Anvendt medieforskning og etterutdanning	15 269 000	
	75	Tilskudd til samiske aviser	11 619 000	
	76	Tilskudd til ymse publikasjoner	30 050 000	
	77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 560 000	307 064 000
0336		Informasjonsberedskap-kringkasting		
	70	Informasjonsberedskap	2 799 000	2 799 000
		Sum Film- og medieformål		733 559 000
		Den norske kirke		
0340		Kirkelig administrasjon		
	01	Driftsutgifter	117 268 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	3 486 000	
	71	Tilskudd til kirkelige formål	140 510 000	
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	100 000 000	
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000	
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000	
	75	Dåpsopplæring, *kan overføres, kan nyttes under post 01*	28 500 000	
	79	Til disposisjon, *kan overføres*	500 000	394 264 000
0341		Presteskapet		
	01	Driftsutgifter	626 442 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	2 614 000	629 056 000
0342		Nidaros domkirke m.m.		
	01	Driftsutgifter	34 500 000	34 500 000
		Sum Den norske kirke		1 057 820 000
		Sum departementets utgifter		5 586 080 000

Inntekter:

Kap.	Post		Kr	Kr
3300		Kultur- og kirkedepartementet		
	01	Ymse inntekter	52 000	52 000
3305		Inntekter fra spill og lotterier		
	01	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	1 244 400 000	
	02	Gebyr	46 220 000	
	03	Refusjon	9 909 000	1 300 529 000
3320		Allmenne kulturformål		
	01	Ymse inntekter	269 000	269 000
3322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom		
	01	Ymse inntekter	259 000	259 000
3323		Musikkformål		
	01	Inntekter ved Rikskonsertene	16 558 000	16 558 000
3324		Teater- og operaformål		
	01	Inntekter ved Riksteatret	8 288 000	8 288 000
3325		Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer		
	01	Ymse inntekter	767 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	5 180 000	5 947 000
3326		Språk-, litteratur- og bibliotekformål		
	01	Ymse inntekter	4 380 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	8 655 000	13 035 000
3328		Museums- og andre kulturvernformål		
	01	Ymse inntekter	1 438 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	14 597 000	16 035 000
3329		Arkivformål		
	01	Ymse inntekter	1 292 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	5 921 000	7 213 000
3334		Film- og medieformål		
	01	Ymse inntekter	10 562 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	3 348 000	
	70	Gebyr	11 000 000	24 910 000

Kap.	Post		Kr	Kr
3340		Kirkelig administrasjon		
	01	Ymse inntekter	4 091 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	3 486 000	7 577 000
3341		Presteskapet		
	01	Ymse inntekter	3 736 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	2 614 000	6 350 000
3342		Nidaros domkirke m.m.		
	01	Ymse inntekter	7 874 000	
	04	Leieinntekter m.m.	1 900 000	9 774 000
		Sum departementets inntekter		1 416 796 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 300, post 01	kap. 3300, post 01
kap. 305, post 01	kap. 3305, postene 02 og 03
kap. 320, post 01	kap. 3320, postene 01 og 03
kap. 322, post 01	kap. 3322, post 01
kap. 323, post 01	kap. 3323, post 01
kap. 324, post 01	kap. 3324, post 01
kap. 325, post 01	kap. 3325, post 01
kap. 326, post 01	kap. 3326, post 01
kap. 326, post 21	kap. 3326, post 02
kap. 328, post 01	kap. 3328, post 01
kap. 328, post 21	kap. 3328, post 02
kap. 329, post 01	kap. 3329, post 01
kap. 329, post 21	kap. 3329, post 02
kap. 334, post 01	kap. 3334, post 01
kap. 334, post 21	kap. 3334, post 02
kap. 340, post 01	kap. 3340, post 01
kap. 340, post 21	kap. 3340, post 02
kap. 341, post 01	kap. 3341, post 01
kap. 341, post 21	kap. 3341, post 02
kap. 342, post 01	kap. 3342, postene 01 og 04

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2004 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
320		Allmenne kulturformål	
	73	Nasjonale kulturbygg	176,3 mill. kroner
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	
	50	Utsmykking av offentlige bygg	8,3 mill. kroner

IV
Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2004 kan inngå avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med utenlandske utstillinger innenfor en samlet ramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 1 200 mill. kroner.

Andre fullmakter

V
Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget fastsetter følgende fordelingsnøkler for 2004:

1. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til region-/landsdelsinstitusjoner fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål og kap. 324 Teater- og operaformål.
2. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de nordnorske knutepunktinstitusjonene med unntak av Nordnorsk Kunstmuseum, fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom, kap. 323 Musikkformål og kap. 334 Film- og medieformål.
3. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de øvrige knutepunktinstitusjonene fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 60 pst. på staten og 40 pst. på regionen, jf. kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom og kap. 323 Musikkformål.

VI
Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2004 skal:

1. gebyret for merking av hver kopi av et videogram for utleie eller salg være kr 1,20. Kultur- og kirkedepartementet kan sette ned eller frita for gebyr i visse tilfelle.
2. avgiften pr. videogram for omsetning i næring til Norsk kino- og filmfond være kr 3,50.
3. kringkastingsavgiften for fjernsynsmottakere være kr 1 745 ekskl. merverdiavgift. Tilleggsavgiften ved forsinket betaling av kringkastingsavgiften og når melding ikke blir gitt etter reglene i lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 8-1 andre ledd, skal være 15 pst. av kringkastingsavgiften.

VII
Salg av aksjer

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2004 kan selge statens aksjer i Norsk filmstudio AS

Vedlegg 1

Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2004 under kap. 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd og hvilke beløp det ble avsatt til disse i 2003

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2003
Allmenne kulturformål:	
Center for Afrikansk Kulturformidling	1 017
Du Store Verden!	1 000
Internasjonalt kultursenter og museum	3 120
Kulturkirken Jacob	1 000
Kulturtiltak på Svalbard	127
Mela	400
Nordland Akademi for Kunst og Kultur, Melbu	958
Norges Døveforbund, kulturarbeid	648
Norske Kirkeakademiers Fellesråd	1 408
Ungdommens Kulturmønstring	3 053
Billedkunst og kunsthåndverk:	
Atelier Nord	2 112
Stiftelsen 3,14	174
Musikk:	
Blueshus Notodden	1 000
Dronning Sonjas Internasjonale Musikkonkurranse og Prinsesse Astrids Musikkpris	1 815
Hell Bluesfestival	515
Midtnorsk Jazzsenter	1 442
Musikk og ungdom	512
Musikkverkstedordningen	11 588
Nordlysfestivalen – utvikle driftsgrunnlag i samspill med reiselivsnæringen	700
Norgesnettet	5 721
Norges Ungdomskor	301
Norsk Folkemusikk- og danselag	1 556
Norsk Jazzarkiv	750
Norsk musikkinformasjon	7 693
Norsk Ungdomssymfoniorkester	287
Norsk Visearkiv	1 188

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2003
NOTAM	2 330
Ny Musikk	2 895
Ole Bull Akademiet	2 475
Samspill	515
Stiftelsen Cosmopolite	876
Sørnorsk Jazzsenter	515
Tilskudd til landsomfattende musikkorganisasjoner	11 656
Tilskudd til lokale konsertinitiativ	5 845
Ungdommens pianomesterskap	72
Valdres sommersymfoni	[1]
Vestnorsk Jazzsenter	1 442
Østnorsk Jazzsenter, inkl. 0,5 mill. kroner til "Blå"	1 957
Scenekunst:	
ASSITEJ/Norsk Barne- og Ungdomsteaterforum	345
ASSITEJs barne- og ungdomsfestival	79
ASSITEJs internasjonale generalsekretariat	100
Buskerud Teater	658
Danse- og teatersentrum	1 792
Det Åpne Teater	3 419
Figurteatret i Nordland	4 196
Grenland Friteater	515
Landsforbundet Teatrets Venner	272
Marked for scenekunst, Sandefjord	159
Nordic Black Theatre, inkl. utviklingsprosjekt for ungdom	3 598
Nord-Trøndelag Teater	2 106
Norsk Revyfaglig Senter	1 408
Per Gynt Stemnet	227
Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival	317
Scenehuset i Oslo, husleie	390
Stellaris Danseteater	497
Østfold Teaterverksted	734
Sum:	101 475

[1] Det foreslås et tilskudd i 2004 på 0,4 mill. kroner.

Vedlegg 2

Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2004 under 78-postene og hvilke beløp som ble avsatt til disse i 2003

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2003
Kap. 320 Allmenne kulturformål:	
Akershus Festning for kunst og kultur	78
Fellesrådet for kunstfagene i skolen	3 265
Folkeakademienes Landsforbund	5 669
Foreningen Norden	3 152
Forum for Kultur & Næringsliv	312
Fransk-norsk kultursamarbeid	500
Landsrådet for norske barne- og ungdomsorganisasjoner	2 093
Nordisk informasjonskontor i Nord-Norge	551
Nordisk informasjonskontor i Sør-Norge	199
Nordnorsk kulturråd	2 441
Norske Dansekunstneres internasjonale arbeid	42
Norsk-finsk kulturinstitutt	1)
Norsk kulturforum	358
Norsk-islandsk kultursamarbeid	1 051
Stiftelsen Arkivet	500
Stiftelsen Militærhospitalet	80
Sum:	20 291
Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:	
Stiftelsen Fotogalleriet	768
Galleri Bomuldsfabriken	912
Norske Grafikere	991
Kunst i Skolen	881
Kunstnernes Informasjonskontor (KIK)	891
Kunstnernes Hus	5 237
Landsforeningen Norske Malere (LNM)	776

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2003
Momentum	520
Nordisk kunstnarsenter Dalsåsen	814
Norsk Billedhoggerforenings Skulpturkontor	975
Norske Kunstforeningers Landsforbund (NKLf)	2 916
Norske Kunsthåndverkere	5 701
Norske Tekstilkunstnere	644
RAM Galleri	1 039
Samorg. for kunstformidl. i Nord-Norge (SKINN)	724
Selskapet Kunst på Arbeidsplassen	628
Office for Contemporary Art, Norway (OCA)	3 740
Sogn og Fjordane kunstmuseum	1 747
Statens Kunstutstilling, Norske Billedkunstnere (NBK)	2 796
Stiftelsen Barnas Historie, Kunst og Kultur	2 850
Tegnerforbundet	843
Unge Kunstneres Samfund (UKS)	1 527
Sum:	37 920
Kap. 323 Musikkformål:	
Arne Nordheim-prisen	100
Dissimilis	914
Komponistforeningen - tilskudd trykking noter	233
Norges musikkhøgskole – praktikantplasser	785
Norsk Jazzforum	7 426
Norsk musikkråd – drift	1 662
Rådet for folkemusikk og folkedans	4 381
Trondheim internasjonale kammermusikkonkurranse	416
Turnéstøtte, Den Norske Opera og symfoniorkestrene	2 702
ULTIMA	3 117
Sum:	21 736
Kap. 324 Teater- og operaformål:	
Akershus teater	500
Bergen Internasjonale Teater	913
Black Box Teater	872

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2003
Brageteatret	2 478
Circa Teater	500
Døvetolking av teaterforestillinger	291
Gratis daglig trening (freelance, prof. dansere)	872
Nettverk for scenekunst	1 420
Nordland teater, husleie	2)
Norsk Amatørteaterråd	6 799
Norsk Dramatikkfestival	411
Norsk forening for figurteater/Unima Norge	347
Norsk Scenekunstbruk	2 485
Oslo Danseensemble	1 039
Scene for dans	3)
Senter for dansekunst	1 860
Teaterhuset Avant Garden	600
Tegnspråkteatret	6 960
Vestlandske Teatersentrum	930
Sum:	29 277
Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål:	
Agenda X	416
Bibliotektjeneste for innvandrere og flyktninger	3 930
Bibliotektjeneste i fengsel	4 648
Bibliotektjeneste i statlige helseinstitusjoner	1 604
Bibliotektjeneste på Svalbard	142
Bjørnsonfestivalen	468
Døves tidsskrift	240
Finsk bibliotektjeneste	289
Foreningen !les	854
Forfatterforeningen (ytringsfrihetspris)	100
Formidling av spesiallitteratur	1 687
Frakttilskudd/elektronisk kommunikasjon/databaser	220
Ibsensatsingen	2 613
IFLA	1 000

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2003
Innsamling av stedsnavn i Nordland	117
KKDs premiering av barne- og ungdomsbøker	272
Kristelig pressekontor	320
Kristent arbeid blant blinde	922
Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde	77
Landssamanslutninga av nynorskkommunar	365
Litteraturkonferanse ytringsfrihet	62
Lyd- og videoboktiltak	570
Nordisk råds litteraturpris	100
Nord-Sør-biblioteket	352
NORLA, Kontoret for norsk litteratur i utlandet	6 691
Norsk Barnebokforum	59
Norsk Barnebokinstitutt	4 076
Norsk biografisk leksikon	1 166
Norsk Forfattersentrum	6 626
Nynorsk pressekontor	3 304
Offentlig utvalg for blindeskrift	548
Petter Dass Dagene/Hamsun Dagene	95
Punktskrifttrykkeriet i Bergen	3 587
Reisestipend for bibliotekarer	183
Riksmålsforbundet	223
Stadnamntenesta	2 461
Tiltak for døvblinde (Foreningen Norges døvblinde)	3 519
Vestlandske Blindeforbund	216
Videogram for døve	4 728
Sum:	58 850
Kap. 328 Museums- og andre kulturverntiltak:	
Datatjeneste for kunst og kulturhistoriske museer	1 000
Den europeiske kulturminnedagen, Korg	250
Emanuel Vigelands museum	110
Kjøp av studieplasser ved konservatorskoler i utlandet	200
Kulturhistoriske film- og videoopptak	550
Kulturvernets fellesorganisasjon	226

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2003
Kværtunet - senter for kvensk språk og kultur	835
Landslaget for lokalhistorie	244
Landslaget for lokalhistorie i skolen	61
Nordisk museumsfestival, AmS	100
Norges Husflidslag	8 235
Norges museumsforbund, inkl. Museum of the year Award	1 050
Norsk etnologisk granskning	1 258
Norsk Folkeminnelag	61
Norsk ICOM	156
Stiftelsen Fullriggeren Sørlandet	3 068
Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl	3 886
Stiftelsen Skoleskipet Christian Radich	3 409
Teknisk-vitenskapelig dokumentasjonssenter for musikkinstru-	336
Tidsskriftet Museumsnytt	568
Tilskuddsordningen sikringstiltak ved museene	6 000
Utdannings- og reisestipend	220
Ymse prosjekttilskudd	131
Årets norske museum	50
Sum:	32 004
Kap. 329 Arkivformål:	
Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek	3 642
Landslaget for lokal- og privatarkiv	172
Stiftelsen ASTA	291
Sum:	4 105
Kap. 334 Film- og medieformål:	
Nordisk film og TV-fond	5 073
Tiltak mot vold i bildemediene	2 000
Deltakelse i internasjonalt arbeid på filmområdet	2 600
Opphavsrett	450
Ulike film- og medietiltak, bl.a. kortfilmvederlag, Den norske mediefestivalen, import av film og ulike filmkulturelle tiltak	9 320
Sum:	19 443

[1] Det foreslås et tilskudd i 2004 på 0,1 mill. kroner.
[2] Det foreslås et tilskudd i 2004 på 0,3 mill. kroner.
[3] Det foreslås et tilskudd i 2004 på 3,0 mill. kroner.

Vedlegg 3

Fylkesvis fordeling av tilskuddsmidler til museer som i 2004 vil bli forvaltet av ABM-utvikling, jf. kap. 328, post 70

(i 1 000 kr)

Fylke	Tilskudd 2003	Tilskudd 2004
Østfold	1 477	1 525
Akershus	940	972
Oslo	498	515
Hedmark	1 211	1 251
Oppland	484	500
Buskerud	2 494	2 576
Vestfold	73	75
Aust-Agder	100	104
Vest-Agder	3 008	3 105
Hordaland	7 669	7 920
Sogn og Fjordane	1 013	1 045
Møre og Romsdal	1 236	1 276
Nord-Trøndelag	3 822	3 949
Nordland	1 486	1 535
Troms	818	845
Finnmark	510	528
Totalt:	26 839	27 721

I 2003 omfattet midlene tilskudd til følgende museer:

Østfold

Folkenborg Museum, Haldenvassdragets kanalmuseum, Kystmuseet Hvaler, Østfold fylkes billedarkiv.

Akershus

Asker Museum/Valstads samlinger, Aurskog-Høland bygdetun, Eidsvoll Museum, Enebakk Bygdetun, Gamle Hvam Museum, Hurdal Bygdetun, Lommedalsbanen, Lørenskog Bygdemuseum, Mjøssamlingene, Nes Samlinger, Rælingen Bygdetun, Skedsmo Bygdemuseum, Ullensaker Bygdemuseum, Urskog-Hølandsbanen.

Oslo

Linderud Gård, Teatermuseet i Oslo.

Hedmark

Museumssenteret i Trysil/Engerdal, Norsk Utvandrermuseum og forskningssenter.

Oppland

Norsk Kjøretøyhistorisk Museum.

Buskerud

Fossesholm Herregård, Holmsbu Billedgalleri, Krøderbanen, Sigdal museum og folkemusikksenteret i Buskerud.

Vestfold

Horten Bilmuseum, Munchs hus.

Telemark

Ingen.

Aust-Agder

Bygland Museum, Evje og Hornnes Museum, Iveland og Vegusdal Bygdemuseum, Museer i Bykle.

Vest-Agder

Flekkefjord Museum, Gimle Gård, Lista Museum, Mandal Bymuseum, Setesdalsbanen, Sjølingstad Uldvarefabrik.

Rogaland

Ingen.

Hordaland

Agatunet, Alvøen Hovedbygning, Damsgård Hovedgård, Det Hanseatiske Museum og Schøtstuene, Edvard Grieg Museum/Troldhaugen, Gamle Bergen Museum, Granvin Bygdamuseum, Hardanger Fartøyvernsenter, Havråtunet, Ingebrigt Vik Museum, Kvam Bygdemuseum/Borgstova, Museet Lysøen, Osterøy Museum, Voss Folkemuseum.

Sogn og Fjordane

Anders Svor Museum, Musea i Jølster, Norsk Reiselivsmuseum.

Møre og Romsdal

Norsk Møbelfaglig Senter, Ålesund Akvarium/Atlanterhavsparken.

Sør-Trøndelag

Ingen.

Nord-Trøndelag

Egge Museum, Falstadsenteret, Fosnes Bygdemuseum, Frosta Bygdemuseum, Grong Bygdamuseum, Inderøy Museums- og Historielag, Leka Bygdemuseum, Levanger Museum, Lierne museer, Meråker-Musea, Mosvik Museum, Namdalsmuseet, Røyrvik Bygdatun, Snåsa Bygdamuseum, Spillum Dampsag & Høvleri/Norsk Sagbruksmuseum, Stjørdal Museum Værnes, Verran Museum.

Nordland

Norsk Fiskeværsmuseum, Petter Dass-Museet på Alstadhaug, Norsk Fiskeindustrimuseum, Hamarøy Bygdetun

Troms

Lenvik Bygdemuseum, Polarmuseet i Tromsø.

Finnmark

Berlevåg Havnemuseum, Gamvik Museum 71°N, Måsøy Museum.

Vedlegg 4

Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak

Nedenfor redegjøres det for daglig leders ansettelsesvilkår i de heleide statlige foretak som ligger under Kultur- og kirkedepartementet. Med heleid statlig foretak forstås her aksjeselskap eid av staten ved Kultur- og kirkedepartementet. Med den forutsetning som er nevnt ovenfor, gis det opplysninger om daglig leders ansettelsesvilkår i Hundreårsmarkeringen – Norge 2005 AS, Nationaltheatret AS, Norsk Tipping AS og NRK AS.

Hundreårsmarkeringen – Norge 2005 AS – administrerende direktør Jan Erik Raanes

Årslønn	kr 730 000
Lønn i oppsigelsestiden	3 måneder.
Pensjon	Ordinær pensjonsordning i Statens pensjonskasse.

Nationaltheatret AS – teatersjef Eirik Stubø

Årslønn. Full opptjening etter 30 år.	kr 850 000 Inkluderer arbeid som instruktør for inntil 2 oppsetninger ved eget teater pr. år.
Lønn i oppsigelsestiden	Opptjening av 3 måneders etterlønn pr. år begrenset oppad til 12 måneder. Etterlønn utbetales ikke ved overgang til annet lønnet arbeid eller hvis avgangen skyldes forhold som teatersjefen selv er ansvarlig for.
Spesielle vilkår	Fri telefon og avis.
Pensjon	Pensjonsordning i Gjensidige NOR med full opptjening etter 30 år.

Norsk Tipping AS – administrerende direktør Reidar Nordby jr.

Årslønn	kr 1 300 000
Lønn i oppsigelsestiden	3 måneder. Ved eventuell oppsigelse fra arbeidsgiver gjelder regler om lengre oppsigelsestid som følge av alder og tjenestested i henhold til arbeidsmiljøloven.
Spesielle vilkår	Fri telefon, aviser og hjemme-PC. Livsforsikringsavtale i Vesta Forsikring AS
Pensjon	Pensjonsordning i Statens pensjonskasse.

NRK AS – kringkastingssjef John G. Bernander

Årslønn	kr 1 950 000
Lønn i oppsigelsestiden	1 år ved fratredelse etter kontraktstidens utløp eller etter minimum 3 års ansettelsestid og 6 måneder ved fratredelse før kontraktstidens utløp.
Spesielle vilkår	Fri bil, pendlergodtgjøring etter Skattedirektoratets satser og dekning av reiseutgifter mellom hjem og arbeidssted.
Pensjon	Pensjonsordning som innebærer pensjon fra fylte 60 år og full opptjening etter 30 år.